

Дел.бр. 276/18

Датум: 19.03.2018. године

Музичка школа – Суботица ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

2018-2022

МУЗИЧКА ШКОЛА – СУБОТИЦА

Штосмајерова бр. 3., Суботица

Тел: 525-672, 553-837

e-mail: muzickasu@gmail.com

www.muzickasu.edu.rs

Суботица, март 2018

САДРЖАЈ:

	Бр странице
САДРЖАЈ	2
ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	4
О НАМА	5
Историјат школе	5
Снага	8
Мисија	10
Визија	10
ОПШТЕ ОСНОВЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	12
Сврха, циљеви и задаци школског програма	12
Језик на коме се остварује образовно васпитни програм	16
ПЛАН И ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА	17
Назив, врста и трајање свих програма	17
Предшколско музичко образовање	18
План наставе и учења за предшколско музичко образовање	18
Програм наставе и учења за предшколско музичко образовање	18
Основно музичко образовање	21
План наставе и учења за основно музичко образовање	21
Организација образовно-васпитног рада	24
Основни облици извођења наставе (редовна, допунска, додатна настава, факултативне, слободне и ваннаставне активности)	27
Начин и поступак остваривања прописаних планова и програма	30
Испитне обавезе у основној музичкој школи	32
Програм наставе и учења за основно музичко образовање	39
Обавезни одсек	40
- Одсек за класичну музику – шестогодишње музичко ОиВ	40
- Одсек за класичну музику – четворогодишње музичко ОиВ	60
- Одсек за класичну музику – двогодишње музичко ОиВ	77
- Програм групног музицирања	84
- Одсек за традиционално свирање и певање	86
Изборни одсек	95
- Одсек за џез музику	95
- Одсек за рану музику	104
Средње музичко образовање и васпитање	106
Организација образовно-васпитног рада	106
Планови наставе и учења за средње музичко образовање	108
Основни облици извођења наставе	115
Начин и поступак остваривања прописаних планова и програма	117
Захтеви на годишњем и матурском испиту по образовним профилима	121
Програм наставе и учења за средње музичко образовање	145

Музичка школа - Суботица

Факултативни наставни предмети	248
Ванредно школовање	249
ПРОГРАМИ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА	251
Програм допунске, додатне и припремне наставе	251
Програми и активности којима се развијају способности за решавање проблема, комуникација, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа	251
План и програм рада ученичког парламента	252
Програм културних активности школе	252
Програм слободних активности	253
Програм рада каријерног вођења и саветовања	254
Програм заштите животне средине	255
Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програма превенције других облика ризичног понашања и програм заштите од дискриминације	256
Програм школског спорта	263
Програм сарадње са локалном самоуправом, културним и јавним установама	263
Програм сарадње са породицом	266
Програм излета и ескурзија	267
Програм безбедности и здравља на раду	268
Програм здравствене заштите	269
Програм социјалне заштите	270
План и смернице прилагођавања и пружање додатне подршке	272
Програм васпитног рада са ученицима	273
План и програм рада са талентованим и надареним ученицима	274
План стручног усавршавања	276
Програм рада школске библиотеке	276
ПРОГРАМИ СТРУЧНИХ ВЕЋА	277
Програм рада наставничког већа	277
Програм рада одељењског већа	279
Програм рада стручних већа	279
Тимови у школи	280
ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	280

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

Правилник о општим основама школског програма (Објављено у "Службени гласник-Просветни гласник", бр. 5 од 28 фебруара 2004)

- Закон о основама система образовања и васпитања, „Службени гласник РС“ бр. 88/2017;
- Закон о основном образовању и васпитању, „Службени гласник РС“, бр. 55/2013 и 101/2017;
- Закон о средњем образовању и васпитању, „Службени гласник РС“, бр. 55/2013 и 101/2017;
- Закон о уџбеницима, „Службени гласник РС“ бр.68/2015;
- Правилник о упису ученика у средњу школу, „Службени гласник РС“, бр. 38/17;
- Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, „Службени гласник РС –Просветни гласник“ бр. 82/15;
- Правилник о оцењивању ученика у средњем образовању и васпитању, „Службени гласник РС“ бр. 82/2015;
- Правилник о наставном плану и програму основног музичког образовања и васпитања,„Сл. Гласник РС -Просветни гласник“ бр.5/2010;
- Правилник о наставном плану и програму за стицање образовања у четворогодишњем трајању у стручној школи за подручје рада култура, уметност и јавно информисање, Сл. Гласник РС, Просветни гласник бр. 9/93, 2/94, 4/96, 19/97, 15/02, 10/03, 7/05, 4/06, 4/07, 4/09, 8/09, 11/10, 10/13, 11/13, 14/13 и 10/16;
- Правилник о плану и програму образовања и васпитања за заједничке предмете у стручним и уметничком школама, „Службени гласник РС – Просветни гласник“ бр.6/90 и „Просветни гласник“ бр. 4/91, 7/93, 17/93, 1/94, 2/94, 2/95, 3/95, 8/95, 5/96, 2/02, 5/03, 10/03,24/04, 3/05, 6/05,11/05, 6/06, 12/06, 8/08, 1/09, 3/09, 10/09, 5/2010, 11/13, 14/13, 5/14, 3/15 и 11/16;
- Правилник о изменама Правилника о наставном плану и програму за стицање образовања у четворогодишњем трајању у стручној школи за подручје рада култура, уметност и јавно информисање, „Просветни гласник“ бр. 11/2013;
- Правилник о изменама и допунама Правилник о плану и програму образовања и васпитања за заједничке предмете у стручним и уметничким школама, „Службени гласник РС Србије – Просветни гласник“ бр. 6/90 и „Службени гласник РС – Просветни гласник“ бр 4/91;
- Правилник о допунама Правилника о наставном плану и програму за стицање образовања у четворогодишњем трајању у стручној школи за подручје рада култура, уметност и јавно информисање, „Службени гласник РС“ бр. 11/2010;
- Правилник о Програму опште и уметничке матуре, „Службени гласник - Просветни гласник“ бр. 11/2017.

О НАМА

ИСТОРИЈАТ ШКОЛЕ

Музичка школа у Суботици је основана 1868. године. Школа је у почетку имала само три одсека: одсек за певање, одсек за виолину и одсек за виолончело; сваки одсек је имао свог наставника. Школовање је трајало четири године од којих су прве две чиниле нижи, а друге две виши течај. У школу су се примала деца са навршених девет година која су знала да читају и да пишу – и која су имала добар слух. Вођење школе било је поверено директору гимназије пошто се настава у почетку изводила у просторијама те установе (Музичка школа још дуго неће имати своју кућу). Први наставници – Вјенцеслав Соушек, Геза Алага и Леонхард Барбаро – били су чланови оркестра у цркви свете Терезије.

Године 1874. се отворио и одсек за дувачке инструменте и на чело установе је постављен хоровађа – regens chori – цркве свете Терезије. У школу су дошли нови наставници: гудачки одсек је преузео Карољ Бодроги, дувачки одсек је водио Михаљ Шарвари, а са певачима је радио нови директор: Ференц Кунерт, тј. већ од наредне године Вјенцеслав Соушек. Прве податке о броју ученика имамо из године 1875, када се уписао 71 ученик.

Први професор са дипломом Музичке академије у Будимпешти био је Ференц Гал, који је од 1. октобра 1882. па све до смрти руководио Школом. Гал је био одличан клавириста а и као композитор је био цењен и познат не само у Мађарској већ и изван њених граница (утицај његове везе са српским музичарима и са музиком других словенских народа може се приметити у више његових композиција).

Галу је тек 1890. године пошло за руком да издејствује отварање одсека за клавира за који се показивало велико интересовање у Суботици. Вођење тог одсека је преузео он сам, а најталентованије ученике је водио у Будимпешту, где су имали могућност да полажу своје испите. Пошто музичка школа још увек није имала своју зграду, концерти ученика – а и страних уметника који би гостовали у граду – одржавали су се најчешће у фискултурној сали (старе) гимназије или у великој сали хотела „Пешта” (годишњи испити су били јавни, па су се одигравали пред публиком уз присуство руководства града).

Гал је живео свега 46 година. На његово место је 1. марта 1907. године дошао Ернест Лањи. Он је у то време већ располагао великим искуством и као извођач – свирао је неколико инструмената – и као педагог, а и као организатор. Музику је учио у Бечу, Паризу и Будимпешти, а радио је и у многим градовима Европе. Од његових композиција најчешће су се изводиле оне које је написао за разне вокалне саставе. Лањи је поред клавијског, гудачког, дувачког и певачког одсека отворио још један одсек, а то је теоретски, док је трајање ниже школе повећао на три, а средње школе на четири године. План и програм наставе је ускладио са планом и програмом Музичке академије у Будимпешти, а колектив школе је појачао академски образованим музичарима. Лањи је у

Музичка школа - Суботица

школи основао музичку библиотеку, набавио нове инструменте и изборио је да музичка школа има своју сталну зграду – ону, у којој се она и дан данас налази, у Штросмајеровој улици. Упркос рату број уписаних ученика је стално растао. Нарочито велико интересовање је било за клавир: 1917. године само на том одсеку се уписало 273 ученика. Број стално запослених професора био је пет – укључујући и директора. Поред рада у школи Лањи је - као *regens chori*- водио и хор и оркестар у цркви свете Терезије па је и тамо извршио неке промене тако да је попуњавањем црквеног – сада већ градског – оркестра могао да организује први симфонијски концерт у граду и тиме је ударио темеље Суботичкој филхармонији 1908. године. Лањи је и као хоровођа био веома успешан. Суботички хор је под његовим вођством постао један од најбољих хорова у Мађарској. Ернест Лањи је значајна личност мађарске културе с почетка 20. века, који је у великој мери допринео унапређивању музичког живота у граду где су са Суботичком филхармонијом као солисти свирали уметници светског гласа као што су: Бела Барток, Пабло Казалс и многи други.

По завршетку светског рата Суботица је била припојена Краљевини СХС, а на чело музичке школе био је постављен један рођени Суботичанин, Цветко Манојловић (ранији директори то нису били), исти тај Манојловић који је заједно са Биничким и Мокрањцем у Београду основао прву српску музичку школу 1899. године и тиме постао први значајнији наставник клавира у Србији. Он је своје музичке студије започео у Суботици а завршио у Лајпцигу. Цветко Манојловић је положај директора од Лањија преузео 1. октобра 1919. Настава у школи је углавном текла по плану и програму из доба претходног директора – са том разликом што је нижа школа сад трајала четири године, а средња чак шест – с тиме што су примани и нови наставници, јер је број уписаних и даље растао. Школске 1922/23. године стање је било следеће: клавир – 312 ученика, виолина – 93 ученика, виола – 1 ученик, соло певање – 26 ученика, наука о хармонији (касније теоретски одсек): 9 ученика, што је укупно 238 девојака и 160 дечака. У годинама велике економске кризе тај број је знатно опао тако да се већ размишљало и о затварању музичке школе, до чега ипак није дошло.

У периоду између два светска рата у суботичкој музичкој школи су започели своје музичке студије многа позната имена у послератној Југославији: Александар Сегеди, Иван Пинкава, Људевит Пап, Милан Димитријевић – виолина, Ладислав Палфи, Карло Кромбхолц, Кора Патаки – клавир, Душан Миладиновић – диригент, и други. По одласку Манојловића у пензију положај директора је преузео Јожеф Херман, професор виолине, који је претходно радио неких двадесетак година.

За време Другог светског рата у суботичкој музичкој школи су се запослили професори доведени из Мађарске, а на чело установе био је постављен Иштван Семлер, који је дипломирао на музичкој академији у Будимпешти на одсеку виолине. Настава се изводила према плану и програму који су се примењивали на целој територији Мађарске. Најзначајнија новина је била увођење тзв. музичког забавишта.

Рат се у Суботици практично завршио у октобру 1944. године, тако да је музичка

Музичка школа - Суботица

школа после краћег прекида већ у јануару идуће године могла да настави са радом.

Први послератни директор школе био је Жељко Страка који је овај положај 1947. године препустио Кори Милко (рођ. Патаки) у оно време већ реномираној клавиристкињи. Она је школом управљала, са малим прекидом, до 1966.

Суботицу је у првим послератним годинама карактерисао веома богат музички живот, а у центру збивања налазила се музичка школа која је била организатор свих концерата у граду. Суботичка филхармонија је организационо такође припадала музичкој школи. У школи се поред инструмената могао учити и балет, а у оперском студију и глума. На свечаној приредби која је била одржана поводом 80-огодишњице постојања музичке школе – 31. марта 1948. године – ученици школе су извели добар део опере „Никола Шубић Зрински“ од Ивана Зајца.

Суботичка музичка школа је међу првима увела тзв. неklasичне, али веома популарне инструменте, као што су тамбура и хармоника. Данас се у школи могу учити и инструменти који се користе у извођењу цез музике (саксофон, бубњеви и сл.).

Ово је једина музичка школа у земљи где се настава изводи и на српском и на мађарском језику.

После Коре Милко школом су управљали: Јосип Пеић (1968-1975), Геза Шандор (1975-1979), Иштван Балаж Пири (1979-2002), Катарина Скендеровић (2002-2004), Иштван Антал (2004-2012), Едита Барлаи (2012-2017). Од 2017. године ту функцију обавља Драгана Николић.

Обновљена фасада зграде Школе 2014. године

СНАГА

Снага наше школе је квалитетан професорски кадар и високо професионални однос према раду.

Снага школе је у двојезичности наставе за ученике Школе, јер поред српског језика настава се одвија и на мађарском језику за ученике музичког забавшта, основне и средње школе.

Снага наше Школе је подмладак у музичком забавишту које је основано са циљем да се најмлађи чланови друштва упознају са музиком и светом звука који их окружује, да оплемењују своју дечју машту и креативно се развијају кроз музику, игру и дружење... Циљ је да најмлађи упознају основне музичке појмове и вештине кроз песму, игру, бројалице и музичке приче. Овде учимо децу да воле музику и помажемо им да стекну основну музичку културу, а уједно их и припремамо за (евентуални) упис у основну музичку школу. У музичко забавиште се могу уписати деца која имају 6 година. Рад са децом одвија се у групама, које се формирају према годишту деце, тако да полазници буду у групи са својим вршњацима. Настава се одвија два пута недељно, а час траје 45 минута.

Снага наше Школе лежи у квалитетном наставничком кадру усмереном ка развијању музичких способности ученика, који у основној музичкој школи броје више од 600 деце и у оквиру које стичу своја прва знања и усвајају основне вештине свирања, односно певања. Школа има два главна одсека:

- Одсек за класичну музику:
 - гудачки одсек (виолина, виола, виолончело и контрабас)
 - дувачки одсек (флаута, обоа, кларинет, фагот, саксофон, хорна, труба и тромбон)
 - клавирски одсек
 - одсек хармонике
 - трзачки одсек
 - одсек удараљки
 - одсек соло певања;
- Одсек за традиционално певање и свирање

Поред овога ученици основне музичке школе имају могућност да у последња два разреда школовања бирају факултативни предмет цез инструмент или цез певање.

Снага наше Школе је и у стварању будућих професионалих музичара – солиста, камерних или оркестарских музичара – сада ученика четворогодишње средње музичке школе који се образују у оквиру следећих образовна профила:

- Музички извођач – класична музика
- Музички сарадник - теоретичар

Музичка школа - Суботица

- Музички извођач –традиционална музика
- Музички извођач – џез музика
- Дизајнер звука
- Музички извођач –црквена музика, католички и протестантски смер

Снага наше Школе је у постојању и заступљености свих инструмената симфонијског оркестра у оквиру наставе. Разноврсност инструмената који могу бити изучавани на нивоу основне или средње музичке школе, даје нам нову снагу – снагу развијања осећаја уметничке припадности кроз различите облике заједничког музицирања:

- Гудачки оркестар основне школе
- Оркестар хармоника основне школе
- Тамбурашки оркестар основне школе
- Оркестар гитаре основне школе
- Оркестар дувача основне школе
- Хор основне музичке школе
- Мешовити хор средње школе
- Симфонијски оркестар средње школе
- Биг бенд џез одсека средње школе

Снага наше Школе је у неговању пријатељских односа са свим музичким школама у Србији и земљама из окружења, а нарочито са следећим школама:

- Стеван Мокрањац Основна Музичка школа (Сента)
- Основна музичка школа (Кањижа)
- Музичка школа (Бачка Топола)
- Музичка школа “Барток Бела” (Ада)
- Музичка школа “Петар Коњовић” (Бечеј)
- Музичка школа “Јосип Славенски” (Нови Сад)
- Музичка школа “Ватрослав Лисински” (Београд)
- Музичка школа “Јосиф Маринковић” (Вршац)
- Кираљ Кониг Петер (Сегедин, Мађарска)
- Основна уметничка школа (Кишкунхалаш, Мађарска)
- Глазбена школа Фрање Кухача (Осијек, Хрватска)
- Глазбена школа (Мурска Сوبота, Словенија)
- Консерваториј за гласбо (Марибор, Словенија)

Снага наше Школе је перманентом трагању за новим, актуелним идејама.

- Промоција одсека традиционалне музике (Бетхлен Габор)
- Развијање одсека дизајнер звука (Бетхлен Габор)
- Концерт „Филмска музика“ (2009)
- Хуманитарни концерт „Филмска музика“ (2010)

Музичка школа - Суботица

Снага наше Школе су признања додељена од стране домаћих и страних институција за постигнуте резултате у образовању и развоју Школе. Годишње награде Заједнице музичких и балетских школа Србије:

- ✓ Токоди Карољ (2015)
- ✓ Шоти Собоња Емеке (2016)
- ✓ Темуновић Мира (2018)

МИСИЈА

Наша мисија је да образујемо и васпитавамо ученике, да их оспособимо за професионални наставак школовања на музичким академијама и да у њима развијемо особине прихватања одговорности за себе и друге; да развијемо самопоштовање, жељу за образовањем, самопоуздање и да их оспособимо за самообразовање. Такође, мисија је да наша школа постане узор и извор музичких и културних дешавања у граду, да се на тај начин популарише озбиљна музика и да се формира музички укус, али и публика која ће уживати у таквим музичким догађањима. Музичка школа – Суботица као Регионални центар који ће да помаже музичким школама из околних места, која ће да окупља младе музичаре да заједнички музицирају и раде на пројектима везаним за музику, те да на тај начин промовишу музику, младе музичаре, ученике и наставнике, град и регију.

ВИЗИЈА

- Музичка школа као Регионални образовни музички центар
- Организатор клавирског такмичења и Фестивала хармоникаша
- Основна музичка школа као база за ученика у средњој музичкој школи
- Према постигнућима ученика и наставника у врху по калитету свих музичких школа у Србији
- Међународна сарадња са музичким школама из бивших југословенских република
- модерна школа са квалитетним образовањем
- велики избор образовних профила
- модерно опремљене учионице
- задовољни и мотивисани наставници
- пријатан амбијент, првенствено за ученике, али и за наставнике
- квалитетна двосмерна комуникације између наставника и ученика, али такође и наставника и родитеља
- пријатни колегијални и међуљудски доноси разумевања и сарадње
- подршка младим колегама
- активно учешће ученика у животу локалне заједнице

Музичка школа - Суботица

- носиоци музичког живота и културних збивања у граду
- заједничко музицирање наших ученика
- развијен заједнички облик музицирања (камерни састави и оркестри)
- задовољни ученици, родитељи и наставници
- музика као потреба савременог човека-музичка школа као носилац мисије

ОПШТЕ ОСНОВЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Опште основе школског програма јесу основа за: утврђивање основа програма по циклусима у основном и врстама средњег образовања и васпитања; доношење програма завршних и матурских испита; доношење школског програма и утврђивање критеријума вредновања квалитета образовања и васпитања.

Основно и средње образовање и васпитање остварује се на основу школског програма који школа доноси у складу са законом. Школским програмом подразумевају се сви садржаји, процеси и активности усмерени на остваривање циљева и исхода образовања и васпитања, прописани на републичком и школском нивоу.

Школски програм школе састоји се од општег и посебног дела.

Заступљеност наставе општег и посебног дела школског програма одређена је Законом и посебним основама школског програма за сваки разред.

СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Сврха програма образовања

Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.

Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економским, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

Општи принципи образовања и васпитања су:

- поштовање неповредивости људског живота и индивидуалне вредности, идентитета и интегритета сваког људског бића;
- једнака вредност сваког и једнакоправност свих;
- уважавање и поштовање свих учесника у образовном процесу;
- поштовање и неговање основних људских права и слобода и права детета;
- уважавање и поштовање личности и личних својстава, узрасних и развојних карактеристика ученика и индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања;
- праведност, правичност и солидарност;
- децентрализација, демократизација и професионализација;
- доступност и квалитет;

Музичка школа - Суботица

- одговорност учесника у образовном процесу и носилаца интереса у образовању;
- поштовање, неговање и одговорност за одржање и унапређивање природне и социјалне средине;
- образовање је доживотни процес.

Принципи на којима се заснива образовни процес:

- образовање припрема за информационо, технолошки напредно, глобално друштво;
- образовање се остварује комбиновањем дисциплинарног и интегрисаног приступа;
- образовање се остварује активним, кооперативним и партиципативним методама наставе и учења;
- квалитет и ефикасност образовања и успех у образовању одређују се степеном остварености исхода;
- образовање се остварује у развојно и образовно подстицајном окружењу.

Општи циљеви образовања и васпитања

Образовање и васпитање развија знања, вештине, ставове и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, уз поштовање других особа, њиховог идентитета, потреба и интереса и активно и одговорно учествује у економском, друштвеном и културном животу и доприноси демократском, економском и културном развоју друштва.

Образовање и васпитање се остварује са циљем да сваком ученику омогући:

- развој свих аспеката личности, у складу са развојним потребама, потенцијалима и интересовањима;
- да упозна себе и да самостално, промишљено и одговорно доноси одлуке које се тичу сопственог развоја и будућег живота, и промишљено и одговорно учествује у доношењу одлука друштвених група и заједници којој припада;
- познавање и разумевање природног и друштвеног окружења, њихове међусобне повезаности и сопственог места у њима;
- развој осећања припадности социјалним групама и друштву као целини, као и осећање припадности ширем европском простору.

Образовање и васпитање се остварује са циљем да ученика оспособи за:

- континуирано образовање, у складу са властитим потребама, интересима, потенцијалима и интересовањима;
- успешно суочавање са изазовима савременог света и живота и изазовима будућности;
- избор и стицање професије, у складу са способностима, интересовањима и економским окружењем, осигурање запослења и остваривање сопствених прихода;
- изградњу и усвајање вредносних ставова;

Музичка школа - Суботица

- активно учешће у очувању и неговању сопствене традиције и културе, као и традиције и културе других;
- заштиту сопствених потреба и интереса, развој и очување сопствене аутономије и интегритета, уз поштовање аутономије и интегритета других особа;
- уважавање, сарадњу и солидарност са припадницима различитих социјалних, етничких и културних група и активно учешће у развоју и очувању друштвене кохезије;
- физички активан и здрав начин живота и креативно коришћење слободног времена;
- будуће партнерске односе, брачни и породични живот и одговорно родитељство;
- активно учешће у заштити и очувању природе и природних ресурса.

Општи циљеви музичког образовања и васпитања

Музичко образовање и васпитање остварује се са циљем да сваком ученику омогуће:

- развој репродуктивно-креативних и естетских аспеката личности у складу са развојним потребама, уметничким потенцијалима и интересовањима;
- да упозна себе и да самостално, промишљено и одговорно доноси одлуке које се тичу првенствено уметничког развоја и будућег живота;
- да се определи и оспособи за одређену уметничку професију, да осигура уметничко ангажовање и остварује сопствене приходе;
- познавање и разумевање друштвеног и културног окружења, њихове међусобне повезаности и сопственог места у њима;
- развој осећања припадности друштву и култури као целини и осећања припадности ширем европском друштвеном и културном простору.

Музичко образовање и васпитање остварују се са циљем да сваког ученика оспособи за:

- континуирано уметничко образовање у складу са сопственим потребама, интересима, потенцијалима и интересовањима;
- изградњу и очување личне уметничке аутономије и интегритета;
- успешно суочавање са изазовима будућег уметничког живота;
- креативно коришћење слободног времена и аматерско бављење уметношћу;
- усвајање и изградњу општекултурних и цивилизацијских вредносних ставова који произилазе из националне, европске и светске културне баштине;
- очување и преношење властитог културног наслеђа;
- активан допринос развоју, очувању и неговању властите традиције и културе;
- уважавање, сарадњу и солидарност са припадницима различитих етничких и културних група;
- допринос интеграцији у укупне европске културне и уметничке токове.

Општи исходи образовања и васпитања

Након завршетка основног и средњег образовања и васпитања ученик ће:

- бити способан да ефикасно комуницира на матерњем језику и бар једном страном

језику;

- бити способан да уочава, анализира и решава проблеме;
- бити способан да поставља реалне и остварљиве циљеве и плански и одговорно ради на њиховој реализацији;
- бити способан да учествује у тимском раду;
- бити информатички писмен и способан да информационе технологије користи на сврсисходан, ефикасан и одговоран начин;
- поседовати систем основних знања о природном и друштвеном окружењу и свом месту у њима;
- познавати своје способности и особине, поштовати себе и бити способан да управља сопственим развојем и животом;
- поседовати личну аутономију и интегритет;
- поседовати осећање социјалне припадности и привржености сопственој породици, нацији и култури, познавати традицију и учествовати у њеном очувању;
- познавати и поштовати идентитет, културу и традицију других социјалних група и заједница и бити способан и заинтересован да комуницира и сарађује са њиховим припадницима;
- бити способан да језиком уметности изрази сопствена осећања, вредности и поглед на свет;
- бити способан да разуме различите форме и медије уметничког изражавања и комуникације;
- бити одговоран према сопственом здрављу и његовом унапређивању и способан за самостално и организовано бављење физичком активношћу;
- бити одговоран према очувању и унапређивању квалитета животне средине;
- уважавати и поштовати друге особе;
- познавати и уважавати основна људска права и права детета.

Општи исходи и стандарди образовања

Општи исходи образовања и васпитања резултат су целокупног процеса образовања и васпитања којим се обезбеђује да деца, ученици и одрасли стекну знања, вештине и вредносне ставове који ће допринети њиховом развоју и успеху, развоју и успеху њихових породица и друштва у целини.

Систем образовања и васпитања мора да обезбеди све услове да деца, ученици и одрасли постижу опште услове, односно буду оспособљени:

- Усвајају и изграђују знања, примењују и размењују стечено знање;
- Науче како да уче и да користе свој ум;
- Идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење;
- Раде ефикасно са другима као чланови тима, групе, организације и заједнице;
- Прикупљају, анализирају организују и критички процењују информације;

Музичка школа - Суботица

- Ефикасно и критички користе науку и технологију, уз показивање одговорности према свом животу, животу других и животној средини.

Остваривање општих исхода образовања и васпитања обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања, кроз све облике начине и садржаје рада.

Остваривање принципа циљева и стандарда постигнућа

На крају првог квартала у првом полугодишту и трећег квартала у трећем полугодишту, школа је у обавези да у року од 8 дана завршетка квартала писмено обавести родитеља или старатеља ученика о постигнутом успеху у учењу и владању, броју изостанака са наставе и изреченим васпитним мерама односно васпитно-дисциплинским мерама. Обавештење се доставља лично, на родитељском састанку или препоручено поштом.

За време зимског распуста школа може да планира реализовање додатног и допунског рада са ученицима.

Језик на коме се остварује образовно васпитни програм

План и програм наставе и учења се остварује васпитни програм на српском језику и мађарском језику.

ПЛАН И ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА

Назив, врста и трајање свих програма

Музичка школа - Суботица пружа могућност школовања на **Подручју рада: култура, уметност и јавно информисање** на три нивоа: предшколско, основно и средње музичко образовање.

Предшколско музичко образовање у трајању од годину дана:

- забавиште
- I припремни разред
- II припремни разред.

Основно музичко образовање које се реализује у два образовна циклуса обухвата:

- Основно музичко образовање у двогодишњем трајању
- Основно музичко образовање у четворогодишњем трајању
- Основно музичко образовање у шестогодишњем трајању

Средње музичко образовање школује шест образовних профила у четворогодишњем трајању:

- Музички извођач – класична музика
- Музички сарадник - теоретичар
- Музички извођач–традиционална музика
- Музички извођач – џез музика
- Дизајнер звука
- Музички извођач –црквена музика, католички и протестантски смер

ПРЕДШКОЛСКО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

План наставеи учења за предшколско музичко образовање

Предшколско образовање у музичкој школи остварује се уписом деце од 6 година.

Табела: трајање и фонд часова у предшколским групама:

Предшколска група		Трајање часа	Недељно фонд	Годишњи фонд
Музичко забавиште		45	2	70
I припремни		45	2	70
II припремни	Инструмент	30	2	70
	Солфеђо	45	2	70

Програм наставеи учења за предшколско музичко образовање

МУЗИЧКО ЗАБАВИШТЕ

У музичко забавиште иду деца од 6 година. Група има до 20 ученика.

ЦИЉЕВИ

- Развијање музикалности интересовања и љубави према музици и уметности уопште. Слушање музике.
- Усвајање великог броја песама са текстом.
- Развијење смисла за импровизацију испособност ктивног слушања музичког садржаја.

ЗАДАЦИ

Мелодика

- Развијање слуха и гласовног опсега, развијање музичке меморије.
- Богаћење музичког фонда (дечје песме различитог карактера и садржаја и народне песме).

Музички развој

- Упознавање музичких појмова и појава

Ритам

- Савлађивање основних ритмичких појмова путем бројалица, брзалица и свирањем на Орфовом инструментаријуму.

ПРИПРЕМНИ РАЗРЕД

Припремним разредом су обухваћена деца млађег узраста. Група предшколског узраста има до 15 ученика.

ЦИЉЕВИ

- Развијање музикалности, интересовања и љубави према музици и уметности уопште. Музичко описмењавање и слушање музике.
- Усвајање великог броја песама са текстом.
- Упознавање са елементарним појмовима из теорије музике.
- Развијање смисла за импровизацију и способност активног слушања музичког садржаја.

ЗАДАЦИ

- Стицање спознаје да је пут од звука ка слици само обрнут процес од слике ка звуку.
- Савладавање нотног писма, виолинског кључа, тактирања.
- Развијање слуха и гласовног опсега, развијање музичке меморије.
- Богаћење музичког фонда (дечје песме различитог карактера и садржаја и народне песме).

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Мелодика

- Дечје песме примереног садржаја и карактера са текстом по слуху.
- Народне песме.
- Песме модели за тонове у Це-дуру.
- Транспоноване мотива -"померање".

Слушање музике:

- Дечје песме и инструментална литература.
- Кретање уз слушање музике, корачање, тапшање, а уз свирање музике стицање навике за променом темпа.
- Рад на импровизацији.

Ритам

- Четвртина и осмина.
- Тактирање и бројање на два, три и четири.
- Нотне вредности од целе до осмине ноте и паузе.
- Препознавање дводела, тродела и четвородела.

Кроз развијање музикалности, интересовања и љубави према музици и уметности уопште, уз музичко описмењавање и слушање музике, припремни разред упућује децу млађег узраста основном музичком образовању и васпитању. Развијајући слух, гласовни опсег и музичку меморију, деца обогаћују сопствени музички фонд дечјих песама различитог карактера и садржаја, као и народне песме.

Боравак овакве деце у музичкој школи у току припремног разреда, пружа им прилику и за боље упознавање са музичким инструментима, како би били у могућности да, када дође време зато, одаберу управо онај инструмент који им се допада и који им највише одговара.

На крају школске године ученици полажу пријемни испит за I циклус, односно за упис у I разред шестогодишњег и четворогодишњег основног музичког образовања, који обухвата следеће елементе:

- ритам,
- музичку меморију,
- слух и
- хармонски слух.

Начин остваривања програма

Примери се обрађују по слуху, или из нотног текста, наравно, уз помоћ наставника, а и певањем солмизационим слоговима уз тактирање. Свака нова наставна област праћена је поступцима, који се потом преносе на опажање појединачних и више тонова, ритмичких фигура, матичних врста и усмерених мелодијско – ритмичких диктата.

Кроз развијање музикалности, интересовања и љубави према музици и уметничког уопште, уз музичко описмењавање и слушање музике, припремни разред упућује децу млађег узраста ка основном музичком образовању и васпитању. Развијајући слух, гласовни опсег и музичку меморију, деца обогаћују сопствени музички фонд дечијих песама различитог карактера и садржаја, као и народне песме.

Боравак овакве деце у музичкој школи у току припремног разреда, пружа им прилику и за боље упознавање са музичким инструментима, како би били у могућности да, када дође време за то, одаберу управо онај инструмент који им се допада и који им највише одговара.

ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

ПЛАН НАСТАВНЕ И УЧЕЊА ЗА ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

У Музичкој школи-Суботица основно музичко образовање и васпитање изучава се у оквиру следећих одсека:

- I. Обавезни одсеци
 - 1. Одсек за класичну музику
 - 2. Одсек за традиционално певање

- II. Изборни одсеци
 - 1. Одсек за рану музику
 - 2. Одсек за џез музику

Музичка школа - Суботица

ОБАВЕЗНИ ОДСЕЦИ Одсек за класичну музику

Табела: План наставе на Одсеку за класичну музику – шестогодишње образовање

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Фонд часова											
	Први циклус						Други циклус					
	I разред		II разред		III разред		IV разред		V разред		VI разред	
	нед	год	нед	год	нед	год	нед	год	нед	год	нед.	год
Инструмент	2	70	2	70	2	70	2	70	2	70	2	70
Солфеђо	2	70	2	70	2	70	2	70	2	70	2	70
Теорија музике	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	35
Оркестар, хор, камерна музика	-	-	-	-	-	-	2	70	2	70	2	70
СВЕГА	4	140	4	140	4	140	6	210	6	210	7	245

Табела: План наставе на Одсеку за класичну музику – четворогодишње образовање

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Фонд часова							
	Први циклус				Други циклус			
	I разред		II разред		III разред		IV разред	
	нед	год	нед	год	нед	год	нед.	год
Инструмент	2	70	2	70	2	70	2	70
Солфеђо	2	70	2	70	2	70	2	70
Теорија музике	-	-	-	-	-	-	1	35
Оркестар, хор, камерна музика	-	-	-	-	2	70	2	70
СВЕГА	4	140	4	140	6	210	7	245

Табела: План наставе на Одсеку за класичну музику – двогодишње образовање

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Фонд часова			
	Први циклус		Други циклус	
	I разред		II разред	
	нед.	год.	нед.	год.
Соло певање	2	70	2	70
Солфеђо	3	105	2	70
Теорија музике	-	-	1	35
Упоредни клавир	1	35	1	35
СВЕГА	6	210	6	210

Музичка школа - Суботица

Одсек за традиционално певање и свирање

Српско и мађарско традиционално певање изучава се у оквиру двогодишњег основног музичког образовања и васпитања.

Табела: План наставе и учења наставе на Одсеку за традиционално певање

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Фонд часова			
	Први циклус		Други циклус	
	I разред		II разред	
	нед.	год.	нед.	год.
Традиционално певање	2	70	2	70
Солфеђо	3	105	2	70
Теорија музике	-	-	1	35
Упоредни клавир	1	35	1	35
СВЕГА	6	210	6	210

ИЗБОРНИ ОДСЕЦИ

Табела: План наставе и учења наставе на Одсеку за џез музику и Одсеку за рану музику

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Фонд часова							
	Први циклус				Други циклус			
	III разред		IV разред		V разред		VI разред	
	нед	год	нед	год	нед	год	нед.	год
Одсек за џез музику								
Контрабас	1	35	1	35	-	-	-	-
Бас гитара	1	35	1	35	-	-	-	-
Гитара	-	-	-	-	1	35	1	35
Клавир	-	-	-	-	1	35	1	35
Саксофон	1	35	1	35	-	-	-	-
Труба	1	35	1	35	-	-	-	-
Тромбон	1	35	1	35	-	-	-	-
Бубњеви	1	35	1	35	-	-	-	-
Џез певање*	-	-	-	-	-	-	1	35
Одсек за рану музику								
Оргуље	-	-	-	-	1	35	1	35

*ученици завршног разреда двогодишњег, четворогодишњег или шестогодишњег основног музичког образовања и васпитања свих инструмената.

ОРГАНИЗАЦИЈА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

I Обавезни одсеци

1. Одсек за класичну музику

Шестогодишње школовање садржи програм образовања за ученике следећих инструмената:

- виолина,
- виола,
- виолончело,
- гитара,
- тамбура е-прим,
- тамбура А-басприм,
- клавир,
- хармоника и
- флаута.

Четворогодишње школовање садржи програм образовања за ученике следећих инструмената:

- контрабас,
- обоа,
- кларинет,
- фагот,
- саксофон,
- труба,
- тромбон,
- хорна,
- ударалјке.

Двогодишње школовање садржи програм образовања за ученике

- соло певања.

Сви предмети се у Музичкој школи – Суботица могу изучавати на српском и мађарском језику.

2. Одсек за традиционално певање

Традиционално певање на српском или мађарском језику изучава се у оквиру двогодишњег основног музичког образовања и васпитања.

Музичка школа - Суботица

Табела: Могућност уписа по узрастима за поједине инструменте и певање*

<p>Деца узраста до 9 година могу да уче да свирају:</p> <ul style="list-style-type: none">• хармонику,• гитару,• тамбуру Е-прим,• тамбуру А-басприм,• флауту,• виолину,• виолончело или• клавир <p>ОМШ за ове инструменте траје 6 година - дакле дете треба да похађа II разред основне школе у време полагања пријемног испита</p>	<p>Деца узраста до 11 година могу да се пријаве за:</p> <ul style="list-style-type: none">• обоу,• фагот,• кларинет,• саксофон,• хорну,• трубу,• тромбон,• контрабас, као и за• ударалке <p>ОМШ за ове инструменте траје 4 године - дакле дете треба да похађа највише IV разред основне школе у време полагања пријемног испита</p>	<p>Деца старија од 14 година могу да упишу:</p> <ul style="list-style-type: none">• соло певање или• традиционално певање <p>ОМШ за певање траје 2 године.</p>
--	--	---

*У први разред музичког школовања може да се упише и дете предшколског узраста, уколико на пријемном испиту испољи изузетне музичке способности.

Заједнички предмети за оба одсека

Поред наставе инструмента, односно певања, на обавезним одсецима изучавају се:

- солфеђо,
- теорија музике,
- оркестар, хор или камерна музика (сем за ученике певања)
- упоредни клавир (за соло и традиционално певање).

II Изборни одсеци

Ученици изборних одсека имају два часа наставе главног предмета на Одсеку за класичну музику и један час наставе на изборном одсеку за који се одреде.

1. Одсек за рану музику

На Одсеку за рану музику изучавају оргуље, и то ученици V и VI разреда клавира.

2. Одсек за цез музику

На Одсеку за цез музику изучавају се следећи инструменти: контрабас, бас гитара, гитара, клавир, саксофон, труба, тромбон, бубњеви и цез певање.

На овај одсек уписују се ученици који похађају Одсек за класичну музику и то следеће предмете:

- контрабас - ученици III и IV разреда контрабаса;
- бас гитара - ученици III и IV разреда контрабаса;
- гитара - ученици V и VI разреда гитаре;
- клавир - ученици V и VI разреда клавира;
- саксофон - ученици III и IV разреда саксофона, флауте, обое, кларинета или фагота;
- труба - ученици III и IV разреда трубе;
- тромбон - ученици III и IV разреда тромбона;
- бубњеви - ученици III и IV разреда ударалки;
- цез певање - ученици II разреда соло певања, као и ученици завршног разреда двогодишњег, четворогодишњег или шестогодишњег основног музичког образовања и васпитања свих инструмената.

ОСНОВНИ ОБЛИЦИ ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ

Наставни рад се одвија у оквиру редовне наставе, допунске наставе, додатне наставе.

1. Редовна настава: изводи се индивидуално или групно.

Настава главног предмета и упоредног клавира је индивидуална у свим разредима.

Настава солфеђа и теорије музике одвија се у групама од највише 10 ученика.

Настава оркестра је обавезна за све ученике инструмената у другом циклусу образовања.

Ученици инструменталисти који не свирају у оркестру обавезни су да похађају наставу хора или камерне музике. Настава камерне музике се организује формирањем камерних ансамбала према бројном стању ученика, годишњим школским планом.

➤ Клавирска сарадња – корепетиција

За ученике прва три разреда гудачких инструмената, тамбуреи флауте и прва два разреда осталих дувачких инструмената, контрабаса и ударалки, настава корепетиције је 15 минута недељно по ученику.

За ученике IV, V и VI разреда гудачких инструмената, тамбуреи флауте и III и IV разреда осталих дувачких инструмената, контрабаса и ударалки настава корепетиције је 30 минута недељно по ученику.

Ученици I разреда соло певања наставу корепетиције имају 30 минута, а II разреда 45 минута недељно по ученику.

Клавирски сарадник - корепетитор држи ученику наставу у присуству његовог наставника главног предмета.

Табела: Трајање часова у шестогодишњем образовању и васпитању

Предмет	I разред	II разред	III разред	IV разред	V разред	VI разред
Главни предмет (инструмент/певање)	30 мин	30 мин	30 мин	45 мин	45 мин	45 мин
Солфеђо	45 мин	45 мин	45 мин	45 мин	45 мин	45 мин
Теорија музике	-	-	-	-	-	45 мин
Оркестар/хор/камерна	-	-	-	45 мин	45 мин	45 мин

Музичка школа - Суботица

Табела: Трајање часова у четворогодишњем образовању и васпитању

Предмет	I разред	II разред	III разред	IV разред
Главни предмет (инструмент/певање)	30 мин	30 мин	45 мин	45 мин
Солфеђо	45 мин	45 мин	45 мин	45 мин
Теорија музике	-	-	-	45 мин
Оркестар/хор/камерна музика	-	-	45 мин	45 мин

Табела: Трајање часова у двогодишњем образовању и васпитању

Предмет	I разред	II разред
Главни предмет (инструмент/певање)	30 мин	45 мин
Солфеђо	45 мин	45 мин
Теорија музике	-	45 мин
Упоредни клавир	45 мин	45 мин

Индивидуалну наставу реализујемо путем дидактичких принципа: од ближег ка даљем, од познатог ка непознатом и од лакшег ка тежем. Наставник настоји:

- да се јасно и правилно изражава,
- да подстиче ученике да себи постављају дугорочне и краткорочне циљеве и задатке,
- да развија код ученика одговорност за сопствено напредовање и постигнуте резултате
- подстиче ученике да редовно прате наставу и да правдају изостанке
- подстиче ученике да поштују рокове у савладавању програма
- учи ученике да разликују битно од небитног и препознају примену наученог
- упућује и подстиче ученике да користе додатне материјале, видео и аудио записе,
- интернет и тв–подстиче ученике да посећују културна дешавања

2. Допунска и додатна настава

Допунска настава организује се за ученике који у учењу имају тешкоће због којих не постижу задовољавајући успех. Организовање допунске наставе предлажу стручна већа предмета.

За ученике који се истичу својим талентом, знањем и напредовањем, организује се додатна настава. Организовање додатне наставе у свим разредима предлажу стручна већа предмета.

Факултативне активности

У факултативне активности спадају активност које нису наставни предмет и не оцењују се:

- школски и ваншколски ученички јавни наступи и концерти ученика (солисти, ансамбли, оркестри и хорови);
- организовање концерата наставника школе;
- организовање концерата гостујућих музичких уметника;
- домаћа и међународна музичка такмичења (за солисте, камерне ансамбле, оркестре и хорове); смотре, фестивали и сличне манифестације;
- мајсторских курсеви истакнутих музичких педагога и извођача;
- предавања, семинари, трибине, саветовање и слични скупови, везани за музичку педагошко-извођачку проблематику;
- ученички излети и екскурзије, посета позоришних представа (опера, балета итд);
- медијска промоција разне врсте;
- успостављање разних облика сарадње са домаћим и иностраним образовним и културним институцијама.

Слободан садржај програма

Слободан садржај се реализује према индивидуалној процени наставника или према одлуци Стручних актива, у складу са способностима и интересовањима ученика. Он се може спровести у ваннаставним терминима или у непосредној настави кроз:

- слушање класичне музике (аудио запис) - примери су прилагођени одређеном узрасту ученика
- заједнички одлазак на концерт ван школе, посета културне установе итд.
- секција дизајна звука

Ваннаставне обавезне активности ученика

Сви ученици основне музичке школе имају два обавезна јавна наступа у току школске године, у складу са Правилником о наставном плану и програму основног музичког образовања и васпитања.

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОПИСАНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА

С обзиром да се у музичкој школи примењује претежно индивидуална настава, потребно је користити разне методе и осмишљено их бирати. Остваривање наставних планова и програма ће се процењивати кроз стално праћење наставе и постигнућа ученика (самовредновање).

Остваривање Школског програма ће се пратити и процењивати кроз:

- сталне састанке стручних актива
- праћење постигнућа циљева и задатака
- посете другим музичким школама и разменом искустава тих школа
- учествовање на школским, локалним, државним и међународним такмичењима, сусретима и осталим манифестацијама.

Испити и смотре

У основној музичкој школи план и програм се остварује и кроз:

1. Смотре
2. Испити: пријемни, годишњи, разредни и поправни.

Смотре

Смотре се организују у циљу провере знања и напредовања ученика у току и на крају првог полугодишта или школске године према наставном плану и програму одговарајућег одсека и предмета и остварују се на основу школског програма.

Смотре и обавезни јавни наступи не подлежу конвенционалном, нумеричком начину оцењивања. Њихова сврха је да омогуће јавни увид у процес учениковог развоја и напретка, као и да буду неопходан полигон за учениково рано стицање извођачког искуства.

Пријемни испит полаже се пре уписа у први разред, у јунском или августовском року. На пријемном испиту проверава се слух, ритам, музичка меморија. Ученици који су похађали програм припремног разреда, полажу пријемни испит за други припремни разред.

Годишњи испит из главног предмета полажу ученици III, IV, V и VI разреда шестогодишње школе, II, III и IV разреда четворогодишње школе и II разреда двогодишње школе.

Годишњи испит из солфеђа полажу ученици III и IV разреда шестогодишње школе, II и IV разреда четворогодишње школе и II разреда двогодишње школе.

Музичка школа - Суботица

Годишњи испит из теорије музике полажу ученици IV разреда шестогодишње школе, IV разреда четворогодишње школе и II разреда двогодишње школе.

Годишњи испит из упоредног клавира, полажу ученици II разреда двогодишње школе.

Ученици који **убрзано напредују** полажу годишњи испит у два испитна рока. У јануарском испитном року полажу испите разреда у који су уписани, а у јунском испитном року испите из наредног разреда.

Ученици који на годишњем испиту, у IV и V разреду шестогодишњег образовања, добију негативну оцену из главног предмета понављају разред. Ученици који на годишњем испиту добију негативну оцену из неког од осталих предмета полажу поправни испит, у августовском року.

Ученици разреда у којима нема годишњег испита оцењују се годишњом оценом.

Ванредни ученици полажу годишњи испит из свих предмета, у свим разредима.

Разредни испит полажу ученици који, у току школске године, нису похађали више од трећине укупног броја часова, а утврди се да нису савладали садржај наставног програма за ту годину. Ученици такође полажу разредни испит из предмета из којег није одржано више од трећине часова утврђених наставним планом. Ученици који добију негативну оцену на разредном испиту полажу поправни испит, у августовском року, а ученици завршног разреда у јунском и августовском року. Ученици који не положе разредни испит понављају разред.

Поправни испит полажу ученици са недовољном оценом из предмета из којег се не положе годишњи испит и ученици са недовољном оценом на годишњем испиту из теорије, солфеђа и упоредног клавира. Ученици са недовољном оценом на годишњем испиту из главног предмета не могу да полажу поправни испит. Ученик који има до две недовољне закључене оцене положе поправни испит у августовском року, а ученик завршног разреда у јунском и августовском року.

Испит за ниво првог циклуса основног музичког образовања - контролни испит полажу ученици који нису завршили први циклус основног музичког образовања, а желе да се упишу у други циклус музичког образовања.

**ИСПИТНЕ ОБАВЕЗЕ У ОСНОВНОЈ МУЗИЧКОЈ ШКОЛИ
- ШЕСТОГОДИШЊЕ ШКОЛОВАЊЕ -**

ПРЕД- МЕТ	I разред	II разред	III разред	IV разред	V разред	VI разред
Виолина	Смотра: 1 лествица, 1 етида, 2 комп. слободне	Смотра: 1 лествица, 1 етида, 2 комп. слободне	Испит: 1 лествица кроз две октаве 1 етида 2 комада разл. карактера, варијације или кончертино	Испит: 1 двооктавна лествица у позицији са разлагањима 2 етиде 1 велика форма: став из концерта или тема с варијацијама	Испит: 1 лествица кроз две октаве са променом позиција и разлагањима 2 етиде 1 став концерта	Испит: 1 лествица кроз три октаве 2 етиде 1 комад 1 став концерта
Виола	Као за виолину	Као за виолину	Као за виолину	Испит: 1 лествица 1 етида 1 комад 1 велика форма: концерт или кончертино- 1. или 2. и 3. став (напамет)	Испит: 1 лествица 1 етида 1 комад 1 велика форма: концерт или 2 става сонате (напамет)	Испит: 1 лествица 2 етиде 1 комад 1 велика форма: концерт- 1. или 2. и 3. став, или цела соната (напамет)
Виолончело	Смотра: 1 лествица и трозвук 1 етида, 2 комп. слободне	Смотра: 1 лествица и трозвук 1 етида, 2 комп. слободне	Испит: 1 лествица., трозвук, потези 2 етиде разл. карактера 1 комад с клавиром или II и III ст. кончертина, концерта, сонате, сонатине, варијација	Испит: 1 лествица 2 етиде разл. карактера 1 комад с клавиром или 2. и 3. став кончертина, концерт а, сонате, сонатине, варијације или два става барокне сонате (програм напамет)	Испит: 1 Лествица 2 етиде 1 комад уз клавир пратњу 2 става барокне сонате 1 кончертино, концерт (1. или 2 и 3. ст.), или варијације, или соната, или сонатина (програм напамет)	Испит: 1 Лествица Терце и сексте кроз 2 октаве 1 етида Бах- један став 1 комад уз клавир пратњу 1 Барокна соната- 2 става 1 кончертино, концерт (1. или 2 и 3. ст.), или варијације, или соната, или сонатина (програм напамет)
Гитара	Смотра: 1 лествица, 1 етида, 2 комп. слободне	Смотра: 1 лествица, 1 етида, 2 комп. слободне	Испит: 1 лествица са каденцом и интервалима 1 етида 2 комада	Испит: 1 лествица са каденцом и интервалима 1 етида 2 комада-један полифони	Испит: 1 лествица с каденцом и интервалима 1 етида 2 комада-1 полифони	Испит: 1 трооктавна лествица 1 етида 1 став сонате, сонатине, свите или варијације 1 комад
Тамбура е-прим	Смотра: 1 лествица, 1 етида, 2 комп. слободне	Смотра: 1 лествица, 1 етида, 2 комп. слободне	Испит: 2 комада разл. карактера (програм напамет)	Испит: 1 лествица по избору 3 комада различног садржаја (напамет)	Испит: 1 лествица 3 комада различног садржаја (програм напамет)	Испит: 3 комада различитог карактера (програм напамет)

Музичка школа - Суботица

ПРЕД МЕТ	I разред	II разред	III разред	IV разред	V разред	VI разред
Тамбура А басрим	Смотра: 1 лествица 1 етида, 2 комп. слободне	Смотра: 1 лествица 1 етида, 2 комп. слободне	Испит: 1 лествица 1 етида 1 народна песма или игра 2 комада уз клавир.пратњу (програм напамет)	Испит: 1 лествица 1 етида 1 народна песма или игра 1 комад уз клавир.пратњу 1 став велике форме (н програм апамет)	Испит: 1 молска лествица 1 етида 1 народна песма или игра 1 комад уз клав. пратњу 1 велика форма (напамет)	Испит: 1 лествица 1 етида 1 народна игра или песма 1 комад уз клавирску пратњу 1 велика форма (програм напамет)
Клавир	Смотра: 1 лествица, 1 етида, 2 комп. слободне	Смотра: 1 лествица 1 етида, 2 комп. слободне	Испит: 1 лествица 1 етида, 1 полифона 1 ст.сонатине 1 комп. по слоб.избору	Испит: 1 етида 1 полиф.композициј а 1 став сонатине 1 композиц.по избору	Испит: 1 полифона комп. 1 етида 1 став сонате 1 слобод. композиц. 1 композиц. домаћег аутора	Испит: 1 полифона комп. 1 етида 1 став сонатае 1 слобод. композиц 1 композиц. домаћег аутора
Хармоника	Смотра: 1 лествица 1 етида, 2 комп. слободне	Смотра: 1 лествица 1 етида, 1 полифона, 1 комп. слободна	Испит: 1 лествица . 1 етида 1 полифона 1 комп. по слоб.избору	Испит: 1 лествица 1 етида 1 полиф.комп. 1 циклична комп. или 2 разл.карактер (програм напамет)	Испит: 1 лествица 1 етида 1 полифона комп. 1 циклична композиција (напамет)	Испит: 1 лествица 1 етида 1 полифона 1 циклична ком. 1 комп. виртуозног кар. (програм напамет)
Флаута	Смотра: 1 лествица -напамет напамет 1 етида, 1 комп. слободна - напамет	Смотра: 1 лествица- напамет напамет 1 етида, 1 комп. слободна - напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица напамет 2 етиде разл.карактера 1 дело уз клавир.пратњу - напамет	Испит: 1 дурска и 1 молска лествица- напамет 2 етиде разл.карактера 1 дело уз пратњу клавира -напамет	Испит: 1 дурска и 1 молска лествица -напамет 2 етиде 1 дело уз клавир.пратњу- напамет	Испит: 1 дурска и 1 молска лествица напамет, 2 етиде 1 дело уз клавир.пратњу- напамет
Солфеђо			Испит: Писмени део: -мелодијски диктат, -тест из теорије Усмени део: -мелод.вежба -парлато и бас кључ			Испит: Писмени део: -Диктат Усмени део: -мелод.вежба, -парлато
Теорија музике						Испит: Писмени део: Интервали, лествице, акорди и ортографија Усмени део: Интервали, акорди и њихови обртаји, многостраност тонова и дурског квинтакорда, познавање термина и дефиниција и ознака из нотног текста

Музичка школа - Суботица

- ЧЕТВОРОГОДИШЊЕ ШКОЛОВАЊЕ -

ПРЕДМЕТ	I разред	II разред	III разред	IV разред
Контра-бас	Смотра: 1 лествица. 1 етида, 1 комад с клавиром	ИСПИТ: 1 лествица са начинама и трозв., 2 етиде, 1 комад с клавиром	Испит: 1 лествица 2 етиде 1 комад с клав. пратњом (програм напамет)	Испит: 1 лествица 2 етиде (једна с клавиром) 1 комад са клавир. пратњом (програм напамет)
Обоа	Смотра: 1 лествица., 1 етида, 1 комп. слободна напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица са тонич. квинтак. напамет, 2 етиде разл. карактера, 1 комад с клавиром напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица са тонич. квинтак. напамет 2 етиде разл. карактера, 1 комад с клавиром напамет	Испит: 1 дурска и 1 молска лествица-напамет 2 етиде разл. карактера 1 комад уз пратњу клавира-напамет
Кларинет	Смотра: 1 дур. и 1 мол. лествица са тонич. квинтак. напамет, 2 етиде разл. карактера, 1 комад с клавиром напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица лествица са тонич. квинтак. напамет, 2 етиде разл. карактера, 1 комад с клавиром-напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. са тонич. квинтак., Д7 и У7 2 етиде разл. карактера, 1 комад с клавиром-напамет	Испит: 1 дурска и 1 молска лествица-напамет 2 етиде разл. карактера 1 комад уз пратњу клавира-напамет
Саксофон	Смотра: 1 дур. и 1 мол. са тонич. квинтак. и малим разлагањем, 2 етиде разл. карактера, 1 комад с клавиром напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица, 2 етиде разл. карактера, 1 комад с клавиром-напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица, 2 етиде разл. карактера, 1 комад с клавиром-напамет	Испит: 1 дурска и 1 молска лествица 2 етиде разл. карактера 1 комад уз пратњу клавира-напамет
Фагот	Смотра: 1 дур. и 1 мол. са тонич. квинтак. напамет, 2 етиде разл. карактера, 1 комад с клавиром напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица напамет, 2 етиде разл. карактера, 1 комад с клавиром напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица напамет, 2 етиде разл. карактера, 1 комад с клавиром напамет	Испит: 1 дурска и 1 молска лествица-напамет 2 етиде разл. карактера 1 комад уз пратњу клавира-напамет
Хорна	Смотра: 1 лествица, 2 вежбе разл. карактера, 1 комад с клавиром напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица, 1 етида, 1 комад с клавиром напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица, 1 етида, 1 комад с клавиром напамет	Испит: 1 дурска и 1 молска лествица 2 етиде разл. карактера 1 комад уз пратњу клавира-напамет
Труба	Смотра: 1 лествица, 2 вежбе разл. карактера, 1 комад с клавиром напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица 1 вежба-етида или песма, 1 комп. с клавиром напамет	Испит: 1 дур. и 1 мол. лествица, 1 етида 1 комп. с клавиром напамет	Испит: 2 лествице (дур и мол) 2 етиде разл. карактера 1 комад уз пратњу клавира (по могућности циклична)-напамет

Музичка школа - Суботица

Тромбон	Смотра: 2 вежбе разл. каракт., 1 комад с клавиром – напамет	Испит: 2 вежбе разл. карактера, 1 комад с клавиром напамет	Испит: 1 дурска лествица. напамет 2 комп. различитог карактера 1 комп. уз клавир. пратњу напамет	Испит: 1 дурска и 1 молска лествица-напамет 2 етиде разл. карактера 1 композиција уз пратњу клавира-напамет
Удараљке (добош, тимпани, ксилофон, вибрафон, маримба)	Смотра-добош: 1 етида 1 комад уз пратњу калвира	Испит-добош: 2 етиде 1 комад уз пратњу клавира или 1 дует	Испит-добош и тимпани: 2 етиде из програма за добош 2 етиде из програма за тимпане	Испит: 1 вежба или 1 етида за добош 1 вежба или 1 етида за тимпане 1 лествица и 1 комад за мелодијске удараљке
Солфеџо		Испит: Писмени део: -мелод. диктат до два предзнака -тест из теорије Усмени део: -мелод. пример -парлато		Испит: Писмени део: -диктат-до четири предзнака Усмени део: -мелод. вежба -парлато-промена кључа са свим ритм. фигурама
Теорија музике				Испит: Писмени део: -шифре интервала и акорада -исписивање предзнака појединих лествица -исписивање врсте интервала и акорада-принцип теста Усмени део: -изградња интервала и акорада -ознаке за темпо, артикулацију, агогику и динамику

Музичка школа - Суботица

- ДВОГОДИШЊЕ ШКОЛОВАЊЕ -

Предмет	I разред	II разред
Соло певање	Смотра: 2 вокализе 1 песма старог мајстора (програм напамет)	Испит: 1 вокализа 1 арија старог мајстора 1 песма по слоб.избору (програм напамет)
Традиционално певање	Испит: 2 примера солистичког певања различитог карактера 1 двогласни пример бордунског типа	Испит: 2 једногласна примера 2 двогласна примера
Упоредн и клавир	Смотра: 3 композ. разл. карактера	Испит: 1 лествица 1 полифона комп. 1 став сонатине 1 комад (програм напамет)
Солфеџо	Смотра: Писмени део - тест из теорије, лествице, интервали и консонантни квинтакорди Усмени део -мелод.вежба (дијатонска, пређени тоналитети и парлато бас кључ)	Испит: Писмени део: - мелод.диктат до два предзнака Усмени део: - мелод.пример до три предзнака - парлато -бас и виол.кључ
Теорија музике		Испит: Писмени део: -тест Усмени део: - интервали, акорди, ознаке за темпо

Музичка школа - Суботица

- ИЗБОРНИ ОДСЕЦИ -

Предмет	I разред	II разред
Оргуље	Смотра – V разред: 2 композиције аутора старе музике хомофоне фактуре; 1 композиција аутора старе музике полифоне фактуре; 1 композиција Ј. С. Баха; 1 композиција аутора XIX или XX века. (програм из нота)	Испит – VI разред: 2 композиције старих мајстора (једна у облику варијације или свите) 1 корална обрада 1 композиција Ј. С. Баха 1 композиција аутора XIX или XX века. (програм из нота)
Контрабас	Смотра – III разред: 1 дурска лествица 1 блуз прогресија, слободан избор -основни латино ритмови -формирање дурског, молског или умањеног по задатом тону (програм напамет)	Испит - IV разред: 1 лествица кроз две плтаве -формирање базичних акорада на задатом тону -обликовање дорског и лидијског модуса у задатој скали -извођење цез стандарда „Увело лишће“ (програм напамет)
Бас гитара	Смотра - III разред: 1 дурска лествица у најмање три позиције у интервалима 1 блуз прогресија, слободан избор -извођење основних латино ритмови - групно извођење композиције Блу-боса (програм напамет, делимично у сарадњу инструмената за цез музику)	Испит- IV разред: -извођење арпеђа мол 7-5 и 7 -извођење дорског или лидијског модуса -једна рок композиција -једна фанк композиција -цез стандард „Увело лишће“ -једна композиција у карактеристичном ритму, српска или балканска (програм напамет, делимично у сарадњу инструмената за цез музику)
Гитара	Смотра – V разред: 1 лествица и положаји десне руке 1 импровизација по жељи ученика 1 прогресија по жељи ученика 1 композиција по жељи ученика По могућности свирати у двоје. Програм напамет	Испит – VI разред: 1 лествица по избору 3 композиције различитог ритма по избору ученика По могућности свирати у двоје. Програм напамет
Клавир	Смотра – V разред: 1 блуз композиција по слободном избору у соло извођењу ученика 1 цез композиција по слободном избору	Испит – VI разред: 2 цез композиције по слободном избору изведене солистички или са ансамблом (програм напамет)
Саксофон	Смотра - III разред: 1 дурска лествица, један модус и блуз лествица у савладном распонуж -цез саксофон: једна композиција уз пратњу клавира	Испит- IV разред: 1 лествица и један модус у пуном распону -цез стандард -блуз

Музичка школа - Суботица

Труба	Смотра - III разред: 1 дурска или мисолидијска лествица 1 блуз лествица 1 вежба 1 цез композиција у ансамблу или уз пратњу клавира или матрице	Испит- IV разред: 1 дурска или мисолидијска лествица 1 блуз лествица 1 вежба 1 цез композиција у ансамблу или уз пратњу клавира или матрице
Тромбон	Смотра - III разред: 1 дурска или мисолидијска лествица 1 блуз лествица 1 цез етида 1 цез стандард (Програм напамет)	Испит- IV разред: 1 дурска или мисолидијска лествица 1 блуз лествица 1 цез етида 1 цез стандард (Програм напамет)
Бубњеви	Смотра - III разред: 2 композиције са ансамблом (програм напамет)	Испит- IV разред: 2 композиције са ансамблом (програм напамет)
Цез певање	-	Смотра - завршни разред 1 композиција домаћих аутора 2 композиције страних аутора (уз пратњу корепетитора)

Табела: Обавезне смотре на полугодишту

Наставни предмет	I разред	II разред	III разред	IV разред	V разред	VI разред
Тамбура е-прим	-	-	-	2 комада различитог карактера	2 комада различитог карактера	2 комада различитог карактера
Клавир	-	-	1 лествица 2 композиције слоб.	1 лествица 1 виртуозна етида	1 лествица 1 виртуозна етида	1 лествица 1 виртуозна етида
Хармоника	-	-	2 композиције по слободном избору	2 композиције по слободном избору	1 етида 1 композиција (по слободном избору)	1 етида 1 композиција (по слободном избору)
Упоредни клавир за певаче	1 лествица 1 етида	1 лествица 1 етида				

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ*

**Наставни план и програми основног музичког образовања и васпитања налази се у „Сл. гласнику РС – Просветни гласник“, бр. 5/2010.*

ЦИЉ НАСТАВЕ У ОСНОВНОЈ МУЗИЧКОЈ ШКОЛИ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ НАСТАВЕ У ОСНОВНОЈ МУЗИЧКОЈ ШКОЛИ

- Интензиван и континуиран рад на развоју ученикових музичких способности
- спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, осећаја за ритам, музичке меморије и музичке фантазије.
- Упознавање ученика са грађом, акустичким својствима и изражајним могућностима
- одабраног инструмента (ученика који су одабрали певање са својствима људског гласовног апарата).
- Овладавање основном техником свирања на одабраном инструменту (за ученике певања-вокалном техником).
- Постизање разумевања значења и важности универзалних музичких изражајних средстава (темпа, ритма, метра, динамике, агогике, артикулације).
- Основно музичко описмењавање (постизање вештине течног читања и писања нота у разним кључевима, брзог препознавања и разумевања најважнијих темповских, карактерних, метричких, динамичких, акцентних, агогичких и артикулационих ознака у нотном тексту и континуиран рад на развоју вештине спретног свирања или певања Прима виста).
- Усвајање основних знања из области музичке теорије и историје.
- Оспособљавање за самостално учење и вежбање.
- Стицање искуства јавног наступања самосталног и у ансамблу.
- Изградња навике редовног слушања уметнички вредне музике.
- Развијање естетских музичких критеријума

ОДСЕК ЗА КЛАСИЧНУ МУЗИКУ
ШЕСТОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

ГУДАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ
(ВИОЛИНА, ВИОЛА, ВИОЛОНЧЕЛО)

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Формирање психомоторних извођачких релација у којима водећу улогу треба да има асоцијативни доживљај звучне материје (унутрашњи слух). Развој појединца зависи од професионалног школовања музичког слуха који мора да води и организује извођачке покрете по принципу "од представе ка њеној реализацији", односно "од доживљаја звука према покрету".
- Овладавање основном техником свирања у складу са индивидуалним, анатомским, психофизичким и уметничким могућностима ученика.
- Развијање критичког односа према основним елементима музичког извођења и извођење композиција квалитетним тоном интонативно тачно, ритмички тачно.
- Постизање разумевања значења и важности универзалних музичких изражајних средстава (темпа, ритма, метра, динамике, агогике, артикулације, акцентуације и инструментације) и изградња способности њихове адекватне стилске употребе у процесу извођења музичког дела.
- Музичко описмењавање постизање вештине течног читања и писања нота у и разумевање значења најчесталијих (нумеричких, графичких и вербалних) темповских, карактерних, метричких, динамичких, агогичких, акцентних и артикулационих ознака у нотном тексту.
- Развијање стваралачко-извођачких способности.
- Развијање креативности у складу са музичким, емоционалним и интелектуалним способностима појединца.
- Усмеравање ученика за самостално бављење инструментом (формирање радних навика).
- Извођење програма у целини, напамет.
- Самостално увежбавање задате композиције.
- Самостално читање непознатог нотног текста.
- Учествовање ученика у раду оркестра, камерних састава и осталих облика групног

Музичка школа - Суботица

музицирања.

- Активно учешће у музичком животу средине у којој живи.

Табела: Обавезни минимум градива по разредима и инструментима гудачког одсека

	Виолина	Виола	Виолончело
I разред	-3 дурске лествице са трозвучима; -20 вежбица; -10 малих комада песмица.	Исто као за виолину	-10 кратких етида са применом основних потеза и ритмичких фигура; -10 кратких песмица уз пратњу клавира.
II разред	-4 једнооктавне лествице; -6 етида са различитом проблематиком; -4 комада различитог карактера.	Исто као за виолину	-10 етида различитог карактера технике; -10 комада различитог музичког садржаја са клавиром; -лакша кончертина, концерти, сонате, сонатине, варијације.
III разред	-4 лествице кроз две октаве и разлагања по Грегоријану; -6 етида са различитом проблематиком; -4 комада различитог карактера.	Исто као за виолину	-8 етида различитог карактера; -3 комада уз пратњу клавира; -кончертино или концерт, соната или сонатина, варијације.
IV разред	-4 дурске двооктавне лествице у позицији са разлагањима по Грегоријану; -8 етида са различитом проблематиком; -4 комада различитог карактера; -1 велика форма: став из концерта, кончертина, сонате или тема с варијацијама.	-4 двооктавне лествице са трозвучима и техничке вежбе; -8 етида; -4 комада; -1 концерт или кончертино одговарајуће техничке тежине.	-8 етида различитог карактера; -3 комада уз пратњу клавира; -Кончертино или концерт, соната или сонатина, варијације.
V разред	-2 двооктавне дурске и молске лествице са разлагањима са променом позиција по Грегоријану; -8 етида различите проблематике; -2 комада различитог карактера; -1 велика форма: став из концерта или варијације.	-4 двооктавне лествице са трозвучима и септакордима од И до ВИ позиције; -8 етида; -4 комада; -2 велике форме: кончертино, концерт I или II став, сонате, преткласичне сонате, варијације.	-6 етида различитог карактера; -2 комада уз пратњу клавира; -кончертино или концерт, соната или сонатина, варијације
VI разред	-2 трооктавне дурске и молске лествице са разлагањима по Грегоријану; -6 етида различите проблематике; -2 комада различитог карактера; -2 велике форме: став из концерта и два става из барокне сонате.	-5 лествица кроз три октаве са трозвучима, четворозвучима и двохватима -терце, сексте, октаве; -6 етида; -4 комада; -2 велике форме.	-6 етида различитог карактера; -2 комада уз пратњу клавира различитог карактера; -Кончертино или концерт, соната или сонатина, варијације; -Бах: I свита за соло виолончело (3 става, Менует I и II, Куранта, Жига).

Музичка школа - Суботица

Начин остваривања програма гудачких инструмената (виолина, виола, виолончело)

Образовање и васпитање ученика музике је изразито захтеван и одговоран посао.

Подразумева се да онај који се њиме бави, поред одговарајућег професионалног знања и искуства треба да, свакако, поседује још и доста широк увид у основне принципе и законитости развојне психологије.

Будући да је, нарочито у оквирима индивидуалне наставе, наставни процес снажно обележен феноменом трансфера, наставник, у функцији "трећег родитеља", представља важну идентификациону фигуру, у пресудној мери одговорну за музичку, а знатним делом и личну судбину свог ученика. Оваква одговорност обавезује наставника на основно упознавање учениковог породичног окружења (пре свега, интензитета и карактера родитељске подршке учениковом музичком школовању и нивоа њихових очекивања), једнако као и услова у којима ученик живинарочито квалитета инструмента на којем вежба или могућности набавке инструмента, уколико га ученик не поседује). Опскрбљен подацима ове врсте, наставник ће бити у стању да прецизније процени ученикову личност, посебно његову музичку мотивацију и његове развојне капацитете те да, на основу такве процене, креира наставно-васпитни третман, којим ће ученика довести до оптималног остварења његовог индивидуалног потенцијала.

Није потребно наглашавати у којој мери наставников став према ученику ваља да буде обележен наклоношћу, топлином, саосећањем, разумевањем, подршком, охрабрењем и поштовањем.

Пошто је примарна наставникова улога да негује учеников таленат, то неизбежно ограничава његов критицизам на веома уско подручје крајње неопходности -једино у којем се он може сматрати конструктивним.

Од наставника се очекује да се редовно, савесно припрема за часове и пажљиво прати и планира развој сваког свог појединог ученика. Ова припрема обухвата читав спектар активности -од детаљног проучавања композиција са учениковог репертоара (аналитичким просвиравањем или, евентуално, припремањем за извођење на подијуму), преко упоређивања различитих издања и допуњавања одабраних редакција, до континуираног вођења обимнеевиденције о учениковом раду и напретку.

Претпоставка је да ће добар наставник увек имати на уму комплексност и свеобухватност процеса музичке наставе и да ове њене важне стране никад неће запостављати ради пуког усавршавања искључиво занатске компоненте учениковог свирања. То значи да ће се он, током читавог периода учениковог рада на одабраном делу, трудити да му пренесе, не само своје знање о прстореду, техничким поступцима и извођачким изражајним средствима неопходним за примерено извођење дела, него и одређен број суштински важних информација о аутору дела, историјској епохи којој припада и специфичним особинама самог дела (облику у којем је написано, мелодијским, ритмичким, хармонским и контрапунктским појединостима које га карактеришу,

Музичка школа - Суботица

емотивној, поетској, психолошкој или филозофској позадини његове уметничке представе и његовој естетској вредности).

Квалитет првог и неколицине наредних часова (педагошка пракса ово потврђује) најчешће пресудно утиче на даљи развој учениковог интересовања за музику. Наставнику се, из тог разлога, препоручује да посвети повишену пажњу овој проблематици, изналажењем и практичном применом најподстицајнијих и најинспиративнијих могућих наставних метода. Препоручују се велика умереност и опрез у организовању ученикових такмичарских активности. Обазрив наставник неће допустити да ученикова мотивација временом постане искључиво такмичарски обојена, једнако као што неће упасти у опасну замку вредновања резултата сопственог рада бројем награда и признања које његови ученици освајају.

Равноправан третман свих ученика у класи наставник не сме, ни на какав начин и ни под каквим условима, да доведе у питање. Било какав дискриминаторски став у односу на степен музичке обдарености или неко друго учениково индивидуално својство сматра се педагошки и морално недопустивим.

Савестан наставник ће, разуме се, обазривим, интроспективно-аналитичким приступом проблематици индивидуалног наставног процеса пажљиво штитити ученика од развојно погубног пројектовања сопствених амбиција.

Једна од најважнијих потврда његове исправне педагошке позиције биће упоран рад на сопственом усавршавању -повременим учењем нових дела, стицањем додатних увида у област гудачке литературе, честим одласцима на концерте, праћењем актуелних збивања у светској дискографији, јавним наступањем, периодичним обнављањем теоријског знања, читањем методолошке, педагошке и психолошке литературе, сталним допуњавањем личног образовања и проширивањем свог културног и духовног хоризонта.

ЖИЧАНИ ИНСТРУМЕНТИ

(гитара, тамбура Е-прим и тамбура А-басприм)

ГИТАРА

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Успостављање међусобног поверења између наставника и ученика.
- Формирање унутрашњих слуховних музичких представа и усвајање основних елемената музичке писмености.

Музичка школа - Суботица

- Овладавање основном техником свирања у складу са индивидуалним, анатомским, психофизичким и уметничким могућностима ученика.
- Развијање критичког односа према основним елементима музичког извођења.
- Усмеравање ученика за самостално бављење инструментом (формирање радних навика).
- Оспособљавање ученика за наставак школовања.
- Развијање музичке писмености.
- Овладавање основним акордима и њихова примена кроз позиције на инструменту.
- Овладавање специфичним ознакама везаним за инструмент.
- Свирање лествица закључно са деветом позицијом користећи основне технике, као и основне прстореде (и м, а м и, п и).
- Извођење комбинација арпеђа (п и м а, п а м и...).
- Коришћење великог и малог бареа.
- Коришћење једноструког и вишеструког легато.
- Извођење свих украса (од предударара до трилера).
- Развијање способности уочавања хармонских промена у току свирања.
- Препознавање: мотива, фразе, реченице, дводелне и троделне песме, варијација, сонатног облика.

Табела: Обавезни минимум градива гитаре по разредима

	Гитара
I разред	-4 лествице у првој позицији; -4 етиде; -3 комада.
II разред	-4 лествице; -4 етиде; -3 комада
III разред	-4 лествице; -4 етиде; -3 комада.
IV разред	-2лествице кроз три октаве; -4 етиде; -3 комада.
V разред	-2лествице кроз три октаве; -4 етиде; -3 комада.
VI разред	-2лествице кроз три октаве; -2 етиде; -2 комада.

Начин остваривања програма гитаре

Примарни задатак коме професори, примењујући овај програм, треба да стреме је развој љубави ка музици и стварање потребе за музицирањем. Овако стечено музичко

образовање мора постати важан део опште културе сваког ученика.

Следећи задатак је да се талентованим и амбициознијим ученицима постави здрава и чврста основа за наставак школовања и то не само техничка (рад прстију), већ права музичка, која подразумевамузички израз.

Темељ програма чини Школа за гитару Јована Јовичића, чија прва три дела обрађују комплетну проблематику школе за основно музичко образовање. Музички материјал који се обрађује обухвата различите композиције, почев од најједноставнијих вежби (празне жице), па све до развијенијих цикличних и полифоних форми. Скале, вежбе или етиде морају бити саставни део свакога часа. Највећу важност у свирању техничких вежби треба дати развојности и правилној ритмизацији, па тек потом лепоти тона и брзини. Полифонија има задатак да развија музичку интелигенцију, меморију, да побољша слушне способности и развије осећај за стил. Разноврстан избор комада подстаћи ће машту, осећајност и темперамент.

До доброг звучања композиција мора се доћи не само конкретним изражајним захтевима (динамиком боја, артикулација), већ и непрекидном анимацијом која мора прво оживети, а потом одржати ученикову жељу за музицирањем. Програм дозвољава велику слободу избора за све врсте композиција. Идеја је да се програм природније представи сваком ученику, а у зависности од његових способности и жеља. Слобода избора мора обезбедити квалитет свирања (ритмичност, тонска јасноћа, правилан избор темпа), а не број или тежину пређених композиција.

Будући да је, нарочито у оквирима индивидуалне наставе, наставни процес снажно обележен феноменом трансфера, наставник, у функцији „трећег родитеља”, представља важну идентификациону фигуру, у пресудној мери одговорну за музичку, а знатним делом и личну судбину свог ученика. Оваква одговорност обавезује наставника на основно упознавање учениковог породичног окружења (пре свега, интензитета и карактера родитељске подршке учениковом музичком школовању и нивоа њихових очекивања), једнако као и услова у којима ученик живи (нарочито квалитета инструмента на којем вежба или могућности набавке инструмента, уколико га ученик не поседује). Опскрбљен подацима ове врсте, наставник ће бити у стању да прецизније процени ученикову личност, посебно његову музичку мотивацију и његове развојне капацитете те да, на основу такве процене, креира наставно-васпитни третман, којим ће ученика довести до оптималног остварења његовог индивидуалног потенцијала.

Није потребно наглашавати у којој мери наставников став према ученику ваља да буде обележен наклоношћу, топлином, саосећањем, разумевањем, подршком, охрабрењем и поштовањем.

Пошто је примарна наставникова улога да негује учеников таленат, то неизбежно ограничава његов критицизам на веома уско подручје крајње неопходности -једино у којем се он може сматрати конструктивним.

Од наставника се очекује да се редовно, савесно припрема за часове и пажљиво прати и планира развој сваког свог појединог ученика. Ова припрема обухвата читав

спектар активности -од детаљног проучавања композиција са учениковог репертоара (аналитичким просвиравањем или, евентуално, припремањем за извођење на подијуму), преко упоређивања различитих издања и допуњавања одабраних редакција, до континуираног вођења обимне евиденције о учениковом раду и напретку.

Претпоставка је да ће добар наставник увек имати на уму комплексност и свеобухватност процеса музичке наставе и да ове њене важне стране никад неће запостављати ради пуког усавршавања искључиво занатске компоненте учениковог свирања.

То значи да ће се он, током читавог периода учениковог рада наодабраном делу, трудити да му пренесе не само своје знање о прстореду, техничким поступцима и извођачким изражајним средствима неопходним за примерено извођење дела, него и одређен број суштински важних информација о аутору дела, историјској епохи којој припада и специфичним особинама самог дела (облику у којем је написано, мелодијским, ритмичким, хармонским и контрапунктским појединостима које га карактеришу, емотивној, поетској, психолошкој или филозофској позадини његове уметничке представе и његовој естетској вредности).

Квалитет првог и неколицине наредних часова (педагошка пракса ово потврђује) најчешће пресудно утиче на даљи развој учениковог интересовања за музику. Наставнику се, из тог разлога, препоручује да посвети повишену пажњу овој проблематици, изналагањем и практичном применом најподстицајнијих и најинспиративнијих могућих наставних метода.

Препоручују се велика умереност и опрез у организовању ученикових такмичарских активности. Обазрив наставник неће допустити да ученикова мотивација временом постане искључиво такмичарски обојена, једнако као што неће упасти у опасну замку вредновања резултата сопственог рада бројем награда и признања које његови ученици освајају.

Равноправан третман свих ученика у класи наставник не сме, ни на какав начин и ни под каквим условима, да доведе у питање. Било какав дискриминаторски став у односу на степен музичке обдарености или неко друго учениково индивидуално својство сматра се педагошки и морално недопустивим.

Савестан наставник ће, разуме се, обазривим, интроспективно-аналитичким приступом проблематици индивидуалног наставног процеса пажљиво штитити ученика од развојно погубног пројектовања сопствених амбиција.

Једна од најважнијих потврда његове исправне педагошке позиције биће упоран рад на сопственомусавршавању -повременим учењем нових дела, стицањем додатних увида у област гитарске литературе, честим одласцима на концерте, праћењем актуелних збивања у светској дискографији, јавним наступањем, периодичним обнављањем теоријског знања, читањем методолошке, педагошке и психолошке литературе, сталним допуњавањем личног образовања и проширивањем свог културног и духовног хоризонта.

ТАМБУРА Е-ПРИМ

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање основних и елементарних знања на инструменту као равноправном инструменту у уметничкој и народној музици.
- Развијање базичних техника.
- Упознавање делова инструмента.
- Координација леве и десне руке.
- Одржавање инструмента и трзалице.
- Извођење дурске и молске лествице и трозвука основним елементима свирања на тамбури: ударци доле, горе, легато, тремоло, пицикато, великим палцем и средњим прстом десне руке, природни флажолет.
- Извођење техничких вежби за координацију десне и леве руке.
- Коришћење прве, друге, треће и четврте позиције.
- Свирање двохвата и трохвата.
- Самостално увежбавање задатих композиција.
- Овладавање непознатим нотним текстом одговарајуће тежине.
- Упознавање нотног писма класичне и тамбурашке литературе.
- Овладавање основним музичким елементима.
- Развијање музичке меморије.
- Активно учешће у јавним наступима.
- Развијање креативности у складу са својим музичким, емоционалним и интелектуалним способностима.
- Оспособљавање за самосталност у раду.

ТАМБУРА А-БАСПРИМ

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

Музичка школа - Суботица

ЗАДАЦИ

- Развијање основних и елементарних знања на инструменту као равноправном инструменту у уметничкој и народној музици.
- Развијање базичних техника.
- Извођење дурске и молске лествице и трозвука основним елементима свирања на тамбури: ударци доле, горе, легато, тремоло, пицкато, великим палцем и средњим прстом десне руке, природни флажолет.
- Коришћење прве, друге, треће и четврте позиције.
- Свирање двоухвата и троухвата.
- Самостално увежбавање задатих композиција.
- Овладавање непознатим нотним текстом одговарајуће тежине.
- Упознавање нотног писма класичне и тамбурашке литературе.
- Овладавање основним музичким елементима.
- Развијање музичке меморије.
- Активноучешће у јавним наступима.
- Развијање креативности у складу са својим музичким, емоционалним и интелектуалним способностима.
- Оспособљавање за самосталност у раду.

Табела: Обавезни минимум градива тамбуре

	Тамбура е-прим	Тамбура А-басприм
I разред	-2 дурске лествице кроз једну октаву са трозвучима; -4 етиде; -2 комада различитог карактера.	-све предвиђене лествице; -10 техничких вежби; -3 етиде; -3 народне песме и игре; -3 комада.
II разред	-2 дурске лествице кроз једну октаву у II и III позицији са трозвучима и потезима; -4 етиде; -5 комада различитог карактера.	-све предвиђене лествице; -10 техничких вежби; -3 народне песме и игре; -2 комада; -1 став концерта или кончертина
III разред	-2 дурске и 2 молске лествице кроз две октаве са трозвучима и потезима; -4 етиде; -2 комада различитог карактера.	-све предвиђене лествице; -10 техничких вежби; -3 етиде; -3 народне песме и игре; -3 комада; -1 став концерта или кончертина

Музичка школа - Суботица

IV разред	-2дурске и 2 молске лествице кроз две октаве са трозвучима и потезима; -4 етиде; -4 комада различитог карактера; -1 велика форма	-све предвиђене лествице; -техничке вежбе -10 вежби; -етиде - 4 етиде; -народне песме-3комада; -комади уз клавирску пратњу -3 комада; -1 велика форма (став концерта или кончертина).
V разред	-2 дурске и 2 молске лествице до пет предзнака кроз две октаве са трозвучима и потезима; -4 етиде; -4 комада различитог карактера; -1 велика форма.	-све предвиђене лествице; -10 техничких вежби; -4 етиде; -4 народне песме или игре; -3 комада уз клавирску пратњу; -1 велика форма.
VI разред	-2дурске и 2 молске лествице кроз две и три октаве са трозвучима и потезима; -4 етиде; -4 комада различитог карактера; -1 крупна форма	-све предвиђене лествице; -10 техничких вежби; -3 етиде; -4 народне песме или игре; -3 комада из клавирску пратњу; -1 велика форма

Начин остваривања програма тамбуре

Због досадашњег неуједначеног приступа у изучавању тамбуре, изабране су оне методе које су у пракси дале највеће резултате. Покрети десне руке су из шаке, са употребом трзалице од рога или адекватне тврде пластике. Дужина трзалице треба да је иста као дужина палца десне руке ученика. Трзалица у односу на палац треба да захвати угао од 20 до 30 степени. Десна рука не сме да се ослања на горњу плочу тамбуре осим на самом ободу тј. на страницама. Код е-прима положај леве руке је такав да сваки прст иде на следећи лествични тон, а код А-басприма у свако поље по један прст.

Тежиште програма је на савладавању техничких и музичких проблема у оквиру практичног рада са сваким учеником посебно.

У прва три разреда тежиште је на решавању техничких проблема, правилном држању инструмента и прозвођењу здравог тона, а у четвртм, петом и шестом разреду се поред технике више ради на интерпретацији.

Програм обухвата народну и уметничку музику па треба инсистирати на стилској различитости. У четвртм, петом и шестом разреду важан елемент у савлађивању програма је рад у оркестру где се на практичан начин развија смисао за колективно музицирање.

КЛАВИР

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Интензиван и континуиран рад на развоју физиолошких и психолошких слуховних способности – спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, навике размишљања у тонским представама (тонске контемплације) и потребе за изражавањем звуком (духовног слуха).
- Упознавање ученика са грађом клавира (резонантном кутијом, поклопцем, клавијатуром, системом полуга са чекићима, чивијама, жицама, пригушивачима, педалима, механиком производње звука...), његовим акустичким својствима (специфичношћу амплитуде клавијског звука, регистарском неуједначеношћу и феноменом аликвотне резонанце) и изражајним могућностима (тонским опсегом, динамичким дијапазоном и колористичким својствима).
- Овладавање основном техником свирања на клавиру – савлађивањем, на основном нивоу, свих врста техничких проблема: репетиција, трилера, тремола, лествица, позиционих и ванпозиционих арпеђа и фигурација, дуплих нота, акорада, скокова и полифоније.
- Постизање разумевања значења и важности универзалних музичких изражајних средстава (темпа, ритма, метра, динамике, агогике, артикулације, акцентуације и инструментације) и изградња способности њихове адекватне стилске употребе у процесу извођења музичког дела.
- Музичко описмењавање – постизање вештине течног читања и писања нота у виолинском и бас кључу, разумевање значења најчесталијих (нумеричких, графичких и вербалних) темповских, карактерних, метричких, динамичких, агогичких, акцентних и артикулационих ознака у нотном тексту и континуиран рад на развоју способности спретног свирања *Primavista*.
- Усвајање основних знања из области музичке теорије, хармоније, контрапункта и музичких облика, као и основних знања из областимузичке историје – ради изградње способности поузданог препознавања стилских епоха, њихових кључних карактеристика и уметничке вредности најуспелијих дела њихових истакнутих представника.
- Упознавање најзначајнијих дела из области клавијске литературе, њихове уметничке вредности и основних чињеница из биографија њихових аутора.
- Оспособљавање за самостално учење и вежбање.

Музичка школа - Суботица

- Стицање искуства редовног јавног наступања (самосталног и у ансамблу) изградња одговорног става у односу на висок стандард захтева савремене концертне и такмичарске праксе.
- Изградња навике редовног слушања уметнички вредне музике (у виду тонског записа или концертног извођења).
- Развијање и профилирање естетских музичких критеријума (способности препознавања и адекватне процене уметничке вредности музичког дела или његове интерпретације).
- Развијање афирмативних етичких ставова према националној и светској пијанистичкој баштини, њеној важности у домаћој и светској музичкој култури, професији пијанисте (извођача и педагога) и значају његове улоге у друштву

Табела: Обавезни минимум градива клавира по разредима

	Клавир
I разред	-50 композиција по слободном избору
II разред	-5 етида (или виртуозних композиција сличне тежине); -5 композиција по слободном избору; -3 полифоне композиције; -1 цела сонатина и став из сонатине или циклус варијација
III разред	-4 етиде (или композиције виртуозних извођачких тешкоћа); -4 композиције, по слободном избору; -3 полифоне композиције; -1 цела сонатина и став из сонатине или циклус варијација
IV разред	-4 етиде (или виртуозне композиције); -4 композиције, по слободном избору; -3 полифоне композиције; -1 соната или став из сонате и циклус варијација
V разред	-4 етиде (или виртуозне композиције); -4 композиције, по слободном избору; -3 полифоне композиције; -1 соната или став из сонате и циклус варијација; -1 композиција домаћег аутора.
VI разред	-4 етиде (или виртуозне композиције); -4 композиције, по слободном избору; -3 полифоне композиције; -1 соната или став из сонате и циклус варијација; -1 композиција домаћег аутора.

Начин остваривања програма клавира

Образовање и васпитање ученика музике је изразито захтеван и одговоран посао. Подразумева се да онај који се њиме бави, поред одговарајућег професионалног

знања и искуства треба, свакако, да поседује још и доста широк увид у основне принципе и законитости развојне психологије.

Будући да је, нарочито у оквирима индивидуалне наставе, наставни процес снажно обележен феноменом трансфера, наставник, у функцији „трећег родитеља”, представља важну идентификациону фигуру, у пресудној мери одговорну за музичку, а знатним делом и личну судбину свог ученика. Оваква одговорност обавезује наставника на основно упознавање учениковог породичног окружења (пре свега, интензитета и карактера родитељске подршке учениковом музичком школовању и нивоа њихових очекивања), једнако као и услова у којима ученик живи (нарочито квалитета инструмента на којем вежба или могућности набавке инструмента, уколико га ученик не поседује). Опскрбљен подацима ове врсте, наставник ће бити у стању да прецизније процени ученикову личност, посебно његову музичку мотивацију и његове развојне капацитете те да, на основу такве процене, креира наставно-васпитни третман, којим ће ученика довести до оптималног остварења његовог индивидуалног потенцијала.

Није потребно наглашавати у којој мери наставников став према ученику ваља да буде обележен наклоношћу, топлином, саосећањем, разумевањем, подршком, охрабрењем и поштовањем.

Пошто је примарна наставникова улога да негује учеников таленат, то неизбежно ограничава његов критицизам на веома уско подручје крајње неопходности -једино у којем се он може сматрати конструктивним.

Од наставника се очекује да се редовно, савесно припрема за часове и пажљиво прати и планира развој сваког свог појединог ученика. Ова припрема обухвата читав спектар активности -од детаљног проучавања композиција са учениковог репертоара (аналитичким просвиравањем или, евентуално, припремањем за извођење на подијуму), преко упоређивања различитих издања и допуњавања одабраних редакција, до континуираног вођења обимне евиденције о учениковом раду и напретку.

Претпоставка је да ће добар наставник увек имати на уму комплексност и свеобухватност процеса музичке наставе и да ове њене важне стране никад неће запостављати ради пуког усавршавања искључиво занатске компоненте учениковог свирања.

То значи да ће се он, током читавог периода учениковог рада на одабраном делу, трудити да му пренесе не само своје знање о прстореду, педализацији, техничким поступцима и извођачким изражајним средствима неопходним за примерено извођење дела, него и одређен број суштински важних информација о аутору дела, историјској епохи којој припада и специфичним особинама самог дела (облику у којем је написано, мелодијским, ритмичким, хармонским и контрапунктским појединостима које га карактеришу, емотивној, поетској, психолошкој или филозофској позадини његове уметничке представе и његовој естетској вредности).

Квалитет првог и неколицине наредних часова (педагошка пракса ово потврђује) најчешће пресудно утиче на даљи развој учениковог интересовања за музику. Наставнику

се, из тог разлога, препоручује да посвети већу пажњу овој проблематици, проналажењем и практичном применом најподстицајнијих и најинспиративнијих могућих наставних метода.

Препоручују се велика умереност и опрез у организовању ученикових такмичарских активности. Обазрив наставник неће допустити да ученикова мотивација временом постане искључиво такмичарски обојена, једнако као што неће упасти у опасну замку вредновања резултата сопственог рада бројем награда и признања које његови ученици освајају.

Равноправан третман свих ученика у класи наставник не сме, ни на какав начин и ни под каквим условима, да доведе у питање. Било какав дискриминаторски став у односу на степен музичке обдарености или неко друго учениково индивидуално својство сматра се педагошки и морално недопустивим.

Савестан наставник ће, разуме се, обазривим, интроспективно-аналитичким приступом проблематици индивидуалног наставног процеса пажљиво штитити ученика од развојно погубног пројектовања сопствених амбиција.

Једна од најважнијих потврда његове исправне педагошке позиције биће упоран рад на сопственом усавршавању -повременим учењем нових дела, стицањем додатних увида у област клавирске литературе, честим одласцима на концерте, праћењем актуелних збивања у светској дискографији, јавним наступањем, периодичним обнављањем теоријског знања, читањем методолошке, педагошке и психолошке литературе, сталним допуњавањем личног образовања и проширивањем својег културног и духовног хоризонта.

ХАРМОНИКА

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Упознавање са инструментом и деловима инструмента.
- Овладавање поставком инструмента.
- Овладавање техником интерпретације и основним врстама артикулације.
- Оспособљавање за самосталност у раду.
- Стицање основних елемената музичке писмености.
- Развијање осећаја за фразу, музички облик, карактер и стил композиције.
- Развијање музичког укуса.

Музичка школа - Суботица

- Извођење дурских и молских лествица, трозвука и четворозвука са одговарајућим захтевима.
- Упознавање метрике и ритма.
- Упознавање и анализа различитости интерпретације.
- Развијање интересовања за нове задатке и садржаје у области интерпретације на хармоници.

Табела: Обавезни минимум градива за хармонику по разредима

	Хармоника
I разред	-Це-дур, Ге-дур лествице (паралелно у четвртинама, трозвук -мало разлагање и симултано) -30 техничких вежби-етида (са различитим техничким захтевима); -8 комада-песмица.
II разред	-лествице и трозвучи по програму; -15 техничких вежби -етида; -6 композиција различитих епоха и садржаја
III разред	-лествице по програму; -10 техничких вежби -етида; -5 композиција различитих епоха и садржаја.
IV разред	-лествице по програму; -8 техничких вежби -етида; -4 композиције различитих епоха и садржаја; -1 циклична композиција.
V разред	-лествице по програму; -8 етида; -4 композиције различитих епоха и садржаја; -1 циклична композиција.
VI разред	-лествице по програму; -6 етида; -4 композиције различитих епоха и садржаја; -1 циклична композиција

Начин остваривања програма хармонике

Индивидуалну наставу треба максимално користити у раду са ученицима, без обзира на њихове способности. То је неопходно код овог инструмента, а у складу са физичким могућностима почетника.

Приликом постављања односа између пограмских захтева и планираног градива треба имати у виду све основне особине ученика. Прилагођавање наведених програмских захтева способностима ученика и његовом интересовању уједно усмерава ка квалитетнијој литератури и слушању одговарајућих композиција на нивоу узраста. Све захтеве треба остварити кроз мањи или већи број једноставнијих, односно сложенијих примера, зависно од могућности ученика.

Техничке елементе лествица и акорада, разних вежби и етида треба користити за одговарајуће поступно напредовање и овладавање основним облицима техничке поставке.

Треба постићи одређени темпо кроз уједначени рад прстију у техничким вежбама и етидама, као и рад на техници меха. Рад на техници меха се прилагођава одређеној артикулацији, стилу и комплетном музичком изражавању, адекватно узрасту ученика.

Транскрибоване композиције старих мајстора користе се путем упознавања стила, као припрема за полифонију и каснији развој сложеније слушне контроле, уз независност прстију и руку.

Разни комади и једноставне цикличне форме су потребне за почетни развој музичке маште, смисла за облик и тонске боје, као и концентрације код ученика.

Употреба регистара треба да буде правилно постављена у односу на поједине музичке и техничке захтеве. Неговање квалитета тона, ритмичко-метричке стабилности, меморије, динамике, агогике и осталих елемената чак и код најједноставнијих примера школске литературе је важно за формирање комплетне музичке личности ученика на нивоу његовог узраста и могућности.

ДУВАЧКИ ИНСТРУМЕНТ ФЛАУТА

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање љубави према музици и унапређење музичке културе.
- Упознавање историјског развоја флауте, техничких могућности и примене.
- Стварање потребе код ученика за сталним стицањем нових сазнања у области флаутске - музике и литературе.
- Развијање жеље за слушањем флаутске музике, као и потребе за сталним праћењем флаутских токова, како у нашој земљи тако и у свету.
- Развој креативности и индивидуалности.
- Стицање техничког и тонског нивоа у складу са учениковим способностима за успешан завршетак основне музичке школе.
- Стварање потребе код ученика да кроз свирање флауте искажу свој свет, способности и знање кроз разне видовејавних наступа.
- Постављање темеља за развој музичке и естетске личности.
- Изградња навике посећивања концерата класичне музике.
- Слободно изражавање свог унутарњег света језиком музике.
- Развијање потребе слушања музике.

Музичка школа - Суботица

- Упознавање са вишеструком применом флауте у оркестру, камерним саставима, као и солистички.
- Овладавање правилном техником дисања.
- Контрола тона и владање елементима тона: контрола интонације, динамика *f-pp-f*, вибрато.
- Свирање у шеснаестинама у различитим артикулацијама и ритмизацијама.
- Владање дневним тонским и техничким вежбама и свим лествицама.
- Упознавање са различитим стиловима, композицијама различитог карактера и значајем њиховог правилног интерпретирања.
- Развој способности да се примени стечено знање на новом музичком материјалу.
- Оспособљеност за самостални рад (вежбање)

Табела: Обавезни минимум градива флауте по разредима

	Флаута
I разред	-вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине, прилагођени узрасту почетника; -избор неколико једноставних комада уз клавирску пратњу из збирке Хрестоматија I.
II разред	-вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине, прилагођени узрасту ученика
III разред	Техничке вежбе, етиде и комади сличног садржаја и тежине.
IV разред	Техничке вежбе, етиде, комади и сонате сличног садржаја и тежине.
V разред	Техничке вежбе, етиде, комади и сонате сличног садржаја и тежине.
VI разред	Техничке вежбе, етиде, комади и сонате сличног садржаја и тежине.

Начин остваривања програма флауте

У настави флауте посебну пажњу треба усмерити на обликовање тона и његову правилну поставку кроз упознавање са основама технике дисања и правилну импостацију. Од самог почетка применити све елементе који се односе на правилно узимање ваздуха и његово рационално коришћење кроз одговарајуће обликовање усана. Посебну пажњу обратити на тонске вежбе у дужим нотним вредностима преко којих ученик треба током школовања у основној музичкој школи да овлада тоновима флауте подједнако звучно и квалитетно. Упоредо са тонским радити и на техничким вежбама које почев од једноставнијих ка сложенијим, доприносе развоју свих техничких елемената владања инструментом. Посебну пажњу усмерити на свирање вежби у различитим артикулацијама. У току школовања обрадити све тоналитете како дурске тако и молске.

У раду на етидама, без обзира на годину учења, увек и до краја инсистирати на потпуном овладавању сваким техничким и тонским захтевом који је садржан у нотном тексту. Упутити ученика на аналитичан приступ рада који се односи на тоналитет и евентуалне предзнаке у току саме вежбе, сложеније ритмичке, техничке и тонске елементе

као и рад на појединим пасажима који захтевају посебну пажњу. Код ученика преко етида разноврсног садржаја и захтева развијати уредност у вежбању, поштовање сваке ноте и ознаке у нотном тексту које се односе на темпо, динамичко и агогичко нијансирање.

У раду са комадима уз пратњу клавира, од самог почетка код ученика развијати осећање за интерпретацију која у себи садржи основне стилске карактеристике композиције и кроз правилно усмеравање омогућити ученику развијање његове способности да у потпуности изрази своју музикалност.

Неопходно је пажњу ученика усмерити на интонацију и чисто свирање које може омогућити само правилна поставка инструмента и правилна примена технике дисања.

ТЕОРЕТСКИ ПРЕДМЕТИ – ШЕСТОГОДИШЊЕ ШКОЛОВАЊЕ (солфеђо, теорија музике)

СОЛФЕЂО

ЦИЉ

Развијање музикалности и музичке писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса.

ЗАДАЦИ

- Развијање музичких способности (музичке меморије, способности праћења мелодијског, хармонског и полифоног тока).
- Развој читања, писања и схватања музике и музичког писма са развојем музичког мишљења.
- Усађивање звучних представа и њихово везивање са сликом, односно слике са звуком кроз стицање знања и вештина (мелодика, ритам, диктати).
- Упознавање музичке литературе, интерпретације и основних елемената музичких стилова.
- Осамостаљивање ученика и развој њихових креативних способности.

Начин остваривања програма солфеђа

Основни дидактичко-методички поступци обухватају развијање звучних представа с нотом сликом, како за област мелодике тако и за област ритма. Овим се наставним смером усклађује рад на диктатима с певањем и ритмичким читањем. Звучне представе су, по правилу, мелодијски примери (песме са текстом и примери из литературе), мелодијски мотиви (за транспоноване, ради учвршћивања скокова у поједине ступњеве; за певање

увек у оригиналном тоналитету ради постављања боје тоналитета и за постављање метричких врста и ритмичких фигура) и, тек на трећем месту, лествични низови (распевавање ученика, ширење обима гласа, упознавање лествица).

Примери се обрађују по слуху, у почетним разредима, или из нотног текста, наравно, уз помоћ наставника, а и певањем солмизационим слоговима уз тактирање. Свака нова наставна област праћена је наведеним поступцима, који се потом преносе на опажањепојединачних и више тонова, ритмичких фигура, метричких врста и усмених мелодијско-ритмичких диктата.

Остале дисциплине, теорија, опажање, интонирање са диктатом, уско се повезују са наставним градивом из мелодике и ритма, нарочито у прва два разреда. За све годишње испите, шестогодишњег, четворогодишњег и двогодишњег образовања испитне вежбе и задатке не пише предметни наставник већ су истоветне за све ученике и задаје их актив наставника солфеђа.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

ЦИЉ

Теоријско обједињавање свих музичких појмова и израза, као и повезивање теоријске наставе са солфеђом и наставом инструмента, односно певања.

ЗАДАЦИ

- Упознавање музичких појмова и појава.
- Владање законитости теорије музике.
- Остваривање функционалних задатака – стицање брзине у схватању тонских односа (лествице, интервали и акорди).
- Владање музичком ортографијом.

Начин остваривања програма теорије музике

Теорија музике је посебан предмет у завршном разреду шестогодишње школе. Од првог до петог разреда шестогодишње школе теорија музике прати сваку поставку и обраду методске јединице, како у мелодици и ритму, тако и у интонирању, опажању и диктатима.

У почетним разредима тежиште рада је на описмењавању ученика у оквиру домаћих задатака -преписивање примера из уџбеника и именовање исписаних нота и нотних записа, по диктату наставника, дакле, овладавање нотним писмом у виолинском и бас кључу (обележавање нотних трајања и пауза, врсте такта). Редослед нотних тонова,

изговор солмизацијом и абecedом успешно је савладан када ученици нижу све тонове узлазно и силазно од било ког почетног тона у секундама, а затим у терцама у обиму две октаве. Иако се квинтакорд теоријски обрађује у другом разреду, у првом разреду је предвиђена припрема како би се лакше усвојио кроз изговор терци и трозвука на главним ступњевима обрађених дурских лествица (каденца).

Основне појмове наставник објашњава примерено узрасту ученика. У почетним разредима ће то бити једноставна објашњења, а потом ће се усложњавати зависно од развоја схватања ученика и методске јединице. Све основне појмове: ступањ, степен, полустепен, предзнаци, тетраход, лествица, трозвук, каденца, такт, тактица, темпо и друго, требало би исписивати на табли речима и нотном сликом, а и показивати и одсвирати на инструменту.

Изградња тетрахода од било ког основног тона и проналажење полустепена изванредна је вежба за схватање лествица. Увиђањем распореда целих степена и полустепена у тетраходу ученици су спремни за теоријску изградњу свих дијатонских лествица.

Већ у I разреду се може поставити принцип изградње дурских лествица: на познати горњи (доминантни) тетраход Це-дура додавањем навише тетрахода са полустепеном на крају низа, добија се Ге-дур лествица (квинтни круг навише), и супротан смер -од тоничног тетрахода Це-дура спуштањем још једног тетрахода са истим распоредом целих степена и полустепена добијамо Еф-дур (квинтни круг наниже). Хроматске промене основних тонова догађају се у смеру кретања -код лествица са повисилицама у горњем тетраходу (вођица), а код лествица са снизилицама у доњем тетраходу (субдоминанта). Молске лествице се постављају као лествице са истим тоновима паралелног дура.

Ради очувања и даљег учвршћивања већ претходно постављених хармонских функција (Т-СД-Д) у почетном разреду обрађивати каденцу хармонског мола. Обрадама свих врста молске лествице утврђује се доминантни тетраход абecedним изговором. Изговарањем свих тонова доминантних тетрахода молске лествице улази се у област хроматике. Промену у хармонском молу објаснити хармонским разлозима (дурска доминанта), а у мелодијском молу мелодијским разлозима (елиминисање прекомерне секунде).

Квинтне кругове треба обрадити у III разреду као и низање повисилица (последња повисилица -вођица) и снизилица (претпоследња снизилица -име тоналитета). У каснијим разредима упоређивати, теоријски и звучно, истоимени дур и мол, паралелне лествице, лествице удаљене захроматски полустепен и енхармонске лествице.

Препоручују се писмена вежбања: исписивање предзнака задате лествице у оба кључа, исписивање лествичног низа са предзнацима испред нота, препознавање лествице на основу исписаног низа (не увек од првог ступња), упоређивање лествичних тетрахода, проналажење једног тетрахода у више лествица, и друго.

ЧЕТВОРОГОДИШЊЕ МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

КОНТРАБАС

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање љубави према музици и инструменту.
- Формирање унутрашњих слуховних музичких представа и усвајање основних елемената музичке писмености.
- Овладавање основном техником свирања инструмента.
- Оспособљавање за самостално бављење инструментом.
- Развијање извођачке и стваралачке способности.
- Стицање позитивног односа према музици.
- Активно учествовање у музичком животу своје средине као музичар аматер.
- Пасивно учествовање у музичком животу своје средине као део музички образоване публике.
- Уочавање и препознавање ознака и термина битних за читање и извођење дела.
- Правилно држање инструмента.
- Правилно држање и употреба гудала.
- Коришћење основних потеза гудалом.
- Правилно постављена лева рука и коришћење одређене позиције.
- Извођење техничке вежбе за десну руку (расподела, притисак и брзина кретања гудала).
- Извођење техничке и интонативне вежбе за леву руку.
- Извођење ритмичке вежбе.
- Извођење композиција различитог карактера.
- Активно учествовање на интерним и јавним часовима.
- Примењивање креативност у интерпретацији у складу са сопственим музичким, емоционалним и интелектуалним способностима.
- Препознавање различитости и поређење сопственог свирања са интерпретацијом других.
- Свирање ритмички и интонативно тачно.
- Свирање квалитетним тоном.
- Упознавање основних делова инструмента.
- Упознавање основних правила о заштити и одржавању инструмента.

Музичка школа - Суботица

- Поставка десне руке и вежбе хоризонталних и вертикалних физичких покрета (надлактице, подлактице, шаке из зглоба и прстију).
- Упознавање нотног писма, ознака и музичких термина.
- Вежбе вођења гудала на празним жицама (са различитом расподелом, различитом брзином кретања и разноврстним штрихом).
- Ритмичке вежбе на празним жицама (гудалом и пицикато).
- Вежбе вођења гудала са жице на жицу као и прескакање једне жице.
- Вежбе вођења гудала на празним жицама са употребом динамике и променом притиска.
- Вежбе вођења гудала на празним жицама са померањем звучне тачке и добијањем тона различите резонанце и боје.
- Увежбавање основних потеза гудалом (деташе, портато, легато, мартеле, стакато).
- Поставка леве руке и интонативне вежбе у првој позицији.
- Вежбе за развијање мускулатуре.
- Техничке вежбе за корелацију и кординацију покрета леве и десне руке.
- Техничке вежбе са различитом расподелом гудала у првој позицији.
- Ритмичке вежбе у првој позицији.
- Свирање дурских и молских лествица са трозвучима у првој позицији.
- Поставка леве руке и интонативне вежбе у другој позицији.
- Вежбе за промену позиције.
- Свирање дурских и молских лествица кроз прву и другу позицију (са трозвучима).
- Вежбе кроз прву и другу позицију различитих техничких захтева.
- Поставка леве руке и интонативне вежбе у трећој позицији.
- Свирање дурских и молских лествица кроз три позиције (са трозвучима).
- Вежбе за вибрато.
- Вежбе кроз три позиције различитих ритмичких и техничких захтева леве и десне руке.
- Поставка леве руке и интонативне вежбе у четвртој позицији.
- Вежбе за промену позиције (све четири позиције).
- Свирање дурских и молских лествица у једној октави кроз све четири позиције.
- Кратке мелодијске вежбе за увежбавање артикулације и динамике.
- Техничке вежбе кроз четири позиције, различитих ритмичких и техничких захтева леве и десне руке.
- Поставка леве руке и интонативне вежбе у петој позицији.
- Свирање дурских и молских лествица у једној октави кроз пет позиција.
- Свирање вежби са флажолетним тоновима и штимовање инструмента помоћу њих.
- Свирање хроматских лествица.
- Свирање разложених трозвука и четворозвука кроз пет позиција.
- Свирање малих етида (са клавирском пратњом и без ње).
- Свирање малих комада и композиција са клавирском пратњом

Музичка школа - Суботица

Табела: Обавезни минимум градива контрабаса по разредима

	Контрабас
I разред	-4лествице; -I позиција; -2 техничке етиде по избору; -2 комада са клавиром по избору.
II разред	-4 лествице (Це-дур; Дес-дур; Де-дур; де-мол)-до IV позиције (Дес-дур); -4 техничке етиде по избору; -4 комада са клавиром по избору
III разред	-4 лествице (Ес-дур; Е-дур; Еф-дур)-доVII позиције (Е-дур); -6 техничких етида по избору; -4 комада са клавиром по избору.
IV разред	-4 лествице (Еф-дур; еф-мол; Ге-дур; ге-мол); -доVIII позиције (Еф-дур); -6 техничких етида по избору; -4 комада са клавиром по избору.

Начин остваривања програма контрабаса

Наставник мора да зна да је сваки ученик посебна индивидуа са сопственим карактеристичним физичким и менталним саставом, па према томе и његово подучавање не сме се свести на строга правила већ на збир генералних принципа који су довољно широки и прилагодљиви сваком ученику -појединцу.

У почетном обучавању свирања на контрабасу посебну пажњу треба посветити држању инструмента које мора бити потпуно природно. Када је реч о десној руци, обратити пажњу да се без обзира на стил држања гудала природно функционисање прстију, зглоба и шаке морају уклопити и бити у природној равнотежи.

У поставци леве руке учити честе сметње као што су слаби прсти, лабави зглобови и слично, а затим радити на њиховом отклањању. Подучавање и избор методски организованог материјала који се користи треба прилагодити индивидуалним потребама ученика.

ДУВАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

(обоа, кларинет, саксофон, фагот,хорна, труба, тромбон)

ОБОА

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање љубави према музици и инструменту.
- Развијање радних навика.
- Оспособљавање за самостално вежбање.
- Савладавање технике свирања.
- Овладавање музичком писменошћу.
- Припрема за квалитетан наступ ученика.
- Оспособљавање за свирање напамет.
- Упознавање са деловима инструмента: склапање и одржавање.
- Савладавање технике дусања.
- Правилно држање инструмента, издржавање тонова.
- Правилна поставка писка.
- Развој способности контроле тона у декрешенду.
- Усаглашавање рада језика и прстију.
- Упознавање са терминима и појмовима из мелодике и ритма.
- Оспособљавање за јавни наступ.
- Развој осећања за вредност сопственог индивидуалног приступа интерпретацији.

Табела: Обавезни минимум пређеног градива обое по разредима

	Обоа
I разред	-3 дурске лествице; -20 етида Пушечникова; -2 комада уз клавирску пратњу.
II разред	-дурске лествице до пет предзнака; -20 етида Нимана; -3 комада са клавиром
III разред	-све дурске лествице са доминантним септакордом и молске до четири предзнака и умањеним септакордом; -18 етида из Ниманове друге свеске; -4 комада са клавиром
IV разред	-све дурске лествице са доминантним и умањеним септакордом; -15 етида из Бродове прве свеске; -5 комада са клавиром.

Музичка школа - Суботица

КЛАРИНЕТ

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање љубави и интересовања ученика према: музици, инструменту, књизи.
- Развијање радних навика код ученика.
- Формирање музичких критеријума.
- Развијање љубави према музици.
- Развијање љубави према свом инструменту.
- Развој навике слушања музике.
- Развој навике активног скупљања нотног материјала.
- Стварање сопствене фонотеке.
- Развој навике редовног посеђивања концерата.
- Стицање основних предзнања о квалитетној музици.
- Оспособљеност за правилно вежбање.
- Развој способности самосталног вежбања.
- Наступање.
- Брзо и квалитетно напредовање.

Табела: Обавезни минимум градива кларинета по разредима

	Кларинета
I разред	-2лествице; -15 етида; -1 композиција по слободном избору.
II разред	-4дурске и 2 молске лествице; -20 етида; -2 композиције по слободном избору.
III разред	-10лествица; -25 етида; -3 композиције по слободном избору.
IV разред	-6дурских и 6 молских лествица; -30 етида; -5 композиција по слободном избору.

САКСОФОН

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Упознавање историјског развоја саксофона, техничких могућности и примене у свим музичким жанровима.
- Учење технике дусања.
- Поставка саксофонске амбажуре.
- Поставка прстију и правилног држања саксофона.
- Развијање радних навика код ученика.
- Формирање музичких критеријума.
- Развијање љубави према музици.
- Развијање љубави према свом инструменту.
- Развој навике слушања музике.
- Развој навике активног скупљања нотног материјала.
- Стварање сопствене фонотеке.
- Развој навике редовног посећивања концерата.
- Стицање основних предзнања о квалитетној музици.
- Оспособљеност за правилно вежбање.
- Развој способности самосталног вежбања.
- Наступање.
- Брзо и квалитетно напредовање.
- Упознавање са различитим стиливима, композицијама различитог карактера и значајем њиховог правилног интерпретирања.
- Упознавање са вишеструком применом саксофона у оркестру, камерним саставима, као и солистички.
- Примена саксофона у џез и забавној музици.
- Поставка основе импровизације.
- Могућност колективног музицирања у камерној музици и ансамблима.
- Упознавање са свим врстама саксофона

Музичка школа - Суботица

Табела: Обавезни минимум градива саксофона по разредима

	Саксофон
I разред	-2лествице; -15 етида; -1 композиција по слободном избору.
II разред	-4дурске и 2 молске лествице; -20 етида; -2 композиције по слободном избору.
III разред	-10лествица; -25 етида; -2 композиције по слободном избору.
IV разред	-6дурских и 6 молских лествица; -30 етида; -5 композиција по слободном избору.

ФАГОТ

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање љубави према музици и унапређење музичке културе.
- Упознавање историјског развоја фагота, техничких могућности и примене.
- Стварање потребе код ученика за сталним стицањем нових сазнања у области музике и литературе.
- Развијање жеље за слушањем музике за фагот, као и потребе за сталним праћењем токова, како у нашој земљи, тако и у свету.
- Развој креативности и индивидуалности.
- Стицање техничког и тонског нивоа у складу са учениковим способностима за успешан завршетак основне музичке школе.
- Стварање потребе код ученика да кроз свирање фагота искажу свој свет, способности и знање, а кроз разне видове јавних наступа.
- Постављање темеља за развој музичке и естетске личности.
- Развијање музичког укуса и способности критичког запажања и разликовања "добре" и "лоше" музике.
- Редовно посећивање концерата класичне музике.
- Слободно изражавање свог унутарњег света језиком музике.
- Развијање потребе слушања музике.

Музичка школа - Суботица

- Упознавање са вишеструком применом фагота у оркестру, камерним саставима, као и солистички.
- Правилно овладавање техником дисања.
- Владање дневним тонским и техничким вежбама и свим лествицама.
- Упознавање са различитим стилловима, композицијама различитог карактера и значајем њиховог правилног интерпретирања.
- Оспособљавање за примену стеченог знања на новом музичком материјалу.
- Оспособљавање за самостални рад (вежбање)

Табела: Обавезни минимум градива фагота по разредима

	Фагот
I разред	-скеле до два предзнака, -10 етида -2 комада.
II разред	-скеле до два предзнака, -10 етида -2 комада уз пратњу клавира.
III разред	-све дурске и молске лествице до три предзнака; -10 етида; -2 комада уз пратњу клавира.
IV разред	-све дурске и молске лествице; -20 етида; -3 комада уз клавирску пратњу.

ХОРНА

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање знања, вештина, ставова и вредности код ученика.
- Развијање позитивног односа према школи и подстицање учениковог интересовања за учење и континуирано образовање.
- Поштовање индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања.
- Постављање оптималне и стабилне основе за успешан и нелимитиран развој потенцијалног репродуктивног уметника.
- Поставка правилног става и положаја тела.

Музичка школа - Суботица

- Овладавање основама функционално-оптималне и здравствено безбедне технике дисања.
- Веома полако, педантно и темељно овладавање сваким појединим елементом основа технике дувања.
- Овладавање базичним елементима оптималне координације интелектуалног, емоционалног, физиолошког и физичког аспекта свирања на хорни.
- Развијање љубави према музици и инструменту хорни.
- Постављање основа за оптималну координацију интелектуалног, емоционалног, физиолошког и физичког аспекта свирања хорне.
- Овладавање основама технике свирања хорне.
- Формирање оптималне амбажуре.
- Овладавање музичком интерпретацијом

Табела: Обавезни минимум градива хорне по разредима

	Хорна
I разред	-4дурске лествице; -20 вежби; -1 комад са клавиром
II разред	-8дурских лествица; -2 молске лествице; -Гиртл до 40. вежбе; -2 комада са клавиром.
III разред	-дурске и молске лествице до 4 предзнака; -терце, кварте и цела свеска бр. 1 Гиртла; -2 комада уз клавирску пратњу.
IV разред	-све дурске и молске лествице; -Шолар-до 64. вежбе; -2 комада уз клавирску пратњу.

ТРУБА

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

Постављање оптималне и стабилне основе за успешан и нелимитиран развој потенцијалног репродуктивног уметника, при чему перспектива развоја и уметнички

Музичка школа - Суботица

домети не смеју зависити од случајности спонтане поставке дувања. У том циљу је неопходно у I разреду веома полако, педантно и темељито овладавати сваким појединим елементом основа технике дувања, као и базичним елементима оптималне координације интелектуалног, емоционалног, физиолошког и физичког аспекта свирања на дувачком инструменту.

- Овладавање основама функционално оптималне и здравствено безбедне технике дисања.
- Формирање волумена дисајних путева.
- Формирање оптималне амбажуре.
- Оптимална импостација усника.
- Овладавање оптималним држањем инструмента.
- Оптимална импостација дувања на инструменту.

Постављање основа за оптималну координацију интелектуалног, емоционалног, физиолошког и физичког аспекта свирања на дувачком инструменту:

- стабилност;
- релаксација;
- смиреност;
- ефикасност;
- вертикала тела;
- флексибилност става;
- стабилна, релаксирана, мирна и ефикасна позиција за држање инструмента.

Табела: Обавезни минимум градива трубе по разредима

	Труба
I разред	-4дурске скале у једној октави
II разред	-4дурске и 4 молске лествице у једној октави са разложеним трозвуком. -2 композиције у нивоу градива, по избору наставника
III разред	-4дурске и 4 молске лествице кроз једну октаву у четвртинама и осминама, са ритмичким варијацијама и артикулацијама на скали у четвртинама и у осминама са трозвучима -2 композиције у нивоу градива, по избору наставника.
IV разред	-Све дурске и молске лествице у једној октави. -2 композиције у нивоу градива, по избору наставника, препорука даједна композиција буде цикличног типа (концерт или соната)

ТРОМБОН

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Постављање основа за оптималну координацију интелектуалног, емоционалног, физиолошког и физичког аспекта свирања.
- Овладавање основама функционално оптималне и здравствено безбедне технике дисања.
- Формирање волумена дисајних путева.
- Формирање оптималне амбатуре.
- Импостација усника у индивидуално оптималну радну позицију.
- Овладавање оптималним држањем инструмента (рекалсирано, мирно, стабилно и радно ефикасно).
- Овладавање основа музичке интерпретације.
- Припрема за свирање из нота.
- Почетак свирања из нота.
- Постављање правога тона на инструменту.
- Постављање осталих тонова (максимално до опсега квинте).
- Вежбе на аликвотним тоновима.
- Опсег у тоналном свирању.
- Поставка базе физичких и психичких могућности ученика.
- Поставка основе ефикасног деловања у радним и креативним процесима.
- Одржавање здравствено безбедно и радно функционалне вертикале тела.
- Поставка основе одржавања тона у односу акције дијафрагме и акције абдоминалне мускулатуре.
- Овладавање контролом позиције језика, одржавање фацијалне мускулатуре у радно оптималној позицији.
- Коришћење инструмента са минимумом притиска на усне.
- Поседовање контроле квалитета тона, покретљивости и владања опсегом на инструменту.
- Развијање осећања за вредност индивидуалног приступа интерпретацији.

Музичка школа - Суботица

Табела: Обавезни минимум градива тромбона по разредима

	Тромбон
I разред	-2лествице; -20 вежби; -4 композиције по слободном избору.
II разред	-скеале до два предзнака; -20 вежби; -4 комада.
III разред	-30вежби; -4 композиције са клавирском пратњом.
IV разред	-скеале до пет предзнака; -20 етида; -4 композиције са клавирском пратњом.

Начин остваривања програма дувачких инструмената
(обоа, кларинет, саксофон, фагот, хорна, труба, тромбон)

У настави дувачких инструмената посебну пажњу треба усмерити на обликовање тона, његову правилну поставку кроз упознавање са основама технике дисања и правилну импостацију усника или писка. Од самог почетка, у оквиру регистра који омогућава најлакшу емисију тона, применити све елементе који се односе на правилно узимање ваздуха и његово рационално коришћење кроз одговарајуће обликовање усана код инструмената са усником (хорна, труба, тромбон, туба) и правилно обликовање усана код инструмената са трском (кларинет, саксофон) и са писком (обоа, фагот).

Посебну пажњу у настави дувачких инструмената обратити на тонске вежбе преко којих ученик треба током школовања у основној музичкој школи да овлада тоновима свог инструмента подједнако звучно и квалитетно у различитим регистрима.

Упоредо са тонским радити и на техничким вежбама које, почев од једноставнијих ка сложенијим, доприносе развоју свих техничких елемената владања инструментом. Посебну пажњу усмерити на свирање вежби у различитим артикулацијама.

У току школовања обрадити све тоналитете, дурске и молске, са тоничним трозвуком. У свирању лествица примењивати разложено свирање, као и свирање доминантних дурских и умањених септакорда код молских тоналитета. Лествице увек свирати у одређеном ритму од почетка до краја, у истом темпу, без убрзавања и успоравања. Лествице обавезно свирати напамет.

У току школовања у раду на етидама, без обзира на годину учења, увек до краја инсистирати на потпуном овладавању сваког техничког и тонског захтева који је задат у нотном тексту.

Упутити ученика на аналитичан приступ рада који се односи на тоналитет и предзнаке у току саме вежбе, сложеније ритмичке, техничке и тонске елементе, као и рад на појединим пасажима који захтевају посебну пажњу. Код ученика, преко етида

Музичка школа - Суботица

разноврсног садржаја и захтева, развијати уредност у вежбању, поштовање сваке ноте и ознаке у нотном тексту које се односе на темпо, динамичко и агогичко нијансирање. У раду са конадима за извођење уз пратњу клавира, од самог почетка код ученика развијати осећање за интерпретацију која у себи садржи основне стилске карактеристике композиције и кроз правилно усмеравање омогућити сваком ученику развијање његове способности и музикалности.

У оквиру свих елемената који чине наставни процес (тонске и техничке вежбе, лествице, етиде и комади за извођење уз пратњу клавира), неопходно је пажњу ученика усмерити на интонацију и чисто свирање које може омогућити само правилна поставка инструмената и правилна примена технике дисања.

УДАРАЉКЕ

(добош, тимпани, ксилофон, вибрафон, маримба)

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање љубави према музици и инструменту.
- Успостављање међусобног поверења између ученика и наставника.
- Овладавање основном техником свирања у складу са индивидуалним, физичким и уметничким могућностима ученика.
- Развијање стваралачко извођачке способности ученика.
- Усмеравање ученика на заједничко и групно музицирање.
- Изградња позитивног односа према музици.
- Овладавање елементима музичке писмености.
- Овладавање техником свирања.
- Овладавање извођачком способношћу.
- Оспособљавање за заједничко и групно музицирање.

Начин остваривања програма ударалјки
(добош, тимпани, ксилофон, вибрафон, маримба)

Програм се базира на принципу постепеног упознавања са основним нотним вредностима, од целе до тридесет двојке у зависности од способности и могућности ученика. Програм омогућава примену ученика и остале литературе свих аутора који

обрађују ову проблематику.

Да би се лакше савладао, неопходно је направити добру припрему техничким вежбама (рад зглобова, прсти шаке, путања палице). Техничке вежбе и етиде су обавезне на сваком часу као и дела уз пратњу клавира, када је то могуће.

Испитни програм може се кориговати за ученике који су током године наступили на такмичењима, као солисти или чланови камерних ансамбала.

ТЕОРЕТСКИ ПРЕДМЕТИ – ЧЕТВОРОГОДИШЊЕ ШКОЛОВАЊЕ (солфеђо, теорија музике)

СОЛФЕЂО

ЦИЉ

Развијање музикалности и писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса.

ЗАДАЦИ

- Развијање музичких способности (музичке меморије, способности праћења мелодијског, полифоног и хармонског тока).
- Развој читања, писања и схватања музике и музичког писма са развојем музичког мишљења.
- Усађивање звучних представа и њихово везивање са сликом, односно слике са звуком крозстицање знања и вештина (мелодика, ритам, диктати).
- Упознавање музичке литературе, интерпретације и основних елемената музичких стилова.
- Осамостаљивање ученика и развој њихових креативних способности.

Начин остваривања програмасолфеђа

Основни дидактичко-методички поступци обухватају развијање звучних представа с нотом сликом, како за област мелодике, тако и за област ритма. Овим се наставним смером усклађује рад на диктатима с певањем и ритмичким читањем. Звучне представе су, по правилу, мелодијски примери (песме са текстом и примери из литературе), мелодијски мотиви (за транспоноване, ради учвршћивања скокова у поједине ступење; за певање увек у оригиналном тоналитету ради постављања боје тоналитета и за постављање метричкихврста и ритмичких фигура) и, тек на трећем месту, лествични низови (распевавање ученика, ширење обима гласа, упознавање лествица).

Примери се обрађују по слуху, у почетним разредима или из нотног текста,

наравно уз помоћ наставника, а и певањем солмизационим слоговима уз тактирање. Свака нова аставна област праћена је наведеним поступцима који се потом преносе на опажање појединачних и више тонова, ритмичких фигура, метричких врста и усмених мелодијско-ритмичких диктата.

Остале дисциплине, теорија, опажање, интонирање са диктатом уско се повезују са наставним градивом из мелодике и ритма, нарочито у прва два разреда. За све годишње испите, шестогодишњег четворогодишњег и двогодишњег образовања испитне вежбе и задатке не пише предметни наставник, већ су истоветне за све ученике и задаје их актив наставника солфеђа.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

ЦИЉ

Теоријско обједињавање свих музичких појмова и израза, као и повезивање теоријске наставе са солфеђом и наставом инструмента, односно певања.

ЗАДАЦИ

- Упознавање музичких појмова и појава.
- Владање законитостима теорије музике.
- Остваривање функционалних задатака стицање брзине у схватању тонских односа (лествице, интервали и акорди).
- Владање музичком ортографијом.

Начин остваривања програма теорије музике

У почетним разредима тежиште рада је на описмењавању ученика у оквиру домаћих задатака -преписивање примера из уџбеника и именовање исписаних нота и нотних записа по диктату наставника (овладавање нотним писмом у виолинском и бас кључу, обележавање нотних трајања и пауза као и врсте такта). Редослед нотних тонова, изговор солмизацијом и абецедом, успешно је савладан када ученици нижу све тонове узлазно и силазно од било ког почетног тона у секундама, а затим у терцама у обиму две октаве. Иако се квинтакорд теоријски обрађује у другом разреду, у првом разреду је предвиђена припрема како би се лакше усвојио кроз изговор терци и трозвука на главним ступњевима обрађених дурских лествица (каденца).

Основне појмове наставник објашњава примерено узрасту ученика. У почетним разредима ће то бити једноставна објашњења, а потом ће се усложњавати зависно од развоја схватања ученика и методске јединице. Све основне појмове: ступањ, степен, полустепен, предзнаци, тетрачорд, лествица, трозвук, каденца, такт, тактица, темпо и

друго, требало би исписивати на табли речима и нотном сликом, а и показивати и одсвирати на инструменту. Изградња тетрахорда од било ког основног тона и проналажење полустепена изванредна је вежба за схватање лествица.

Увиђањем распореда целих степена и полустепена у тетрахорду ученици су спремни за теоријску изградњу свих дијатонских лествица. Већ у I разреду се може поставити принцип изградње дурских лествица: на познати горњи (доминантни) тетрахорд Це-дура додавањем навише тетрахорда са полустепеном на крају низа добија се Ге-дур лествица (квинтни круг навише) и супротан смер -од тоничног тетрахорда Це-дура спуштањем још једног тетрахорда са истим распоредом целих степена и полустепена добијамо Еф-дур (квинтни круг наниже).

Хроматске промене основних тонова догађају се у смеру кретања -код лествица са повисилицама у горњем тетрахорду (вођица), а код лествица са снизилицама у доњем тетрахорду (субдоминанта).

Молске лествице се постављају као лествице са истим тоновима паралелног дура. Ради очувања и даљег учвршћивања већ претходно постављених хармонских функција (Т-СД-Д), у почетном разреду обрађивати каденцу хармонског мола. Обрадом свих врста молске лествице утврђује се доминантни тетрахорд абecedним изговором. Изговарањем свих тонова доминантних тетрахорда молске лествице улази се у област хроматике. Промену у хармонском молу објаснити хармонским разлозима (дурска доминанта), а у мелодијском молу мелодијским разлозима (елиминисање прекомерне секунде).

Квинтне кругове треба обрадити у III разреду као и низање повисилица (последња повисилица -вођица) и снизилица (претпоследња снизилица -име тоналитета). У каснијим разредима упоређивати, теоријски и звучно, истоимени дур и мол, паралелне лествице, лествице удаљене за хроматски полустепен и енхармонске лествице.

Препоручују се писмена вежбања: исписивање предзнака задате лествице у оба кључа, исписивање лествичног низа са предзвучима испред нота, препознавање лествице на основу исписаног низа (не увек од првог ступња), упоређивање лествичних тетрахорда, проналажење једног тетрахорда у више лествица и друго.

Обрада интервала је предвиђена такође у почетним разредима. Најпре лествични интервали, и то именовањем без врсте, а касније се врста интервала повезује са одређеним местом у лествици (на пример: велике терце на главним ступњевима у дуру). Веома је важно постављање интервала у линијски систем и његово брзо препознавање. Изградња интервала, именовање абecedом, исписивање интервала и коришћење шифри вежбају се усменим и писменим путем.

Обртаје интервала, такође, треба вежбати усмено и писмено, а касније дефинисати ове појмове.

Интервале сексту и септиму теоријски постављамо као обртај одговарајућих интервала. Умањене и прекомерне интервале приказујемо са разрешењем; у школи за основно музичко образовање приказујемо прекомерну кварту и умањену квинту и њихово

проналажење у тоналитету.

Лествичне квинтакорде, који се испевавају у мелодици, требало би вежбати и усменим изговором (са повећањем брзине изговора). Када се обраде врсте квинтакорда, вежбати изградњу дурског и молског квинтакорда од истог тона (усмено и писмено вежбање, а и вежбање на инструменту). Може се теоријски поставити у умањени и прекомерни квинтакорд јер упоређивањем са дуром и молем ова поставка није тешка ученицима. Сваки квинтакорд се изговара и у својим обртајима, у низу -квинтакорд, сектакорд, квартсектакорд (на овај начин ученици клавирског одсека свирају трозвук од прве године). Свесним прихватањем да један тон може бити основни тон, терца или квинта различитих квинтакорада уводимо ученике у хармонско мишљење -усмена и писмена вежбања изградње од истог тона, навише и наниже, квинтакорда, сектакорда и квартсектакорда.

Септакорди се лако усвајају након усмених и писмених вежбања за терце и квинтакорде. МД7е везује за доминанту дура и мола. Представљањем доминантног септакорда у линијском систему указати на положај тонике, подједнако удаљене од најнижег и највишег тона.

Вежбање изградње доминантног септакорда и његових обртаја је усмено, писмено и на клавиру са разрешењем у одговарајући тонични трозвук. Исти поступак се користи код умањеног и полуумањеног септакорда. Остале септакорде такође постављамо у тоналитет и вежбамо бржу и тачнију изградњу. Хроматским промена појединих тонова у дуру (мол-дуру) и молу (хармонски и мелодијски мол) указујемо и на промену у врсти септакорда, као и квинтакорда.

У раду са ученицима све ознаке за темпо, динамику, артикулацију и агогику требало би примењивати од прве научене песме. Учење ових ознака, са италијанским називима, без музичког садржаја не омогућава ученицима да упознају карактер композиције. Поступно усвајање ових термина, уз адекватан превод, помоћи ће ученицима да на одговарајући начин интерпретирају и препознају музички садржај.

ДВОГОДИШЊЕ МУИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

СОЛО ПЕВАЊЕ

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање заинтересованости за ширење вокалног потенцијала.
- Развијање навика слушања вокалне уметничке музике.
- Позитивно доживљавање и вредновање наставе соло певања.

Табела: Обавезни минимум пређеног градива соло певања по разредима

	Соло певање
I разред	-бвокализа; -4 песме старих мајстора; -2 лакше песме.
II разред	-бвокализа; -4 песме старих мајстора; -2 песме класичара или романтичара; -2 песме српских или словенских композитора.

Начин остваривања програма соло певања

На пријемном испиту кандидати морају показати здрав гласовни материјал, чисту интонацију, музичку меморију, поседовање ритма.

У зависности од напредовања ученика у вокалној техници, кад год је могуће обрађивати и дела домаћих композитора.

При савладавању вокалне технике требало би предности дати оним методама које се у својим основним начелима ослањају на италијански белканто.

У настави соло певања треба увек тежити да ученици остварују садржај програма према својим способностима, почевши од техничких вежби -вокализа, па према сложенијим делима вокалне литературе. У тим захтевима, пракса је показала, да је боље ићи и нешто мало испод оптималних могућности ученика, него их оптеретити претешким делима у даљем савладавању вокалне технике.

УПОРЕДНИ КЛАВИР

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање љубави и интересовања према клавиру и уметничкој музици.
- Остваривање доброг контакта са инструментом.
- Једноставније и брже долажење до квалитетног тона.
- Препознавање регистара на клавиру.
- Правилно интерпретирање нотног текста, одговарајуће тежине, у виолинском и бас кључу.
- Усвајање основних нотних вредности и основних ритмичких мотива.
- Препознавање мотива, фразе, реченице, музичке мисли.
- Разликовање динамичких термина.
- Разликовање елемената артикулације.
- Коришћење правилног прсторета.
- Препознавање основа орнаментике.
- Разумевање законитости метрике.
- Познавање основних темпа и ознака за агогику.
- Савладавање ознака за педал.
- Разликовање врсте основних удара: стакато, легато, портато, тенуто, нон легато.
- Уједначено извођење низа тонова у различитим темпима, подједнако у обе руке.
- Усвајање основе извођења интервала и акорада у низу, као и репетиције и скокова.
- Развој способности да се одреди карактер мелодије.
- Усвајање основне технике полифоније.
- Оспособљавање ученика да сам себе прати на клавиру док пева.

Табела: Обавезни минимум градива упоредног клавира по разредима

	Упоредни клавири
I разред	-лестнице и трозвучи по програму; -најмање 50 композиција из наведеног програма.
II разред	-лестнице и трозвучи по програму; -8 композиција различитог карактера од чега 4 етиде; -2 полифоне композиције; -1 цела сонатина.

Музичка школа - Суботица

Начин остваривања програма упоредног клавира

На првим часовима ученика треба упознати са кратким историјским развојем инструмента, начином функционисања механизма и саставним деловима клавира. Ученика треба правилно поставити за инструмент водећи рачуна о удаљености и висини клавирске столице у односу на инструмент.

Непосредан контакт почиње поставком руке на клавијатуру и извођењем првих тонова "портаменто" начином свирања, сваком руком посебно. Ученик постепено упознаје клавијатуру и нотно писмо.

Развијање унутрашњег слуха код ученика је веома важан задатак и корисно је налажење мелодија по слуху.

Сваки нови задатак потребно је остварити на високо професионалном нивоу, поштујући индивидуална својства сваког ученика, интелектуалне потенцијале, мотивисаност за самостални рад, уз јасно постављене захтеве. Упоредо радити на техничком и музичком развоју ученика и развијати његове слабије стране.

У раду са ученицима водити рачуна о различитим могућностима ученика у зависности од њиховог талента. Свако дело треба најпре правилно прочитати, објаснити, анализирати са свих страна и поставити високе уметничке захтеве. Добро припремљен ученик са већом сигурношћу и личним задовољством излази на јавно извођење. Педагог треба да одабере програм према могућностима сваког ученика. Међусобно поверење и поштовање личности и атмосфера сарадње на часу доприносе правилном и успешном развијању свих потенцијала које ученик поседује.

Основни циљ учења упоредног клавира за ученике соло певања је њихово оспособљавање за самостално праћење и анализирање не само облика композиције коју савлађују, него и за препознавање стила са свим његовим карактеристикама. Такође је неопходно да ученик, радећи на клавијатурској композицији, уме да препозна основне хармонске токове, модулације, полифонију и друге музичке елементе, што ће му само помоћи да лакше савлада и разуме репертоар соло певања.

ТЕОРЕТСКИ ПРЕДМЕТИ – ДВОГОДИШЊЕ ШКОЛОВАЊЕ (солфеђо, теорија музике)

СОЛФЕЂО

ЦИЉ

Развијање музикалности и писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса.

ЗАДАЦИ

- Развијање музичких способности (музичке меморије, способности праћења мелодијског, полифоног и хармонског тока).
- Развој читања, писања и схватања музичке музичког писма са развојем музичког мишљења.
- Усађивање звучних представа и њихово везивање са сликом, односно слике са звуком крозстицање знања и вештина (мелодика, ритам, диктати).
- Упознавање музичке литературе, интерпретације и основних елемената музичких стилова.
- Осамостаљивање ученика и развој њихових креативних способности.

Начин остваривања програма солфеђа

Основни дидактичко-методички поступци обухватају развијање звучних представа с нотном сликом, како за област мелодике, тако и за област ритма. Овим се наставним смером усклађује рад на диктатима с певањем и ритмичким читањем. Звучне представе су, по правилу, мелодијски примери (песме са текстом и примери из литературе), мелодијски мотиви (за транспоноване, ради учвршћивања скокова у поједине ступњеве; за певање увек у оригиналном тоналитету ради постављања боје тоналитета и за постављање метричких врста и ритмичких фигура) и, тек на трећем месту, лествични низови (распевавање ученика, ширење обима гласа, упознавање лествица). Примери се обрађују по слуху, у почетним разредима или из нотног текста, наравно уз помоћ наставника, а и певањем солмизационим слоговима уз тактирање. Свака нова наставна област праћена је наведеним поступцима који се потом преносе на опажање појединачних и више тонова, ритмичких фигура, метричких врста и усмених мелодијско-ритмичких диктата.

Остали предмети као теорија музике (видети у дидактичко-методичким упутствима за овај предмет), опажање, интонирање са диктатом уско се повезују са наставним градивом из мелодике и ритма, нарочито у прва два разреда. За све годишње испите, шестогодишњег четворогодишњег и двогодишњег образовања испитне вежбе и задатке не пише предметни наставник, већ су истоветне за све ученике и задаје их актив наставника солфеђа.

Приликом планирања наставе за целу годину, полугодиште и тромесечје треба предвидети време за обнављање већ обрађених методских јединица, као и њихово даље разрађивање. После одређења када ће се припремати и поставити један тоналитет треба имати у виду то да се у последња два месеца школске године не постављају нове лествице. То исто важи и за ритмичке поставке јер и за мелодику и за ритам потребно је одређено време како би се звучне представе усвојиле и надоградиле новим захтевима (више скокова, тежи захтеви за ритмичко читање, примена вокалне и инструменталне литературе из градива тог разреда, писмени диктати, певање примера са листа) -а ради припремања

ученика за што самосталније извођење и опажање музичког тока.

Када се у оквиру методске јединице планира ново градиво из ритма, треба користити певање у већ познатом тоналитету, а када је поставка нове лествице, треба користити познате ритмичке фигуре и метричке врсте. Ново градиво увек прати -после поставке -рад на препознавању, као најелементарнијем виду учења. Писмени диктати и певање са листа (без претходне припреме) следе касније, на другим часовима, као и приликом обнављања претходних поставки, али са већим захтевима. Тиме се гарантује постојање концентричних кругова, познатих у свим педагошким дисциплинама у школама општег образовања.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

ЦИЉ

Теоријско обједињавање свих музичких појмова и израза, као и повезивање теоријске наставе са солфеђом и наставом инструмента, односно певања.

ЗАДАЦИ

- Упознавање музичких појмова и појава.
- Владање законитостима теорије музике.
- Остваривање функционалних задатака - стицање брзине у схватању тонских односа лествице, интервали и акорди).
- Владање музичком ортографијом.

Начин остваривања програма теорије музике

У почетним разредима тежиште рада је на описмењавању ученика у оквиру домаћих задатака, преписивање примера из уџбеника и именовање исписаних нота и нотних записа, по диктату наставника, дакле, овладавање нотним писмом у виолинском и бас кључу (обележавање нотних трајања и пауза, врсте такта). Редослед нотних тонова, изговор солмизацијом и абecedом, успешно је савладан када ученици нижу све тонове узлазно и силазно од било ког почетног тона у секундама, а затим у терцама у обиму две октаве. Иако се квинтакорд теоријски обрађује у другом разреду, у првом разреду је предвиђена припрема како би се лакше усвојио кроз изговор терци и трозвука на главним ступњевима обрађених дурских лествица (каденца).

Све основне појмове: ступањ, степен, полустепен, предзнаци, тетрахорд, лествица, трозвук, каденца, такт, тактица, темпо и друго требало би исписивати на табли речима и нотном сликом, а и показивати и одсвирати на инструменту. Изградња тетрахорда од било ког основног тона и проналажење полустепена изванредна је вежба за схватање лествица.

Увиђањем распореда целих степена и полустепена у тетрахорду ученици су спремни за теоријску изградњу свих дијатонских лествица.

Молске лествице се постављају као лествице са истим тоновима паралелног дура. Ради очувања и даљег учвршћивања већ претходно постављених хармонских функција (Т-СД-Д), одмах треба обрађивати и каденцу хармонског мола. Обрадама свих врста молске лествице утврђује се доминантни тетрахорд абecedним изговором, а што је увод у опажање апсолутних висина.

Изговарањем свих тонова доминантних тетрахорада молске лествице улази се у област хроматике. Промену у хармонском молу објаснити хармонским разлозима (дурска доминанта), а у мелодијском молу мелодијским разлозима (елиминисање прекомерне секунде).

Квинтне кругове, као и низање повисилица (последња повисилица -вођица) и снизилица (претпоследња снизилица -име тоналитета) треба, за разлику од шестогодишње и двогодишње школе, обрадити у овом разреду, а у каснијим разредима -у средњој школи-упоређивати, теоријски и звучно, истоимени дур и мол, паралелне лествице, лествице удаљене за хроматски полустепен и енхармонске лествице.

Препоручују се писмена вежбања: исписивање предзнака задате лествице у оба кључа, исписивање лествичног низа са предзвацима испред нота, препознавање лествице на основу исписаног низа (не увек од првог ступња), упоређивање лествичних тетрахорада, проналажење једног тетрахорада у више лествица и друго.

Обрада интервала такође је предвиђена. Најпре лествични интервали, и то именовањем без врсте, а касније се врста интервала повезује са одређеним местом у лествици (на пример: велике терце на главним ступњевима у дуру). Веома је важно постављање интервала у линијски систем и његово брзо препознавање. Изградња интервала, именовање абecedом, исписивање интервала и коришћење шифри вежбају се усменим и писменим путем. Обртаје интервала, такође, треба вежбати усмено и писмено, а касније дефинисати ове појмове. Интервале сексту и септиму теоријски постављамо као обртај одговарајућих интервала. Умањене и прекомерне интервале приказујемо са разрешењем; у школи за основно музичко образовање приказујемо прекомерну кварту и умањену квинту и њихово проналажење у тоналитету.

Лествичне квинтакорде, који се испевавају у мелодици, требало би вежбати и усменим изговором (са повећањем брзине изговора). Када се обраде врстеквинтакорада, вежбати изградњу дурског и молског квинтакорда од истог тона (усмено и писмено вежбање, а и вежбање на инструменту). Може се теоријски поставити у умањени и прекомерни квинтакорд јер упоређивањем са дуром и молу ова поставка није тешка ученицима. Сваки квинтакорд се изговара и у својим обртајима, у низу -квинтакорд, сектакорд, квартсектакорд (на овај начин ученици клавијског одсека свирају трозвук од прве године). Свесним прихватањем да један тон може бити основни тон, терца или квинта различитих квинтакорада уводимо ученике у хармонско мишљење -усмена и писмена вежбања изградње од истог тона, навише и наниже, квинтакорда, сектакорда и

квартсектакорда.

Септакорди се лако усвајају након усмених и писмених вежбања за терце и "квинтакорде", МД7се везује за доминанту дура и мола. Представљањем доминантног септакорда у линијском систему указати на положај тонике, подједнако удаљене од најнижег и највишег тона.

Вежбање изградње доминантног септакорда и његових обртаја је усмено, писмено и на клавиру са разрешењем у одговарајући тонични трозвук. Исти поступак се користи код умањеног и полуумањеног септакорда. Остале септакорде такође постављамо у тоналитет и вежбамо бржу и тачнију изградњу. Хроматским променама појединих тонова у дуру (мол-дуру) и молу (хармонски и мелодијски мол) указујемо и на промену у врсти септакорда, као и квинтакорда.

У раду са ученицима све ознаке за темпо, динамику, артикулацију и агогику требало би примењивати од прве научене песме. Учење ових ознака, са италијанским називима, без музичког садржаја не омогућава ученицима да упознају карактер композиције. Поступно усвајање ових термина, уз адекватан превод, помоћи ће ученицима да на одговарајући начин интерпретирају и препознају музички садржај.

ПРОГРАМ ГРУПНОГ МУЗИЦИРАЊА (Оркестар, хор и камерна музика)

Групно музицирање се организује за ученике другог циклуса шестогодишњег и четворогодишњег основног музичког образовања.

ЦИЉЕВИ

- Анимирати и оспособити ученика за групно музицирање.
- Усагласити индивидуално извођење са потребама групног.
- Усагласити интонацију и артикулацију свих ученика у свим видовима групног музицирања.
- Развијати перцепцију слушања осталих чланова.
- Развијати жељу за успехом и радом у групном музицирању.

ЗАДАЦИ

- Оспособљавање за даље музицирање.
- Усаглашавање индивидуалног са групним музицирањем.
- Усаглашавање интонације и артикулације са осталим члановима у групном раду.
- Развијање интонације и артикулације у складу са осталим члановима у групном раду и слушање других.
- Оспособљавање за даљи рад и школовање у оквиру наставе групног музицирања.

ОРКЕСТАР

ОРКЕСТАР: обавезан је за ученике IV, V, и VI разреда шестогодишњег и III и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања.

- ♪ У школи се формира гудачки оркестар према могућностима. Уколико нема ученика који свирају виолу, могу их заменити ученици који свирају деоницу треће виолине. Рад са гудачима треба да обухвати усклађивање прсторедом, потеза и положаја гудала.
- ♪ Дувачки оркестар се формира самостално, уколико школа има довољан број ученика, или се може прикључити гудачком оркестру. Рад са оркестром обухвата увежбавање деоница, ритмичко и интонативно усклађивање, фразирање и динамичку обраду.
- ♪ Оркестар хармоника формира се самостално и обично се дели на четири деонице.
- ♪ Оркестар тамбура формира се самостално и то у оквиру могућности школе.
- ♪ Оркестар гитаре формира се самостално и то у оквиру могућности школе.

МИНИМУМ ПРОГРАМА: 3 краћа дела или једно дело у више ставова, по избору

диригента.

Обавезни су јавни наступи оркестра у току школске године.

ХОР

ХОР: настава хора обавезна је за ученике IV, V, и VI разреда клавира, као и за оне ученике који нису укључени у рад оркестра или камерне музике.

Програм рада са хором треба да садржи: вежбе дисања, вокализе за уједначавање боје гласова, певање канона, певање двогласних и трогласних композиција.

МИНИМУМ ПРОГРАМА: обрада најмање три трогласне композиције различитих стилских епоха, укључујући и домаће ауторе.

Обавезни су јавни наступи хора у току школске године.

КАМЕРНА МУЗИКА

Настава камерне музике обавезна је за ученике IV, V, и VI разреда шестогодишњег и III и IV разреда четворогодишњег основног музичког образовања и васпитања који нису укључени у рад оркестра или хора. Организује се у групама од три ученика. У школи се формирају камерни ансамбли према могућностима школе.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- две композиције из периода барока или
- једно дело из периода преткласицизма, класицизма, романтизма и савремене музике, или
- три комада из различитих стилских епоха.

Наставник је обавезан да сваки камерни ансамбл припреми ученике за најмање један јавни наступ у току школске године.

Начин остваривања програма оркестра, хора и камерне музике

Групно музицирање се у школи организује према могућностима извођења наставе. Ученицима инструменталне наставе, првенствено је потребно омогућити да буду организовани у рад оркестра и камерне музике.

Ученици могу бити истовремено обухваћени и радом оркестра као и учешћем у раду камерног ансамбла. У школама у којима постоји хор укључити све ученике који нису обухваћени радом оркестра и камерног музицирања, а према Правилнику о наставном плану и програму.

Приликом одабира програма у групном музицирању, обратити пажњу да одговара техничким и музичким способностима свих учесника, нарочито када нису у питању ученици истих разреда и узраста. Програм треба да буде подстицајан и прихватљив да би се код ученика развила жеља и позитивна мотивација за рад у оркестру, хору и камерним ансамблима.

ОДСЕК ЗА ТРАДИЦИОНАЛНО ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ

ЦИЉЕВИ

- Развијање љубави према народној уметности и традиционалном народном певању и свирању.
- Упознавање технике дусања и певања/свирања.
- Оспособљавање ученика за самостално извођење песме/свирке.
- Разумевање музичке фразе, артикулације, стила и динамике.
- Оспособљавање ученика за концертну активност.
- Оспособљеност за даљи наставак школовања.

ЗАДАЦИ

- Редовно похађање наставе, вежбање и интересовање за аудио издања традиционалне српске музике.
- Препознавање своје музичке традиције.
- Разликовање аутентичног извођења од стилизације и обраде.
- Познавање основне технике певања/свирања.
- Правилно држање тела при певању/свирању (уме да држи народни инструмент).
- Извођење основних техничких вежби.
- Извођење једноставних мелодија мањег амбитуса.
- Извођење једноставнијих украса.
- Извођење песме/свирке у целини.
- Препознавање различитих вокалних/инструменталних стилова.
- Извођење основних динамичких нијанси.
- Музикално певање/свирање са разумевањем онога што изводи.
- Оспособљавање за певање/свирање на јавним наступима.
- Понашање на сцени.
- Достицање психо-физичке спремности за јавно извођење.
- Јавно презентовање научене песме/свирке.
- Певање/свирање две песме/свирке.
- Музикално извођење песме/свирке.
- Оспособљавање за наставак школовања.

СРПСКО ТРАДИЦИОНАЛНО ПЕВАЊЕ

Традиционално певање мора бити базирано искључиво на учењу аутентичних народних напева на основу теренских снимака (извођење обрада и стилизације није дозвољено).

Музичка школа - Суботица

Табела: Обавезни минимум градива традиционалног певања по разредима

	Традиционално певање
I разред	-8 једногласних примера из различитих крајева Србије са једноставнијим вокалним захтевима (укључујући и антифоне примере); - 2 једноставна двогласна примера бордунског типа (нпр. "Стаде бјела кликовати вила" и "Заспо ми је драги на зеленој трави"). - 2 једноставнија примера певања "на бас" (нпр. "Село, село моје", "О, мој миле медени" и слично).
II разред	-5 једногласних примера из различитих српских крајева; - 3 лакша примера "на глас" и то два бордунска и један хетерофон; - 4 лакша примера "на бас".

Начин остваривања програма традиционалног певања

Неговањем традиционалног певања светска културна баштина ће сачувати један важан и богат музички сегмент створен у прошлости и проистекао из основних стваралачких интенција колективног музицирања. Вештина извођења у оквиру традиционалне музике не сме бити заснована на обрадама и стилизацијама већ на репродукцији аутентичних традиционалних мелодија. Учење оригиналних напева доприноси упознавању кодираног музичког система традиционалног корпуса и могућност импровизације у оквирима дозвољених норми. Усвајање традиционалних принципа музицирања подразумева и музичку пратњу песмама али искључиво онако како се то ради у традиционалној музици, односно без комбинација које нису биле део народне праксе. Бављење овом музиком оплемениће младе и подстаћи ће их на самопоштовање, поштовање других култура и развијање сопствених музичких естетских вредности.

Одговорност коју посао педагога подразумева испољава се, не само у његовом познавању материје коју изучава, већ и широк увид у основне принципе и законитости развојне психологије. Будући да је, нарочито у оквирима индивидуалне наставе, наставни процес снажно обележен феноменом трансфера, наставник, у функцији "трећег родитеља", представља важну идентификациону фигуру, у пресудној мери одговорну за музичку, а знатним делом и личну судбину свог ученика. Оваква одговорност обавезује наставника на основно упознавање учениковог породичног окружења (пре свега, интензитета и карактера родитељске подршке учениковом музичком школовању и нивоа њихових очекивања), једнако као и услова у којима ученик живи. Опскрбљен подацима ове врсте, наставник ће бити у стању да прецизније процени ученикову личност, посебно његову музичку мотивацију и његове развојне капацитете те да, на основу такве процене, креира наставно-васпитни рад, којим ће ученика довести до оптималног остварења његовог индивидуалног потенцијала. Зато став наставника према ученику мора бити испуњен наклоношћу, топлином, саосећањем, разумевањем, подршком, охрабрењем и поштовањем. Од наставника се очекује редовна и савесна припрема за часове и пажљиво праћење и

планирање развоја сваког ученика у класи.

Припрема обухвата читав спектар активности -од детаљног проучавања песама са учениковог репертоара (аналитичким пропевавањем или, евентуално, припремањем за извођење на подијуму), преко упоређивања различитих транскрипција песама и допуњавања истих, до континуираног вођења обимне евиденције о учениковом раду и напретку. Ради што успешнијег упознавања са традиционалном музиком пожељно је ученике водити на теренско истраживање и учење певања од казивача.

Претпоставка је да ће добар наставник увек имати на уму комплексност и свеобухватност процеса музичке наставе и да ове њене важне стране никад неће запостављати ради пуког усавршавања искључиво занатске компоненте учениковог певања. То значи да ће наставник, током читавог периода рада на одабраним песмама, изналазити начин да ученику пренесе сва своја знања о техничким поступцима и извођачким изражајним средствима, поетској, психолошкој или филозофској позадини напева. Обрада сваког напева мора бити припремљена одговарајућом теоријском експликацијом која подразумева упознавање са основним подацима: географско лоцирање (порекло песме), упознавање са основним одликама одређеног музичког дијалекта, објашњење обредне ситуације (уколико је напев обредни), тумачење поетског садржаја и др. Пожељно је да наставник са учеником ради на мелографији једноставнијих примера. Посебну пажњу наставник мора посветити извођењу нетемперованих тонских система и слободних метроритмичких напева. Пожељно је да наставник повремено ученике окупља у мање групе ради заједничког певања, јер се тиме поштује традиционални модел извођења а ученици мотивишу на групни рад.

У току школске године наставник је обавезан да изведе ученика на два јавна наступа (интерна часа) и две смотре (на крају првог и на крају другог полугодишта). Смотре имају сврху да омогуће јавни увид у квалитет наставниковог рада и процес учениковог развоја и напретка, као и да буду неопходан полигон за учениково рано стицање извођачког искуства.

Ученику није допуштено да пева из нота на првојсмотри, обавезним јавним наступима и другој смотри (на крају школске године) и до краја школовања у основној музичкој школи.

Песме које чине репертоар на главном предмету нису меморијски толико захтевне да се не могу изводити напамет.

Препоручује се велика умереност и опрез у организовању и припреми ученикових концертних активности. Почетни рад на овладавању тремом мора бити спроведен кроз посебну психолошку припрему и учешћем на интерним часовима. Сваки наступ треба коментарисати тако да се ученик подстиче на рад и јавно извођење. Тек када наставник процени да је ученик извођачки и психолошки спреман, може се приступити концертном извођењу. Обазрив наставник неће допустити да ученикова мотивација временом постане искључиво такмичарски усмерена, једнако као што неће упасти у опасну замку вредновања резултата сопственог рада бројем награда и признања које његови ученици

освајају.

Квалитетан педагошки рад подразумева равноправан третман свих ученика у класи без фаворизовања појединих ученика у односу на остале. Било какав дискриминаторски став у односу на степен музичке обдарености или неко друго учениково индивидуално својство сматра се педагошки и морално недопустивим. Савестан наставник ће интроспективно-аналитичким приступом проблематици индивидуалног наставног процеса пажљиво штитити ученика од развојно погубног пројектовања сопствених амбиција. Једна од најважнијих потврда његове исправне педагошке позиције биће упоран рад на сопственом усавршавању -повременим учењем новог репертоара, стицањем увида у етномузиколошку литературу, честим одласцима на концерте, праћењем актуелних збивања у светској и домаћој дискографији, јавним наступањем, периодичним обнављањем теоријског знања, читањем методолошке, педагошке и психолошке литературе, сталним допуњавањем личног образовања и проширивањем свог културног и духовног хоризонта.

УПОРЕДНИ КЛАВИР

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење музиком на нивоу основношколског знања и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Развијање љубави и интересовања према клавиру и уметничкој музици.
- Остваривање доброг контакта са инструментом.
- Једноставније и брже долажење до квалитетног тона.
- Препознавање регистара на клавиру.
- Правилно интерпретирање нотног текста, одговарајуће тежине, у виолинском и бас кључу.
- Усвајање основне нотне вредности и основне ритмичке мотиве.
- Препознавање мотива, фразе, реченице, музичке мисли.
- Разликовање динамичких термина.
- Разликовање елемената артикулације.
- Коришћење правилног прсторета.
- Препознаје основе орнаментике.
- Разумевање законитости метрике.
- Познавање основних темпа и ознака за агогику.
- Савладавање ознака за педал.
- Разликовање врсте основних удара: стакато, легато, портато, тенуто, нон легато.

Музичка школа - Суботица

- Уједначено извођење низа тонова у различитим темпима, подједнако у обе руке.
- Усвајање основе извођења интервала и акорада у низу, као и репетиције и скокова.
- Развој способности да се одреди карактер мелодије.
- Разликовање основне технике полифоније.
- Оспособљавање ученика да сам себе прати на клавиру док пева

Табела: Обавезни минимум градива упоредног клавира по разредима

	Упоредни клавир
I разред	-лествице и трозвучи по програму; -најмање 50 композиција из наведеног програма.
II разред	-лествице и трозвучи по програму; - 8 композиција различитог карактера од чега 4 етиде; - 2 полифоне композиције; - 1 цела сонатина.

Начин остваривања програма упоредног клавира

На првим часовима ученика треба упознати са кратким историјским развојем инструмента, начином функционисања механизма и саставним деловима клавира. Ученика треба правилно поставити за инструмент водећи рачуна о даљености и висини клавирске столице у односу на инструмент.

Непосредан контакт почиње поставком руке на клавијатуру и извођењем првих тонова "портаменто" начином свирања, сваком руком посебно. Ученик постепено упознаје клавијатуру и нотно писмо. Развијање унутрашњег слуха код ученика је веома важан задатак и корисно је налажење мелодија по слуху.

Сваки нови задатак потребно је остварити на високо професионалном нивоу, поштујући индивидуална својства сваког ученика, интелектуалне потенцијале, мотивисаност за самостални рад, уз јасно постављене захтеве. Упоредо радити на техничком и музичком развоју ученика и развијати његове слабије стране.

У раду са ученицима водити рачуна о различитим могућностима ученика у зависности од њиховог талента. Свако дело треба најпре правилно прочитати, објаснити, анализирати са свих страна и поставити високе уметничке захтеве. Добро припремљен ученик са већом сигурношћу и личним задовољством излази на јавно извођење. Педагог треба да одабере програм према могућностима сваког ученика, посебно водећи рачуна и о његовом нервном склопу и о физичким могућностима.

Међусобно поверење и поштовање личности и атмосфера сарадње на часу доприносе правилном и успешном развијању свих потенцијала које ученик поседује.

Основни циљ учења упоредног клавира за ученике соло певања је њихово оспособљавање за самостално праћење и анализирање не само облика композиције коју савлађују, него и за препознавање стила са свим његовим карактеристикама. Такође је неопходно да ученик, радећи на клавирској композицији, уме да препозна основне

хармонске токове, модулације, полифонију и друге музичке елементе, што ће му само помоћи да лакше савлада и разуме репертоар соло певања.

ТЕОРЕТСКИ ПРЕДМЕТИ – ТРАДИЦИОНАЛНА МУЗИКА

(солфеђо и теорија музике)

СОЛФЕЂО

ЦИЉ

Развијање музикалности и писмености кроз прожимање васпитног и образовног процеса.

ЗАДАЦИ

- Развијање музичких способности (музичке меморије, способности праћења мелодијског, полифоног и хармонског тока).
- Развој читања, писања и схватања музике и музичког писма са развојем музичког мишљења.
- Усађивање звучних представа и њихово везивање са сликом, односно слике са звуком кроз стицање знања и вештина (мелодика, ритам, диктати).
- Упознавање музичке литературе, интерпретације и основних елемената музичких стилова.
- Осамостаљивање ученика и развој њихових креативних способности.

Начин остваривања програма солфеђа

Основни дидактичко-методички поступци обухватају развијање звучних представа с нотном сликом, како за област мелодике, тако и за област ритма. Овим се наставним смером усклађује рад на диктатима с певањем и ритмичким читањем. Звучне представе су, по правилу, мелодијски примери (песме са текстом и примери из литературе), мелодијски мотиви (за транспоноване, ради учвршћивања скокова у поједине ступњеве; за певање увек у оригиналном тоналитету ради постављања боје тоналитета и за постављање метричких врста и ритмичких фигура) и, тек на трећем месту, лествични низови (распевавање ученика, ширење обима гласа, упознавање лествица). Примери се обрађују по слуху, у почетним разредима или из нотног текста, наравно уз помоћ наставника, а и певањем солмизационим слоговима уз тактирање. Свака нова наставна област праћена је наведеним поступцима који се потом преносе на опажање појединачних и више тонова, ритмичких фигура, метричких врста и усмених мелодијско-ритмичких диктата.

Остали предмети као теорија музике (видети у дидактичко-методичким упутствима за овај предмет), опажање, интонирање са диктатом уско се повезују са наставним

градивом из мелодике и ритма, нарочито у прва два разреда. За све годишње испите, шестогодишњег четворогодишњег и двогодишњег образовања испитне вежбе и задатке не пише предметни наставник, већ су истоветне за све ученике и задаје их актив наставника солфеђа.

Приликом планирања наставе за целу годину, полугодиште и тромесечје треба предвидети време за обнављање већ обрађених методских јединица, као и њихово даље разрађивање. После одређења када ће се припремати и поставити један тоналитет треба имати у виду тога да се у последња два месеца школске године не постављају нове лествице. То исто важи и за ритмичке поставке јер и за мелодику и за ритам потребно је одређено време како би се звучне представе усвојиле и надоградиле новим захтевима (више скокова, тежи захтеви за ритмичко читање, примена вокалне и инструменталне литературе из градива тог разреда, писмени диктати, певање примера са листа) -а ради припремања ученика за што самосталније извођење и опажање музичког тока.

Када се у оквиру методске јединице планира ново градиво из ритма, треба користити певање у већ познатом тоналитету, а када је поставка нове лествице, треба користити познате ритмичке фигуре и метричке врсте. Ново градиво увек прати -после поставке -рад на препознавању, као најелементарнијем виду учења. Писмени диктати и певање са листа (без претходне припреме) следе касније, на другим часовима, као и приликом обнављања претходних поставки, али са већим захтевима. Тиме се гарантује постојање концентричних кругова, познатих у свим педагошким дисциплинама у школама општег образовања.

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

ЦИЉ

Теоријско обједињавање свих музичких појмова и израза, као и повезивање теоријске наставе са солфеђом и наставом инструмента, односно певања.

ЗАДАЦИ

- Упознавање музичких појмова и појава.
- Владање законитостима теорије музике.
- Остваривање функционалних задатака -стицање брзине у схватању тонских односа (лествице, интервали и акорди).
- Владање музичком ортографијом.

Начин остваривања програма теорије музике

У почетним разредима тежиште рада је на описмењавању ученика у оквиру

домаћих задатака -преписивање примера из уџбеника и именовање исписаних нота и нотних записа по диктату наставника (овладавање нотним писмом у виолинском и бас кључу, обележавање нотних трајања и пауза као и врсте такта). Редослед нотних тонова, изговор солмизацијом и абецедом, успешно је савладан када ученици нижу све тонове узлазно и силазно од било ког почетног тона у секундама, а затим у терцама у обиму две октаве. Иако се квинтакорд теоријски обрађује у другом разреду, у првом разреду је предвиђена припрема како би се лакше усвојио кроз изговор терци и трозвука на главним ступњевима обрађених дурских лествица (каденца).

Основне појмове наставник објашњава примерено узрасту ученика. У почетним разредима ће то битиједноставна објашњења, а потом ће се усложњавати зависно од развоја схватања ученика и методске јединице. Све основне појмове: ступањ, степен, полустепен, предзнаци, тетрахорд, лествица, трозвук, каденца, такт, тактица, темпо и друго, требало би исписивати на табли речима и нотном сликом, а и показивати и одсвирати на инструменту. Изградња тетрахорда од било ког основног тона и проналажење полустепена изванредна је вежба за схватање лествица.

Увиђањем распореда целих степена и полустепена у тетрахорду ученици су спремили за теоријску изградњу свих дијатонских лествица. Већ у I разреду се може поставити принцип изградње дурских лествица: на познати горњи (доминантни) тетрахорд Це-дура додавањем навише тетрахорда са полустепеном на крају низа добија се Ге-дур лествица (квинтни круг навише) и супротан смер -од тоничног тетрахорда Це-дура спуштањем још једног тетрахорда са истим распоредом целих степена и полустепена добијамо Еф-дур (квинтни круг наниже).

Хроматске промене основних тонова догађају се у смеру кретања -код лествица са повисилицама у горњем тетрахорду (вођица), а код лествица са снизилицама у доњем тетрахорду (субдоминанта).

Молске лествице се постављају као лествице са истим тоновима паралелног дура. Ради очувања и даљег учвршћивања већ претходно постављених хармонских функција (Г-СД-Д), у почетном разреду обрађивати каденцу хармонског мола. Обрадом свих врста молске лествице утврђује се доминантни тетрахорд абецедним изговором. Изговарањем свих тонова доминантних тетрахорада молске лествице улази се у област хроматике. Промену у хармонском молу објаснити хармонским разлозима (дурска доминанта), а у мелодијском молу мелодијским разлозима (елиминисање прекомерне секунде).

Квинтне кругове треба обрадити у III разреду као и низање повисилица (последња повисилица -вођица) и снизилца (претпоследња снизилица -име тоналитета). У каснијим разредима упоређивати, теоријски и звучно, истоимени дур и мол, паралелне лествице, лествице удаљене за хроматски полустепен и енхармонске лествице.

Препоручују се писмена вежбања: исписивање предзнака задате лествице у оба кључа, исписивање лествичног низа са предзвучима испред нота, препознавање лествице на основу исписаног низа (не увек од првог ступња), упоређивање лествичних тетрахорда, проналажење једног тетрахорда у више лествица и друго.

Обрада интервала је предвиђена такође у почетним разредима. Најпре лествични интервали, и то именовањем без врсте, а касније се врста интервала повезује са одређеним местом у лествици (на пример: велике терце на главним ступњевима у дуру). Веома је важно постављање интервала у линијски систем и његово брзо препознавање. Изградња интервала, именовање абecedом, исписивање интервала и коришћење шифри вежбају се усменим и писменим путем.

Обртаје интервала, такође, треба вежбати усмено и писмено, а касније дефинисати ове појмове.

Интервале сексту и септиму теоријски постављамо као обртај одговарајућих интервала. Умањене и прекомерне интервале приказујемо са разрешењем; у школи за основно музичко образовање приказујемо прекомерну кварту и умањену квинту и њихово проналажење у тоналитету.

Лествичне квинтакорде, који се испевавају у мелодици, требало би вежбати и усменим изговором (са повећањем брзине изговора). Када се обраде врсте квинтакорда, вежбати изградњу дурског и молског квинтакорда од истог тона (усмено и писмено вежбање, а и вежбање на инструменту). Може се теоријски поставити у умањени и прекомерни квинтакорд јер упоређивањем са дуром и молем ова поставка није тешка ученицима. Сваки квинтакорд се изговара и у својим обртајима, у низу -квинтакорд, сектакорд, квартсектакорд (на овај начин ученици клавирског одсека свирају трозвук од прве године). Свесним прихватањем да један тон може бити основни тон, терца или квинта различитих квинтакорада уводимо ученике у хармонско мишљење -усмена и писмена вежбања изградње од истог тона, навише и наниже, квинтакорда, сектакорда и квартсектакорда.

Септакорди се лако усвајају након усмених и писмених вежбања за терце и квинтакорде. МД7оe везује за доминанту дура и мола. Представљањем доминантног септакорда у линијском систему указати на положај тонике, подједнако удаљене од најнижег и највишег тона.

Вежбање изградње доминантног септакорда и његових обртаја је усмено, писмено и на клавиру са разрешењем у одговарајући тонични трозвук. Исти поступак се користи код умањеног и полуумањеног септакорда. Остале септакорде такође постављамо у тоналитет и вежбамо бржу и тачнију изградњу. Хроматским променама појединих тонова у дуру (мол-дуру) и молу (хармонски и мелодијски мол) указујемо и на промену у врсти септакорда, као и квинтакорда.

У раду са ученицима све ознаке за темпо, динамику, артикулацију и агогику требало би примењивати од прве научене песме. Учење ових ознака, са италијанским називима, без музичког садржаја не омогућава ученицима да упознају карактер композиције. Поступно усвајање ових термина, уз адекватан превод, помоћи ће ученицима да на одговарајући начин интерпретирају и препознају музички садржај.

ИЗБОРНИ ОДСЕЦИ

ОДСЕК А ЦЕЗ МУЗИКУ

Програм Одсека за цез музику треба да, паралелно са редовном наставом на Одсеку за класичну музику предвиђеном наставним планом и програмом, развије неке специфичне облике музичког знања и свирачког умећа који су својствени цез музици.

ГУДАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ КОНТРАБАС

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење цез музиком и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Интензиван и континуиран рад на развоју ученикових музичких способности -спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, осећаја за ритам, музичку меморију и музичку фантазију.
- Упознавање ученика са историјатом цеза.
- Овладавање основном техником цез свирања на контрабасу.
- Постизање разумевања значења и важности специфичних музичких изражајних средстава (артикулације и регистрације) у складу са техничким захтевима инструмента, а у циљу изражавања властитих музичких способности.
- Неговање осећаја за звук, боју и динамичке могућности инструмента.
- Оспособљавање за самостално учење и вежбање.
- Стицање искуства јавног наступања -самосталног и у ансамблу.
- Изградња навике редовног слушања цез музике.
- Развијање естетских музичких критеријума.

Музичка школа - Суботица

Начин остваривања програма контрабаса

Суштински принцип рада треба да буде усмерен на формирање биолошки правилних и психомоторних инструментално -извођачких релација код ученика, где иницијалну улогу треба да има доживљај звука и звучне материје у менталној сфери личности (унутрашњи слух, аперцепција звучне материје).

Идући од унутрашње звучне представе ка њеној реализацији, формира се психомоторни ток који омогућава ефикасни развој креативно извођачких квалитета. Самим тим, успешност развоја младог инструменталисте зависи од професионалног развоја музичког слуха који мора да води и организује извођачке покрете.

У педагошком процесу рада треба избегавати све видове инструкција које могу да изазову утисак идолатрије према формалистичком или идеалистичком схватању професионалних принципа и поступака замаскираних појмом "школа". У том смислу требало би се ослањати на проверене поступке универзалног значаја ради постизања индивидуалног прилаза развоју ученикове уметничке личности, односно треба тежити индивидуалној едукацији -школованости.

Јединство музичког и техничког развоја ученика, индивидуални прилаз развоју ученикових могућности заснован на принципу поступности, одбацивање рада на бази "рецепата" и постизање добре школованости ученика треба да буду суштински оријентири у реализацији захтева постављених у наставном плану и програму.

Код деце која се пријављују на одсек за контрабас посебну пажњу треба обратити на њихове физичке предиспозиције, висину детета и величину руке, као и праг чујности ниских тонова.

БАС ГИТАРА

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење цез музиком и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Интензиван и континуиран рад на развоју ученикових музичких способности -спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, осећаја за ритам, музичку меморију и музичку фантазију.
- Упознавање ученика са историјатом цеза.
- Овладавање основном техником цез свирања на бас гитари.
- Постизање разумевања значења и важности специфичних музичких изражајних средстава (артикулације и регистрације) у складу са техничким захтевима

Музичка школа - Суботица

- инструмента, а у циљу изражавања властитих музичких способности.
- Неговање осећаја за звук и боју и динамичке могућности инструмента.
- Оспособљавање за самостално учење и вежбање.
- Стицање искуства јавног наступања -самосталног и у ансамблу.
- Изградња навике редовног слушања цез музике.
- Развијање естетских музичких критеријум

Начин остваривања програма бас гитаре

Током школовања је неопходна сарадња са осталим инструментима овог усмерења, нарочито бубњева и ударалки, јер групно извођење једноставних музичких форми изузетно подстиче и мотивише ученике за рад.

ГИТАРА

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење цез музиком и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Интензиван и континуиран рад на развоју ученикових музичких способности -спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, осећаја за ритам, музичку меморију и музичку фантазију.
- Упознавање ученика са историјатом цеза.
- Овладавање основном техником цез свирања на гитари.
- Постизање разумевања значења и важности специфичних музичких изражајних средстава (артикулације и регистрације) у складу са техничким захтевима инструмента, а у циљу изражавања властитих музичких способности.
- Неговање осећаја за звук и боју и динамичке могућности инструмента.
- Оспособљавање за самостално учење и вежбање.
- Стицање искуства јавног наступања -самосталног и у ансамблу
- Изградња навике редовног слушања цез музике.
- Развијање естетских музичких критеријума.

Музичка школа - Суботица

Табела: Обавезни минимум градива цез гитаре по разредима

	Цез гитара
I разред	-скеале нових акорада; -доминантни септакорд и обртаји; -4 етиде; -по једна композиција у сваком ритму.
II разред	-све дијатонске лествице; - 1 целостепена лествица; - 1 лествица цео степен -полу степен; -по једна композиција сваког новог обрађеног ритма.

Начин остваривања програма гитаре

Основни задатак је да се ученицима постави здрава и чврста основа за наставак школовања и то не само техничка (рад прстију), већ права музичка, која подразумева цез израз.

Темељ остваривања програма представљају алтеровани акорди, скеале алтерованих акорада, модуси, целостепена и пентатонска лествица, вежбе технике леве и десне руке, развијање музичке меморије, побољшање слушне способности и развијање осећаја за стил и фразирање.

Разноврстан избор композиција подстаћи ће машту, осећајност, темперамент и духовитост, што је основни предуслов за бављење цезом.

КЛАВИР

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење цез музиком и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Интензиван и континуиран рад на развоју ученикових музичких способности -спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, осећаја за ритам, музичку меморију и музичку фантазију.
- Упознавање ученика са историјатом цеза.
- Овладавање основном техником цез свирања на клавиру
- Постизање разумевања значења и важности специфичних музичких изражајних

Музичка школа - Суботица

средстава (артикулације и регистрације) у складу са техничким захтевима инструмента, а у циљу изражавања властитих музичких способности.

- Неговање осећаја за звук и боју и динамичке могућности инструмента.
- Оспособљавање за самостално учење и вежбање.
- Стицање искуства јавног наступања -самосталног и у ансамблу.
- Изградња навике редовног слушања цез музике.
- Развијање естетских музичких критеријум

Табела: Обавезни минимум градива цез клавира по разредима

	Цез клавир
I разред	- 8 блузкомпозиција; - 8 стандардних цез композиција; - 2 блуз композиције изведене са ансамблом у уз импровизацију; - 2 цез композиције изведене са ансамблом уз импровизацију;
II разред	- 8 цез композиција; - 2 цез композиције по слободном избору изведене са ансамблом.

Начин остваривања програма клавира

Од наставника се очекује да се редовно, савесно припрема за часове и пажљиво прати и планира развој сваког свог појединог ученика. Ова припрема обухвата читав спектар активности -од детаљног проучавања композиција са учениковог репертоара (аналитичким просвиравањем или, евентуално, припремањем за извођење на концерту), преко упоређивања различитих издања и допуњавања одабраних редакција, до континуираног вођења обимне евиденције о учениковом раду и напретку.

Током читавог периода учениковог рада на остваривању програма, наставник ће се трудити да му пренесе своје знање о: кратком историјату (свинг, би-бап и афро-кубан) уз слушање карактеристичних извођења у ансамблу, ритмичкој и хармонској антиципацији акорада, акордским симболима (шифрама) у полушироком и широком слогу у обе руке, свирању акорада у обе руке без основног тона, обртајима полушироког и широког слога у обе руке, замени акорада, рехармонизацији стандардних цез тема, ритмичкој и хармонској антиципацији као основној карактеристици цеза, полагају синкопа у такту с обзиром на разлике у фразирању које зависе од темпа, развоју пратње солисте са обе руке уз примену ритмичких антиципација и синкопа, развоју пратње теме и сопствене импровизације левом руком уз примену ритмичких антиципација и синкопа, импровизацији, балади у цез музици, би-бап правцу и афро-кубану.

Музичка школа - Суботица

ДУВАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ (саксофон, труба, тромбон)

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење цез музиком и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Интензиван и континуиран рад на развоју ученикових музичких способности - спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, осећаја за ритам, музичку меморију и музичку фантазију.
- Упознавање ученика са историјатом цеза.
- Овладавање основном техником цез свирања на дувачким инструментима.
- Постизање разумевања значења и важности специфичних музичких изражајних средстава ускладу са техничким захтевима инструмента, а у циљу изражавања властитих музичких способности.
- Неговање осећаја за звук, боју и динамичке могућности инструмента.
- Оспособљавање за самостално вежбање.
- Стицање искуства јавног наступања, посебно у ансамблу.
- Изградња навике редовног слушања цез музике.
- Развијање естетских музичких критеријума

Табела: Обавезни минимум градива по разредима

	Труба
I разред	- све планиране лествице; - 14 вежби; - две цез композиције.
II разред	- све планиране лествице; - 14 вежби; - четири цез композиције

Начин остваривања програма цез музике на дувачким инструментима
(саксофон, труба, тромбон)

Тежиште деловања на почетку треба да буде усмерено на проучавање и упознавање лакших цез и блуз стандарда.

Следи упознавање са основним интерпретативним елементима и доступном литературом, повезивање са другим музичким областима, информисање о историјском

развоју и слушање музике.

Приступ ученику треба да буде кроз практичну презентацију, кроз историјски преглед, пружање доступних аудиовизуелних материјала, сарадњу са другим одсецима и кроз музичке радионице.

У настави саксофона, трубе и тромбона посебну пажњу треба усмерити на обликовање тона, његову правилну поставку кроз упознавање са основама технике дусања и правилну импостацију усника или писка, као и на свирање "блу" тонова и фразирање. Од самог почетка, у оквиру регистра који омогућава најлакшу емисију тона, применити све елементе који се односе на правилно узимање ваздуха и његово рационално коришћење кроз одговарајуће обликовање усана код инструмената са усником (труба, тромбон) и правилно обликовање усана код инструмената са трском (саксофон).

Посебну пажњу у настави саксофона, трубе и тромбона обратити на тонске вежбе преко којих ученик треба током школовања у основној музичкој школи да овлада тоновима свог инструмента подједнако звучно и квалитетно у различитим регистрима.

Упоредо са тонским радити и на техничким вежбама које, почев од једноставнијих ка сложенијим, доприносе развоју свих техничких елемената владања инструментом. Посебну пажњу усмерити на свирање вежби у различитим артикулацијама.

У току школовања обрадити модусе и дурске и молске лествице. У свирању лествица примењивати разложено свирање, као и свирање доминантних дурских и умањених септакорда код молских тоналитета. Лествице увек свирати у одређеном ритму од почетка до краја, у истом темпу, без убрзавања и успоравања. Лествице обавезно свирати напамет.

У току школовања у раду на етидама увек до краја инсистирати на потпуном овладавању сваког техничког и тонског захтева који је задат у нотном тексту. Упутити ученика у аналитичан приступ рада који се односи на тоналитет и предзнаке у току саме вежбе, сложеније ритмичке, техничке и тонске елементе, као и рад на појединим пасажима који захтевају посебну пажњу.

Код ученика, преко етида разноврсног садржаја и захтева, развијати уредност у вежбању, поштовање сваке ноте и ознаке темпа. Од самог почетка код ученика развијати осећање за интерпретацију која у себи садржи основне стилске карактеристике композиције и кроз правилно усмеравање омогућити сваком ученику развијање његове способности и музикалности.

У оквиру свих елемената који чине наставни процес (тонске и техничке вежбе, лествице, етиде и комади за извођење уз пратњу клавира), неопходно је пажњу ученика усмерити на интонацију и чисто свирање које може омогућити само правилна поставка инструмената и правилна примена технике дусања.

УДАРАЉКЕ

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење цез музиком и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Интензиван и континуиран рад на развоју ученикових музичких способности - спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, осећаја за ритам, музичку меморију и музичку фантазију.
- Упознавање ученика са историјатом цеза.
- Овладавање основном техником цез свирања на бубњевима.
- Постизање разумевања значења и важности специфичних музичких изражајних средстава у складу са техничким захтевима инструмента, а у циљу изражавања властитих музичких способности.
- Неговање осећаја за звук, боју и динамичке могућности инструмента.
- Оспособљавање за самостално вежбање.
- Стицање искуства јавног наступања, посебно у ансамблу.
- Изградња навике редовног слушања цез музике.
- Развијање естетских музичких критеријума

Начин остваривања програма бубњева

Програм се базира на принципу постепеног упознавања са основним нотним вредностима, од целе до осмине или од целе до шеснаестине у зависности од способности и могућности ученика. Програм омогућава примену уџбеника и остале литературе свих аутора који обрађују ову проблематику. Да би се лакше савладао, неопходно је направити добру припрему техничким вежбама (рад зглоба, прсти шаке, путања палице). Техничке вежбе и етиде морају бити саставни део сваког часа као и слободне композиције-комади уз пратњу клавира, кад год је то могуће.

ЦЕЗ ПЕВАЊЕ

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за бављење цез музиком и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Интензиван и континуиран рад на развоју ученикових музичких способности - спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, осећаја за ритам, музичку меморију и музичку фантазију.
- Упознавање ученика са историјатом цеза.
- Овладавање основном техником цез певања.
- Стицање искуства јавног наступања, посебно у ансамблу.
- Изградња навике редовног слушања цез музике.
- Развијање естетских музичких критеријума

Табела: Обавезни минимум градива цез певања по разредима

	Цез певање
I разред	- 3 композиције домаћих аутора; - 5 композиција страних аутора; - савладати стилске и ритмичке карактеристике, као и варирање теме када су у питању цез и блуз стандарди

Начин остваривања програма цез певања

Тежиште деловања на почетку треба да буде усмерено на проучавање и упознавање лакших цез и блуз стандарда.

Следи упознавање са основним интерпретативним елементима и доступном литературом, повезивање са другим музичким областима, информисање о историјском развоју и слушање музике.

Приступ ученику треба да буде кроз практичну презентацију, кроз историјски преглед, пружање доступних аудиовизуелних материјала, сарадњу са другим одсецима и кроз семинарска предавања.

ОДСЕК ЗА РАНУ МУЗИКУ

ОРГУЉЕ

ЦИЉ

Оспособљавање ученика за самостално бављење раном музиком и за наставак школовања у средњој музичкој школи.

ЗАДАЦИ

- Интензиван и континуиран рад на развоју ученикових музичких способности - спољашњег (контролног) и унутрашњег (менталног) слуха, осећаја за ритам, музичку меморију и музичку фантазију.
- Упознавање ученика са историјатом, улогом, грађом, акустичким својствима и изражајним могућностима оргуља.
- Овладавање основном техником свирања на оргуљама - свирање на најмање две мануалне и педалној клавијатури, као и овладавање регистарским и динамичким командама инструмента.
- Постизање разумевања значења и важности специфичних музичких изражајних средстава (артикулације и регистрације) у складу са техничким захтевима инструмента, а у циљу изражавања властитих музичких способности.
- Основно оргуљско музичко описмењавање у свирању три равноправна линијска система, као и елементарној формалној и естетској анализи нотног текста.
- Неговање осећаја за звук, боју и динамичке могућности инструмента.
- Усвајање основних знања из области музичке теорије и историје.
- Оспособљавање за самостално учење и вежбање.
- Стицање искуства јавног наступања - самосталног и у ансамблу.
- Изградња навике редовног слушања уметнички вредне музике.
- Развијање естетских музичких критеријума

Табела: Обавезни минимум градива оргуља по разредима

	Оргуље
I разред	-основне педалне вежбе и скале по програму; -осам композиција старе музике хомофоне фактуре; -четири композиције старе музике једноставне полифоне фактуре; -четири лаке композиције Ј. С. Баха; -шест композиција аутора XIX и XX века.
II разред	-шест композиција старе музике хомофоне фактуре; -четири композиције старе музике полифоне фактуре; -две коралне обраде старих мајстора; -две коралне обраде Ј. С. Баха (мануално); -две коралне обраде са кантус фирмусом (једна обавезно Ј. С. Баха); -четири композиције аутора XIX и XX века

Начин остваривања програма оргуља

Настава оргуља изводи се искључиво на оргуљама -електричним или цевним, са најмање две мануалне клавијатуре и педалом од 32 дирке.

Оргуље се разликују по времену изградње и стилској епохи у којој су настале (или којој су намењене, уколико је реч о електричном инструменту). Оргуље су део архитектонике простора у којем се налазе. Конструкција и механика одређују не само техничке, већ и звучне карактеристике инструмента што утиче на начин свирања и интрепретацију. Како није реално да ће се ученик током школовања срести са различитим инструментима, педагог је дужан да га са тим различитостима упозна и то прорадом одговарајуће литературе, причом, аудио или видео примерима и неговањем имагинације - ученик замишља реверберацију, предвиђа одјек, претпоставља акустичке замке тако што артикулише на различите начине и кроз својеврсну игру овладава инструментом и долази до решења.

Педагог мора имати бескрајно стрпљење у раду са ученицима на овом изузетно компликованом и захтевном инструменту, нарочито у дочаравању имагинарних ситуација, упоређивању са другим инструментима или извођењима.

Телесне предиспозиције ученика никада не смеју да представљају препреку за свирање, педагог стрпљиво и упорно, избором одговарајуће литературе, мора да инсистира на превазилажењу евентуалних препрека у стварању жељеног звука.

Ученик се мора едуковати највише конкретним примером, што више свирањем, раздвајањем деоница у гласове и њиховим комбинацијама, играњем са регистрима и звучним комбинацијама, вежбањем на најтишем регистру због што бољег интонирања и усвајања музичког текста, али и вежбањем тути звука због осећања чудеснезвучне моћи и њене контроле.

СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

ОРГАНИЗАЦИЈА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

Музичка школа – Суботица има шест одсека за редовне ученике у средњој школи. На свим одсецима настава траје четири године и остварује се на српском и мађарском наставном језику, изузев одсека за црквену музику која се остварује искључиво на мађарском језику.

1. Вокално-инструментални одсек
2. Одсек теорија музике
3. Одсек традиционалне музике
4. Џез одсек
5. Одсек за музичку продукцију и снимање звука
6. Одсек црквена музика – католички и протестантски смер

У Музичкој школи – Суботица у оквиру подручја рада „Култура, уметност и јавно информисање“ ученици могу да се одреде за следеће образовне профиле:

1. Музички извођач – класична музика
2. Музички извођач – џез музика
3. Музички сарадник – теоретичар
4. Музички извођач - традиционална музика
5. Музички извођач – црквена музика, католички и протестантски смер
6. Дизајнер звука

Музичка школа - Суботица

Обавезни одсеци – главни предмети

Вокално-инструментални одсек	<ul style="list-style-type: none">• виолина,• виола,• виолончело,• контрабас,• флаута,• обоа,• кларинет,• саксофон,• фагот,• хорна,• труба,• тромбон,• ударалъке,• клавир,• хармоница,• гитара,• тамбура е-прим,• тамбура А-басприм,• соло певање
Одсек теорија музике	<ul style="list-style-type: none">• солфеђо
Одсек традиционалне музике	<ul style="list-style-type: none">• традиционално певање
Џез одсек	<ul style="list-style-type: none">• гитара,• бас гитара,• клавир,• саксофон-кларинет,• тромбон,• џез бубњеви• џез певање
Одсек за музичку продукцију и снимање звука	<ul style="list-style-type: none">• технологија звучног-музичког процеса, МИДИ
Одсек црквена музика – католички и протестантски смер	<ul style="list-style-type: none">• оргуље

Сем одсека црквене музике, сви одсеци могу се изучавати на српском или мађарском језику.

Музичка школа - Суботица

ПЛАНОВИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
ОДСЕК ВОКАЛАНО-ИНСТРУМЕНТАЛИ

Образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ - КЛАСИЧНА МУЗИКА

СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ (теорија, вежбе, практична настава)		ПРВИ РАЗРЕД					ДРУГИ РАЗРЕД					ТРЕЋИ РАЗРЕД					ЧЕТВРТИ РАЗРЕД					УКУПНО				
		Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.
		НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ		
		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В	
1.	Главни предмет (инструмент или соло певање)	3		105		3		105		3		105		3		99		12		414						
2.	Солфеђо	2		70		2		70		2		70		2		66		8		276						
3.	Теорија музике	1		35														1		35						
4.	Музички инструменти	1		35														1		35						
5.	Хармонија					3		105		2		70		2		66		7		241						
6.	Контрапункт									2		70		2		66		4		136						
7.	Историја музике са упознавањем музичке литературе					1		35		3		105		2		66		6		206						
8.	Музички облици					1		35		1		35		2		66		4		136						
9.	Етномузикологија									1		35		1		33		2		68						
10.	Национална историја музике													1		33		1		33						
11.	Камерна музика	1		35		1		35		2		70		2		66		6		206						
12.	Оркестар-хор	2		70		2		70		2		70		2		66		8		276						
13.	Читање с листа	1		35		1		35		1		35		1		33		4		138						
14.	Упоредни клавир*	1		35		1		35		1		35		1		33		4		138						
15.	Корепетиција за клавиристе и оргуљаше	1		35		1		35		1		35		1		33		4		138						
Укупно:		13		455		16		560		21		735		22		726		72		2476						
Укупнона годишњем нивоу:		455					560					735					726					2476				

*Сви ученици ВАО имају предмет Упоредног клавира сем клавириста.

Музичка школа - Суботица

ЦЕЗ ОДСЕК

Образовни профил: **МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ – ЦЕЗ МУЗИКА**

БСТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ (теорија, вежбе, практична настава)		ПРВИ РАЗРЕД					ДРУГИ РАЗРЕД					ТРЕЋИ РАЗРЕД					ЧЕТВРТИ РАЗРЕД					УКУПНО									
		Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.					
		НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ							
		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В						
1.	Главни предмет (инструмент или цез певање)	3		105				3		105				3		105				3		99				12		414			
2.	Солфеђо	2		70				2		70				2		70				2		66				8		276			
3.	Теорија музике	1		35																						1		35			
4.	Музички инструменти	1		35																						1		35			
5.	Хармонија							3		105				2		70				2		66				7		241			
6.	Контрапункт													2		70				2		66				4		136			
7.	Историја музике са упознавањем музичке литературе							1		35				3		105				2		66				6		206			
8.	Музички облици							1		35				1		35				2		66				4		276			
9.	Ударачки инструменти													1		35				1		33				2		68			
10.	Национална историја музике																			1		33				1		33			
11.	Упоредни клавир	1		35				1		35				1		35				1		33				4		138			
12.	Мали ансамбли	2		70				2		70				2		70				2		66				8		276			
13.	Биг бенд													2		70				2		66				4		136			
14.	Развијање слуха	2		70				2		70																4		140			
15.	Аранжирање													2		70				2		66				4		136			
16.	Историја цез музике	1		35				1		35				1		35				1		33				4		136			
Укупно:		13		420				14		525				19		700				23		594				70		2239			
Укупнона годишњем нивоу:		420					525					700					594					2239									

Музичка школа - Суботица

ОДСЕК ТРАДИЦИОНАЛНЕ МУЗИКЕ

Образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ-ТРАДИЦИОНАЛНО ПЕВАЊЕ

СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ (теорија, вежбе, практична настава)		ПРВИ РАЗРЕД					ДРУГИ РАЗРЕД					ТРЕЋИ РАЗРЕД					ЧЕТВРТИ РАЗРЕД					УКУПНО									
		Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.					
		НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ							
		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В			
1.	Главни предмет (традиционално певање)	3		105				3		105				3		105				3		99				12		414			
2.	Солфеђо	2		70				2		70				2		70				2		66				8		276			
3.	Теорија музике	1		35																					1		35				
4.	Музички инструменти	1		35																					1		35				
5.	Хармонија							3		105				2		70				2		66				7		241			
6.	Контрапункт													2		70				2		66				4		136			
7.	Историја музике са упознавањем музичке литературе							1		35				3		105				2		66				6		206			
8.	Музички облици							1		35				1		35				2		66				4		136			
9.	Национална историја музике																			1		33				1		33			
10.	Упоредни клавир	1		35				1		35				1		35				1		33				4		138			
11.	Народни ансамбли													2		70				2		66				4		136			
12.	Хор	2		70				2		70															4		140				
13.	Народна игра	2		70				2		70				2		70				2		66				8		276			
14.	Етномузикологија	1		35				1		35				1		35				1		33				4		138			
15.	Етнологија	1		35				1		35				1		35				1		33				4		138			
16.	Аудиовизуелна техника																			1		33		32		1		33		32	
Укупно:		14		420				17		524				20		700				22		726		32		73		2370		32	
Укупнона годишњем нивоу:		420					524					700					726														

Музичка школа - Суботица

ОДСЕК ЗА ЦРКВЕНУ МУЗИКУ

Образовни профил: **МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ - ЦРКВЕНА МУЗИКА, КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР**

СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ (теорија, вежбе, практична настава)		ПРВИ РАЗРЕД					ДРУГИ РАЗРЕД					ТРЕЋИ РАЗРЕД					ЧЕТВРТИ РАЗРЕД					УКУПНО				
		Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.
		НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ		
		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В	
1.	Оргуље-Хармониум	2		70		1		35		2		70		2		66		7		241						
2.	Солфеђо	1		35														1		35						
3.	Теорија музике	1		35														1		35						
4.	Музички инструменти	1		35														1		35						
5.	Хармонија					3		105		2		70		2		66		7		241						
6.	Контрапункт									2		70		2		66		4		136						
7.	Историја музике са упознавањем музичке литературе					1		35		3		105		2		66		6		206						
8.	Музички облици					1		35		1		35		2		66		4		136						
9.	Национална историја музике													1		33		1		33						
10.	Упоредни клавир	1		35		1		35		1		35		1		33		4		138						
11.	Хор	2		70		2		70		2		70		2		66		8		276						
12.	Стари завет	1		35														1		35						
13.	Нови завет					2		70										2		70						
14.	Латински језик	1		35														1		35						
15.	Литургија									1		35		1		33		2		68						
16.	Историја хришћанства	2		70		2		70										4		140						
17.	Свирање хорских партитура					1		35		1		35						2		70						
18.	Дириговање									1		35		2		66		3		101						
19.	Грегоријански корал	1		35		1		35		1		35		1		33		4		138						
20.	Соло певање									1		35		1		33		2		68						
21.	Репертоар црквене музике	1		35		1		35		1		35		1		33		4		138						
Укупно:		14		490		16		560		19		665		20		660		69		2375						
Укупнона годишњем нивоу:																										

Музичка школа - Суботица

ОДСЕК ЗА МУЗИЧКУ ПРОДУКЦИЈУ И СНИМАЊЕ ЗВУКА

Образовни профил: ДИЗАЈНЕР ЗВУКА

СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ (теорија, вежбе, практична настава)		ПРВИ РАЗРЕД					ДРУГИ РАЗРЕД					ТРЕЋИ РАЗРЕД					ЧЕТВРТИ РАЗРЕД					УКУПНО				
		Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.
		НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ		
		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В	
1.	Технологија звучно-музичког процеса МИДИ	2		70		2		70		2		70							6		210					
2.	Технологија звучно-музичког процеса савремена МИДИ композиција и продукција														3		99		3		99					
3.	Солфеђо	2		70		2		70		2		70		2		66		8		276						
4.	Теорија музике	1		35														1		35						
5.	Музички инструменти	1		35														1		35						
6.	Хармонија					3		105		2		70		2		66		7		241						
7.	Контрапункт									2		70		2		66		4		136						
8.	Историја музике са упознавањем музичке литературе					1		35		3		105		2		66		6		206						
9.	Музички облици					1		35		1		35		2		66		4		136						
10.	Национална историја музике													1		33		1		33						
11.	Упоредни клавир	1		35		1		35		1		35		1		33		4		138						
12.	Технологија звучно-музичког процеса АУДИО	2		70		2		70		2		70						6		210						
13.	Основе дизајнирања звука за медије									1		35		1		33		2		68						
14.	Савремена хармонија са импровизацијом и оркестрацијом									1		35		2		66		3		101						
15.	Основе пројектовања електро акустичне композиције													1		33		1		33						
16.	Аудио техника					2		70		2		70		2		66		6		206						
17.	Основи акустике					2		70										2		70						
18.	Свирање хорских партитура									1		35		1		33		2		68						
19.	Хор	2		70		2		70		2		70						6		210						
Укупно:		11		385		18		630		22		770		22		726		73		2511						
Укупнона годишњем нивоу:		385			630			770			726			2511												

Музичка школа - Суботица

ОДСЕК ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

Образовни профил: МУЗИЧКИ САРАДНИК-ТЕОРЕТИЧАР

СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ (теорија, вежбе, практична настава)		ПРВИ РАЗРЕД					ДРУГИ РАЗРЕД					ТРЕЋИ РАЗРЕД					ЧЕТВРТИ РАЗРЕД					УКУПНО				
		Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.	Разредно часовна настава				Настава у блоку год.
		НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ			НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ		
		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В		Т	В	Т	В	
1.	Главни предмет - Солфеђо	3		105		3		105		3		105		3		99		12		414						
2.	Теорија музике	1		35														1		35						
3.	Музички инструменти	1		35														1		35						
4.	Хармонија					3		105		2		70		2		66		7		241						
5.	Контрапункт									2		70		2		66		4		136						
6.	Историја музике са упознавањем музичке литературе					1		35		3		105		2		66		6		276						
7.	Музички облици					1		35		1		35		2		66		4		136						
8.	Етномузикологија									1		35		1		33		2		68						
9.	Национална историја музике													1		33		1		33						
10.	Клавир	2		70		2		70		2		70		2		66		8		276						
11.	Хор	2		70		2		70		2		70		2		66		8		276						
12.	Свирање хорских партитура					1		35		1		35						2		70						
13.	Дириговање									2		70		2		66		4		136						
14.	Аудио-визуелна техника														1	33	32	1		65	32					
15.	Увод у компоновање													2		66		2		66						
Укупно:		9		315		14		455		19		665		21		726	32	63		2161	32					
Укупнона годишњем нивоу:		315			455			665			726			2161												

Музичка школа - Суботица

ФАКУЛТАТИВНИ ПРЕДМЕТИ

ПРЕДМЕТ		I РАЗРЕД		II РАЗРЕД		III РАЗРЕД		IV РАЗРЕД		Укупно
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	
1.	Математика	3	105	3	105	-	-	-	-	210
2.	Хемија	2	70	-	-	-	-	-	-	70
3.	Географија	-	-	2	70	-	-	-	-	70
4.	Инструмент (дувачки, удараљке, контрабас, цитра, цимбало, традиционално певање и свирање, мандолина)	2	70	2	70	2	70	2	66	276
5.	Соло певање	2	70	2	70	2	70	2	66	276
6.	Развијање слуха	2	70	2	70	-	-	-	-	140
7.	Дириговање	-	-	-	-	2	70	2	66	136
8.	Увод у компоновање	-	-	-	-	-	-	2	66	66
9.	Аудио визуелна техника	-	-	-	-	-	-	1	33	33

Музичка школа - Суботица

ОСНОВНИ ОБЛИЦИ ИЗВОЂЕЊА НАСТАВЕ

У средњој музичкој школи настава је индивидуална, групна и разредна.

Одсеци	Индивид.настав	Групе од 2 ученика	Групе од 3 ученика	Групе од 8 ученика	Групе од 15 ученика	Групе до 60 ученика
Одсек ВИ	Главни предмет, Упоредни клавир	Читање с листа, Корепетиција (клавир/оргуље)	Камерна музика	Солфеђо, Теорија музике, Хармонија, Музички облици, Контрапункт	Историја музике са уп. муз.лит., Национална историја музике, Етномузикологија, Музички инструменти	Оркестар/ Хор
Одсек теорија музике	Клавир	Свирање хорских партитура	-	Солфеђо, Теорија музике, Хармонија, Музички облици, Контрапункт, Дириговање, Увод у компоновање	Историја музике са упознавањем музичке литературе, Музички инструменти, Етномузикологија, Национална историја музике	Хор
Цез одсек	Главни предмет, Упоредни клавир	-	Мали ансамбли (3-12 ученика)	Солфеђо, Теорија музике, Контрапункт, Цез теорија, Хармонија, Музички облици, Развијање слуха, Аранжирање	Цез историја, Историја музике са упознавањем музичке литературе, Музички инструменти, Национална историја музике	-
Одсек традиционалне музике	Главни предмет, Упоредни клавир	-	Народни ансамбли, Народна игра (3-6 ученика)	Солфеђо, Теорија музике, Хармонија, Контрапункт, Етномузикологија, Етнологија, Музички облици	Историја музике са упознавањем музичке литературе, Музички инструменти, Национална историја музике	Хор
Одсек црквена музика-католички и протен. смер	Оргуље-хармониум Упоредни клавир Соло певање	Свирање хорских партитура	-	Солфеђо, Теорија музике, Хармонија, Музички облици, Дириговање, Стари завет, Нови завет, Латински језик, Литургика, Грегоријански корал, Репертоар црквене музике, Историја хришћанства	Историја музике са уп. муз.лит., Контрапункт, Музички инструменти, Национална историја музике	Хор
Одсек за музичку продукцију и снимање звука	Упоредни клавир	-	-	Главни предмет, Техн. зв.-муз. процеса- AUDIO, Техн. зв.-муз. процеса- савремена MIDI комп. и прод., Солфеђо, Теорија музике, Осн. диз.звуча за медије, Савр. хармонија са импр. и орк., Осн. пројек. електроакустичке композиције, Аудио техника, Хармонија, Музички облици, Контрапункт	Историја музике са упознавањем музичке литературе, Национална историја м узике, Музички инструменти, Основи акустике, Читање партитура с основама дириговања	-

Музичка школа - Суботица

У току школовања ученици школе подељени су у организационо - наставне јединице и то:

- разред, у чији састав улазе сви ученици истог образовног профила,
- одељења, са највише 30 ученика истог разреда,
- класа, коју чине сви ученици једног наставника у оквиру индивидуалне или групне музичке наставе без обзира на разред и одељење

Настава се изводи према распореду часова који доноси директор.

Настава се изводи у учионицама, кабинетима и концертним салама у виду предавања, писмених вежби, часова индивидуалне, групне и одељенске наставе, интерних и јавних часова, индивидуалног и групног музицирања.

Настава се изводи по сменама, и то у две смене.

Факултативне ваннаставне активности

	I разред	II разред	III разред	IV разред
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана	до 5 наставних дана
Такмичења*	1	1	1	1
Семинари	до 7 ненаставних дана	до 7 ненаставних дана	до 7 ненаставних дана	до 7 ненаставних дана
Кампови	до 15 ненаставних дана	до 15 ненаставних дана	до 15 ненаставних дана	до 15 ненаставних дана
Остале активности	до 3 ненаставних дана	до 3 ненаставних дана	до 3 ненаставних дана	до 3 ненаставних дана

Напомена : *Републичко такмичење, Међународна такмичења...

Обавезне ваннаставне активности

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД	IV РАЗРЕД	Напомена
Додатни рад	30 - 70	30 - 70	30 - 70	30 - 64	часова
Интерни часови*	2	2	2	2	год.
Јавни часови*	1	1	1	1	
Концерти	1	1	1	1	

* најмањи број наступа

**НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА
ПРОПИСАНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА**

ИСПИТИ

У средњој музичкој школи полажу се следећи испити:

1. пријемни
2. годишњи
3. матурски
4. разредни
5. поправни

Пријемни испит

Пријемни испит полаже се пре уписа у први разред средње музичке школе и могу му приступити кандидати који имају завршену основну музичку школу и кандидати који немају завршену основну музичку школу ако претходно положе испит за проверу нивоа знања, завршног разреда основног музичког образовања.

Кандидати који нису завршили редовно основно школовање, а завршили су ОМШ могу да се упишу у СМШ где похађају наставу стручних предмета.

Школе могу вршити проверу психофизичких предуслова за бављење музиком.

Пријемни испит полаже се у јунском испитном року.

Садржај пријемног испита:

Одсек	Пријемни испит
<ul style="list-style-type: none">▪ Одсек вокално-инструментални▪ Цез одсек▪ Одсек традиционалне музике	<ol style="list-style-type: none">1. инструмент, односно певање;2. солфеђо са теоријом (усмени испит).
<ul style="list-style-type: none">▪ Одсек теорија музике▪ Одсек за музичку продукцију и снимање звука,▪ Одсек црквена музика-католички и протестантски смер	<ol style="list-style-type: none">1. усмени испит из солфеђа;2. писмени испит, солфеђо - диктат;3. писмени испит - тест из теорије музике.

Музичка школа - Суботица

Годишњи испит

Годишњи испит се полаже на крају наставног периода текуће школске године. Наставничко веће може ослободити полагања дела годишњег испита или испита у целости, ученике који су освојили награде на домаћим и међународним такмичењима из главног предмета, у обиму који је адекватан изведеном програму на такмичењима. За ученике се може организовати годишњи испит у форми солистичког концерта. Годишњи испит, за ученике којима је одобрено убрзано напредовање, полаже се у два испитна рока, јануарскоми јунском или августовском испитном року.

Табела: Годишњи испити по образовним профилима

Образовни профил	I разред	II разред	III разред	IV разред
Музички извођач - класична музика	Главни предмет Теорија музике	Главни предмет Камерна музика Солфеђо Упоредни клавир	Главни предмет Камерна музика	Солфеђо Хармонија
Музички сарадник-теоретичар	Солфеђо Теорија музике	Солфеђо Клавир	Солфеђо Хармонија Контрапункт Дириговање	Контрапункт Дириговање Клавир
Музички извођач цез музике	Главни предмет Цез теорија (Развијање слуха)	Главни предмет Солфеђо Упоредни клавир Цез теорија (Развијање слуха)	Главни предмет Аранжирање	Солфеђо Хармонија Аранжирање
Музички извођач – традиционалне музике	Традиционално пев. Народне игре Етномузикологија Солфеђо	Традиционално пев. Народне игре Етномузикологија Солфеђо Упоредни клавир	Традиционално пев. Народне игре Етномузикологија Солфеђо Хармонија	Народне игре Етномузикологија (усмени) Солфеђо Хармонија
Музички извођач - црквена музика	Оргуље-хармониум Упоредни клавир Грегоријански корал Реп. црквене музике	Оргуље-хармониум Упоредни клавир Хармонија Грегоријански корал Реп. црквене музике	Оргуље-хармониум Дириговање Упоредни клавир Хармонија Контрапункт Соло певање Грегоријански корал Реп. црквене музике	Дириговање Упоредни клавир Хармонија Контрапункт Соло певање Грегоријански корал Реп. црквене музике
Дизајнер звука	Солфеђо Теорија музике	Солфеђо Упоредни клавир	Солфеђо Технологија звучно-музичког процеса МИДИ Технологија звучно-музичког процеса-AUDIO	Солфеђо Хармонија

Музичка школа - Суботица

Матурски испит

Матурски испит у средњој музичкој школи ученици полажу:

Образовни профил	Предмет матурског испита		
Музички сарадник-теоретичар	Матерњи језик (писмени)	Солфеђо (писмени и усмени)	Хармонија (писмени и усмени)
Музички извођач - класичне музике		испит из главног предмета	
Музички извођач – цез музике		испит из главног предмета	
Музички извођач - црквена музика		оргуље-хармониум	
Музички извођач – традиционалне музике		традиционално певање	етномузикологија (писмени рад)
Дизајнер звука		звучно-музичког процеса – савремена MIDI композиција и продукција	

Од школске 2020/2021. године ученици завршног разреда Музичке школе – Суботица полажу уметничку матуру:

Образовни профил	Садржај уметничке матуре				ИЗБОРНИ ДЕО
	ОБАВЕЗНИ ДЕО				
Музички сарадник	Српски језик и књижевност/ Матерњи језик и књижевност	Наставни предмет по избору: Српски језик и књижевност/ Матерњи језик и књижевност, Страни језик, Математика*, Физика, Хемија, Биологија, Географија, Историја, Српски као нематерњи језик**	Солфеђо (писмени и усмени)	Хармонија (писмени и усмени)	<i>истовестан је са изборним делом опште матуре</i>
Музички извођач-класичне музике			испит из главног предмета		
Музички извођач-цез музике			испит из главног предмета		
Музички извођач-црквена музика			оргуља		
Музички извођач – традиционалне музике			традиционално певање	етномузикологија (писмени рад)	
Дизајнер звука			технологија звучно-музичког процеса – савремена MIDI композиција и продукција		

*Математику су у обавези да полажу сви ученици који су овај наставни предмет учили више од две године општег средњег образовања и васпитања. Ученици који су учили математику до две године бирају неки други предмет са Листе општеобразовних наставних предмета, што укључује и могућност избора математике.

**Српски као нематерњи ј. могу да изаберу само ученици који су обр. и васп. стицали на једном од језика нац. мањина.

Ученици који су завршили четврти разред средњег стручног односно уметничког образовања и васпитања имају право да полажу општу матуру, односно њен део, у складу са законом. Ученик који је завршио средње уметничко образовање и васпитање у обавезном и изборном делу уметничке матуре полаже испите из општеобразовних наставних предмета истог садржаја и структуре тестова као и ученик општег средњег образовања и васпитања.

У обавезном делу уметничке матуре ученик полаже три различита наставна предмета. Наставни предмет по избору је предмет који ученик обавезно мора да изабере са Листе општеобразовних наставних предмета.

Разредни испит се полаже по правилима које прописује Закон о средњој школи.

Поправни испит се полаже по правилима које прописује Закон о средњој школи.

Музичка школа - Суботица

ЗАХТЕВИ НА ГОДИШЊЕМ И МАТУРСКОМ ИСПИТУ ПО ОБРАЗОВНИМ ПРОФИЛИМА

1. Музички извођач - класична музика

	I разред	II разред	III разред	IV разред
Главни предмет	<i>у посебној табели</i>			
Теорија музике	Писмени испит: Тест из теорије Усмени испит: а) Три питања из пређеног градива;	-	-	-
Камерна музика	-	Две композиције различитог карактера	Две композиције различитог карактера	-
Солфеђо	-	Усмени диктат - према мелодијској етиди; Мелодијска етида; Ритмичка етида.	-	Једногласни диктат - модулативни пример или пример са алтерацијом; Записивање двогласног хомофоног примера, дијатоника и хроматске промене; Записивање српске народне песме са текстом; Ритмичко читање са листа; Певање примера са листа из градива мелодике.
Упоредни клавир	-	Све сем соло певача: Једна скала; Једна етида; Један став сонатине; Један комад За соло певаче: +Једна полифона композиција; +Два става сонатине; +Једна композиција по слободном избору.	-	-
Хармонија	-	-	-	Писмени испит: а) хармонизација задатог сопрана; б) хармонизација обележеног баса. Усмени испит: а) три питања из целокупног пређеног градива хармоније; б) свирање једне модулације на клавиру.

Музичка школа - Суботица

Табела: Захтеви на годишњим и матурским испитима на главном предмету ВИО одсека

Главни предмет	I разред	II разред	III разред	IV разред
Виолина	<p>Дурска и истоимена молска скала - према тоналитету једне од композиција из испитног програма са разложеним акордима и двогласима, терце, сексте, октаве (скале треба свирати са потезима из групе лежећих, бацаних, скачућих и комбинованих);</p> <p>Две етиде од којих једна Кројцера (од броја 5);</p> <p>Концерт I или II и III став, или цела соната;</p> <p>Једно дело мале форме (бира се према учениковим склоностима) - техничке тешкоће нису одлучујуће.</p> <p>ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>	<p>Дурска и истоимена молска скала, према тоналитету једне од композиција из испитног програма, са разложеним акордима и двогласима; терце, сексте, октаве - скале треба изводити са потезима из групе лежећих, бацаних, скачућих и комбинованих;</p> <p>Две етиде од којих једна Кројцера (од броја 10);</p> <p>Концерт I или II и III став или цела соната;</p> <p>Једно дело мале форме изабрано према склоностима ученика - техничке тешкоће нису одлучујуће.</p> <p>ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>	<p>Дурска и истоимена молска скала - према тоналитету једне од композиција из испитног програма - са разложеним акордима и двогласима; скалу треба изводити са потезима из групе лежећих, бацаних, скачућих и комбинованих;</p> <p>Две етиде од којих једна Кројцера у двозвучима;</p> <p>Један став из партита Ј. С. Баха за соло виолину;</p> <p>Концерт I или II и III став;</p> <p>Дело мале форме одабрано према склоностима ученика.</p> <p>ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>	<p>Две етиде са различитом проблематиком;</p> <p>Два става из партите или сонате Ј. С. Баха за виолину соло;</p> <p>Концерт - цео;</p> <p>Виртуозни комад;</p> <p>Једно дело домаћег аутора</p> <p>ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p> <p><i>Скале се не свирају као испитни захтев али се препоручује провера знања из скала у току школске године.</i></p>
Виола	<p>Две дурске и истоимене молске скале у свим обртајима квинтакорда и септакордима у тоналитетима испитног програма - дурске скале изводити још у терцама, секстама и октавама - разложено и заједно;</p> <p>Две етиде различитог карактера, од којих једна Кројцера;</p> <p>Концерт I или II или III став;</p> <p>Комад уз пратњу клавира - првенствено југословенских композитора.</p> <p>ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>	<p>Дурске скале у двозвучима - терце, сексте, октаве-, а молске на начин на који су се у I разреду изводиле дурске скале, односно прво разложено, а затим заједно;</p> <p>Две етиде различитог карактера, од којих једна, по могућству, Кројцера;</p> <p>Концерт, сва три става;</p> <p>Комад уз пратњу клавира, првенствено југословенских композитора.</p> <p>ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>	<p>Две дурске и истоимене молске скале кроз три октаве са разложеним акордима (по Флешу); свирати у двојним нотама: терце, сексте, октаве;</p> <p>Две етиде различитог карактера, једна обавезно Кројцера;</p> <p>Концерт, сва три става;</p> <p>Комад, првенствено југословенских аутора, уз пратњу клавира.</p> <p>ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>	<p>Две етиде различитог карактера - једна, по могућству, у двозвучима;</p> <p>Бах - два става из сонате или партите;</p> <p>Концерт - сва три става;</p> <p>Два примера из оркастарске литературе;</p> <p>Комад уз пратњу клавира - првенствено југословенских аутора.</p> <p>ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>

Музичка школа - Суботица

Виолончело	Једна скала са потезима и трозвуком - по избору комисије; Једна етида различитог типа технике; Ј. С. Бах: један став из I свите Први став из једног од наведених концерата ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ	Једна скала са потезима и трозвуком - по избору; Једна етида различитог типа технике - по избору; Ј. С. Бах: два става из I свите; Први став из једног од наведених концерата; ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ	Једна скала са терцама, секстама и октавама; Једна етида; Два става из свите - обавезно Прелудијум; Цела соната или I или II и III став концерта. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ	Две етиде; Виртуозни комад; Композиција из XX века- по могућству домаћег композитора; Два става из Бахове свите бр. 3 - обавезно Прелудијум; Цео концерт; ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ
Контрабас	Једна дурска или молска скала кроз две октаве, разложене терце и трозвуци; Једна техничка вежба; Једна етида; Два става синате (лагани и брзи) или комад са клавиром. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ	Једна дурска или молска скала кроз три октаве, разложене терце и трозвуци; Једна техничка вежба; Једна етида; Цела соната или два става сонате и комад са клавиром. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ	Једна дурска или молска скала, разложене терце, трозвуци; Једна етида; Један комад са клавиром; Један концерт - цео. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ	Једна концертна етида; Два става свите; Један комад са клавиром; Један концерт - цео. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ
Гитара	Једна скала са вежбама и каденцом; Две етиде; Циклично дело; Комад. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ	Скала са вежбама и каденцама изведена на више различитих начина и у потребном темпу; Две етиде; Циклично дело; 4. Комад. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ	Скала са вежбама и каденцама изведена на више различитих начина и у потребном темпу; Две етиде; Два става Баха; Циклично дело; Комад. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ СВИРА НАПАМЕТ	Једна концертна етида; Соната; Два става Баха; Композиција домаћег аутора; комад ИЛИ Једна концертна етида; Први став сонате Цела Бахова свита или композиција која по дужини може бити еквивалент свити; Композиција домаћег аутора; Комад ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ

Музичка школа - Суботица

Тамбура е прим	<p>Е ПРИМ Једна дурска или молска скала са разложеним акордима кроз две октаве; Једна етида; Један комад или народна песма-игра Кончертино или један став из веће форме. ЕБАСПРИМ Једна дурска или молска скала са разложеним акордима кроз две октаве; Једна народна песма или игра; Један комад. КОНТРА Једна дурска и једна молска скала са разложеним акордима; Једна народна песма или игра у улози корепетитора; Једна оркестарска деоница. ИСПИТНИ ПРОГРАМ ЗА Е ПРИМ СЕ СВИРА НАПАМЕТ (уз пратњу клавира или тамбурашке контре) а за Е БАСПРИМ и КОНТРУ ИЗ НОТА.</p>	<p>Е ПРИМ Једна дурска или молска скала са разложеним акордима кроз две октаве; Једна етида; Један комад или народна песма-игра; 4. Концерт I или II и III став. ЕБАСПРИМ Једна дурска или молска скала са разложеним акордима кроз две октаве; Једна народна песма и игра; Један комад. КОНТРА Једна дурска и једна молска скала са разложеним акордима; Једна народна песма или игра у улози корепетитора; Једна оркестарска деоница. ИСПИТНИ ПРОГРАМ ЗА Е ПРИМ СЕ СВИРА НАПАМЕТ (уз пратњу клавира или тамбурашке контре) а за Е БАСПРИМ и КОНТРУ ИЗ НОТА</p>	<p>Е ПРИМ Једна дурска и паралелна молска скала са разложеним акордима; Једна етида; Један комад или народна песма-игра; Једно дело велике форме. АБАСПРИМ Једна дурска или молска скала са разложеним акордима; Један комад; Једна народна песма или игра. ЧЕЛО Једна дурска или молска скала са разложеним акордима; Један комад; Једна народна песма - игра. ИСПИТНИ ПРОГРАМ ЗА Е ПРИМ СЕ СВИРА НАПАМЕТ, а за А БАСПРИМ и ЧЕЛО ИЗ НОТА уз пратњу клавира</p>	<p>Е ПРИМ Једна концертна етида; Један комад или народна песма-игра; Једно дело велике форме - концерт ЕБАСПРИМ 1. Један комад или песма-игра АБАСПРИМ 1. Један комад или песма-игра КОНТРА 1. Један комад или песма-игра - у улози корепетитора ЧЕЛО 1. Један комад или песма-игра БАС 1. Две оркестарске деонице - карактеристична места. ИСПИТНИ ПРОГРАМ ЗА Е ПРИМ СЕ СВИРА НАПАМЕТ И УЗ КЛАВИРСКУ ПРАТЊУ, А ЗА ОСТАЛЕ ИНСТРУМЕНТЕ ИЗ НОТА и клавирска пратња је пожељна али није обавезна.</p>
-----------------------	---	---	--	---

Музичка школа - Суботица

<p>Тамбура А басприм</p>	<p>АБАСПРИМ Једна дурска или молска скала са разложеним акордима кроз две октаве; Једна етида; Један комад или народна песма-игра; Један од ставова из веће форме. ЧЕЛО Једна скала са разложеним акордима; Један комад; Једна народна песма или игра. КОНТРА Једна дурска и једна молска скала са разложеним акордима; Један комад, или народна песма или игра у улози корепетитора; Једна оркестарска деоница. ИСПИТНИ ПРОГРАМ ЗА А БАСПРИМ СЕ СВИРА НАПАМЕТ и уз инструменталну пратњу док се програм за ЧЕЛО И КОНТРУ СВИРА ИЗ НОТА</p>	<p>АБАСПРИМ Једна дурска или молска скала са разложеним акордима кроз две октаве; Једна етида; Један комад или народна песма-игра; Концерт I или II и III став. ЧЕЛО Једна дурска или молска скала са разложеним акордима кроз две октаве; Један комад; Једна народна песма или игра. КОНТРА Једна народна песма или игра у улози корепетиције; Једна оркестарска деоница. ИСПИТНИ ПРОГРАМ ЗА А БАСПРИМ СЕ СВИРА НАПАМЕТ и уз инструменталну пратњу док се програм за ЧЕЛО И КОНТРУ СВИРА ИЗ НОТА.</p>	<p>АБАСПРИМ Једна дурска и паралелна молска скала са разложеним акордима; Једна етида; Један комад или народна песма-игра; Једно дело велике форме. Е ПРИМ Једна дурска или молска скала са разложеним акордима; Један комад; Једна народна песма или игра. ЕБАСПРИМ Једна дурска или молска скала са разложеним акордима; Један комад; Једна народна песма или игра. ИСПИТНИ ПРОГРАМ ЗА А БАСПРИМ СЕ СВИРА НАПАМЕТ и уз инструменталну пратњу док се програм за Е ПРИМ и Е БАСПРИМ СВИРА ИЗ НОТА и уз клавирску пратњу.</p>	<p>АБАСПРИМ Једна концертна етида; Један комад или народна песма-игра; Једно дело велике форме - концерт. Е ПРИМ Један комад или песма-игра ЕБАСПРИМ Један комад или песма-игра КОНТРА Један комад или песма-игра. ЧЕЛО Један комад или песма-игра БАС Две оркестарске деонице - карактеристична места. ИСПИТНИ ПРОГРАМ ЗА А БАСПРИМ СЕ СВИРА НАПАМЕТ и уз инструменталну пратњу, А ЗА ОСТАЛЕ ИНСТРУМЕНТЕ ИЗ НОТА, клавирска пратња је пожељна али није обавезна.</p>
<p>Клавир</p>	<p>Једна етида - пожељно да буде Черни; Једна трогласна инвенција Ј. С. Баха; Једна цела соната; Једна композиција по избору. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>	<p>Две етиде различитих техничких захтева - једна обавезно Клементи; Три става - обавезни сарабанда и један брзи став - из Француске свите Ј. С. Баха или Свите Г. Ф. Хендла; Једна соната или концерт - цело дело; Једна композиција по слободном избору. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>	<p>Једна виртуозна етида; Два става из Енглеске свите Ј. С. Баха, или два става из Партите (два од обавезних ставова), или прелудијум и fuga; Цела соната; Једно дело из епохе романтизма. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>	<p>Једна концертна етида; Један прелудијум и fuga; Једна соната; Једно романтично дело; Једно дело аутора XX века; Једно дело југословенског аутора. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>

Музичка школа - Суботица

Оргуље	<p>Две композиције старих мајстора; Две коралне обраде из „Мале књиге“ Ј. С. Баха (једна хо-мофано-полифона, а друга са кантус фирмусим); Прелудијум и fuga старих мајстора (може мануалитер); Две композиције аутора XIX или XX века. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ СВИРА ИЗ НОТА</p>	<p>Две композиције старих мајстора; Једна композиција старих мајстора варијационог облика; Три корала из „Мале књиге“ Ј. С. Баха, различите фактуре; Један мали прелудијум и fuga Ј. С. Баха; Две композиције аутора XIX и XX века. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ СВИРА ИЗ НОТА</p>	<p>Две композиције старих мајстора; Једна корална обрада Пахелбела или Букстехудеа; Три корала из „Мале књиге“ Ј. С. Баха; Један Мали прелудијум и fuga Ј. С. Баха; Две композиције аутора XIX и XX века. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ СВИРА ИЗ НОТА</p>	<p>Две композиције старих мајстора; Две коралне обраде Ј. С. Баха; Прелудијум и fuga Ј. С. Баха; Једна велика или две мање композиције XIX или XX века; Једна композиција савременог аутора. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ СВИРА ИЗ НОТА</p>
Хармоника	<p>Две етиде; Једна полигона композиција; Једна циклична композиција; Једна композиција по избору. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>	<p>Две етиде; Једна полифона композиција; Једна циклична композиција; Једна композиција по избору ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>	<p>Две етиде; Једна полифона композиција; Једна циклична композиција; Једна композиција по избору. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>	<p>Једна концертна етида; Једна полифона композиција; Једна циклична композиција; Две композиције, по избору, различитог карактера. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>
Флаута	<p>Једна дурска и једна молска скала; Две етиде различитог карактера; Дело за извођење уз пратњу клавира ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>	<p>Једна дурска и једна молска скала; Две етиде различитог карактера Дело за извођење уз пратњу клавира ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p>	<p>Једна дурска и једна молска скала; Две етиде различитог карактера; Дело за извођење уз пратњу клавира - ОБАВЕЗНО НАПАМЕТ</p>	<p>ФЛАУТА Једна етида виртуозног карактера; Комад виртуозног карактера; Концерт – ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ</p> <p>ПИКОЛО ФЛАУТА Два комада уз пратњу клавира; Једна соната или концерт уз пратњу клавира; Два сола из оркестарске литературе.</p>

Музичка школа - Суботица

Обоа	једна дурска и једна молска скала; Две етиде различитог карактера; Једна композиција са клавиром ОБАВЕЗНО НАПАМЕТ.	Једна дурска и једна молска скала; Две етиде различитог карактера; Телеман - једна од наведених соната ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ	Једна дурска и једна молска скала са трозвучима, доминантним и умањеним септакордом (нон легато); Две етиде различитог карактера; Композиција за извођење са клавиром ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ	ОБОА Једна етида; Композиција виртуозног карактера; Дело југословенског или словенског аутора. Концерт I, II, III став ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ ЕНГЛЕСКИ РОГ Једна етида; Једна соната или концерт.
Кларинет	Једна дурска и једна молска скала кроз три октаве са трозвучом, доминантним и умањеним септакордом; Две етиде различитог карактера; Један комад уз пратњу клавира. КОМАД СЕ СВИРА НАПАМЕТ.	Једна дурска и једна молска скала кроз три октаве са трозвучом, доминантним и умањеним септакордом; Две етиде различитог карактера; Комад уз пратњу клавира КОМАД СЕ СВИРА НАПАМЕТ	Једна дурска и једна молска скала кроз три октаве са трозвучима, доминантним и умањеним септакордом; Две етиде различитог карактера; Комад уз пратњу клавира. КОМАД СЕ СВИРА НАПАМЕТ	Једна етида; Један концерт; Једно виртуозно дело - композиција југословенског или словенског аутора
Саксофон	Једна дурска и једна молска скала са доминантним и умањеним септакордима; Две етиде различитог карактера; Комад са клавиром ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ	Једна дурска и једна молска скала са трозвучима, доминантним и умањеним септакордима - не разложено, стакато; Две етиде различитог карактера; Комад са клавиром ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ	Једна дурска и једна молска скала са трозвучима, доминантним и умањеним септакордима; Две етиде различитог карактера; Две композиције са клавиром ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ	Једна етида; Концерт I, II, III став - ОБАВЕЗНО НАПАМЕТ Композиција виртуозног карактера; Композиција југословенског или словенског аутора

Музичка школа - Суботица

Фагот	Једна дурска и једна молска скала са разложеним тонич- ним трозвучима и доминантним септакордима у брзим осминама -стакато; Две етиде различитог карактера; Композиција са клавиром ОБАВЕЗНО НАПАМЕТ	Једна дурска и једна молска скала, са тоничним трозвуком и доминантним септакордом, разложено - стакато; Две етиде различитог карактера; Композиција са клавиром ОБАВЕЗНО НАПАМЕТ	Једна дурска и једна молска скала, са трозвучима, доминантним и умањеним четворозвучима – nonlegato; Две етиде различитог карактера; Композиција са клавиром ОБАВЕЗНО НАПАМЕТ	Једна етида; Концерт I, II, III став ОБАВЕЗНО НАПАМЕТ ; Композиција виртуозног карактера; Дело југословенског или словенског аутора.
Труба	Једна дурска и једна молска скала; Једна етида са умереним техничким захтевима; Једна мелодијска етида; Једна композиција са клавиром. КОМПОЗИЦИЈА СА КЛАВИРОМ СЕ СВИРА НАПАМЕТ	Једна дурска и једна молска скала по програму; Две етиде различитог карактера; Комад са клавиром. КОМАД СА КЛАВИРОМ СЕ СВИРА НАПАМЕТ.	Једна дурска и једна молска скала са доминантним трозвучима и умањеним четворозвучима; Две етиде различитог карактера; Два оркестарска сола; Композиција са клавиром. КОМПОЗИЦИЈА СА КЛАВИРОМ СЕ СВИРА НАПАМЕТ.	Једна етида цикличног карактера; Концерт - најмање троставачни; Комад виртуозног карактера; Композиција југословенског или словенског аутора; Крањчевић-Тошић: Оркестарске студије. ЈЕДНА КОМПОЗИЦИЈА ОД НАВЕДЕНИХ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ.
Тромбон	Скале предвиђене за први разред; Две етиде различитог карактера; Једна композиција са клавиром – ОБАВЕЗНО НАПАМЕТ.	Скале предвиђене за други разред; Две етиде различитог карактера; Једна композиција са клавиром - ОБАВЕЗНО НАПАМЕТ.	Једна дурска и једна молска скала са трозвучима, доминантним и умањеним четворозвучима кроз две октаве - НАПАМЕТ ; Две етиде различитог карактера; Једна композиција са клавиром - ОБАВЕЗНО НАПАМЕТ ; Једно циклично дело са клавиром.	Једна етида концертног карактера; Концерт сва три става - ОБАВЕЗНО НАПАМЕТ ; Композиција виртуозног карактера; Дело југословенског или словенског композитора

Музичка школа - Суботица

<p>Хорна</p>	<p>Једна дурска и једна молска скала; Две етиде различитог карактера; Једна композиција са клавиром. КОМПОЗИЦИЈА СА КЛАВИРОМ ИЗВОДИ СЕ НАПАМЕТ.</p>	<p>Једна дурска и једна молска скала са тоничним, доминантним и умањеним чеуворозвучима; Три етиде различитог карактера; Једна композиција са клавиром. КОМП. СА КЛАВИРОМ СЕ СВИРА НАПАМЕТ.</p>	<p>Једна дурска и једна молска скала са трозвучима, доминантним и умањеним четворозвучима - нон легато; Две етиде различитог карактера; Једна композиција са клавиром. КОМПОЗИЦИЈА СА КЛАВИРОМ СВИРА СЕ НАПАМЕТ.</p>	<p>Једна етида; Једна композиција виртуозног карактера; Композиција југословенског или словенског аутора; Концерт I, II и III став. КОНЦЕРТ СЕ СВИРА НАПАМЕТ.</p>
<p>Удараљке</p>	<p>ДОБОШ Две етиде - једна може да буде соло комад; 2. Један комад уз пратњу клавира. ТИМПАНИ Једна соло етида; Један комад уз пратњу клавира. ВИБРАФОН-КСИЛОФОН-МАРИМБА Соло етида - избор инструмента; Соло комад уз клавир - различит инструмент од соло етиде. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ СВИРА ЗА ДОБОШ И ТИМПАНЕ ИЗ НОТА, А ЗА ВИБРАФОН, КСИЛОФОН И МАРИМ- БУ НАПАМЕТ</p>	<p>ДОБОШ Две етиде - једна може да буде соло комад; 2. Један комад уз пратњу клавира. ТИМПАНИ Једна соло етида; Један комад уз пратњу клавира. ВИБРАФОН-КСИЛОФОН-МАРИМБА Соло етида - избор инструмента; Соло комад уз клавир - различит инструмент од соло етиде. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ СВИРА ЗА ДОБОШ И ТИМПАНЕ ИЗ НОТА, А ЗА ВИБРАФОН, КСИЛОФОН И МАРИМ-БУ НАПАМЕТ</p>	<p>ДОБОШ Две етиде - једна може да буде соло комад; 2. Један комад уз пратњу клавира. ТИМПАНИ Једна соло етида; Један комад уз пратњу клавира. ВИБРАФОН-КСИЛОФОН-МАРИМБА Соло етида -избор инструмента; Соло комад уз клавир - различит инструмент од соло етиде. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ СВИРА ЗА ДОБОШ И ТИМ-ПАНЕ ИЗ НОТА, А ЗА ВИБРАФОН, КСИЛОФОН И МАРИМ- БУ НАПАМЕТ</p>	<p>ДОБОШ Соло композиција; Композиција уз пратњу клавира која може бити саставни део свите или концерта. ТИМПАНИ Соло композиција; Композиција уз пратњу клавира која може бити саставни део свите или концерта. ВИБРАФОН, СКИЛОФОН, МАРИМБА Две соло композиције; Две композиције уз пратњу клавира (комад, свита, соната или концерт). ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ СВИРА ЗА ДОБОШ И ТИМПАНЕ ИЗ НОТА, А ЗА ВИБРАФОН, КСИЛОФОН И МАРИМБУ НАПАМЕТ</p>

Музичка школа - Суботица

Соло певање	Две вокализе различитог карактера; Један стари мајстор; Једна песма композитора XIX века; Једна песма словенског или југословенског композитора. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ	Две вокализе различитог карактера.; Један стари мајстор; Две песме XIX века; -Једна композиција југословенског аутора; Једна композиција словенског аутора. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ	Један стари мајстор; Једна песма XIX века; Једна песма XX века; Једна песма југословенског или словенског композитора; Једна оперска арија. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ	Једна арија из ораторијума, мисе или кантате; Једна арија старог мајстора; Једна песма аутора XIX века; Једна песма аутора XX века; Две оперске арије различитих епоха; Једна песма југословенског аутора; Једна песма словенског аутора. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ
--------------------	---	---	---	---

Смотре технике на крају I полугодишта

	I разред	II разред	III разред	IV разред
Клавир	Дурске и молске лествице по белим диркама, у размаку октаве, паралелно кроз четири октаве у шеснаестинама, арпеђа тро- звука у основном положају (без обртаја) кроз четири октаве паралелно; Једна етида из програма.	Све дурске и молске лествице - сви тоналитети - кроз четири октаве у шеснаестинама, паралелно, у размаку октаве, као и хроматске скале кроз четири октаве паралелно; Арпеђа трозвука - велико разлагање - у основном положају (без обртаја) кроз четири октаве паралелно; Једна етида из програма.	Све дурске и молске лествице - сви тоналитети - кроз четири октаве у шеснаестинама, паралелно, у размаку октаве, као и хроматске скале кроз четири октаве паралелно; Арпеђо доминантни и умањени септакорд у основном положају (без обртаја) кроз четири октаве у шеснаестинама; Арпеђа трозвука - велико разлагање - у основном положају (без обртаја) кроз четири октаве паралелно; Једна етида из програма.	Све дурске и молске лествице - сви тоналитети - кроз четири октаве у шеснаестинама, паралелно, у размаку октаве, као и хроматске скале кроз четири октаве паралелно; Арпеђо доминантног и умањеног септакорда у основном положају кроз четири октаве у шеснаестинама; Арпеђа трозвука - велико разлагање - у основном положају (без обртаја) кроз четири октаве паралелно; Једна етида из програма.
Хармоника	Једна скала Једна етида	Једна скала Једна етида	Једна скала Једна етида	Једна скала Једна етида
Гитара	Скала са интервалима и каденцом 2 етиде	Скала са интервалима и каденцом 2 етиде	Скала са интервалима и каденцом 2 етиде	Скала са интервалима и каденцом 2 етиде

Музичка школа - Суботица

2. Извођач цез музике

Главни предмет	I разред <i>у посебној табели</i>	II разред <i>у посебној табели</i>	III разред <i>у посебној табели</i>	IV разред <i>у посебној табели</i>
Цез теорија	<p>Писмени испит: Интервали; Трозвуци и трозвуци са обртајима; Четворозвуци, четворозвуци са обртајима; Скале (доминантни бибоп, блуз скала, модуси у другу, молске); Аутентична плагална каденца у дуру и у молловима; Акордска прогресија II-V-I у дуру и у молловима; Усмени испит: Интервали; Трозвуци и трозвуци са обртајима; Четворозвуци, четворозвуци са обртајима; Скале (доминантни бибоп, блуз скала, модуси у другу, молске); Акордска прогресија II-V-I у дуру и у молловима</p>	<p>Писмени испит: Модуси у сва три мола; Акордска прогресија II-V-I, I-VI-II-V-I, I-IV-VII-III-VI-II-V-I у дуру и у молу; Скале (целотонска, умањена, пентатонске); Импровизација за целу тему цез стандарда по слободном избору; Усмени испит: Модуси у сва три мола; Акордска прогресија II-V-I, I-VI-II-V-I, I-IV-VII-III-VI-II-V-I у дуру и у молу; Скале (целотонска, умањена, пентатонске).</p>	-	-
Солфеђо	-	<p>Усмени диктат - према мелодијској етиди; Мелодијска етида; Ритмичка етида.</p>	-	<p>Једногласни диктат - модулативни пример или пример са алтерацијом; Записивање двогласног хомофоног примера, дијатоника и хроматске промене; Записивање српске народне песме са текстом; Ритмичко читање са листа; Певање примера са листа из градива мелодике.</p>

Музичка школа - Суботица

Упоредни клавир	-	Једна скала; Једна етида; Један став сонатине; Један комад	-	-
Аранжирање	-	-	Писање композиције за оркестар са пет комбинованих дувача	Писање сопствене композиције
Хармонија	-	-	-	Писмени испит: а) хармонизација задатог сопрана; б) хармонизација обележеног баса. Усмени испит: а) три питања из целокупног пређеног градива хармоније; б) свирање једне модулације на клавиру.

Музичка школа - Суботица

Табела: Захтеви на годишњим и матурским испитима на главном предмету цез одсека

Главни предмет	I разред	II разред	III разред	IV разред
Контрабас	Једна скала; Хроматске октаве од задатог тона навише или наниже; Један блуз; Један цез стандард - пратња и евентуално тема.	Једна скала; Разлагање акорада са коришћењем умањених квинти и октава; Један блуз - тема и пратња; Један цез стандард - пратња и евентуално тема; Једна латин композиција.	Једна скала; Балада са импровизацијом; Блуз - тема, пратња, соло импровизација, тема; Један цез стандард - пратња, импровизација, евентуално тема; Неки патерни за пратњу из области латино музике или рока - фанка.	Једна скала; Блуз - тема, пратња, импровизација, тема - у брзом темпу; Један цез стандард - пратња, импровизација, тема; Импровизација на задату тему; Неки патерни за пратњу из другог музичког жанра.
Бас гитара	Хармонска анализа и извођење две од шест наведених композиција, у малом саставу	Хармонска анализа и извођење наведених стандарда.; Извођење једноставних аранжмана за мали састав.	Анализа и извођење наведених стандарда.; Рг1 та У18(а извођење аранжмана средње тежине у малом оркестру.	Анализа и извођење два стандарда из програма; Прима виста извођење два сложенија аранжмана у школском оркестру.
Гитара	Два стандарда.	Импровизација на задату тему; Позициона импровизација; Свирање три стандарда.	Две комерцијалне композиције; Два цез стандарда.	Извођење три композиције - по избору ученика - у малом саставу.
Клавир	Једна скала - противпомак, терцно разлагање и паралелнимол; Један блуз; Један цез стандард - тема и пратња.	Једна скала - противпомак, терцно разлагање и паралелнимол; Један блуз; Један цез стандард - мелодија и пратња.	Акордске прогресије до ноне; Блуз са прогресијама; Један цез стандард - тема, импровизација; Акордска пратња цез валцера или латина.	Акордске прогресије до 13; Блуз - тема, пратња, импровизација са прогресијама; Један цез стандард - тема, импровизација, пратња; Неки патерни за пратњу из другог музичког жанра.

Музичка школа - Суботица

Саксофон и кларинет	Једна скала и један модус у пуном распону; Једна етида из школе Јозефа Виоле. За кларинетисте из одговарајућег уџбеника; Пез стандард-ритам чејнџис форма А. А. Б. А (32 такта); Блуз - форма 12 тактова (3x4), са импровизацијом, у звучном Бе и Еф дуру, уз пратњу клавира, конртабаса и удараљки са ученицима на пратећим инструментима.	Једна скала и један модус у пуном распону; Једна етида из школе Јозефа Виоле или неког другог уџбеника. За кларинетисте из одговарајућег уџбеника; Пез стандард-ритам чејнџис форма А. А. Б. А (32 такта) у звучном Це и Ес дуру; Балада; Блуз са импровизацијом, уз пратњу клавира, конртабаса и удараљки у звучном Це и Ес дуру, са ученицима на пратећим инструментима.	Једна скала и један модус у пуном распону; Пез стандард - избор: Mack The Knife, Lady Be Good, All The Things You Are, Summertime, Stella by Starlight, All Of Me, Blue... Балада са импровизацијом; Блуз са импровизацијом, уз пратњу клавира, конртабаса и удараљки у звучном Ге и Де дуру, са ученицима на пратећим инструментима. Арти Шо: Концерт за кларинет I став - уз пратњу клавира.	Једна етида из одговарајућег уџбеника; Балада, блуз и један стандард са импровизацијом уз пратњу малог ансамбла; За кларинетисте: Концерт за кларинет Арти Шоа уз пратњу клавира - или одговарајуће дело Блуз и два стандарда као солистичке деонице уз велики џез оркестар - исто важи и за кларинетисте.
Труба	Једна скала; Један стандард; Блуз Све уз пратњу ритам секције или клавира	Један стандард ; Блуз. Све уз пратњу ритам секције или клавира	Једна скала; Један образац кроз све тоналитете; Rhythmnchanges- балада - блуз.	Једна скала образац; Транскрипција џез сола неког трубача; Молски блуз; Балада - властита композиција; Rhythmnchanges(по могућству у бржем темпу). УЗ ПРАТЊУ РИТАМ СЕКЦИЈЕ
Тромбон	Једна скала; Један стандард (Кћуlћтп сћапде8) уз пратњу ритам секције.	Разложени џез акорди; Балада; Блуз (12) - уз пратњу ритам секције.	Један џез образац у више тоналитета; Балада; Један стандард, са импровизацијом - уз пратњу ритам секције.	Један џез образац у више тоналитета; Импровизација неког великана џеза; Балада; Један стандард, са импровизацијом - уз пратњу ритам секције.
Џез бубњеви	Етида за добош; Етида за комплет бубњева различитог карактера; Свирање у ансамблу.	Етида за добош; Етида за комплет бубњева различитог карактера; Свирање у ансамблу.	Етида за добош; Етида за комплет бубњева различитог карактера; Свирање у ансамблу.	Етида за добош; Етида за комплет бубњева различитог карактера; Свирање у ансамблу.

Музичка школа - Суботица

Певање	<p>Једна композиција домаћег аутора; Једна композиција у форми баладе - страни аутор; Једна композиција у свинг форми - страни аутор; Једна босанова. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ УЗ КЛАВИРСКУ ПРАТЊУ</p>	<p>Једна композиција домаћег аутора; Једна форма цез баладе - страни аутор; Једна свинг форма - страни аутор; Једна блуз форма - страни аутор; Босанова - страни аутор. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ УЗ ИНСТРУМЕНТАЛНУ ПРАТЊУ</p>	<p>Једна композиција домаћег аутора; Једна свинг композиција - по могућству са малим саставом; Једна цез балада; Једна блуз нумера; Једна вишегласна нумера заједничка за све ученике класе. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ УЗ ИНСТРУМЕНТАЛНУ ПРАТЊУ</p>	<p>Једна композиција домаћег аутора; Две свинг нумере - са малим саставом или биг-бендом; Једна цез балада; Једна блуз нумера; Једна босанова; Једна вишегласна нумера коју је изаранжирао сам ученик. ИСПИТНИ ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ УЗ ИНСТРУМЕНТАЛНУ ПРАТЊУ</p>
---------------	---	---	--	---

Музичка школа - Суботица

3. Музички извођач - традиционално певање

	I разред	II разред	III разред	IV разред
Традиционално певање	Две солистичке песме; Једна песма старијег музичког слоја; Једна песма новијег музичког слоја	Две солистичке песме; Једна двогласна обредна песма; Једна двогласна песма старијег музичког слоја; Једна двогласна песма новијег музичког слоја	Једна солистичка песма; Две двогласне песме старијег слоја, од тога једна са паралелним секундама; Једна двогласна песма новијег слоја; Једна двогласни хибридни облик између старијег и новијег певања	Две солистичке песме; Три двогласне песме старијег слоја, од тога две са паралелним секундама и једна са подизањем интонације; Две двогласне песме новијег слоја; Два двогласна хибридна облика између старијег и новијег певања.
Народне игре	Елементи орских игара; Стил и техника игре упоредо кроз следеће примере: Девојачко коло, Стара Влаина, Моравско коло, Колање, Јесам ли ти Јелане, Осампутка, Поломка, Руменка.	Пратња народних игара; Стил и техника игара упоредо кроз следеће примере: Шестица, Кокоњљште, Власинка, Лесковачка четворка, Басара, Бугарка, Влаина, Шокец, Логовац, Зурка, Циганчица.	Записи игара код нас; Стил и техника игара упоредо кроз следеће примере: Колање. Моравац, Поравно, Старокрајишко, Тројанац (Херцеговина), Сади' јелу, Селско оро, Дели Агушт, И'те, и'те два јунака, Подуна, мори подуна, Калач.	Обредне игре; Подела Југославије на играчке зоне; Лабанотација; Стил и техника игара упоредо кроз следеће примере: Тројанац, Мала башта, Зетско коло, Поиграј, поскочи, Коловођо, дико наша, Црмничко оро, Врањанка, Тешко оро, Пембе, Влаина, Унгуреана, Кртуш, Бачко велико коло, Буњевачко момачко, Цупаница, Чардаш, Ардељана.
Етномузикологија	Усмени испит са три питања из пређеног градива	Усмени испит са три питања из пређеног градива; Једна мелопоетска анализа песме задата на лицу места.	Усмени испит са три питања из пређеног градива	Усмени испит са два питања из пређеног градива и једном мелопоетском анализом народне песме. Писмени рад (матурски испит)
Солфеђо	Усмени диктат - према мелодијској етиди; Мелодијска етида; Ритмичка етида.	Усмени диктат - према мелодијској етиди; Мелодијска етида; Ритмичка етида.	Једногласни писмени диктат - модулације или алтерације; Двогласни писмени диктат - хомофони двоглас, дијатоника; Ритмичко читање са листа - из годишњег градива; Певање мелодијског примера са листа.	Једногласни диктат - модулативни пример или пример са алтерацијом; Записивање двогласног хомофоног примера, дијатоника и хроматске промене; Записивање српске народне песме са текстом; Ритмичко читање са листа; Певање примера са листа из градива мелодике.

Музичка школа - Суботица

Упоредни клавир	-	Једна скала; Једна етида; Један став сонатине; Један комад	-	-
Хармонија	-	-	Писмени испит: а) хармонизација задатог сопрана; б) хармонизација обележеног баса. Усмени испит: а) два питања из прећеног градива; б) свирање на клавиру једне непосредне дијатонске модулације и једноставнијег генералбаса.	Писмени испит: а) хармонизација задатог сопрана; б) хармонизација обележеног баса. Усмени испит: а) три питања из целокупног прећеног градива хармоније; б) свирање једне модулације на клавиру.

Музичка школа - Суботица

4. Музички извођач – црквена музика, католички и протестантски смер

	I разред	II разред	III разред	IV разред
Оргуље-хармониум	Свирање литературе за оргуље и пратње црквених песама и грегоријанског корала из Кантуала.	Свирање литературе за оргуље и пратње црквених песама и грегоријанског корала из Кантуала.	Свирање литературе за оргуље и пратње црквених песама и грегоријанског корала из Кантуала.	Свирање литературе за оргуље и пратње црквених песама и грегоријанског корала из Кантуала.
Дириговање	-	-	Дириговање а cappella и вокално-инструменталних композиција у оквиру литургије или у оквиру концерта духовно-медитативног карактера.	Дириговање а cappella и вокално-инструменталних композиција у оквиру литургије или у оквиру концерта духовно-медитативног карактера.
Упоредни клавир	Једна скала; Једна етида; Један став сонатине; Један комад Једна полифона композиција	Једна скала; Једна етида; Један став сонатине; Један комад Једна полифона композиција	Једна скала; Једна етида; Један став сонатине; Један комад Једна полифона композиција	Једна скала; Једна етида; Један став сонатине; Један комад Једна полифона композиција
Хармонија	-	Писмени испит: а) хармонизација задатог сопрана; б) хармонизација обележеног баса. Усмени испит: а) три питања из целокупног пређеног градива хармоније из другог разреда;	Писмени испит: а) хармонизација задатог сопрана; б) хармонизација обележеног баса. Усмени испит: а) два питања из пређеног градива; б) свирање на клавиру једне непосредне дијатонске модулације и једноставнијег генералбаса.	Писмени испит: а) хармонизација задатог сопрана; б) хармонизација обележеног баса. Усмени испит: а) три питања из целокупног пређеног градива хармоније; б) свирање једне модулације на клавиру.
Контрапункт	-	-	Писмени испит: израда једног одсека трогласног мотета на дати текст. Усмени испит: а) 2 питања из пређеног градива; б) анализа једног мотета - у основним потезима.	Писмени испит: израда експозиције трогласне фуге на задату тему, са тоналним одговором, без великог међустава; Усмени испит: а) два питања из пређеног градива; б) анализа једноставније трогласне или четворогласне фуге Ј. С. Баха.

Музичка школа - Суботица

Соло певање	-	-	Две вокализе-једна са текстом и једна без текста Једна песма старих мајстора	Једна вокализа Једна арија старог мајстора Једна песма по избору ПРОГРАМ СЕ ИЗВОДИ НАПАМЕТ
Грегоријански корал	Писмени и усмени испит из теорије грегоријанског корала. Оевање у scholi у оквиру литургије или на духовно-медитативном концерту.	Писмени и усмени испит из теорије грегоријанског корала. Оевање у scholi у оквиру литургије или на духовно-медитативном концерту.	Писмени и усмени испит из теорије грегоријанског корала. Оевање у scholi у оквиру литургије или на духовно-медитативном концерту.	Писмени и усмени испит из теорије грегоријанског корала. Оевање у scholi у оквиру литургије или на духовно-медитативном концерту.
Репертоар црквене музике	Писмени и усмени испит из теорије црквеног репертоара. Певање из нотног материјала народне црквене мелодије и псалмодије у оквиру литургије или на духовно-медитативном концерту.	Писмени и усмени испит из теорије црквеног репертоара. Инструментална пратња из нотног материјала народне црквене мелодије и псалмодије у оквиру литургије или на духовно-медитативном концерту.	Писмени и усмени испит из теорије црквеног репертоара. Интонација, међуигра, импровизација на оргуљама за народне црквене мелодије. Дириговање а cappella хорске кмпозиције у оквиру литургије или на духовно-медитативном концерту.	Писмени и усмени испит из теорије црквеног репертоара. Интонација, међуигра, импровизација на оргуљама за народне црквене мелодије. Дириговање а cappella хорске кмпозиције у оквиру литургије или на духовно-медитативном концерту.

Музичка школа - Суботица

5. Музички сарадник – теорија музике

	I разред	II разред	III разред	IV разред
Солфеђо	Записивање дијатонских двозвука у тоналитету једногласног диктата; Једногласни мелодијски диктат: модулације на доминанту или мутације; Ритмичка етида, умерена темпа, без скокова у оквиру ритмичких фигура краћег трајања; Певање с листа - у оквиру пређеног градива из мелодике.	Писмени део: Једногласни и двогласни диктат из оквира градива, као и записивање хармонских веза Усмени део: Ритмичка етида за читање са листа; Мелодијска етида за певање са листа.	Записивање апсолутних висина, двозвука и хармонских веза; Мелодијско-ритмички диктат (модулације и алтерације); Парлато - према годишњем градиву читање са листа; Певање са листа једне српске народне песме са текстом; Мелодијски пример - певање са листа у оквиру градива.	Једногласни и двогласни диктат из оквира градива (према захтевима за упис на музичке студије); записивање народне песме са текстом према певању наставника; Парлато - из оквира градива из ритма; Мелодијска етида за певање са листа (према захтевима за упис на музичке студије).
Теорија музике	Писмени испит: Тест из теорије Усмени испит: а) Три питања из пређеног градива;	-	-	-
Клавир	-	А ПРОГРАМ Једна етида; Једна полифона композиција; Став сонате или концерта, или варијације или ронда; Композиција по избору. Б ПРОГРАМ Две дурске и две молске скале; Једна етида; Једна композиција Ј. С. Баха; Једна композиција по слободном избору; Један став сонате.	-	А ПРОГРАМ Једна етида - напамет; Једна полифона композиција - напамет; Један комад XIX или XX века - напамет; Једна соната или концерт - може и из нота. Б ПРОГРАМ Две дурске и две молске скале; Једна етида; Једна композиција Ј. С. Баха; Први став сонате; Једна композиција по слободном избору.

Музичка школа - Суботица

Хармонија	-	-	<p>Писмени испит: а) хармонизација задатог сопрана; б) хармонизација обележеног баса.</p> <p>Усмени испит: а) два питања из пређеног градива; б) свирање на клавиру једне непосредне дијатонске модулације и једноставнијег генералбаса.</p>	<p>Писмени испит: а) хармонизација задатог сопрана; б) хармонизација обележеног баса.</p> <p>Усмени испит: а) три питања из целокупног пређеног градива хармоније; б) свирање једне модулације на клавиру.</p>
Контрапункт	-	-	<p>Писмени испит: израда једног одсека трогласног мотета на дати текст.</p> <p>Усмени испит: а) два питања из пређеног градива; б) анализа једног мотета - у основним потезима.</p>	<p>Писмени испит: израда експозиције трогласне фуге на задату тему, са тоналним одговором, без великог међустава;</p> <p>Усмени испит: а) два питања из пређеног градива; б) анализа једноставније трогласне или четворогласне фуге Ј. С. Баха.</p>
Дириговање	-	-	<p>Рад са хором једног краћег хорског дела; Извођење дириговањем једне хорске композиције.</p>	<p>Рад са оркестром - краће дело; Извођење дириговањем једне оркестарске композиције. За испит се може користити и дечји оркестар или оркестар школе.</p>

Музичка школа - Суботица

5. Дизајнер звука

	I разред	II разред	III разред	IV разред
Солфеђо	Усмени диктат - према мелодијској етида; Мелодијска етида; Ритмичка етида.	Усмени диктат - према мелодијској етида; Мелодијска етида; Ритмичка етида.	Једногласни писмени диктат - модулације или алтерације; Двогласни писмени диктат - хомофони двоглас, дијатоника; Ритмичко читање са листа - из годишњег градива; Певање мелодијског примера са листа.	Једногласни диктат - модулативни пример или пример са алтерацијом; Записивање двогласног хомофног примера, дијатоника и хроматске промене; Записивање српске народне песме са текстом; Ритмичко читање са листа; Певање примера са листа из градива мелодике.
Теорија музике	Писмени испит: Тест из теорије Усмени испит: а) Три питања из пређеног градива;	-	-	-
Упоредни клавир	-	Једна скала; Једна етида; Један став сонатине; Један комад	-	-
Хармонија	-	-	-	Писмени испит: а) хармонизација задатог сопрана; б) хармонизација обележеног баса. Усмени испит: а) три питања из целокупног пређеног градива хармоније; б) свирање једне модулације на клавиру.

Музичка школа - Суботица

<p>Технологија звучно-музичког Процеса - МИДИ</p>	-	-	<p>Испитни захтев на крају школске године био би компоновање симетричног, савременог музичког „МИДИ“ дела у облику песме. Била би то заокружена музичко-естетска целина која као изражајно средство користи компјутер и „Миди“ технологију искључиво. Музичка форма треба да се ослања на „класичну“ - симетричну форму песме, али уметнички израз - језик мора бити савремен.</p> <p>Трајање „Миди“ композиције треба ограничити на 3-4 минута.</p> <p>Испитни рад треба да настане као производ вежби обављених током наставе али и као производ самосталног ученичког рада током године.</p> <p>Испит организовати као „аудио“ презентацију. Пожељно је да ова дела, у складу са ученичким талентом, поседују ауторски печат и оригиналност израза.</p>	<p>Самостално, ауторско дело у трајању 4-6 минута које мора имати оригиналну идеју и ауторски печат. Оно такође мора бити, од стране ученика, самостално реализовано, одсвирано, програмирано, снимљено, максимално и продуцирано. Дело мора бити осмишљено као радиофонско, електронско, конкретно или мултимедијално, а записано класичном или неком другом нотацијом, графички пројектовано.</p>
<p>Технологија звучно-музичког процеса АУДИО</p>	-	-	<p>Испитни захтев на крају школске године био би компоновање или обликовање кратке музичко-естетске форме, целине отелотворене и приказане као звучни фајл, дакле као „аудио креација“. Звучно музичко дело морало би бити у трајању од 3-4 минута, једноставне и слободне форме. Ово звучно музичко дело могло би бити и краће радиофонско дело или слична „аудио“ креација по избору. Испитни рад треба да настане као производ вежби обављених током наставе, али и као производ самосталног ученичког рада током године.</p> <p>Испит организовати као „аудио“ презентацију. Пожељно је да ова дела, у складу са ученичким трендом, поседују ауторски печат и оригиналност израза.</p>	-

Музичка школа - Суботица

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	РАЗРЕДИ								
	ПРВИ		ДРУГИ		ТРЕЋИ		ЧЕТВРТИ		УКУПНО
	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	УКУПНО
<i>СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ</i>	3	105	3	105	3	105	3	96	411
<i>ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК</i>	2	70	2	70	2	70	2	64	274
<i>ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК (италијански /француски)</i>	2	70	2	70	2	70	2	64	274
<i>РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА</i>	2	64- 74	БЛОК	35 30	БЛОК	60	БЛОК	60	250
<i>ИСТОРИЈА СА ИСТОРИЈОМ КУЛТУРЕ И ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ</i>	2	70	2	70	1	35	/	/	175
<i>БИОЛОГИЈА</i>	2	70	/	/	/	/	/	/	70
<i>ФИЗИКА</i>	2	70	/	/	/	/	/	/	70
<i>СОЦИОЛОГИЈА</i>	/	/	1	35	/	/	/	/	25
<i>ПСИХОЛОГИЈА</i>	/	/	/	/	2	70	/	/	70
<i>ФИЛОЗОФИЈА</i>	/	/	/	/	/	/	2	64	64
<i>ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ</i>	2	70	2	70	2	70	2	64	274
<i>СВЕГА:</i>	16 14	590 520	13 11	485 415	12 10	480 410	11 9	412 248	1967 1693

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА		
Предмет	Недељно	Годишње
1. Верска настава - православни катихизис - католички веронаук (на мађарском) - католички вјеронаук 2. Грађанско васпитање	1	35

**ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ**

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ЦИЉ

Циљ наставе српског језика и књижевности јесте проширивање и продубљивање знања о српском језику; унапређивање језичке и функционалне писмености; проширивање и продубљивање знања о српској и светској књижевности, развијање љубави према књизи и читању, оспособљавање за интерпретацију уметничких текстова; упознавање репрезентативних дела српске и опште књижевности, књижевних жанрова, књижевноисторијских појава и процеса у књижевности; проширивање и продубљивање књижевних знања и читалачких вештина; образовање и васпитање ученика као слободне, креативне и културне личности, критичког ума и оплемењеног језика и укуса.

ЗАДАЦИ

Настава језика (знања о језику, способност служење језиком и васпитна улога наставе језика). Ученици треба да:

- овладају знањима о српском књижевном језику;
- стекну вештине и способности његовог коришћења у општењу са другима, у писменом и усменом изражавању, приликом учења, образовања и интелектуалног развоја;
- поштују матерњи језик, негују српски језик, традицију и културу српског народа, националних мањина, етничких заједница и других народа;
- унапређују културу језичког општења, у складу са поштовањем расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, са развијањем толеранције и уважавања различитости и са поштовањем и уважавањем других језика и других култура.

Настава књижевности (усвајање књижевних знања, развијање читалачких вештина и афирмисање васпитних вредности путем књижевности). Ученици треба да:

- упознају репрезентативна дела српске књижевне баштине и дела опште књижевности, њихове ауторе, поетске и естетске вредности;
- негују и развијају читалачке компетенције и интерпретацијске вештине посредством којих ће се упознавати са репрезентативним књижевним делима из историје српске и опште књижевности, читати их и тумачити у доживљајној и истраживачкој улози;
- развијају литерарне афинитете и постану читаоци рафинираног естетског укуса

који ће умети да на истраживачки, стваралачки и активан начин читају књижевна дела свих жанрова, вреднују их, говоре о њима и поводом њих;

- усвоје хуманистичке ставове, уверења и систем вредности;
- оспособе се за поуздано морално просуђивање, одређивање за добро и осуду насилништва и нечовештва, одбацивање свих видова агресивног и асоцијалног понашања и за развијање самосвести и личне одговорности;
- подстичу на саосећање са ближњима и одговорност према другом;
- развију врлине разборитости и равнотеже и мудрости.

Захтеви

Једна од елементарних ставки приликом оцењивања и вредновања знања ученика је активност на часу - дијалог са осталим ученицима и наставником, давање конструктивних предлога, интелектуална размена мишљења кроз дискусију, улагање труда кроз додатно усавршавање и изучавање препоручене литературе, истраживачки приступ у настави и слично. Приликом оцењивања вреднују се како усмени одговори ученика на задата питања или у току дискусије, тако и писмени или контролни задаци.

Ученици током школске године имају четири обавезна писмена задатка.

СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ наставе српског као нематерњег језика јесте образовање и васпитање ученика као слободне, креативне и културне личности; да ученици овладају овим језиком у оквиру предвиђених језичких садржаја и лексике; стекну вештине, умења и способности његовог коришћења у општењу са другима, у писменом и усменом изражавању, приликом учења, образовања; да упознају елементе културе народа који говоре српским језиком и да се тако оспособе за заједничко учење у разним видовима друштвеног и културног живота.

Задаци наставе српског као нематерњег језика су да ученици:

- овладају стандардним језиком у оквиру 1300/1700/ нових речи и израза укључујући и најферквентнију стручну терминологију;
- даље развијају способности за разумевање усменог излагања;
- развијају способност за самостално усмено изражавање у складу са граматичким правилима стандардног српског језика;
- развију способност за разумевање текстова различитог жанра писаних језиком и стилем на вишем нивоу у односу на претходни степен;
- даље усавршавају способност за коректно (правилно) писмено изражавање;

Музичка школа - Суботица

- упознају дела писана на српском језику из савремене књижевности, као и језички приступачна дела из ранијих епоха;
- развијају интересовања за даље учење овог језика;
- усаглашено са исходима учења, као и усклађено са узрастом и способностима ученика, развијају знања и функционалне вештине које ће моћи да користе у даљем образовању, у професионалном раду и у свакодневном животу;
- развијају способности вербалног комуницирања на српском језику, као и невербалног комуницирања, са циљем да се оспособе за тимски рад;
- стекну способност за употребу савремених комуникационих технологија на српском језику;
- стекну способност за праћење и разумевање медија (радио, телевизија, филм) на српском језику.

Захтеви:

Један писмени задатак у току школске године.

МАЂАРСКИ ЈЕЗИК

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Настава мађарског језика и књижевности има следеће циљеве и задатке:

- уводи ученике у проучавање језика као система;
- уводи ученике у социолингвистичко и лингвистичка знања;
- тумачи језичке појаве на основу историје језике;
- развија изражајне способности ученика;
- оспособљава ученике да теоријска знања о језичким појавама и правописним нормама успешно примењују у пракси;
- васпитава их у духу толеранције и поштовања језика других;
- упознаје ученике са књижевним вредностима;
- развија знање и хуманистичко образовање ученика на основу најбољих књижевних дела;
- усавршава литерарну рецепцију, развија књижевни укус и ствара трајне читалачке навике;
- упућује ученике на анализу књижевних дела;
- оспособљава ученике за самостално читање, доживљавање, разумевање, интерпретирање и вредновање књижевних дела;
- обезбеђује знање из теорије и историје књижевности ради бољег разумевања и проучавања уметничких текстова;
- оспособљава ученике да се служе стручном литературом и другим изворима

сознања;

- подстиче ученике на индивидуалан став и оригинална гледишта;
- изграђује научни поглед на свет;
- развија културу говора и писања;
- подстиче ученике на усавршавање говорења, писања и читања, као и на неговање културе дијалога;
- оспособљава ученике да с еуспешно служе разним облицима казивања и одговарајућим функционалним стиловима у различитим говорним ситуацијама;
- оспособљава ученике на доживљавање уметничких вредности и подстиче потребу за тим, усмерава на поштовање и чување језичке и културне баштине, васпитава интелектуално здраву, радно способни генерацију која је способна за развијање и богаћење материјалних у културних добара, за вредновање тековина цивилизације и васпитава у духу општег хуманистичког прогреса.

Захтеви:

Ученици током школске године имају четири обавезна писмена задатка.

ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

ЦИЉ

- овладавање комуникативним вештинама и развијање способности и метода учења страног језика;
- развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова;
- развијање општих и специфичних стратегија учења и критичког мишљења;
- развијање способности за самостално, аутономно учење, тражење, селекцију и синтезу информација; стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији;
- стицање свести и знања о функционисању страног и матерњег језика.

Посебан циљ наставе страног језика у средњим стучним школама је овладавање језиком струке, и то у оноликој мери која је неопходна да се страни језик користи ради информисаности и оспособљености за једноставну пословну комуникацију у усменом и писаном облику.

Задаци наставе страног језика су да ученици:

- буду оспособљени да у школској и ван школској свакодневници могу писмено и

- усмено да остваре своје намере, диференцирано и сходно ситуацији;
- продубљују и проширују комуникативне способности и постављају основе за то да страни језик функционално користе и после завршетка свог образовања (током студија, у будућем послу или даљем образовању);
 - стекну увид у језичку стварност и буду оспособљени да уоче контрасте и врше порђења у односу на сопствену стварност;
 - буду оспособљени да се компетентно и самосвесно споразумевају са људима из других земаља, усвајају норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који уче, као и да наставе, у оквиру формалног образовања и самостално, учење другог и трећег страног језика;
 - до краја трећег разреда средње стручне школе савладају први страни језик до нивоа B1+ према Заједничком европском оквиру.

Захтеви

У складу са наставним планом и програмом, ученици раде по један писмени задатак, један тест и један диктат у сваком полугодишту.

Наставни професор ће приликом оцењивања вредновати писмене и усмене одговоре, као и активност коју ученици испољавају на часу, израду домаћих задатака и спремност за сарадњу.

Тематске области

- Свакодневни живот (организација времена, послова, слободно време);
- Свет рада (перспективе и образовни системи);
- Генерацијске разлике, вршњачке и друге социјалне групе; родна равноправност;
- Интересантне животне приче и догађаји;
- Живи свет и заштита човекове околине;
- Научна достигнућа, модерне технологије и свет компјутера (распрострањеност, примена, корист и негативне стране);
- Медији и комуникација;
- Храна и здравље (навике у исхрани, карактеристична јела и пића у земљама света);
- Потрошачко друштво;
- Спортски и спортске манифестације;
- Европа и заједнички живот народа;
- Регионалне специфичности језика (дијалекти, наречја);
- Живот и дела славних људи (из света науке, културе, спорта, музике и друго);
- Језика струке (процес рада, материјал и алат за рад, организација и процес рада, праћење новина у области струке, људски ресурси, описи послова, одговорности и обавезе, мере заштите и очувања околине, пословна комуникација).

Комуникативне функције:

1. Представљање себе и других
2. Поздрављање (састајање, растанак; формално, неформално, специфично по регионима)
3. Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд
4. Давање једноставних упутстава и команди;
5. Изражавање молби и захвалности
6. Изражавање извињења
7. Изражавање потврде и негирање
8. Изражавање допадања и недопадања
9. Изражавање физичких сензација и потреба
10. Исказивање просторних и временских односа
11. Давање и тражење информација и обавештења
12. Описивање и упоређивање лица и предмета
13. Изрицање забране и реаговање на забрану
14. Изражавање припадања и поседовања
15. Скретање пажње
16. Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања
17. Тражење и давање дозволе
18. Исказивање честитки
19. Исказивање препоруке
20. Изражавање хитности и обавезности
21. Исказивање сумње и несигурности

ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ ове наставе је усвајање другог страног језика, стицање нових знања и овладавање новим језичким системом што доприноси проширивању и богаћењу изражајних и интелектуалних способности ученика, подизању општег образовног и културног нивоа, развијању естетских и моралних вредности и изграђивању свести опотреби сарадње и толеранције међу народима.

Задаци учења другог страног језика су:

- упознавање основних карактеристика система језика и језичких структура и усвајање око 1.500 најфреквентнијих речи и израза укључујући и терминологију значајну за дати образовни профил;
- усвајање правилног изговора и интонације;
- разумевање саговорника и усмених излагања о темама из свакодневног живота;

- овладавање техником гласног читања и читања у себи и оспособљавање за разумевање једноставних текстова са темама из свакодневног живота, као и упознавање особености језика читањем лакших текстова везаних за теме из области струке;
- савладавање основа ортографије ради коректног писменог изражавања у оквиру усвојене лексике и језичких структура;
- оспособљавање за давање информација о себи, нашој земљи, њеним природним лепотама и културно-историјским тековинама;
- упознавање тековина културе и цивилизације народа чији се језик учи;
- оспособљавање за извршавање радних задатака у струци;
- изграђивање свести о потреби сарадње и толеранције међународима;
- овладавање методама за даљи самосталан рад на богаћењу и усавршавању стеченог језичког знања.

РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ наставног предмета рачунарство и информатика у средње стручној школи је стицање знања, овладавање вештинама и формирање вредносних ставова који доприносе развоју информатичке писмености неопходне за живот у савременом друштву, даље стручно усавршавање и практичну примену у процесу рада; као и оспособљавање ученика да ефикасно и рационално користе рачунаре на начин који не угрожава њихово физичко и ментално здравље.

Задаци наставе рачунарство и информатика су да ученици:

- развију свест о неопходности коришћења рачунара у свакодневном животу и раду и значају информатике за функционисање и развој друштва;
- примене стечена знања и вештине у стицању конкретног образовања за будуће занимање;
- јачају способност за прецизно и концизно дефинисање проблема; упознају се са алгоритамским начином решавања проблема и основним алгоритмима;
- стекну знања потребна за подешавање параметара оперативног система на нивоу корисничког интерфејса, коришћење могућности оперативних система и система датотека конкретног оперативног система;
- овладају коришћењем програма за обраду текста и табеларних података и креирање докумената у коме су интегрисани текст, слика и табела;
- упознају начине израде презентација и оспособе се за израду једноставнијих

презентација;

- разумеју принципе функционисања интернета, локалних мрежа и оспособе се за коришћење мрежних ресурса, интернет сервиса и система за електронско учење;
- унапреде способности за брзо, ефикасно и рационално проналажење информација коришћењем рачунара, као и њихово критичко анализирање и преношење;
- развију прецизност, рационалност и креативност у раду са рачунаром;
- на адекватан начин користе предности рачунара и друштвених мрежа у удруживању са другима и покретању акција чији је циљ ширење корисних информација или пружање помоћи и подршке онима којима је то потребно;
- изграде правилне ставове према коришћењу рачунара, без злоупотребе и претеривања које угрожава њихов физичко и ментално здравље;
- упознају савремена ергономска решења која олакшавају употребу рачунара и изграде спремност за праћење нових решења у области информатичке технологије;
- развијају способности да стечена знања примењују за решавање проблема и нових ситуација у процесу рада и свакодневном животу.

Захтеви

Наставни професор ће приликом оцењивања вредновати писмене и усмене одговоре на постављена питања, као и активност коју ученици испољавају на часу, пре свега спремностна сарадњу и интелектуалну размену у дискусији са другима, кућну припрему за најављену тему часа, допринос властитом усавршавању кроз додатно читање препоручене литературе, лично истраживање и прикупљање релевантног материјала, самосталну или тимску припрема и презентовање пројектних задатака. Вредновање ученичког постигнућа укључује (поред степена усвојеног знања и поменутих активности ученика) и писање радова/есеја и тестова у циљу систематизације градива, јер је то добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације.

ИСТОРИЈА СА ИСТОРИЈОМ КУЛТУРЕ И ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ наставе предмета *Историја са историјом културе и цивилизације* је стицање хуманистичког образовања и развијање историјске свести; разумевање историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса и улоге истакнутих личности; развијање индивидуалног и националног идентитета; стицање и проширивање знања, развијање вештина и формирање ставова неопходних за разумевање савременог света (у националном, регионалном, европском и глобалном оквиру); унапређивање функционалних вештина и компетенција неопходних за живот у савременом друштву

(истраживачких вештина, критичког и креативног мишљења, способности изражавања и образлагања сопствених ставова, разумевања мултикултуралности, развијање толеранције и културе аргументованог дијалога); оспособљавање за ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија; развијање свести о потреби сталног усавршавања и свести о важности неговања културно-историјске баштине.

Задаци наставе предмета *Историја са историјом културе и цивилизацијесу* да ученици:

- стекну и прошире знања о националној и општој историји (политичкој, економској, друштвеној, културној...), да разумеју узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса, и улогу истакнутих личности у развоју људског друштва;
- поседују свест о повезаности појава из прошлости са појавама из садашњости;
- разумеју да национална историја представља саставни део регионалне, европске и глобалне историје;
- развијају истраживачки дух и критички однос према прошлости самосталном анализом различитих историјских извора и литературе и проналажењем и систематизовањем стечених информација;
- буду оспособљени за проналажење, прикупљање и коришћење информација датих у различитим симболичким модалитетима (историјске карте, графикони, табеле...) и њихово повезивање са претходним историјским знањем;
- буду оспособљени да препознају различита тумачења истих историјских догађаја;
- повезују стечена знања и вештине са садржајима сродних наставних предмета;
- буду оспособљени за примену стечених знања и практичних вештина у свакодневном животу;
- унапређују вештине неопходне за индивидуални и тимски рад (комуникативност, образлагање сопствених ставова, аргументовани дијалог...);
- развијају одговорност, систематичност, прецизност и позитивни став према учењу;
- развијају свест о квалитету стеченог знања и потреби сталног усавршавања.

Захтеви

Наставни професор ће приликом оцењивања вредновати писмене и усмене одговоре напостављена питања, као и активност коју ученици испољавају на часу, пре свега спремност на сарадњу и интелектуалну размену у дискусији са другима. Програм ће бити остварен коришћењем различитих метода рада као што су нпр. пројекти појединаца и тимова наодрђену тему у оквиру којих ученици треба да покажу и примене стечена знања и вештине.

БИОЛОГИЈА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ наставе биологије је да ученици развију биолошку, општу научну и језичку писменост, да развију способности, вештине и ставове корисне у свакодневном животу и раду, да развију мотивацију за учење и интересовања за биологију као науку уз примену концепта одрживог развоја, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину.

Задаци наставе биологије су да ученици:

- усвоје наставне садржаје биологије са научног аспекта као основ за професионални развој и наставак школовања;
- разумеју опште законитости које владају у природи и прихвате их као основ за формирање сопствених и општих норми понашања према средини у којој живе;
- стекну способност интегративног-мултидисциплинарног приступа наставним садржајима;
- развију способности посматрања, уочавања, упоређивања и анализирања;
- развију способност логичког, критичког мишљења, закључивања и решавања проблема;
- развију научну писменост, способност за писану и вербалну комуникацију на матерњем језику у биологији као науци;
- развијају функционална знања из биологије, анатомије, физиологије и развића човека;
- развију способност коришћења информационих технологија;
- развију способност проналажења, прикупљања и анализе биолошких материјала и података;
- развију способност за рад у тиму, самовредновање, самостално презентовање резултата рада и вршњачко учење;
- прихвате да су очување природе и заштита животне средине, поштовање и чување националне и светске културне баштине, одговорно коришћење природних ресурса и заштита животиња њихови приоритетни задаци;
- развију свест о важности здравља и практикују здраве стилове живота;
- развију толерантно, хумано понашање без обзира на националне, религијске, полне и друге разлике међу људима;
- формирају радне навике и одговоран однос према раду;
- оспособе се за самостално и целоживотно учење.

Начин остваривања програма

Остваривање садржаја програма наставног предмета биологије одвијаће се коришћењем различитих облика рада и наставних метода, које ангажују ученике, повећавају њихову заинтересованост и одржавају максималну концентрацију, што често изискује комбинацију више различитих метода и облика рада током наставе. Реализација програма одвијаће се у складу са принципима активне, проблемске и истраживачке наставе. Уз примену фронталног облика неопходно је применити и друге наставне облике рада као што су: рад у пару – кооперативни рад, рад у групи, дебата и дискусија. Реализација програмског садржаја одвијаће се применом различитих метода, од усменог излагања, рада на тексту, преко метода илустрације, демонстрације, и практичних радова.

Захтеви

Приликом оцењивања ученичког постигнућа вредноваће се писмени и усмени одговори на постављена питања, активност ученика на часу, кућне припреме за најављене теме које ће се обрадити путем дискусије и дебате, издрата семинарских и тимских истраживачких радова као и способност повезивања (систематизације) и примена усвојених знања.

ФИЗИКА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ наставе физике јесте стицање елементарне функционалне писмености (природно-научне и техничке) и знања о основним физичким законима који дефинишу природу и својства звука, оспособљавање ученика за примену знања у струци и свакодневном животу, стицање радних навика, одговорности и способности за самосталан рад и за тимски рад, формирање основе за даље образовање.

Задачи наставе физике су да ученици:

- развијају функционалну писменост;
- стичу основна знања о појавама и законима из домена физике звука;
- примењују знања и повезују звучне појаве са уметничким извођењем на инструментима;
- развијају свест о значају експеримента у сазнавању, разумевању и проверавању физичких закона;
- стекну способност за уочавање, формулисање и решавање једноставнијих проблема;
- развијају логичко и апстрактно мишљење и критички став у мишљењу;

- схвате значај физике за технику и природне науке;
- развијају способности и вештине за примену знања из физике у струци;
- стичу знања о природним ресурсима, њиховој ограничености и одрживом коришћењу;
- развијају правилан однос према заштити, обнови и унапређењу животне средине;
- развијају радне навике, одговорност, систематичност, прецизност и позитиван став према учењу.

Захтеви

Наставни професор ће приликом оцењивања вредновати писмене и усмене одговоре на постављена питања, као и активност коју ученици испољавају на часу, пре свега спремностна сарадњу и интелектуалну размену у дискусији са другима, кућну припрему за најављену тему часа, допринос властитом усавршавању кроз додатно читање препоручене литературе, лично истраживање и прикупљање релевантног материјала, самосталну или тимску припрема и презентовање пројектних задатака. Вредновање ученичког постигнућа укључује (поред степена усвојеног знања и поменутих активности ученика) и писање радова/есеја и тестова у циљу систематизације градива, јер је то добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације.

СОЦИОЛОГИЈА

ЦИЉ

Циљ предмета социологија јесте да ученици овладају основним социолошким појмовима, како би боље разумели савремено друштво и успешније остварили своју улогу и место у њему; да ученици стекну применљива и функционална знања о друштвеним појавама, структури, развоју и противуречностима савременог друштва, како би развили кључне компетенције потребне за живот и партиципацију у демократски уређеном мултикултуралном друштву.

ЗАДАЦИ наставе социологије су да ученици:

- овладају основним знањима о најважнијим друштвеним појавама, те о повезаности појединца и друштва;
- унапреде способности заузимања критичког и ангажованог става према друштву и друштвеним институцијама;
- развију способности за улогу одговорног грађанина, за живот и партиципацију у демократски уређеном и хуманом друштву;
- усвоје вредности и формирају аутономни вредносни систем у складу са основним

- (универзалним) вредностима правде, истине, слободе, поштења и личне одговорности;
- развију лични и национални идентитет у духу мултикултурализма, поштовања и очувања националне и светске културне баштине;
 - унапреде и прошире општу културу;
 - јачају осетљивост у односу на постојање друштвених неједнакости (економских, образовних, родних, класних, етничких, глобалних...);
 - развију спремност за успостављање активног односа према решавању друштвених проблема;
 - унапреде способност да самостално проналазе релевантне информације и да успоставе критички однос према њима;
 - унапреде способност свих облика комуникације, дијалога и исказивања аргументованог става;
 - унапреде способност квалитетне и ефикасне сарадње са другима (групног рада, тимског рада).

Начин остваривања програма

Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима активне, проблемске истраживачке наставе, уз усаглашавање садржаја са одговарајућим методичким активностима. Уз традиционални, фронтални облик, примењују се и други различити облици радионичарског рада (симултана индивидуална активност, рад у паровима или малим групама, групна дискусија, дебата...).

Захтеви

Приликом оцењивања ученичког постигнућа вредноваће се писмени и усмени одговорина постављена питања, активност ученика на часу, кућне припреме за најављене теме које ће се обрадити путем дискусије и дебате, изградња семинарских и тимских истраживачких радова као и способност повезивања (систематизације) и примена усвојених знања.

ПСИХОЛОГИЈА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ наставе психологије је да допринесе формирању зреле, одговорне, социјализоване особе као и подршка развоју компетенција значајних за обављање професионалних активности и наставак школовања кроз стицање функционалних знања о основним карактеристикама психичког живота и понашања човека, разумевање психолошких основа уметничке делатности, формирање ставова, овладавање вештинама.

Задаци наставе психологије су да ученици:

- стекну основна знања о психичким процесима, особинама, стањима и њиховом манифестовању у понашању;
- разумеју психички живот особе као целину међусобно повезаних процеса, стања и особина;
- стекну основна знања о психологији стваралаштва;
- разумеју сопствену личност као део друштва и света око себе, увиде значај отворености за промене и лично ангажовање за сопствени развој и развој друштва;
- разумеју психолошке основе међуљудских односа, унапреде комуникацијске вештине;
- унапреде сарадњу са другима, као и способности за тимски рад;
- примењују стечена знања и вештине при доношењу одлука и решавању проблема у струци и свакодневном животу;
- унапреде способности за прикупљање, анализу, организацију, критичку процену, примену и преношење информација релевантних за психички живот човека и стваралаштво;
- унапреде стратегије и технике успешног учења и развију самоефикасност и позитивне ставове према учењу и образовању током целог живота;
- унапреде способност аргументације сопствених ставова и критичког мишљења;
- негују интелектуалну радозналост и стваралачке способности;
- разумеју концепт менталног здравља и значај превенције, унапреде здраве животне стилове и примењују их свакодневном животу;
- развију ставове и вредности значајне за живот у савременом мултикултуралном друштву који одражавају поштовање људских права, толеранцију, солидарност, уважавање различитости и родну равноправност.

ФИЛОЗОФИЈА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ наставе овог предмета је да код ученика развије свест о потреби да активно обликују свој и одговорно учествују у јавном животу хумано и демократски оријентисаног друштва, оспособљавајући их да независно критички мисле и просуђују, формирају сопствени поглед на свет који је осетљив на културни контекст, и да се у својим делима и поступцима руководе вредностима истине, добра, правде и лепоте чији смисао и значај откривају у процесу овладавања знањима и вештинама својственим филозофски култивисаној мисли.

Задаци наставе филозофије су да ученици:

- познају методолошку структуру научног и филозофског истраживања и оспособе се за примену критичко-рационалних метода у решавању практичних и теоријских проблема;
- доведу у везу властита мисаона искуства са карактеристичним филозофским проблемима и упознајући различита филозофска становишта стекну свест о сложености и креативној компоненти интелектуалног напора да се проникне у структуру стварности;
- разумеју значај историјског контекста и развојне димензије у настанку филозофских схватања, као и узајамно преплитање културних и интелектуалних традиција у настанку научних теорија и духовних творевина западне културе;
- овладају различитим мисаоним стратегијама и унапреде самостално и критичко суђење кроз анализу и интерпретацију филозофских текстова и реконструкцију филозофских аргумената;
- овладају анализом комплексних питања и идеја зарад формирања властитог погледа на проблеме савременог света;
- разликују сазнајне од вредносних судова и артикулишу властити вредносни систем у суочавању са етичким дилемама и изазовима друштва у коме живе;
- развију осетљивост за социјални и културни контекст, идентитет и разлике, овладају вештинама успешне комуникације, тимског рада и практикују технике за конструктивно решавање конфликта у свакодневном животу;
- преузимају одговорност за сопствене поступке, однос према природном и друштвеном окружењу, и да са успехом учествују у јавном животу друштва;
- унапреде способности за разложно (писмено и усмено) излагање мисаоних садржаја и учешће у расправи на начин који доприноси развијању атмосфере отворености и узајамног уважавања;
- усвоје и практикују интелектуалне врлине, ставове и вредности: интелектуалну отвореност и радозналост, истинољубивост, уважавање сведочанства и аргумента, спремност на аутокритику, толеранцију према разликама у мишљењу и непристрасност у процени властитих и туђих становишта, поступака и постигнућа;
- усвоје целовит приступ образовању који се темељи на међузависности и трансферу знања из различитих области, усаврше методе и технике за поспешивање властитог учења, развијају интересовање за (теоријска) знања, умећа и вештине потребне за даље образовање, индивидуални и професионални развој, и припреме се да у процесу доживотног учења адекватно одговоре на неизвесности и промене у каријери и социјалном статусу.

Начин остваривања програма

Срж наставе филозофије у четвртном разреду треба да чини обезбеђивање креативног, индивидуалног и флексибилног приступа проблемима филозофије у живој размени између наставника и ученика. Природа садржаја овог предмета омогућава коришћење различитих облика рада и наставних метода, које ангажују ученике и повећавају њихову заинтересованост. Реализација програма треба да се одвија у складу са принципима активне, проблемске и истраживачке наставе, уз усаглашавање садржаја са одговарајућим методичким активностима. Уз традиционални, фронтални облик, неопходно је применити и друге различите облике рада: текст анализу, рад у паровима или малим групама, групна дискусија, дебата. Ученике треба подстицати да проналазе информације користећи различите изворе и средстава информисања, да их критички процењују, да постављају релевантна питања, да унапређују културу дијалога, да аргументовано заступају или оспоравају одређена становишта или сопствене ставове.

Захтеви

Наставни професор ће приликом оцењивања вредновати писмене и усмене одговоре на постављена питања, као и активност коју ученици испољавају на часу, пре свега спремност на сарадњу и интелектуалну размену у дискусији са другима, кућну припрему за најављену тему часа, допринос властитом усавршавању кроз додатно читање препоручене литературе, лично истраживање и прикупљање релевантног материјала, самосталну или тимску припрему и презентовање пројектних задатака. Вредновање ученичког постигнућа укључује (пored степена усвојеног знања и поменутих активности ученика) и писање радова/есеја и тестова у циљу систематизације градива, јер је то добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације.

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ наставе физичког васпитања је да се разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно – образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци наставе физичког васпитања су:

- подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела (превенција

- постуралних поремећаја);
- развој и усавршавање моторичких способности и теоријских знања неопходних самостални рад на њима;
 - стицање моторичких умења (вештина) и теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
 - проширење и продубљавање интересовања које су ученици стекли у основној школи и потпуније сагледавање спортске гране, за коју показују посебан интерес;
 - усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаних општим циљем овог предмета (васпитно-образовног подручја);
 - мотивација ученика за бављење физичким активностима и формирање позитивних психо-социјалних образаца понашања;
 - оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада.

Начин остваривања програма

Суштина наставе физичког васпитања је развијање физичких способности, спортско - техничко образовање и повезивање физичког васпитања са животом и радом. На свим часовима наставе физичког васпитања, предвиђа се: развијање основних елемената физичке кондиције карактеристичних за овај узраст и пол; као и других елемената моторне умешности, који служе као основа за повећавање радне способности, учвршћивање здравља и даље напредовање у спортско техничком образовању, превентивно компензацијски рад у смислу спречавања и отклањања телесних деформитета, оспособљавању ученика у самосталном неговању физичких способности, помагању раста, учвршћивању здравља, као и самоконтроли и провери својих физичких и радних способности.

Захтеви

Програмски задаци се одређују индивидуално, према полу, узрасту и физичком развоју и физичким способностима сваког појединца на основу оријентационих вредности које су саставни део упутства за вредновање и оцењивање напретка ученика као и јединственој батерији тестова и методологије за њихову проверу и праћење.

Спортско техничко образовање се реализује у I, II, III разреду кроз заједнички програм (атлетика, вежбе на справама и тлу) кроз програм по избору ученика, а у IV разреду кроз програм по избору ученика.

Програм физичког васпитања је наставак програма физичког васпитања у основној школи, стим што је усмерен на још интензивније остваривање индивидуалних и друштвених потреба у области физичке културе.

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета је да се кроз стицање знања, овладавање вештинама, формирање ставова и система вредности допринесе оспособљавању ученика за компетентан, одговоран и ангажован живот у хуманом и демократски уређеном друштву утемељеном на основним људским вредностима, поштовању људских и грађанских права, у коме се уважава различитост, остварује солидарност и брига за друге.

Задаци наставе грађанског васпитања су да ученици:

- стекну знања о функционисању демократски уређеног друштва, улози грађанина,
- документима и институцијама које доприносе владавини права;
- усвоје вредности на којима се заснивају људска права и демократско друштво;
- развију спремност да делују у духу поштовања демократских вредности;
- јачају осећање самопоштовања, личног и групног идентитета;
- разумеју сложеност живота у мултикултуралној заједници и потребу узајамног уважавања и поштовања различитости;
- јачају осетљивост на појаве нетолеранције, дискриминације, стереотипа и предрасуда;
- разумеју значај сарадње и заједништва за добробит појединца и друштва, и овладају вештинама рада у групи и групног одлучивања;
- узму учешће у животу заједнице, покрећу акције и преузимају одговорност за личне одлуке;
- овладају вештинама успешне комуникације и примењују их у свакодневном животу;
- разумеју природу и узроке сукоба, упознају технике конструктивног решавања сукоба и примењују их у свакодневном животу;
- унапреде способности за прикупљање, анализу, организацију, критичку процену,
- примену и преношење информација из различитих извора релевантних за живот у демократском друштву;
- унапреде способност исказивања сопственог става уз коришћење аргумената;
- унапреде способности планирања личног и професионалног развоја.

Начин остваривања програма

Посебну пажњу у предмету грађанско васпитање имају продукти ученичких активности који могу бити различите врсте као што су постери, аудио-визуелни записи, презентације, прикази резултата истраживања и друго. Они се могу користити при интеграцији или рекапитулацији пређених садржаја, процени напредовања ученика као и

самопроцени наставника колико успешно ради. Продукти се могу користити и ван групе, на пример на изложби у холу школе, у школским новинама, сајту школе, у раду ученичког парламента, у локалној заједници или локалним медијима.

Како реализација програма треба да се одвија у складу са принципима активне, проблемске и истраживачке наставе са сталним рефлексијама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста прошлости и још више садашњости посебан захтев за наставнике представља потреба за припремом стално нових, актуелних материјала који најбоље одговарају садржају, циљевима и задацима предмета. Они се могу наћи у различитим изворима информација, с тим да треба оспособити и охрабривати ученике да и сами проналазе материјале који су погодни за обраду на часовима. Одговарајући филмови (изабрани делови) посебно су погодни за предмет грађанско васпитање јер подстицајно делују на ученике да искажу мисли, осећања и ставове. Интернет и различите социјалне мреже такође треба укључити у наставу грађанског васпитања јер су то облици комуникације који су блиски младима и на којима се могу препознати и анализирати многи проблеми живота у савременом свету.

Активности на часу треба да се одвијају у атмосфери где доминира поверење, поштовање различитости, међусобно уважавање, конструктивна комуникација, демократске процедуре. Наставник је главни креатор климе на часу и треба да буде свестан да се и на тај начин доприноси остварењу циља предмета.

Садржај грађанског васпитања има природну везу са садржајима других наставних предмета и ученицима треба указивати на ту везу, и по могућности, организовати тематске часове са наставницима сродних предмета.

ВЕРОНАУКА

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Ученици треба да спознају да је хришћанство живот у литургијској заједници и живот за литургијску заједницу; уоче да је личност кључни појам у разумевању хришћанског учења о Богу и човеку; науче да је Бог личност и да се само у заједници личности открива; уоче да је подвиг неопходно средство за остварење личне заједнице с Богом у Христу у којој ће Бог бити извор нашег вечног постојања и личног идентитета; уоче разлике између црквеног и световног сликарства.

Такође, ученици треба да науче да правилно дефинишу појмове: личност, слобода, љубав - на основу православног учења о Светој Тројици; уоче да је човек као икона Божија личност и да је он једино биће које је у личним односима, односима слободе, љубави према другом бићу, способно да уочи ограниченост природе и њену угроженост од небића; запазе да је Литургија икона начина Божијег постојања.

Потребно је ученицима помоћи да уоче да историју ствара човек као слободно биће са

Музичка школа - Суботица

једним конкретним циљем; испитујући историјске догађаје проникну у њихов крајњи смисао; уоче да се у делима људи огледа тежња за личним и бесмртним животом; науче да оцењују историјске догађаје на основу тога колико они дају правилан одговор на проблем превазилажења смрти у природи и слободног постојања човека као личности; упореде. Литургију и литургијски начин постојања света са истином која подразумева превазилажење смрти и постојање човека као личности, као апсолутног непоновљивог бића; уоче да православна уметност приказује свет не онаквим какав је сада, смртан и пролазан, већ какав ће бити у будућем Царству; стекну свест о томе да Црква није од овога света, али да је усвету и да постоји ради спасења света.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊАЗА ОПШТЕОБРАЗОВНЕ ПРЕДМЕТЕ У СРЕДЊОЈ ШКОЛИ

Детаљни програм наставе и учења општих предмета средње музичке школе:

Предмет	Налази се:
СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ	Сл Гласнику бр 11 из 2013
МАЂАРСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ	Сл Гласнику бр 6 из 17.08.1990 (I разред) и број 4 од 31.05.1991 (II, III и IV разред)
СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК	Сл Гласнику бр 11 из 2013
ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК (енглески)	Сл Гласнику бр 3 из 2015 (I, II, III и IV разред)
ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК (италијански или француски)	Сл Гласнику бр 4 из 1996
РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА	Сл Гласнику бр 11 из 2013 (I разред) и Сл Гласнику бр 4 из 1996 (II, III и IV разред)
ИСТОРИЈА СА ИСТОРИЈОМ КУЛТУРЕ И ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ	Сл Гласнику бр 11 из 2013
БИОЛОГИЈА	Сл Гласнику бр 11 из 2013
ФИЗИКА	Сл Гласнику бр 11 из 2013
СОЦИОЛОГИЈА	Сл Гласнику бр 11 из 2013
ПСИХОЛОГИЈА	Сл Гласнику бр 11 из 2013
ФИЛОЗОФИЈА	Сл Гласнику бр 11 из 2013
ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ	Сл Гласнику бр 11 из 2013
ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	Сл Гласнику бр 11 из 2013

Музичка школа - Суботица

СТРУЧНИ И ЗАЈЕДНИЧКИ ПРЕДМЕТИ ЗА СВЕ ОДСЕКЕ МУЗИЧКЕ ШКОЛЕ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	РАЗРЕДИ								
	ПРВИ		ДРУГИ		ТРЕЋИ		ЧЕТВРТИ		УКУПНО
	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	УКУПНО
<i>ТЕОРИЈА МУЗИКЕ</i>	1	35	/	/	/	/	/	/	35
<i>МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ</i>	1	35	/	/	/	/	/	/	35
<i>ХАРМОНИЈА</i>	/	/	3	105	2	70	2	66	241
<i>ИСТОРИЈА МУЗИКЕ СА УПОЗНАВАЊЕМ МУЗИЧКЕ ЛИТЕРАТУРЕ</i>	/	/	1	35	3	105	2	66	206
<i>МУЗИЧКИ ОБЛИЦИ</i>	/	/	1	35	1	35	2	66	136
<i>КОНТРАПУНКТ</i>	/	/	/	/	2	70	2	66	136
<i>НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА МУЗИКЕ</i>	/	/	/	/	/	/	1	33	33
СВЕГА Б:	2	70	5	175	8	280	9	297	822

ТЕОРИЈА МУЗИКЕ

ЦИЉЕВИ

- Унапређивање нотног писма и разумевање нотног текста,
- Повезивање савладаних поједничних области теорије музике у јединствену сазнајну целину, употребљиву да даље музичко школовање
- Сагледавање теорије музике као значајне олакшице за извођачку праксу
- Усавршавање на савладавању елемената за будућу анализу музичког дела.

ЗАДАЦИ

- Усвоје и прошире знања о нотном писму и нотном тексту
- Развију способност на повезивању појединих области теорије музике
- Развију способност за истраживање музичког садржаја
- Развију способност корелације теорије музике и осталих предмета

Начин остваривања програма

Ваља увек имати на уму да је т е о р и ј а музике, у ствари, у највећој мери п р а к т и ч а н предмет и да пре свега као такав има свој смисао и вредност, чинећи основу за изучавање других, сложенијих музичко-теоријских дисциплина, за солфеђо, и за свакојако практично музицирање. Зато и настава овог предмета треба да се тек у нужној мери бави начелним тумачењима и систематизацијом у чему ученике треба превасходно упутити на уџбенике да далеко највећу пажњу посвети практичним вежбама, усменим и писменим (увек и са ослоном на реалан звук), кроз које ће се поуздано овладати пре свега интервалима, лествицама и акордима, али такође и свим елементима музичке писмености, неопходним за сваког школованог музичара.

МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

ЦИЉЕВИ

- Теоријско овладавање функцијом појединачног инструмента
- Развој практичне употребе инструмента у оркестру, соло и камерној музици
- Усвајање нотације кључева и траспозиције појединих инструмената
- Усавршавање анализе партитура и појединих инструменталних деоница

ЗАДАЦИ

- Проширивање знања о музичкој литератури
- Развијању способности на препознавању инструмената по звуку и изгледу
- Рад на анализи партитура и инструменталних деоница
- Развијање способности да пореде групе инструмената и њихове улоге у оркестру

Начин остваривања програма

Тежиште у приказивању инструмената треба ставити на главне представнике своје врсте и оне који у савременој пракси имају најистакнутију улогу и најзначајнију литературу (виолина, виолончело, харфа, клавир, флаута, обоа, кларинет, фагот, хорна, труба, тромбон, оргуље, тимпани); остале приказати превасходно у поређењу с њима, као варијанте.

Безусловно треба инсистирати на препознавању инструмената по звуку и по изгледу, кроз што већи број добро одабраних музичких примера из најпознатије литературе, као и слика (цртежа) инструмената, а према могућностима и кроз приказ најважнијих инструмената уживо, или видео снимком.

Музичка школа - Суботица

Проблема нотације, кључева, транспозиција, као и упознавање специфичних извођачких упутстава и термина, треба обрадити (и) кроз писмене вежбе, евентуално домаће задатке, а такође анализу партитура и појединих инструменталних деоница у литератури. Посета јавним часовима у школи, као и евентуалним концертима, посебно оркестарским, такође треба да помогне успешније усвајање градива.

ХАРМОНИЈА

ЦИЉЕВИ

- Развој улоге хармоније у музици
- Развој основних елемената хармоније
- Упознавање строгог и слободог хармонског става
- Упознавање ванакордских тонова
- Развој акордских веза
- Развој промене тоналитета
- Развој на препознавању и анализи различитих хармонских стилова.

ЗАДАЦИ

- Развој улоге хармоније у музици
- Развој основних елемената хармоније
- Развој способности рада у слободном хармонском ставу
- Рад на употреби ванакордских тонова
- Рад на савладавању акордских веза
- Рад на савладавању промене тоналитета (дијатонска, хроматска модулација, енхармонска модулација)
- Рад на препознавању и анализи различитих хармонских стилова.

Начин остваривања програма (упутство)

Настава хармонијене сме да се ограничи само на теоријско упознавање ученика са садржајима програма, већ од почетка треба настојати да се ученик оспособи да свесно анализира хармонски став. При том је веома важно да свака теоријска поставка буде оживљена звуком и примерима из литературе; свака новообрађена акордска веза треба да буде одсвирана више пута и пажљиво одслушана.

Захтеви:

У сваком разреду су предвиђена **по два писмена задатка**, односно по један у сваком

полугодишту, у трајању од два школска часа. Као важан сегмент провере нивоа усавлађивању програма, поред свакодневног пропитивања ученика током године, издвајају се годишње смотре, као и законом прописани годишњи испити, а све у циљу уочавања успеха или, пак, основних пропуста у раду ученика, али и професора.

ИСТОРИЈА МУЗИКЕ СА УПОЗНАВАЊЕМ МУЗИЧКЕ ЛИТЕРАТУРЕ

ЦИЉЕВИ

- Оспособљавање на разликовању различитих музичких карактеристика у односу на временску динстанцу
- Подстицање корелације са осталим музичким предметима
- Усавршавање способности за класификацију периода музичке историје
- Развој на стваралаштву истакнутих композитора сваке епохе
- Развој и усвршавање на познавању музичке литературе

ЗАДАЦИ

- Рад на разликовању различитих музичких карактеристика у односу на временску динстанцу
- Рад на подстицању корелацији са осталим музичким предметима
- Унапређивање способности за класификацију периода музичке историје
- Унапређивање знања о стваралаштву истакнутих композитора сваке епохе
- Рад на унапређивању познавања музичке литературе

Начин осваривања програма

Наставна грађа систематизована је по историјско-стилским целинама у циљу стицања што ширег општемузичког образовања ученика као и повезивања овог предмета са осталим стручним (музички облици, хармонија, контрапункт) као и шире стручним предметима (историја књижевности, историја, историја уметности). Свака већа јединица из градива мора бити пропраћена звучним, тј. слушним примерима, док највећи ствараоци морају бити и слушно и аналитички обрађени. У ту сврху треба увек бирати најпопуларнија дела, деци доступна и једноставна за памћење. Неопходно је што више ученике ангажовати приликом слушања музике, користећи партитуре, ноте, ликовне или филмске, видео прилоге.

Захтеви:

Ученици се током године пропитују усменим и писменим путем. За поједине области могуће је урадити семинарске радове, читати их јавно и тиме развијати процес мишљења,

повезивања, закључивања и развијати елементе писмености и изражавања. Пожељни су и слушни тестови, са примерима који су обрађивани на часу.

МУЗИЧКИ ОБЛИЦИ

ЦИЉЕВИ

- Упознавање елемената музичких облика
- Упознавање форми музичких облика
- Усавршавање способности за анализом форми музичких облика

ЗАДАЦИ

- Рад на способности разликовања елемената музичких облика
- Развијање способности самосталне анализе соло песме, ронда, варијација, свите, сонате, концерта
- Рад на анализи облика вокално-инструменталних форми

Начин остваривања програма (упутство)

Да би ученици усвојили одређене појмове и схватили њихову узајамну повезаност, да би им се олакшао приступ у анализи мањих и већих целина, као и сложенијих облика, неопходно је обратити пажњу на редослед и флексибилност у излагању градива појединих методских јединица.

Полазак од реченице и периода, као елемента музичког облика, а тек потом изучавање њихових структуралних односно тематских елемената - двотакта и мотива, предлаже се зато што су ученицима реченица и период најближе и најлакше обухватне формалне целине, познате било кроз свирање музичке литературе, или кроз рад на хармонији, чији се задаци углавном и постављају као реченице и периодичне целине, почев од учења каденце и полукаденце. Пожељно је, међутим, да се посебна пажња посвети управо микроструктури облика, јер њено темељно разумевање и аналитичко упознавање има пресудан значај за даље успешно сналажење и у сложенијим формалним целинама.

Захтеви

Усмено испитивање пређеног градива и анализа изабраних композиција.

КОНТРАПУНКТ

ЦИЉЕВИ

- Сагледавање историјског развоја контрапункта
- Оспособљавање за усавршавањем рада на вокалном контрапункту
- Оспособљавање за усавршавањем рада на инструменталном контрапункту
- Упознавање са барокном инструменталном полифонијом

ЗАДАЦИ

- Развијање способности за сгледавањем историјског развоја контрапункта
- Развијање способности рада на вокалном контрапункту
- Развијање способности разликовања врста имитације
- Развијање способности рада на инструменталном контрапункту
- Изучавање тоналног плана фуге
- Развијање способности рада на барокној инструменталној полифонији

Начин остваривања програма (упутство)

Да би се карактер ренесансне полифоније приближио ученицима, неопходно је на почетку (уз методску јединицу „основи вокалног контрапункта“) користити звучне илустрације - преслушати одломак мисе и бар један мотет Палестрине. Преслушавање одговарајуће литературе ваља спроводити и касније, нарочито приликом обраде третмана текста, вишегласног става и вокалних полифоних облика (мотет). Истом циљу допринеће и певање задатака израђених на часу, што је необично важно и за развој полифоног слуха.

Барокна полифонија је ученицима ближа, с обзиром да је слушају и свирају од почетка свога музичког образовања. Ипак, и овде ће звучне илустрације допринети бољем увиду у стилске особености барокне музике и пружити поузданију основу за практичан рад, а и за аналитичко сагледавање.

Обрада градива барокне полифоније захтева доста еластичности. И овде практичан рад започиње од израде другог гласа на задати (својеврстан) кантус фирмус, за чиме следи самостално писање двогласа, потом и трогласа - преко задатог хармонског плана и хармонског ритма, са задатим почецима гласова или без њих, па све до израде одговарајућих полифоних облика.

Захтеви

У оба разреда треба предвидети израду **по једног писменог задатка у сваком полуугодишту**, у трајању од два школска часа.

НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА МУЗИКЕ

ЦИЉЕВИ

- Оспособљавање на разликовању различитих музичких карактеристика у односу на временску динстанцу
- Подстицање на корелацији са осталим музичким предметима
- Сагледавање стваралаштва истакнутих композитора сваке епохе
- Усавршавање познавању музичке литературе

ЗАДАЦИ

- Рад на разликовању различитих музичких карактеристика у односу на временску динстанцу
- Унапређивање рада на корелацији са осталим музичким предметима
- Унапређивање сазнања стваралаштва истакнутих композитора сваке епохе
- Унапређивање познавања музичке литературе

Начин остваривања програма

Обиман програм неопходно је реализовати уз звучне примере, које бира наставник међупонуђеним из Наставног плана и програма. Сва расположива литература треба да послужи и да се користи, како би мањи део часа представљао изношење биографских и др. информација, а већи „озвучење“ материје. Потребно је студиозније и дуже задржавање на делима највећих стваралаца која треба обрадити кроз анализу и приказ целокупног рада; нпр Мокрањац: Руковети или Коњовић: музичке драме. Подразумева се корелација са општом историјом музике, историјом уметности и историјом књижевности. Уколико је могуће, користити видео снимке и друге врсте презентације савремене музике (телевизијске емисије), посете фестивалима савремене музике, концертима.

Захтеви

Начин проверавања градива треба да буде разноврстан – поред наративног, до дијалогске методе, система тестирања, до семинарских радова који би поједину материју продубили савише аспеката – аналитичког, историјског и сл.

Музичка школа - Суботица

ОДСЕК ВОКАЛАНО-ИНСТРУМЕНТАЛИ Образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ – КЛАСИЧНА МУЗИКА

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	РАЗРЕДИ								
	ПРВИ		ДРУГИ		ТРЕЋИ		ЧЕТВРТИ		УКУПНО
	НЕД	ГОД	НЕД	ГОД	НЕД	ГОД	НЕД	ГОД	УКУПНО
<i>СОЛФЕЂО</i>	2	70	2	70	2	70	2	66	276
<i>ГЛАВНИ ПРЕДМЕТ</i>	3	105	3	105	3	105	3	99	414
<i>КАМЕРНА МУЗИКА</i>	1	35	1	35	2	70	2	66	206
<i>ОРКЕСТАР-ХОР</i>	2	70	2	70	2	70	2	66	276
<i>ЧИТАЊЕ С ЛИСТА</i>	1	35	1	35	1	35	1	33	138
<i>УПОРЕДНИ КЛАВИР/КОРЕПЕТИЦИЈА ЗА КЛАВИРИСТЕ И ОРГУЉАШЕ</i>	1	35	1	35	1	35	1	33	138
<i>ЕТНОМУЗИКОЛОГИЈА</i>	/	/	/	/	1	35	1	33	68
<i>СВЕГА ВИО:</i>	10	350	10	350	12	420	12	396	1516

СОЛФЕЂО

за све одсеке сем теоретског одсека

ЦИЉЕВИ

- Стицање новог и координисање и систематизација усвојеног знања са нивоа ОМШ у функцији схватања, перцепције и рецепције музике.
- Разумевање садржаја музике и оспособљавање за опажање, извођење и тумачање музике.
- Континуирани развој музикалности и музичке писмености.
- Корелација и интеракција садржаја рада на настави солфеђа са садржајима на настави инструмента, камерне музике, хора или оркестра и свим другим видовима теоретске наставе.

ЗАДАЦИ

- Рад на унапређивању способност разумевања музичког садржаја

Музичка школа - Суботица

- Рад на интерпретацији, памћењу и записивању музичког текста,
- Рад на праћењу латентне хармонија у инструктивним примерима и примерима из уметничке инструменталне и вокалне литературе.
- Рад на унапређивању корелацији и интеракцији са садржајем рада теоретске наставе, као и настави инструмента, камерне музике, хора, оркестра.

Начин остваривања програма

Организација часа солфеђа умногоме доприноси успешној реализацији програма.

Предлаже се устаљени рад на опажању и интонирању (на почетку часа), певање са листа и диктат (мелодијски и ритмички, а са комбиновањем истих – једног часа дужи рад на ритму, следећег на мелодици) и ритмичко читање (у комбинацији са равномерним читањем).

КАМЕРНА МУЗИКА

ЦИЉЕВИ

- Усавршавање способности за заједничким музицирањем
- Неговање и међусобно усклађивање интонације
- Познавање и слушање других гласова у ансамблу
- Развијање способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад.

ЗАДАЦИ

- Рад на унапређивању способности усаглашавању индивидуалног са групним музицирањем.
- Рад на усаглашавању интонације и артикулације са осталим члановима у групном раду.
- Оспособљавање за даљи рад и школовање у оквиру наставе групног музицирања
- Рад на развијању способности комуницирања, дијалога и ефикасне сарадње са другим члановима.

ОБАВЕЗАН МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- а) два дуета;
- б) два циклична дела.

Музичка школа - Суботица

Начин остваривања програма

Предмет камерна музика је у тесној вези са предметима корепетиција и читање с листа па све то треба имати у виду приликом планирања програма како би се остварила корелацијаса наведеним дисциплинама које са овим предметима чине заједништво.

Обука на часовима подразумева упутство за вежбање, указивање на одређену проблематику и њено разрешавање, док пракса треба да пружи могућност провере колико, шта и како је урађено, као и докле се стигло. Како су и могућности свирања и вежбања индивидуална ствар и камерну музику треба посматрати на тај начин, без обзира колико је ученика у групи на часу. Нормално је да се програм за једног ученика – док се ученик води кроз предмет камерна музика – прилагођава његовом инструменталном нивоу, његовој спретности, знању и брзини савладавања задатака.

Захтеви:

Ученик је обавезан да у сваком полугодишту наступи, у камерном саставу, бар на интерном часу или концерту.

ХОР

ЦИЉЕВИ

- Анимирање и оспособљавање ученика за групно музицирање.
- Усаглашавање индивидуалног извођења са захтевима певања у групи.
- Усавршавање интонације и артикулације свих ученика у свим видовима групног музицирања.
- Развијање перцепције слушања осталих чланова у групи..
- Развијање жеље за радом и остварањем успеха у групи.

ЗАДАЦИ

- Рад на унапређивању способности за савладавање тежих композиција хорске литературе.
- Рад на усаглашавању индивидуалног извођење са групним музицирањем.
- Рад на оспособљавању усаглашавања интонације и артикулације са осталим члановима хора.
- Рад на усавршавању вокалне технике.
- Рад на усавршавању правилног дисања и импостацији.

Хор се формира од ученика сва четири разреда па је и програм јединствен, али се само разликује годишњи фонд часова.

Музичка школа - Суботица

Начин остваривања програма (упутство)

У зависности од састава ученика, година старости и других услова школа може организовати хорове: женски, мушки и мешовити. Известан број ученика се управо у овом периоду налази у фази мутирања па професор треба да буде веома пажљив у третману оваквих гласова. Немарност према овом проблему може проузроковати касније трајно оштећење гласница.

Према броју ученика хорови могу бити великог састава или камерни и певати двогласна, трогласна, четворогласна или вишегласна дела.

Захтеви

У току школске године требало би приредити најмање два концерта на којима би се хор представио публици. Заједно са наступима у оцену хора треба подједнако уврстити присуство и ангажман ученика на пробама. Диригент може да оцењује и квалитет певања и ниво научене композиције у току школске године. За овакву врсту провере је најзгодније певање у квартету или квинтету, у зависности од састава хора и композиције која се изводи.

ОРКЕСТАР

ЦИЉЕВИ

- Развијање способности ученика за групно музицирање.
- Усавршавање способности да се индивидуално извођење подреди потребама групног.
- Усавршавање способности за усаглашавањем интонације и артикулације свих ученика у свим видовима групног музицирања.
- Развијати перцепцију слушања осталих чланова.
- Развијати жељу за радом у групном музицирању.

ЗАДАЦИ

- Рад на оспособљавање за даље оркестарско музицирање
- Анимирање ученика за музицирање у великим ансамблима
- Рад на усаглашавању индивидуалног са групним музицирањем.
- Рад на унапређивању интонације и артикулације са осталим члановима у групном раду.

Пошто се оркестар формира од ученика сва четири разреда програм је јединствен, али се по разреду остварује различит фонд часова.

Музичка школа - Суботица

Начин остваривања програма (упутство)

У циљу увећања мотивисаности ученика за заједничко, односно оркестарског музицирање, а самим тим и подизања квалитета наставе оркестра, пракса је укључивање бивших ученика школе у рад оркестра, чиме се употпуњује састав оркестра и пружамогућност ученицима да, кроз извођење сложенијих оркестарских композиција икомпозиција за симфонијски оркестар, стекну потребно искуство за даљи професионални развој. Такође, у истом циљу, неговаће се сарадња са другим, школским, односно, омладинским оркестрима из земље и иностранства, настава у оквиру оркестарских кампова и концертне активности.

Захтеви

Највећи број ученика који се из редова средње школе определили за професионално бављење музиком свира у оркестрима, стога значај часова оркестра мора бити јасан не само диригенту и ученицима већ и њиховим професорима главног предмета. Професор може да оцењује и квалитет свирања у току године. За овакву врсту провере је најпрецизније свирање композиције у квартету, квинтету итд. у зависности од састава оркестра.

Средњошколски симфонијски оркестар има три велика наступа у току школске године: у октобру (Дан школе), у децембру (Новогодишњи концерт) и у мају (матурски концерт).

ЧИТАЊЕ С ЛИСТА

ЦИЉЕВИ

- Развој ученика на савладавњу вештине брзог и течног читања нотног текста,
- Развој ученика на оспособљавању за корепетиторску праксу
- Упознавања ученика са широм клавирском, инструменталном и вокалном литературом.

ЗАДАЦИ

- Рад на оспособљавању ученика да после краће визуалне анализе успешно прочита задани нотни текст поштујући све задане параметре (тоналитет, темпо, динамику, артикулацију, ритам...)
- Рад на оспособљавању ученика за анализу текста и развијење способност да унапред види нотни материјал, а по могућству и чује мелодијске и хармонске покрете који следе.
- Развијање општег понашања музичке литературе.
- Настава предмета читање с листа обухвата и упознавање оркестарске-хорске

литературе.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

I – II разред:

- а) 10 етида;
- б) 15 композиција различитог садржаја, облика и карактера;
- в) две композиције предвиђене програмом за камерно музицирање;
- г) две композиције за оркестар - хор.

III–IV разред:

- а) 8 етида;
- б) 12 композиција различитог садржаја, облика и карактера;
- в) две композиције предвиђене програмом за камерно музицирање;
- г) две композиције за оркестар - хор.

Начин остваривања програма (упутство)

Предмет читање с листа повезан је са главним предметом, предметом камерна музика и предметом оркестар шта и треба имати у виду приликом остваривања плана и програма.

Наставу изводити индивидуално или у паровима како би ефекат обуке био што је могуће већи. Знања стечена на часовима овог предмета треба да омогуће ученику њихову најширу примену у пракси.

Постепено ширити опсег читаног текста. Настава подразумева упутства за вежбање, указивање на одређену проблематику са којом се срећемо у музичкој литератури и, свакако, како је решити и превазићи. Практика треба да омогући ученику његов несметан рад над композицијама код куће, на часу, на репетицијама оркестра и камерних ансамбала. Кроз четири године обуке на овом предмету техника „прима виста“ треба да буде рутинска и уобичајена ствар као саставни и неодвојиви део културе ученика са средњим образовањем.

Музичка школа - Суботица

УПОРЕДНИ КЛАВИР

за ученике свих одсека осим соло певања

ЦИЉЕВИ

- Развој унапређивања извођачке технике: скале, свирање кандеци, етиде, техничке вежбе, једноставне вежбе за полифонију, сонатине, вежбе за читање с листа, вежбе за четвороручно свирање.
- Развој способности ученика за повезивање овог предмета са главним предметом који ученик изучава

ЗАДАЦИ

- Рад на усавшавања извођачке технике
- Рад на савршавању техничког ниво који треба да је у функцији потреба примене основног, односно главног предмета који ученик изучава

Табела: Обавезни минимум градива упоредног клавир по разредима

	Упоредни клавир
I разред	а) 40 вежби из неке почетне школе; б) три етиде; в) четири композиције по слободном избору, различитих стилова и карактера; г) две клавирске пратње малих комада за соло инструмент (виолина, гитара....) или композиције за четири руке (Јела Кршић: „Засвирајмо заједно" I свеска).
II разред	а) шест етида са различитим техничким захтевима; б) једна сонатина или више ставова различитог карактера из разних сонатина; в) пет композиција по слободном избору различитог карактера и стила од старих мајстора до савременог стваралаштва.
III разред	а) шест етида са различитим техничким захтевима; б) две композиције полифоног стила; в) четири композиције по слободном избору.
IV разред	а) четири етиде различитих техничких захтева; б) три полифоне композиције различитог карактера; в) једна цела сонатина; г) три слободне композиције различитог карактера.

Музичка школа - Суботица

УПОРЕДНИ КЛАВИР

за соло певаче на вокално инструменталном одсеку

ЦИЉЕВИ

- Развој унапређивања извођачке технике: скале, свирање кандеци, етиде, техничке вежбе, једноставне вежбе за полифонију, сонатине, вежбе за читање с листа, вежбе за четвороручно свирање.
- Развој способности ученика за повезивање овог предмета са главним предметом који ученик изучава

ЗАДАЦИ

- Рад на усавршавању извођачке технике
- Рад на усавршавању техничког нивоа који треба да је у функцији потреба примене основног, односно главног предмета који ученик изучава

Табела: Обавезни минимум градива упоредног клавир по разредима

	Упоредни клавир
I разред	а) 12 етида различитог карактера; б) три полифоне композиције; в) две сонатине; г) три композиције по слободном избору.
II разред	а) осам етида са различитим техничким захтевима; б) три полифоне композиције; в) једна цела сонатина или три става из различитих сонатина различитог карактера; г) три композиције по слободном избору различитог карактера.
III разред	а) осам етида различитих техничких захтева; б) четири композиције полифоног карактера; в) једна цела сонатина; г) четири композиције слободног облика од којих једна треба да буде клавирска пратња вокалне деонице, соло весме или вокализе.
IV разред	а) шест етида; б) четири полифоне композиције; в) две сонатине; г) четири композиције по слободном избору од чега једна треба да буде лака клавирска пратња вокалне деонице, соло песме или вокализе.

Музичка школа - Суботица

Начин остваривања програма (упутство)

Педагог мора да сагледа у потпуности личност ученика са којим ради, његове психофизичке способности. Он планира и индивидуални програм за сваког ученика на годишњем нивоу, водећи рачуна о поступности у повећавању захтева и развоју ученикових пијанистичких и музичких способности. Тако ће и репертоар у појединим случајевима бити усметен према могућностима ученика. То ипак не би требало да донесе превелика одступања у погледу годишњег програма рада. Предложена литература је само основа за избор композиција, а он не искључује из рада остала слична дела других аутора која својим квалитетима и захтевима успешно доприносе професионалном развоју ученика.

КОРЕПЕТИЦИЈА

за клавиристе и оргуљаше

ЦИЉЕВИ

- Развијање ученика са циљем овладавањавештине брзог и течног читања нотног текста, ради оспособљавања ученика за корепетиторску праксу
- Упознавања са широм клавирском, инструменталном и вокалном литературом.

ЗАДАЦИ

- Рад на усавршавању способности ученика да после краће визуалне анализе успешно прочита задани нотни текст поштујући све задане параметре (тоналитет, темпо, динамику, артикулацију, ритам...)
- Рад на усавршавању способности за анализу текста и развијење способност да унапред види нотни материјал, а по могућству и чује мелодијске и хармонске покрете који следе.
- Оспособљавање ученика за успешну сарадњу са другим инструменталистом (певачом)

Табела: Обавезни минимум градива корепетиције по разредима

	Корепетиција
I разред	а) за корепетицију у току године треба обрадити и увежбати најмање 30 дела различитог карактера и облика, за различите ин-струменте.
II разред	а) за корепетицију у току године треба обрадити и увежбати најмање 25 дела различитог карактера и облика, за различите ин-струменте.

Музичка школа - Суботица

III разред	а) за корепетицију у току године треба обрадити и увежбати најмање 15 дела различитог карактера и облика, за различите инструменте.
IV разред	а) у току године ученик треба да увежба најмање 10 дела различитог карактера и за различите инструменте

Начин остваривања програма (упутство)

Како су могућности и вежбање и свирање индивидуална ствар, треба и корепетицију посматрати на тај начин. Нормално је да се програм овог предмета за једног ученика прилагођава, пре свега, његовом инструменталном нивоу, а затим његовој спретности, знању, брзини савлађивања задатака.

Захтеви

Сваки ученик је обавезан да два пута годишње - или једанпут у сваком полугодишту - наступи на интерном или јавном часу као корепетитор.

ЕТНОМУЗИКОЛОГИЈА

ЦИЉЕВИ

- Упознавање ученика са развојем етномузикологије
- Развијање способности за правилном употребом тремина фолклор, музички фолклор, етномузикологија
- Развијање способности за разликовање звучних карактеристика воклане, инструменталне и вокално-инструменталне традиционалне музике
- Развијање способности за разликовање и уочавање карактеристика српске традиционалне музике као и карактеристике музике осталих Балканских народа

ЗАДАЦИ

- Рад на упознавању ученика са развојем етномузикологије
- Рад на развијању способности за правилном употребом тремина фолклор, музички фолклор, етномузикологија
- Рад на развијању способности за разликовање звучних карактеристика воклане, инструменталне и вокално-инструменталне традиционалне музике
- Упознавање са публикованом и дискографском архивом
- Рад на развијању способности за разликовање и уочавање карактеристика српске

Музичка школа - Суботица

- традиционалне музике као и карактеристике музике осталих Балканских народа
- Рад на анализи записа српске традиционалне музике

Начин остваривања програма

Наставни програм, обухваћен наведеним областима, формулисан је кроз јасно дефинисане наставне јединице које се обрађују у складу са датим фондом часова. Водећи рачуна о структури градива из етномузикологије, која у многостручности за ученике представља потпуно нови предмет, важно је максимално приближити материју ученицима.

Припрема обухвата читав спектар активности – од детаљног проучавања литературе (старијих издања, али и нових публикација), избора адекватне дискографије, израде powerpoint презентације. Посебно је важно обучити ученике да разликују традиционалну музику од осталих видова употребе традиционалне музике у данашње време.

ГЛАВНИ ПРЕДМЕТ

ГУДАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

ЦИЉЕВИ

- Перманентан рад на усавршавању меморије и музичког слуха.
- Развијање инструменталне технике кроз музику као средства музичког израза.
- Развијање и усавршавање вештине музичког начина размишљања
- Развијање способности за концертну делатност као и смисао за заједничко музицирање.
- Развијање афинитета према импровизацији, као једном од начина развоја музичког мишљења
- Припремање ученика за професионалну делатност.

ЗАДАЦИ

- Проналажење и планирање педагошких поступака помоћу којих ће се оптимално подстицати развој индивидуалних квалитета ученика.
- Усавршавање меморије и музичког слуха.
- Упознавање ученика са стилима свих музичких раздобља.
- Неговање културе извођачких покрета.
- Оспособљавање ученика за даље школовање и перманентно усавршавање
- Оспособљавање за самостално креирање интерпретације дела различитих стилова.

Музичка школа - Суботица

Табела: Обавезни минимум градива гудачких инструмената по разредима

	Виолина	Виола	Виолончело	Контрабас
I разред	<p>а) Студије промене позиција и двогласа;</p> <p>б) 5 дурских, истоимених молских и хроматских скала са разложеним трозвучима и четворозвучима;</p> <p>в) 10 етида;</p> <p>г) 2 дела велике форме: 1 концерт и 1 предкласична или класична соната;</p> <p>д) 4 мале форме - комада.</p>	<p>а) по 1 етида из сваког дела „Хрестоматије“;</p> <p>б) 3 комада;</p> <p>в) 2 концерта или 2 сонате.</p>	<p>а) 8 дурских и молских скала са трозвучима, различитим потезима и ритмичким варијацијама, преко четири октаве;</p> <p>б) 8 етида;</p> <p>в) 3 комада;</p> <p>г) 2 дела велике форме.</p>	<p>а) 5 скала;</p> <p>б) Симандл - обе свеске или вежбе другог аутора за одговарајуће техничке проблеме;</p> <p>в) Л. Штрајхер првих 10 страна - или од другог аутора ве- жбе сличне проблематике и обима;</p> <p>г) 25 етида;</p> <p>д) 2 комада;</p> <p>ђ) 1 сонате.</p>
II разред	<p>а) Студије промена позиција и двогласа;</p> <p>б) 8 дурски, истоимених молских и хроматских скала са разложеним трозвучима и четворозвучима које нису обрађиване у I разреду;</p> <p>в) 10 етида;</p> <p>г) 2 дела велике форме: 1 концерт и 1 класична соната (препоручују се два става из једне од Телеманових фантазија за соло виолину као припрема за извођење Бахових партита и соната за виолину соло);</p> <p>ђ) 4 дела мале форме - комада.</p>	<p>а) по 1 етида из сваког дела хрестоматије;</p> <p>б) 2 концерта или две сонате;</p> <p>в) 4 комада.</p>	<p>а) 8 дурских и молских скала са трозвучима, различитим потезима и ритмичким варијацијама преко четири октаве;</p> <p>б) 8 етида;</p> <p>в) 4 комада;</p> <p>г) 3 дела велике форме.</p>	<p>а) 5 скала;</p> <p>б) Симандл - VI свеска цела и половина VII свеске или вежбе другог аутора одговарајућих техничких проблема;</p> <p>в) 25 етида;</p> <p>г) 2 комада;</p> <p>д) 1 сонате.</p>
III разред	<p>а) Студије промене позиција и двохвата;</p> <p>б) припремне вежбе за прсторедне октаве и дециме;</p> <p>в) 8 дурских, истоимених молских и хроматских скала са разложеним трозвучима и четворозвучима, које нису обрађиване у претходним разредима - до четири повисилице и четири снизилице, које се чешће појављују у литератури, треба стално усавршавати;</p> <p>г) 10 етида;</p> <p>д) 2 дела велике форме: један концерт и једна соната; ђ) два лакша става из партита Ј. С. Баха;</p> <p>е) 4 дела мале форме.</p>	<p>а) по 1 етида из сваког дела хрестоматије;</p> <p>б) 2 концерта или две сонате;</p> <p>в) 4 комада различита по карактеру.</p>	<p>а) 3 дурске и три молске скале у терцама, секстама и окта- вама превезано без штрихова;</p> <p>б) 6 етида;</p> <p>в) 4 комада;</p> <p>г) Бахова свита;</p> <p>д) соната и концерт.</p>	<p>а) 5 скала;</p> <p>б) Симандл - VII до краја и VIII свеске - флажолети или вежбе другог аутора одговарајућих техничких проблема;</p> <p>в) 25 етида;</p> <p>г) 2 комада;</p> <p>д) 1 сонате;</p> <p>ђ) 1 концерт.</p>

Музичка школа - Суботица

IV разред	а) Студије промена позиција и двохвата; б) прсторедне октаве и дециме; в) дурске и молске скале кроз четири октаве - Ге, А, Бе - у тоналитетима који се чешће појављују до четири повисилице и че- тири снизилице и даље усавршавати; г) 8 етида; д) 2 дела велике форме: концерт и соната; ђ) 2 става из партите или сонате Ј. С. Баха за виолину соло; е) 4 дела мале форме.	а) по 1 етида из сваког дела хрестоматије; б) глисанда и флажолети; в) читање са листа камерних и оркестарских дела, као и сола из истих; г) 2 става из свита или соната Ј. С. Баха; д) 2 концерта; ђ) 4 комада различита по карактеру.	а) 3 дурске и 3 молске скале у терцама, секстама и октавама; б) 6 етида; в) 5 комада; г) Бахова свита; д) концерт.	а) 5 скала; б) Симандл - VIII до краја или вежбе другог аутпра одговарајућих техничких проблема; в) 10 етида; г) 1 каприс; д) 2 комада; ђ) 1 сонате; е) 2 става свите; ж) 1 концерт.
----------------------	--	--	--	---

Начин остваривања програма

Педагог мора да сагледа у потпуности личност ученика са којим ради, његове психофизичке способности, и да му помогне при професионалном опредељењу и усмеравању. Он планира и индивидуални програм за сваког ученика водећи рачуна о поступности у повећавању захтева и хармоничном развоју ученикових инструменталних и музичких способности.

Посебан део у настави су припреме ученика за такмичења. Она могу бити веома корисна као подстицај у раду, као мотив за већи број одговорних јавних наступа.

ТРЗАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

ГИТАРА

ЦИЉЕВИ

- Перманентан рад на усавршавању меморије и музичког слуха.
- Развијање инструменталне технике кроз музику као средства музичког израза.
- Развијање и усавршавање вештине музичког начина размишљања
- Развијање способности за концертну делатност као и смисао за заједничко музицирање.
- Развијање афинитета према импровизацији, као једном од начина развоја музичког мишљења
- Припремање ученика за професионалну делатност.

ЗАДАЦИ

- Проширивање знања о музици за гитару и лауту кроз разне епохе.
- Развијање професионалног приступа изучавању и раду на музичким делима.
- Оспособљавање за самостални рад на композицији и самостално креирање итерпретације.
- Развијање техничких способности ученика кроз рад на скалама, акордима и специфичним техничким вежбама.
- Подстицање и развијање способности за концертну делатност.
- Проналажење и развој индивидуалних квалитета ученика.
- Упознавање са значајним делима, композиторима и извођачима користећи доступне снимке.
- Усмеравање ученика према професионалној делатности.

Табела: Обавезни минимум градива гитаре по разредима

	Гитара
I разред	а) 3 композиције домаћих аутора; б) 5 композиција страних аутора; в) савладати стилске и ритмичке карактеристике, као и варирање теме када су у питању џез и блуз стандарди
II разред	а) Осам етида; б) осам комада; в) два циклична дела.
III разред	а) Осам етида; б) осам комада; в) два циклична дела.

Начин остваривања програма

При избору композиција, нарочито у I разреду који је у извесном смислу спона основне и средње школе, треба се руководити идејом афирмисања правилног функционисања свирачког апарата, тј. стварањем чврсте психофизичке везе између ученика, инструмента и музике. Програм, поготово у почетку I разреда, не треба да садржи тешке композиције већ тежина мора бити у захтевима који се ученику постављају – нпр. тонска лепота и изражајност, фразирање, темпо, динамика, нијансирање боја, агогика. Оваквим континуираним приступом учврстиће се код ученика критички однос према захтевима музичког текста, а то је важан корак у правцу његовог осамостаљења.

ТАМБУРА

ЦИЉЕВИ

- Перманентан рад на усавршавању меморије и музичког слуха.
- Развијање инструменталне технике кроз музику као средства музичког израза.
- Развијање и усавршавање вештине музичког начина размишљања
- Развијање способности за концертну делатност као и смисао за заједничко музицирање.
- Развијање афинитета према импровизацији, као једном од начина развоја музичког мишљења
- Припремање ученика за професионалну делатност.

ЗАДАЦИ

- Поспешивање даљег развоја тамбуре и задржање њеног равноправног статуса са осталим инструментима у образовном систему.
- Упознавање и овладавање свим тамбурашким инструментима: Е - басприм, тамбурашко чело, Е - контра и тамбурашки бас.
- Оспособљавање нових кадрова (будућих предавача), оркестарских свирача као и солиста који ће својим деловањем повећати популарност овог аутохтоног инструмента.

Табела: Обавезни минимум градива тамбуре по разредима

	Тамбура е прим	Тамбура А басприм
I разред	<p>Е ПРИМ</p> <p>а) све предвиђене скале; б) осам етида - вежби; в) једно дело велике форме; г) четири комада; д) три народне песме; ђ) три народне игре.</p> <p>ЕБАСПРИМ</p> <p>а) све предвиђене скале; б) две етиде; в) два комада; г) две народне песме или игре.</p> <p>КОНТРА</p> <p>а) сви дурски и молски акорди; б) два комада у улози корепетитора; в) четири народне песме или игре у улози корепетитора; г) четири оркестарске композиције - деоница контре.</p>	<p>АБАСПРИМ</p> <p>а) све предвиђене скале; б) пет етида-вежби; в) два комада; г) три народне песме; д) три народне игре; ђ) једно дело велике форме.</p> <p>ЧЕЛО</p> <p>а) све предвиђене скале; б) две етиде; в) два комада; г) две народне песме или игре.</p> <p>КОНТРА</p> <p>а) сви дурски и молски трозвуци; б) два комада у улози корепетитора; в) четири народне песме или игре у улози корепетитора; г) 4 оркестарске композиције - деонице контре.</p>

Музичка школа - Суботица

II разред	<p>Е ПРИМ а) све предвиђене скале; б) осам етида; в) две велике форме; г) четири комада; д) три народне песме; ђ) три народне игре.</p> <p>ЕБАСПРИМ а) све предвиђене скале; б) две етиде; в) два комада; г) једна народна песма; д) једна народна игра.</p> <p>КОНТРА а) све предвиђене скале; б) пет народних песама и игара у улози корепетитора; в) четири деонице за контру из оркестарске лит.</p>	<p>АБАСПРИМ а) све предвиђене скале; б) пет етида; в) два комада; г) три народне песме; д) три народне игре; ђ) једно дело велике форме.</p> <p>ЧЕЛО а) све предвиђене скале; б) две етиде; в) два комада; г) две народне песме или игре.</p> <p>КОНТРА А сви планом предвиђени акорди; б) два комада у улози корепетитора; в) четири народне песме или игре у улози корепетитора; г) четири деонице за контру из оркестарске лит.</p>
III разред	<p>Е ПРИМ а) све предвиђене скале; б) шест етида - вежби; в) једно дело велике форме; г) два комада; д) три народне песме; ђ) три народне игре.</p> <p>АБАСПРИМ а) све предвиђене скале; б) две етиде; в) два комада; г) две народне песме или игре.</p> <p>ЧЕЛО а) све предвиђене скале; б) две етиде; в) два комада; г) две народне песме или игре.</p>	<p>АБАСПРИМ а) све предвиђене скале; б) шест етида; в) два комада; г) једно дело велике форме; д) три народне песме; ђ) три народне игре.</p> <p>Е ПРИМ а) све предвиђене скале; б) две етиде; в) два комада; г) две народне песме или игре.</p> <p>ЕБАСПРИМ а) све предвиђене скале; б) две етиде; в) два комада; г) две народне песме или игре.</p>

Музичка школа - Суботица

IV разред	Е ПРИМ а) све предвиђене скале; б) шест етида; в) једно дело велике форме; г) два комада; д) три народне песме; ђ) три народне игре.	АБАСПРИМ а) све предвиђене скале; б) шест етида; в) два комада; г) једно дело велике форме; д) три народне песме; ђ) три народне игре.
	АБАСПРИМ а) све предвиђене скале; б) две етиде; в) два комада; г) две народне песме или игре.	Е ПРИМ а) све предвиђене скале; б) две етиде; в) два комада; г) две народне песме или игре.
	ЧЕЛО а) све предвиђене скале; б) две етиде; в) два комада; г) две народне песме или игре.	ЕБАСПРИМ а) сви предвиђене скале; б) две етиде; в) два комада; г) две народне песме или игре.
	БАС а) све предвиђене скале са начинима; б) све позиције; в) пет оркестарских деоница.	БАС а) све предвиђене скале; б) све позиције; в) пет оркестарских деоница.

КЛАВИР

ЦИЉЕВИ

- Развој активности унутрашњег и спољашњег слуха помоћу примера и задатака прилагођених учениковим индивидуалним способностима (свирањем хармонско-мелодијских образаца по слуху и импровизовањем на задату каденцу).
- Развој технике свесног меморисања (учењем, само из нота, без употребе инструмента, кратких, релативно једноставних композиција, по извођачким тешкоћама лако доступних ученику четвртог разреда основне школе)
- Изградња музичке фантазије и профилирање критеријума у области музичке естетике (повременим дискусијама о уметничком садржају и вредности извођених композиција и задавањем ученику домаћих задатака везаних за ову тематику).
- Развој ученикове способности интегралног извођења музичког дела (редовним преслушавањем учениковог свирања у целини).
- Постизање ефикасности извођачког апарата, радом на техничким вежбама и композицијама с проблематиком позиционих и ванпозиционих фигурација, арпеђа, удвојених тонова, акорада, трилера, тремола, репетиција и скокова.
- Проширивање знања из области музичке теорије и рад на повезивању тог знања са извођачком праксом (путем детаљне структуралне анализе свих изводјених композиција).
- Постизање вештине извођења полиритмичких тешкоћа свирањем лествица у полиритмичким комбинацијама.

ЗАДАЦИ

- Рад на развијању унутрашњег и спољашњег слуха помоћу примера и задатака прилагођених учениковим индивидуалним способностима.
- Рад на развијању технике свесног меморисања
- Рад на развијању музичке фантазије и профилирање критеријума у области музичке естетике
- Рад на развијању ученикове способности интегралног извођења музичког дела
- Унапређивање извођачке вештине "певања" на клавируизучавањем композиција полифоне структуре (трогласних и лакших четворогласних) и композиција са романтичарском кантиленом
- Усавршавање ефикасности извођачког апарата, радом на техничким вежбама и композицијама са проблематиком позиционих и ванпозиционих фигурација, арпеђа, удвојених тонова, акорада, трилера, тремола, репетиција и скокова.
- Проширивање знања из области музичке теорије и рад на повезивању тог знања са извођачком праксом путем детаљне структуралне анализе свих извођених композиција.
- Усавршавање вештине извођења полиритмичких тешкоћа свирањем лествица у полиритмичким комбинацијама.
- Обогаћивање учениковог такмичарског искуства (за ученике који испољавају такмичарску амбицију и натпросечну извођачку способност)

Табела: Обавезни минимум градива клавира по разредима

	Клавир
I разред	а) шест етида - од којих три напамет; б) три полифоне композиције; в) једна цела соната и једна соната или концерт делимично; г) три композиције разних стилова - по избору.
II разред	а) шест етида - од тога три напамет; б) три полифоне композиције; в) две сонате или соната и концерт - једно дело у целини, друго делимично; г) три композиције разних стилова.
III разред	а) пет етида различитих техничких захтева; б) две полифоне композиције; в) две сонате или соната и концерт - једно дело у целини, друго делимично; г) три композиције разних стилова по слободном избору; д) у току године ученик ОБАВЕЗНО треба јавно да изведе I или II и III став концерта за клавир и оркестар.
IV разред	а) три концертне етиде; б) две полифоне композиције - обавезно један прелудијум ифуга; в) једна соната; г) три композиције различитих стилова.

Начин остваривања програма

Педагог мора да сагледа у потпуности личност ученика са којим ради, његове психофизичке способности, и да му помогне при професионалном одређењу и усмеравању. Он планира и индивидуални програм за сваког ученика (највише за једно полугодиште) водећи рачуна о поступности у повећавању захтева и хармоничном развоју ученикових пијанистичких и музичких способности.

Смотра технике обавезна је за сваког ученика кроз сва четири разреда средње школе. Без позитивне оцене на смотри не може се приступити годишњем испиту. Ученик који није задовољио на смотри технике мора да је понови.

На свим јавним наступима, смотри и испиту цео програм изводи се напамет.

Избор и обим програма сачињен је за просечно обдарене, професионално усмерене ученике. Изузетно талентованим ученицима захтеве треба повећати, а онима испод просека, који током године не могу да савладају одређени програм за прелаз у следећи разред препоручити благовремено усмеравање ка одсецима, вишим школама и факултетима где ће моћи да наставе школовање.

ОРГУЉЕ

ЦИЉЕВИ

- Развој активности унутрашњег и спољашњег слуха помоћу примера и задатака прилагођених учениковим индивидуалним способностима (свирањем хармонско-мелодијских образаца по слуху и импровизовањем на задату каденцу).
- Развој технике свесног меморисања (учењем, само из нота, без употребе инструмента, кратких, релативно једноставних композиција, по извођачким тешкоћама лако доступних ученику четвртог разреда основне школе)
- Изградња музичке фантазије и профилирање критеријума у области музичке естетике (повременим дискусијама о уметничком садржају и вредности извођених композиција и задавањем ученику домаћих задатака везаних за ову тематику).
- Развој ученикове способности интегралног извођења музичког дела (редовним преслушавањем учениковог свирања у целини).
- Постизање ефикасности извођачког апарата, радом на техничким вежбама и композицијама с проблематиком позиционих и ванпозиционих фигурација, арпеђа, удвојених тонова, акорада, трилера, тремола, репетиција и скокова.
- Проширивање знања из области музичке теорије и рад на повезивању тог знања са извођачком праксом (путем детаљне структуралне анализе свих изводјених

Музичка школа - Суботица

композиција).

- Постизање вештине извођења полиритмичких тешкоћа свирањем лествица у полиритмичким комбинацијама.

ЗАДАЦИ

- Усавршавање артикулације легата и нон легата, мелодијског крешенда и употребе жалузије и ваљка.
- Упознавање са композицијама релативно сложеније хомофоне фактуре, једноставне полифоне фактуре.
- Упознавање са стиливима и националним школама кроз основне облике оргуљских композиција, као што су коралне обраде старих мајстора, облик варијација и прелудијум и fuga једноставније полифоне фактуре.
- Упознавање барокних регистарских ансамбала, у складу са могућностима.
- Упознавање основа регистрања.
- Увешбавање свих врста промене звука, кроз одговарајућу литературу.

Табела: Обавезни минимум градива оргуља по разредима

	Оргуља
I разред	а) Риман и Хврдчук - педалне и мануалне вежбе (око бр. 50, а Хврдчук цела I свеска); б) по три композиције италијанских, немачких и француских старих мајстора; в) десет најлакших корала из „Мале књиге“ Ј. С. Баха; г) три прелудијума и фуге (мануалитер) старих мајстора; д) осам краћих композиција аутора XIX и XX века.
II разред	а) Риман - педалне и мануелне вежбе до краја; Келер - каденце у свим тоналитетима, десет вежби из гене-ралбаса; б) по три композиције старих мајстора италијанске, француске и немачке школе; в) пет коралних обрада хомофоне-полифоне фактуре из „Мале књиге“ Ј. С. Баха, три са имитацијом или сталним контра-пунктом, два са колорисаним кантус фирмусим; г) два мала прелудијума и фуге Ј. С. Баха; д) две композиције варијационог облика - чакона, партита; њ) три композиције аутора XIX или XX века.
III разред	а) Ђермани: Педалне вежбе до бр. 15, I свеска; б) пет композиција старих мајстора - један варијациони облик и једна корална обрада; в) десет коралних обрада из „Мале књиге“ Ј. С. Баха; г) три мала прелудијума Ј. С. Баха; д) две композиције из периода класике; ђ) три композиције аутора XIX и XX века.
IV разред	а) Ђермани: педалне вежбе, I свеска; б) три композиције старих мајстора; в) пет коралних обрада из „Мале књиге“; г) два мала прелудијума и фуге и један велики - Б^У 533, 549 или 545; д) три композиције XIX и XX века; ђ) две композиције савремених аутора.

Музичка школа - Суботица

Начин остваривања програма

Педагог треба да сагледа у потпуности личност ученика са којим ради, његове психофизичке способности, и да му помогне при професионалном опредељењу и усмеравању. Наставник планира и индивидуални програм за сваког ученика водећи рачуна о поступности у повећавању захтева и хармоничном развоју ученикових пијанистичких и музичких способности.

ХАРМОНИКА

ЦИЉЕВИ

- Развој на усавршавању техничких и музичких елемената као нераздвојне целине
- Развој на примени разних начина извођења артикулација, динамике и регистара у зависности од стила и карактера композиција.
- Подстицање извођачких способности ученика, развој музичког укуса и љубави према музичким остварењима разних праваца
- Развој јединства музичког и техничког код ученика кроз упознавање комплетне личности ученика, његових општих психофизичких особина.

ЗАДАЦИ

- Рад на усавршавању техничких и музичких елемената као нераздвојне целине
- Рад на усавршавању примене разних начина извођења артикулација, динамике и регистара у зависности од стила и карактера композиција.
- Рад на подстицању извођачких способности ученика
- Рад на развијању музичког укуса и љубави према музичким остварењима разних праваца
- Усавршавање јединства музичког и техничког код ученика кроз упознавање комплетне личности ученика, његових општих психофизичких особина.

Табела: Обавезни минимум градива хармонике по разредима

	Хармоника
I разред	а) осам етида различите техничке проблематике; б) две полифоне композиције; в) једна композиција цикличног облика; г) две композиције, по избору, различитог карактера.
II разред	а) осам етида различите техничке проблематике; б) две полифоне композиције; в) једна композиција цикличног облика; г) две композиције, по избору, различитог карактера.

Музичка школа - Суботица

III разред	а) шест етида различите техничке проблематике, б) једна полифона композиција, в) једна композиција цикличног облика, г) две композиције, по избору, различитог карактера.
IV разред	а) четири етиде различите техничке проблематике, б) једна полифона композиција, в) једна композиција цикличног облика, г) две композиције, по избору, различитог карактера.

Начин остваривања програма

Програм музичког образовања треба да омогући паралелно развијање музичке и техничке способности ученика уз свесно мотивисање за истрајан рад ради квалитетног музичког изражавања, према томе, и жеља за овладавањем техничким елементима потиче из потребе за правилним тумачењем музичког садржаја.

Сагледавајући техничке задатке десне и леве руке, уз прилагођавање индивидуалним могућностима сваког ученика, треба правилно одабрати етиде, имајући у виду њихову намену.

Лепота тона на сваком инструменту представља вредност, па стога и посебну пажњу треба посветити и неговању тона уз помоћ технике прстију и меха. Рад на техници меха треба ускладити према одређеној артикулацији, стилу и комплетном музичком изражавању. Постизање одређеног темпа левом и десном руком, кроз уједначен рад прстију у техничким вежбама и етидама, такође тражи да служи квалитетнијем музичком доживљају. Употреба регистра треба да буде правилно постављена, у односу на поједине музичке и техничке захтеве. Упознавање и примена мелодијског баритонбаса доприноси квалитетнијем и адекватнијем извођењу оригиналних и транскрибованих, посебно полифоних композиција, уз обавезно теоријско и практично познавање склопова и функција акордских стандард басова. Посебну пажњу треба обратити транскрибовању композиција које се, захваљујући примени поменутог мелодијског баса, односно проширеном обиму басова стране инструмента, могу изводити читањем из оригиналне литературе, као нпр, поједине Крамерове етиде, Скарлатијеве сонате, Бахове клавирске и оргуљске композиције и друго. За извођење транскрибованих оргуљских дела потребна је посебна техника и стилска припрема.

Захтеви:

Обавезно је да сваки ученик у току школске године, у сва четири разреда, изведе најмање две оригиналне композиције за хармонику, као и да најмање два пута наступи на интерном, односно јавном часу, или смотри, колоквијуму и сл.

Испитни програм треба да обухвати најмање две оригиналне композиције, односно етиде, а препоручује се свирање једне лествице од четири које су задате неколико дана пре испита.

ДРВЕНИ ДУВАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

- ФЛАУТА, ОБОА, КЛАРИНЕТ, САКСОФОН, ФАГОТ -

ЦИЉЕВИ (за све дрвене дувачке инструменте)

- Развој технике дисања.
- Развој поставке функционалне и флексибилне амбажуре.
- Развој култивисања тонова.
- Развој технике прстију.
- Развој ка основним одликама стилских епоха којима може да прилагоди сопствену индивидуалност
- Развој ученика ка солистичком, камерном и оркестарском извођењу

ЗАДАЦИ (за све дрвене дувачке инструменте)

- Рад на развијању технике дисања.
- Рад на постављању функционалне и флексибилне амбажуре.
- Рад на култивисању тона - интонација, динамика - контрола, развој, нијансирање.
- Рад на развијању контролисане технике прстију.
- Рад на овладавању основних одлик стилских епоха којима ученик може да прилагоди сопствену индивидуалност
- Рад на развијању радне дисциплине која изискује систематичност, студиозност и апсолутну посвећеност
- Рад на развоју ученика за извођење: солистичко, камерно и оркестарско.

Музичка школа - Суботица

ФЛАУТА

У оквиру наставног плана и програмау IVразреду обухваћена је основа свирања на ПИКОЛО ФЛАУТИ, прилагођавање специфичној поставци усника на уснама, упознавање са свим тоновима из звучног обима инструмента, њихово изједначавање по боји, јачини и квалитету, као и стицање основних вештина у техници свирања пиколо флауте кроз свирање скала, техничких вежби, етида, композиција за извођење и лакших примера из оркестарске литературе.

Табела: Обавезни минимум градива флауте по разредима

	Флаута
I разред	а) у току сваког полугодишта, по квинтном кругу (истоимени дур и мол) најмање два пута прећи све селтвице; б) на сваком часу практиковати по једну тонску и техничку вежбу (по избору наставника); в) две збирке етида, односно по пет етида месечно; г) четири комада; д) шест соната и четири концерта.
II разред	а) два пута у току сваког полугодишта обрадити, по квинт- ном кругу (истоимени дур и мол) све скале; б) на сваком часу обрадити по једну тонску и техничку ве- жбу, по избору наставника; в) две збирке етида, односно по пет етида месечно; г) четири комада; д) шест соната и четири концерта.
III разред	а) четири пута по квинтном кругу - истоимени дур и мол; б) на сваком часу по једна тонска и техничка вежба на сваком часу, по избору наставника; в) две збирке етида, односно пет етида месечно; г) четири сонате или свите; д) пет комада; ђ) три концерта.
IV разред	ФЛАУТА а) четири пута све скале по квинтном кругу (истоимени дур и мол); б) на сваком часу најмање по једна тонска и техничка вежба, по избору наставника; в) две збирке етида, односно четири етиде месечно; г) две сонате; д) четири комада; ђ) два концерта. ПИКОЛО ФЛАУТА а) све скале кроз две октаве, увек у уједначеном темпу; б) све наведене вежбе из Школе за флауту I и II књига; в) десет комада; г) две сонате; д) два концерта; ђ) осам сола из оркестарске литературе.

Музичка школа - Суботица

ОБОА

У оквиру наставног плана и програма у IVразреду обухваћена је основа свирања на ЕНГЛЕСКОМ РОГУ, упознавање са свим тоновима из звучног обима инструмента, њихово изједначавање по боји, јачини и квалитету, као и стицање основних вештина у техници свирања енглеског рога кроз свирање лествица, техничких вежби, етида, композиција за извођење и лакших примера из оркестарске литературе.

Табела: Обавезни минимум градива обое по разредима

	Обоа
I разред	а) две различите школе етиде; б) шест комада.
II разред	а) две различите школе етида; б) два комада; в) један комад домаћег аутора; г) једна соната; д) један концерт.
III разред	а) две различите школе етида; б) два комада; в) једно домаће дело; г) три сонате; д) два концерта.
IV разред	а) две различите школе етида; б) два комада; в) једно домаће дело; г) три сонате; д) два концерта. ЕНГЛЕСКИ РОГ а) пет етида; б) соната или концерт.

КЛАРИНЕТ

У другом полугодишту IV разреда, када су ученици већ добро савладали проблеме на кларинету, упознају се са БАС КЛАРИНЕТОМ и његовим техничком могућностима. Техника дирки и усник су исти као и код кларинета, разлика је у величини и звуку - бас кларинет звучи за октаву ниже од кларинета.

Због своје гломазности није подесан да буде солистички инструмент па се искључиво употребљава као оркестарски инструмент и у камерним саставима.

Упознавање бас кларинета треба да се огледа у свирању оркестарског материјала, соло деоница.

Музичка школа - Суботица

Табела: Обавезни минимум градива кларинета по разредима

	Кларинет
I разред	а) три комада; б) Штамицов концерт.
II разред	а) Три комада; б) Хофмајстеров концерт.
III разред	а) 20 етида б) један став концерта в) 4 комада
IV разред	а) 20 етида б) цео концерт в) 3 комада БАС КЛАРИНЕТ а) 10 оркестарских сола.

САКСОФОН

Табела: Обавезни минимум градива саксофона по разредима

	Саксофон
I разред	а) две различите школе етида; б) један комад; в) једно југословенско дело.
II разред	а) две различите школе етида; б) два комада; в) једно југословенско дело.
III разред	а) две различите школе етида; б) три комада; в) једно југословенско дело.
IV разред	а) две различите школе етида; б) два комада; в) једно југословенско дело; г) један концерт; д) једна соната.

ФАГОТ

У другом полугодишту IV разреда ученици треба да упознају КОНТРАФАГОТ и његове техничке карактеристике. По облику и начину свирања, односно по самој гриф табели, сличан је фаготу.

У оркестру углавном има пратећу улогу, односно дуплира и појачава одређене басовске

Музичка школа - Суботица

деонице, али и поред тога њему су по-верене кратке соло деонице карактеристичне за његову боју и врло дубок регистар.

Посебна литература не постоји и користе се школе из програма за фагот, по избору наставника.

Табела: Обавезни минимум градива фагота по разредима

	Фагот
I разред	а) две различите школе етида; б) три комада; в) један кончertino.
II разред	а) две различите школе етида; б) три комада; в) један концерт.
III разред	а) две различите школе етида; б) три комада; в) један концерт; г) једно домаће дело.
IV разред	ФАГОТ а) две различите школе етида; б) три комада; в) једно домаће дело; г) један концерт; д) једна соната. КОНТРАФАГОТ а) шест оркестарских сола.

ЛИМЕНИ ДУВАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

ТРУБА

ЦИЉЕВИ

- Развијање и надградња основе кроз њихову примену у технички сложенијим захтевима.
- Развијање и очување нон преса и ширењеопсега
- Развој усавршавања свирања интервала
- Контрола тона у шеснаестинкама и секстолама
- Контрола квалитета тона код акцента у легату и код мартелата
- Контрола тона у *ppp* и *fff*
- Развој на извођењу легато интервала до дуодециме

Музичка школа - Суботица

ЗАДАЦИ

- Рад на развијању технике дисања.
- Рад на култивисању тона - интонација, динамика - контрола, развој, нијансирање.
- Рад на развијању контролисане технике прстију.
- Рад на овладавању основних одлик стилских епоха којима ученик може да прилагоди сопствену индивидуалност
- Рад на развијању радне дисциплине која изискује систематичност, студиозност и апсолутну посвећеност
- Рад на развоју ученика за извођење: солистичко, камерно и оркестарско.

Табела: Обавезни минимум градива трубе по разредима

	Труба
I разред	а) две различите школе етида; б) три комада; в) једно домаће дело.
II разред	а) обрадити две различите школе етида; б) четири комада; в) једну лакшу цикличну композицију; г) један став концерта.
III разред	а) две различите школе етида; б) три комада; в) једну сонату или сонатину; г) један концерт; д) једно домаће дело.
IV разред	а) две различите школе етида; б) два комада; в) један став сонате; г) један концерт; д) једно домаће дело или дело словенског аутора.

ТРОМБОН

ЦИЉЕВИ

- Развој способности ученика за извођење: солистичко, камерно, оркестарско.
- Развој ученика ка култивисању тона
- Развој ученика на овладавању основних одлик стилских епоха којима ученик може да прилагоди сопствену индивидуалност
- Развој способности ученика на техници прстију.

Музичка школа - Суботица

ЗАДАЦИ

- Рад на развијању технике дисања.
- Рад на култивисању тона - интонација, динамика - контрола, развој, нијансирање.
- Рад на развијању контролисане технике прстију.
- Рад на овладавању основних одлик стилских епоха којима ученик може да прилагоди сопствену индивидуалност
- Рад на развијању радне дисциплине која изискује систематичност, студиозност и апсолутну посвећеност
- Рад на развоју ученика за извођење: солистичко, камерно и оркестарско.

Табела: Обавезни минимум градива тромбона по разредима

	Тромбон
I разред	а) један став концерта б) два става сонате в) 2 комада
II разред	а) три комада извести на јавном часу; б) једна соната изведена на јавном часу.
III разред	а) једна соната б) један концерт в) 2 комада
IV разред	а) једна соната б) један концерт в) 2 комада

ХОРНА

ЦИЉЕВИ

- Развој способности ученика за извођење: солистичко, камерно, оркестарско.
- Развој ученика ка култивисању тона
- Развој ученика на овладавању основних одлик стилских епоха којима ученик може да прилагоди сопствену индивидуалност
- Развој способности ученика на техници прстију.

ЗАДАЦИ

- Рад на развијању технике дисања.
- Рад на култивисању тона - интонација, динамика - контрола, развој, нијансирање.

Музичка школа - Суботица

- Рад на развијању контролисане технике прстију.
- Рад на овладавању основних одлик стилских епоха којима ученик може да прилагоди сопствену индивидуалност
- Рад на развијању радне дисциплине која изискује систематичност, студиозност и апсолутну посвећеност
- Рад на развоју ученика за извођење: солистичко, камерно и оркестарско.

Табела: Обавезни минимум градива хорне по разредима

	Хорне
I разред	а) две различите школе етида; б) четири композиције за извођење.
II разред	а) две различите школе; б) четири комада; в) два дела југословенских аутора.
III разред	а) две различите школе етида; б) три комада; в) један кончertino; г) једна соната; д) један концерт; ђ) једно домаће дело.
IV разред	а) две различите школе етида; б) три комада; в) једно домаће дело; г) једна соната; д) један концерт.

Начин остваривања програма дувачких инструмената

Током четворогодишњег школовања у средњој музичкој школи, неопходно је обратити пажњу на све елементе које је потребно савладати како би се омогућио правилан развој ученика. Посебно је значајан континуиран рад на специфичностима дувачких инструмената као што су интонација, квалитет тона, изједначеност регистара, ударци језиком и контрола. У односу на узраст ученика, веома је битно одржавање и развој физичке кондиције ученика, односно проширивање његовог дисајног капацитета кроз одговарајуће физичке вежбе и вежбе за дисање.

Наставник треба да изабере одговарајући програм према способностима и афинитету сваког ученика кроз који ће се најбоље развијати његова техника, музикалност, фразирање, начин мишљења и обликовање дела, и који ће му омогућити хармоничан развој. Поред тога, веома је корисно вежбање меморије кроз учење напамет, како дела из литературе, тако и етида, као и подстицање рада на импровизацији.

УДАРАЉКЕ

ЦИЉЕВИ (за све ударачке инструменте)

- Развијање способности извођења на свим ударачким инструментима
- Развијање техничких елемената потребне за овладавање инструментима
- Развијање способности ученика ка разликовању музичких стилских одлика у различитим временским периодима.
- Развијање извођачке технике: музичка фраза, прецизно извођење сваке ритмичке фигуре,
- Развијање способности ученика да разликује и изводи различите карактере ритмичких токова и пулсације
- Упознавање стилских праваца у музици.
- Развијање способности ученика да изводи разноврсни репертоар на ударалкама као солиста, камерни музичар и члан оркестра.

ЗАДАЦИ (за све ударачке инструменте)

- Рад на упознавању са историјским развојем ударалки од њиховог настанка преко њиховог развоја до данас
- Рад на упознавању свих ударачких инструмената, њиховог склопа и употребе,
- Рад на упознавању извођачке технике
- Рад на упознавању стилских праваца у музици.
- Рад на способности ученика да изводи разноврсни репертоар на ударалкама као солиста, камерни музичар и члан оркестра

Табела: Обавезни минимум градива ударалки по разредима

	Ударалке
I разред	а) све скале, техничке вежбе и акорде по програму; б) по шест етиде за сваки инструмент; в) по две композиције за извођење по инструменту.
II разред	а) све скале, акорди и техничке вежбе по програму; б) по шест етиде за сваки инструмент; в) по две композиције за сваки инструмент.
III разред	а) по шест етида за сваки инструмент; б) по две композиције за сваки инструмент.
IV разред	а) по шест етида за сваки инструмент; б) по две композиције за сваки инструмент.

СОЛО ПЕВАЊЕ

ЦИЉЕВИ

- Развијање вишегласног (двогласног) певања, стилем да камера, музицирањем у камерном ансамблу (ацапелла двоглас, клавирски дуо, дует уз пратњу клавира – компонован, камерни хор)
- Развијање камерног музицирања (практичан рад)
- Развијање хорског музицирања

ЗАДАЦИ

- Овладавање певачким апаратом и механизмом који учествује у формирању тона
- Овладавање техником дисања и правилним певачким ставом
- Овладавање гласовном импостацијом што је услов за очување здравог гласа
- Рад на развијању опсега и покретљивости гласа кроз сложеније техничке вежбе
- Употребљавање даха у динамичком нијансирању мелодије
- Упознавање са различитим музичким стиловима и интерпретацијом
- Рад на двогласним дуетима „а капела“ (двогласни солфеђо, староградске песме, народне, руске...), клавирским дуима (ст. мајстори, песме...) и дуетима уз пратњу клавира.

Музичка школа - Суботица

Табела: Обавезни минимум градива соло певања по разредима

	Соло певање
I разред	а) Шест вокализа; б) четири стара мајстора; в) две песме; г) две композиције југословенских аутора; д) две композиције словенских аутора.
II разред	а) осам вокализа; б) пет старих мајстора; в) четири песме XIX века; г) две композиције југословенских аутора; д) две композиције словенских аутора; ђ) једна оперска арија.
III разред	а) Једна арија из ораторијума, мисе или кантате; б) четири композиције старих мајстора; в) четири композиција аутора XIX века; г) једна композиција аутора XX века; д) две композиције југословенских аутора; ђ) две композиције словенских аутора; е) једна оперска арија.
IV разред	а) четири стара мајстора; б) једна арија из ораторијума, мисе или кантате; в) једна песма наведених аутора; г) једна песма композитора XX века; д) две оперске арије различитих периода; ђ) једна песма југословенског аутора; е) једна песма словенског аутора.

Начин остваривања програма

Предмет соло певање захтева врло посебан, специфичан приступ педагога сваком ученику обзиром на различитост по питању врсте гласа, личности, способности, заинтересованости и амбиције појединаца. Специфичност и тежина у остваривању овог програма је у томе што певач нема ни видљив ни опипљив инструмент на који може да пренесе своје звучне представе, он годинама прави инструмент од свог тела, развијајући осећај и везујући га за звук који производи.

Ниво техничке спремности и гласовне стабилности ученика проверити на јавном наступу водећи рачуна о сценском изразу као посебном таленту, па најбоље ученике усмерити ка даљем школовању и усавршавању.

Музичка школа - Суботица

ОДСЕК ТЕОРЕТСКИ ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ: МУЗИЧКИ САРАДНИК-ТЕОРЕТИЧАР

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	РАЗРЕДИ								
	ПРВИ		ДРУГИ		ТРЕЋИ		ЧЕТВРТИ		УКУПНО
	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	УКУПНО
<i>СОЛФЕЂО</i>	3	105	3	105	3	105	3	99	414
<i>КЛАВИР</i>	2	70	2	70	2	70	2	66	276
<i>ХОР*</i>	2	70	2	70	2	70	2	66	276
<i>СВИРАЊЕ ХОРСКИХ ПАРТИТУРА</i>	/	/	1	35	1	35	/	/	70
<i>ДИРИГОВАЊЕ</i>	/	/	/	/	2	70	2	66	136
<i>ЕТНОМУЗИКОЛОГИЈА**</i>	/	/	/	/	1	35	1	33	68
<i>УВОД У КОМПОНОВАЊЕ</i>	/	/	/	/	/	/	2	66	66
<i>АУДИОВИЗУЕЛНА ТЕХНИКА</i>	/	/	/	/	/	/	1 БЛОК	33 32	65
СВЕГА ТО:	9	315	10	350	13	455	15	527	1647

Напомена:

* Програм овог предмета идентичан је са програмом за вокално-инструментални одсек и налази се у том делу наставног програма

** Програм овог предмета идентичан је са програмом за Вокално-инструментални одсек и налази се у том делу наставног програма.

СОЛФЕЂО

ЦИЉЕВИ

- Разумевање садржаја музике и оспособљавање за опажање, извођење и тумачање музике.
- Континуирани развој музикалности и музичке писмености.
- Корелација и интеракција садржаја рада на настави солфеђа са садржајима на настави хора и свим другим видовима теоретске наставе
- Развој музикалности и музичке писмености и поставке основа за даљи рад на изучавању теоријских дисциплина у настави музике, хармонија, анализе музичког облика, контрапункта, аранжирања, компоновања.

ЗАДАЦИ

- Рад на способност разумевања музичког садржаја
- Рад на интерпретацији, памћењу и записивању музичког текста,
- Рад на праћењу латентне хармонија у инструктивним примерима и примерима из уметничке инструменталне и вокалне литературе.
- Развијање функционалног начина мишљења, музичке меморије и апсолутног праћења нотног записа.
- Развијање способности записивања музичког текста и тока са свим елементима за правилно извођење
- Рад на корелацији и интеракцији са садржајем рада теоретске наставе
- Рад на развоју апсолутног слуха.

Начин остваривања програма

Развијање функционалног начина мишљења, музичке меморије и апсолутног праћења нотног записа, затим развијање способности записивања музичког текста и тока са свим елементима за правилно извођење. Рад на корелацији и интеракцији са садржајем радатеоретске наставе. Рад на развоју апсолутног слуха.

Настава солфеђа треба да обезбеди развој музичког слуха и музичке писмености синхронизацијом процеса опажања и репродукције. Самим тим, методологија и садржаји програма усмеравају се ка замишљању нотне слике на основу слушног музичког садржаја и, супротно, замишљање звука (гласом и на свом инструменту) на основу увида у нотни текст.

Једино тако инструменталисти могу чути у себи оно што треба да одсвирају, а теоретичари да буду припремљени за савлађивање свих теоријских дисциплина.

Организација часа солфеђа умногоме доприноси успешној реализацији програма.

Предлаже се устаљени рад на опажању и интонирању (на почетку часа), певање са листа и диктат (мелодијски и ритмички, а са комбиновањем истих - једног часа дужи рад на ритму, следећег на мелодици) и ритмичко читање (у комбинацији са равномерним читањем).

КЛАВИР - „А" ПРОГРАМ

„А" програм је намењен ученицима теоретског одсека који су завршили основну музичку школу са клавиром као главним предметом.

ЦИЉЕВИ

- Развој извођачке технике: скале, свирање кандеци, етиде, техничке вежбе, вежбе за

Музичка школа - Суботица

полифонију, сонатине, вежбе за читање с листа, вежбе за четвороручно свирање.

- Развој способности ученика за повезивање овог предмета са главним предметом који ученик изучава

ЗАДАЦИ

- Рад на извођачкој техници
- Рад на техничком ниву извођења треба да буде у функцији успешнијег овладавања других теоретских дисциплина.

Табела: Обавезни минимум градива клавир А програм по разредима

	Клавир А програм
I разред	а) седам етида са различитим техничким проблемима; б) четири полифоне композиције; в) две сонате, или по један став из више соната; г) четири комада разних епоха и карактера
II разред	а) шест етида са различитим техничким проблемима; б) четири полифоне композиције; в) две сонате или по једна став из концерта, више соната, варијације или ронда; г) једна композиција југословенског аутора; д) четири композиције - комада разних аутора и карактера;
III разред	а) пет етида са различитим техничким проблемима; б) четири полифоне композиције; в) две сонате или неколико ставова из више соната и концерата и једне варијације или рондо; г) два већа или четири мања комада.
IV разред	а) четири етиде са различитим техничким проблемима; б) две полифоне композиције; в) две сонате; г) четири композиције различитих стилова.

КЛАВИР - „Б" ПРОГРАМ

„Б" програм је намењен ученицима теоретског одсека који у основној музичкој школи нису учили клавир, већ неки други инструмент.

ЦИЉЕВИ

- Развој извођачке технике: скале, свирање кандеци, етиде, техничке вежбе, вежбе за полифонију, сонатине, вежбе за читање с листа, вежбе за четвороручно свирање.

Музичка школа - Суботица

- Развој способности ученика за повезивање овог предмета са главним предметом који ученик изучава

ЗАДАЦИ

- Рад на извођачкој техници
- Рад на техничком ниву извођења треба да буде у функцији успешнијег овладавања других теоретских дисциплина.

Табела: Обавезни минимум градива клавир Б програм по разредима

	Клавир Б програм
I разред	а) 60 вежби; б) 10 етида; в) четири полифоне композиције; г) две сонатине; д) три композиције различитих стилова;
II разред	а) 10 етида; б) четири полифоне композиције; в) две сонатине; г) четири композиције различитог карактера и садржаја.
III разред	а) 10 етида; б) четири полифоне композиције; в) две сонатине или сонату и једна варијација; г) четири композиције различитих стилова.
IV разред	а) осам етида; б) три полифоне композиције; в) једна соната и једне варијације; г) четири композиције различитих стилова.

СВИРАЊЕ ХОРСКИХ ПАРТИТУРА

ЦИЉЕВИ

- Развој извођачке технике
- Развој способности ученика за повезивање овог предмета са предметом дириговање

ЗАДАЦИ

- Рад на развијању извођачке технике
- Рад на стицању знања о постојећој хорској литератури

Музичка школа - Суботица

- Развој способности ученика за повезивање овог предмета са предметом дириговања

Начин остваривања програма

Слушањем и анализирањем (уз партитуру) интерпретације познатих диригената и хорова, ученике упознати са хорском литературом.

Захтеви

Овај предмет обухвата свирање хорских партитура из литературе домаћих и страних аутора различитих стилова и периода и то:

- двогласни и трогласни дечји и женски хорови у једном и два нотна система;
- четворогласни женски и мушки хорови у два нотна система;
- трогласни дечји и женски хорови у два нотна система;
- трогласни дечји и женско хорови у три нотна система;
- четворогласни хорови са три нотна система;
- четворогласни женски, мушки и мешовити хорови са четири нотна система.

Способнији ученици партитуру треба да одсвирају на часу с листа.

Обавезни минимум програма: 15 композиција у II и 10 у III разреду.

ДИРИГОВАЊЕ

ЦИЉЕВИ

- Развој способности ученика за рад са камерним ансамблима, хоровима, оркестрима
- Развој способности ученика за повезивање овог предмета са осталим предметима на теоретском одсеку

ЗАДАЦИ

- Рад на развијању способности ученика за рад са камерним ансамблима, хоровима, оркестрима
- Развој способности ученика за повезивање овог предмета са осталим предметима на теоретском одсеку

Начин остваривања програма

Циљ је савладавањем диригентске технике упознавати хорску и оркестарску литературу.

Обрађујући различите и многобројне техничке проблеме упознавати се са елементима интерпретације као што су форма, слог, темпо, динамика, фразирање, ритам, агогика и др.

Неговати и развијати праксу да ученици у раду са ансамблима (групом певача, гудачким квартетом и другим саставима) реализују стечене вештине и знање из дириговања

унепосредном раду са „живим“ звуком.

Савладавање технике дириговања у почетној фази рада представља најважнији сегмент.

Почиње се од диригентског става, односно почетне позиције. Вежба се у оном ставу у коме се у стварности и наступа. Правилно савладани почетни став представља главни предуслов за даље успешно савлађивање сложенијих задатака. Овоме се мора посветити пуна пажња јер су касније измене већ усвојеног погрешног става мукотрпне и споре. Ученик мора да успостави пуну контролу над сваким делом свога тела и треба да ради вежбе за еластичност тела. Ученици посматрају став професора и упоређују га са својим колегама и са собом.

УВОД У КОМПОНОВАЊЕ

ЦИЉЕВИ

- Развој улоге мелодије и хармоније у музици
- Развој основних елемената хармоније
- Развој промене тоналитета
- Развој на препознавању и анализи различитих хармонских стилова, класичне музике, тако и осталих музичких праваца.

ЗАДАЦИ

- Рад на развоју улоге мелодије и хармоније у музици
- Рад на развоју основних елемената хармоније
- Рад на савладавању слободнијих акордских веза
- Рад на модернизацији дате мелодике и прерада мотива
- Рад на савладавању промене тоналитета (дијатонска, хроматска модулација, енхармонска модулација)
- Рад на препознавању и анализи различитих хармонских стилова, класичне музике, тако и осталих музичких праваца.

Начин остваривања програма

Развијајући код ученика способност музичке импровизације и способност озвучавања звучних слика стечених из досадашњег музичког искуства, подстицати музичку инвентивност ученика ослањајући се на претходна знања из хармоније и контрапункта, упознавајући их, притом, са средствима и могућностима музичког изражавања. Извођењем написаних композиција стимулирати ученике да наставе да се баве креативним процесом и даље развијају креативно мишљење.

Захтеви:

У току школске године сваки ученик треба да оствари најмање три самостална рада из овог предмета. Међутим, пошто у овом случају успешност савладавања таквих задатака у великој мери зависи од стваралачког дара и маште појединца, код оних ученика који те способности поседују у мањој или недовољној мери захтев за сасвим самосталним стваралаштвом, може се донекле умањити тако што би извесни елементи композиције били дати, или чак и комплетан музички текст, који онда треба само аранжирати, или мање-више прерадити за одређен инструмент, односно ансамбл. Такође, могло, би се задовољити најједноставнијим видовима композиције - на пример хорским ставом по фактури блиским хармонским задацима, уз примену текста, или пак трогласним хором имитационе фактуре, који би значио само примењени, стваралачки донекле осмишљен и заокружен вид контрапунктског задатка, и слично.

Са претходним је у тесној вези и проблем оцењивања из овог предмета: у том погледу треба пре свега ценити труд, равност и заинтересованост појединог ученика, као и р е л а т и в н а успешност његових радова (у односу на објективну меру његове креативности). Прави стваралачки дар биће награђен на други начин: кроз истицање његових остварења у јавном извођењу, као и могућан даљи развој у том смеру на студијама композиције.

АУДИОВИЗУЕЛНА ТЕХНИКА

ЦИЉЕВИ

Оспособљавање ученика да овладају следећим вештинама и процесима у оквиру подручја

- основним техникама снимања звука
- основним микрофонским техникама
- аналогним режијским столом
- употребом мерних инструмената
- снимањем и репродукцијом на двоканалном аналогном магнетофону
- снимањем и репродукцијом на вишеканалном аналогном магнетофону
- основама дигиталног аудио фајла
- снимањем и репродукцијом на DAT-у (Digital Audio Tape)

ЗАДАЦИ

Рад на оспособљавању ученика да овладају следећим вештинама и процесима у оквиру подручја

- основним техникама снимања звука
- основним микрофонским техникама
- аналогним режијским столом

- употребом мерних инструмената
- снимањем и репродукцијом на двоканалном аналогном магнетофону
- снимањем и репродукцијом на вишеканалном аналогном магнетофону
- основама дигиталног аудио фајла
- снимањем и репродукцијом на DAT-у (Digital Audio Tape)

Начин остваривања програма (упутство)

Брз развој дигиталне електронике обавезује на стално праћење актуелних токова у аудиовизуелној техници како би новим, савременијим уређајима могло правилно да се рукује.

Блока настава подразумева:

1. Рад са камером и микрофоном. Негу видеоуређаја. Стартовање видео траке.
2. Функције на командној плочи видеомиксера, прикључци – демонстрација рада.

Захтеви

Обавезно је годишње урадити два једночасовна школска писмена задатка.

Музичка школа - Суботица

ОДСЕК ЗА ЦЕЗ ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ-ЦЕЗ МУЗИКА

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	РАЗРЕДИ								
	ПРВИ		ДРУГИ		ТРЕЋИ		ЧЕТВРТИ		УКУПНО
	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	УКУПНО
<i>ГЛАВНИ ПРЕДМЕТ (инструмент или певање)</i>	3	105	3	105	3	105	3	99	414
<i>УДАРАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ</i>	/	/	/	/	1	35	1	33	68
<i>МАЛИ АНСАМБЛИ</i>	2	70	2	70	2	70	2	66	276
<i>БИГ БЕНД</i>	/	/	/	/	2	70	2	66	136
<i>РАЗВИЈАЊЕ СЛУХА</i>	2	70	2	70	/	/	/	/	140
<i>АРАНЖИРАЊЕ</i>	/	/	/	/	2	70	2	66	136
<i>ИСТОРИЈА ЦЕЗ МУЗИКЕ</i>	1	35	1	35	1	35	1	33	136
СВЕГА ЦЕЗ:	8	280	8	280	11	385	11	363	1306

УДАРАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

ЦИЉЕВИ

- Развијање способности извођења на свим ударачким инструментима
- Развијање техничких елемената потребне за овладавање инструментима
- Развијање способности ученика ка разликовању музичких стилских одлика у различитим временским периодима.
- Развијање извођачке технике: музичка фраза, прецизно извођење сваке ритмичке фигуре,
- Развијање способности ученика да разликује и изводи различите карактере ритмичких токова и пулсације
- Упознавање стилских праваца у музици.
- Развијање способности ученика да изводи разноврсни репертоар на ударачкама као солиста, камерни музичар и члан оркестра.

ЗАДАЦИ

- Рад на упознавању са историјским развојем ударалки од њиховог настанка преко њиховог развоја до данас
- Рад на упознавању свих ударачких инструмената, њиховог склопа и употребе,
- Рад на упознавању извођачке технике
- Рад на упознавању стилских праваца у музици.
- Рад на способности ученика да изводи разноврсни репертоар на ударалкама као солиста, камерни музичар и члан оркестра

Начин остваривања програма (упутство)

Кроз рад у ансамблу ударалки развијати осећај за перкусију који је важан за све полазнике овог одсека.

Сваком ученику дати по један ритмички инструмент (триангл, вуд блок, кастањете, клепетуше ...) и кроз свирање одређених усложњених ритмичких образаца развијати осећај за ритам и свирање у групи.

Током рада потребно је да сваки ученик упозна све ударачке инструментне и рад са њима.

МАЛИ АНСАМБЛИ

ЦИЉЕВ

- Усавршавање заједничког музицирања
- Неговање и међусобно усклађивање интонације
- Познавање и слушање других гласова у ансамблу
- Развијање способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад.

ЗАДАЦИ

- Рад на усаглашавању индивидуалног са групним музицирањем.
- Рад на усаглашавању интонације и артикулације са осталим члановима у групном раду.
- Оспособљавање за даљи рад и школовање у оквиру наставе групног музицирања.

Начин остваривања програма (упутство)

Свирати дела по избору наставника зависно од инструмената који су те године заступљени на овом одсеку и од постојеће литературе (користити постојећу литературу из нототеке РТВ Београда или правити одговарајуће аранжмане).

Музичка школа - Суботица

У недостатку литературе за ове саставе у овом жанру музике, која нажалост код нас не може да се набави у музичким радњама, предлажу се два начина реализације програма овог предмета:

- а) самостално правити аранжмане договорно (headarr) или скицирано и на проби разрађено или стриктно написано. Аранжмане правити по угледу на постојеће професионалне аранжмане - могу се користити материјали из нототеке РТВ Београд;
- б) слушати стране аранжмане и „скидати" их, односно записивати их према слушању. Најбоље се учи аранжирајући композиције класика цез стандарда - Кол Портера, Порц Гершвина, Перома Керан .. - као и домаћих - Дарка Краљића

Захтеви:

Ученик је обавезан да у сваком полугодишту наступи, као члан малог ансамбла, на јавном часу или концерту.

БИГ БЕНД

ЦИЉЕВИ

- Развијање способности ученика за групно музицирање.
- Усагласити индивидуално извођење са потребама групног.
- Усагласити интонацију и артикулацију свих ученика у свим видовима групног музицирања.
- Развијати перцепцију слушања осталих чланова.
- Развијати жељу за радом у групном музицирању.

ЗАДАЦИ

- Рад на оспособљавање за даље оркестарско музицирање.
- Рад на усаглашавању индивидуалног са групним музицирањем.
- Рад на усаглашавању интонације и артикулације са осталим члановима у групном раду.

III РАЗРЕД (2 часа недељно, 70 часова годишње),

IV РАЗРЕД (2 часа недељно, 66 часова годишње)

Пошто се оркестар формира од ученика оба разреда програм је јединствен, али се по разреду остварује различит фонд часова.

Ученике упознати са основним принципима колективног музицирања и оспособљавати их

Музичка школа - Суботица

да усавршавањем свих елемената активно учествују у уобличавању дела - интонација, ритам, динамика, артикулација

Свирати дела по избору наставника зависно од инструмената који су те године заступљени на овом одсеку и од постојеће литературе (користити постојећу литературу из нототеке РТВ Београда или правити одговарајуће аранжмане).

Начин остваривања програма (упутство)

Школски оркестар (Биг бенд) треба да води искусни диригент или члан Биг бенда, упознат са техником рада на развоју тона, артикулације, фразирања, баланса, стила и ритма. Пробе се држе обавезно једном недељно (тутти) или два пута недељно (секцијске). За инструменте који недостају мора се обезбедити ангажовање професионалца. Јавни наступи, а повремено и пробе, се снимају.

РАЗВИЈАЊЕ СЛУХА

ЦИЉЕВИ

- Развој на разликовању различитих музичких карактеристика у односу на временску динстанцу
- Развој на корелацији са осталим музичким предметима
- Развој на постављању основе периодизације
- Развој на стваралаштву истакнутих композитора сваке епохе
- Развој на познавању музичке литературе

ЗАДАЦИ

- Рад на разликовању различитих музичких карактеристика у односу на временску динстанцу
- Рад на корелацији са осталим музичким предметима
- Рад на постављању основе периодизације
- Рад на стваралаштву истакнутих композитора сваке епохе
- Рад на познавању музичке литературе

Начин остваривања програма (упутство)

Програм цез теорија и развој слуха конципиран је тако да ученицима пружи потпуну теоретску основу за наставак школовања из импровизације, аранжирања и композиције у цез, рок и поп музици. Систематски се ученици упознају са скалама, интервалима,

трозвучима, четворозвучина, као и њиховим џез симболима, са основама функционалне хармоније, функционалном анализом, теоријом акордских скала и односом акорада и скале, са фразирањем и нотирањем мелодија, са синкопама и антиципацијама. Упознају формалне структуре у џез, рок и поп музици, проучавају мелодију, рад са мелодијом и принципе импровизације, као и употребу алтерованих и супстиционих акорада у акордским прогресијама и модулацијама. Уз овај програм користи се за развој слуха метод релативног солфеђа (тоника - ДО систем) при чему је тежиште на развијању хармонског разумевања структуре музике и унутарњег слуха, без чега се не може развити способност за спонтану импровизацију. Ученици у току године морају да свирају на клавиру каденце и акордске прогресије са правилним вођење гласова. Повремено се тражи компоновање 4 - 8 тактовних мелодија са акордским прогресијама.

Захтеви

Чести домаћи задаци су обавезни, као и школски пробни тестови. Сву потребну литературу ће ученици добити билопочетком године (књига) или током године (скрипта). Током рада у разреду користи се, по потреби, слушање материјала са касета. На почетку године, на полугођу и пред крај школске године организују се писмени и аудио тестови уз оцењивање. Тежиште тестова и испита је на аудио тестовима.

За све ученике, па и за клавиристе, је обавезно похађање наставе џез клавира

АРАНЖИРАЊЕ

ЦИЉЕВИ

- Теоријско овладавање функцијом појединачног инструмента
- Развој практичне употребе инструмента у оркестру, соло и камерној музици
- Савладавање нотације и траспозиције појединих инструмената
- Оспособљавање за расписивање партитура за различите џез саставе
- Савладавање анализе партитура и појединих инструменталних деоница

ЗАДАЦИ

- Рад на музичкој литератури
- Рад на препознавању инструмената по звуку и изгледу
- Рад на анализи партитура и инструменталних деоница
- Рад на савладавању нотације појединих инструмената
- Рад на оспособљавању за расписивање партитура за различите џез саставе
- Рад на поређењу групе инструмената и њихове улоге у оркестру

Музичка школа - Суботица

Начин остваривања програма (упутство)

Програм овог предмета је конципиран тако да га могу пратити ученици који су завршили цез теорију и развој слуха и пружа неопходна основна знања из писања аранжмана и композиција из области цез, рок, поп, латин и комерцијалне музике од клавирског триа до Биг бенда.

Испитне аранжмане (и евентуално композиције) изводи школски ансамбл (на III години) или школски Биг бенд (на IV години) јавно, а у току године домаће задатке на оркестарским пробама.

За ученике је обавезно похађање импровизација, цез клавир и оркестар.

Будући да се од ученика у току школовања тражи, сем писаних домаћих задатака по задатим темама или својим композицијама и транскрипција постојећих снимака и слушање одређених оркестара, школа мора да обезбеди квалитетан уређај за слушање у разреду (са звучницима) и преснимавање (дупли касетофон). Такође је потребан уређај за пројектовање партитура на платно за упознавање са литературом. Школа обезбеђује фотокопирање свог неопходног писаног материјала (задаци, теме, тестови итд.) а ученици сами обезбеђују препис својих радова за извођење. Потребно је обезбедити формирање мале фонотеке, нототеке (за оркестар) и евентуално библиотеке.

Захтеви

У току године поред сталних домаћих задатака и школских радова постоји на почетку године, на полугођу и на крају године тест и ГОДИШЊЕ ИСПИТ који се састоје из писменог дела и интерног извођења учениковог рада (на полугодишту) и јавног извођења учениковог аранжмана сопствене композиције (на крају године), написане за оркестар са пет комбинованих дувача. Препис нота обезбеђује ученик.

ИСТОРИЈА ЦЕЗ МУЗИКЕ

ЦИЉЕВИ

- Развијање музичког укуса и способност за диференцирање различитих праваца у цез музици
- Упознавање са свим дисциплинама које чине укупност музичке уметности и извођаштва цез музике

ЗАДАЦИ

- Рад на стицању одговарајуће вештине уметничког изражавања.
- Рад на развијању способности за диференцирање различитих праваца у цез музици
- Рад на стицању способности објективног слушања и критике.

Музичка школа - Суботица

- Током наставе упознати ученике са:
 - а) историјским развојем и епохама цеза;
 - б) савременим токовима у овој области са посебним освртом на остварења најбољих југословенских цез музичара.
- Темељно познавање појединих цез епоха треба да допринесе квалитету и аутентичности цез музицирања ученика овог одсека. Зато се препоручује наставницима да током школске године организују сусрете са нашим најпознатијим цез музичарима који ће ученике упознати са својим искуствима и мишљењем о цезу.
- Ученике треба подстицати да цесећују концерте цеза, учествују у „цезм-сешнима" и да сами свирају цез у духу и стилу појединих епоха.

Начин остваривања програма (упутство)

Наставнику се оставља велики степен слободе у избору онога што се слуша, а такође се препоручује и укључивање ученике у креирање часа. Коришћење тонског и видео материјала из властитих дискотека је не само препоручљиво, већ и неизбежно јер се само овим путем могу набавити добри, а често и веома ретки драгоцени снимци који осветљавају историјски развој цеза.

Овај програм треба схватити као оопшти програмски оквир, а наставнику се препушта да изврши одређена проширења, или скраћења уколико оцени да је то целисходно. Важно је обратити пажњу на корелацију са осталим предметима на овом одсеку, посебно са предметом „мали ансамбли" и „Биг бенд" па се у том смислу препоручује наставнику сарадња са наставницима ова два предмета.

ГЛАВНИ ПРЕДМЕТ

КОНТРАБАС, БАС ГИТАРА, ГИТАРА, КЛАВИР

ЦИЉЕВИ (заједнички за контрабас, бас гитару, гитару, клавир, клавијатуре и синтисајзер)

- Перманентан рад на усавршавању меморије и музичког слуха.
- Развијање инструменталне технике кроз музику као средства музичког израза.
- Развијање и усавршавање вештине музичког начина размишљања
- Развијање инструменталних извођачких способности и савладавање најзначајнијих цез стандарда
- Развијање смисла за колективно музицирање у оквиру малих ансамбала и биг бенда
- Развијање музичког укуса и способност за диференцирање различитих праваца у цез музици
- Развијање способности за концертну делатност као и смисао за заједничко

Музичка школа - Суботица

музицирање.

- Развијање афинитета према импровизацији, као једном од начина развоја музичког мишљења
- Припремање ученика за професионалну делатност.

ЗАДАЦИ (заједнички за контрабас, бас гитару, гитару, клавир, клавијатуре и синтисајзер)

- Проналажење и планирање педагошких поступака помоћу којих ће се оптимално подстицати развој индивидуалних квалитета ученика.
- Усавршавање меморије и музичког слуха.
- Овладавање техником свирања инструмента и фразирањем и њихова примена у задатом програму
- Упознавање ученика са стиливима свих музичких раздобља.
- Неговање културе извођачких покрета.
- Оспособљавање ученика за даље школовање и перманентно усавршавање
- Оспособљавање за самостално креирање интерпретације дела различитих стилова.

САКСОФОН И КЛАРИНЕТ, ТРУБА, ТРОМБОН

ЦИЉЕВИ

- Рекапитулација технике дусања.
- Поставка функционалне и флексибилне амбажуре.
- Припрема за јавни наступ и такмичења.
- Рад на тону - интонација, динамика - контрола, развој, нијансирање.
- Рад на контролисаној техници прстију.
- Рад на фразирању
- Обезбеђивање репродуктивног и музичко-естетског развој ученикове личности уз оспособљавање за професионално свирање инструмента и наставак школовања на високим школама за цез музику.
- Развијање инструменталних извођачких способности и савладавање најзначајнијих цез стандарда
- Развијање смисла за колективно музицирање у оквиру малих ансамбала и биг бенда
- Развијање музичког укуса и способност за диференцирање различитих праваца у цез музици
- Упознавање са свим дисциплинама које чине укупност музичке уметности и извођаштва цез музике
- Развијање индивидуалне креативности
- Оспособљавање ученика за солистичко и групно (оркестарско) свирање.

ЗАДАЦИ

- Оспособљеност за стицање нових сазнања
- Овладавање одговарајућом техником свирања
- Стицање одговарајуће вештине уметничког изражавања.
- Стицање способности објективног слушања и критике.
- Усавршавање јединства музичког и техничког развоја ученика - кроз упознавање комплетне личности ученика, његових општих психофизичких особина, музичке и техничке спремности
- Овладавање техником свирања инструмента и фразирањем и њихова примена у задатом програму

ЦЕЗ БУЉЕВИ

ЦИЉЕВИ

- Обезбеђивање репродуктивног и музичко-естетског развој ученикове личности уз оспособљавање за професионално свирање инструмента и наставак школовања на високим школама за цез музику.
- Развијање инструменталних извођачких способности и савладавање најзначајнијих цез стандарда
- Развијање смисла за колективно музицирање у оквиру малих ансамбала и биг бенда
- Развијање музичког укуса и способност за диференцирање различитих праваца у цез музици
- Упознавање са свим дисциплинама које чине укупност музичке уметности и извођаштва цез музике
- Развијање индивидуалне креативности
- Оспособљавање ученика за солистичко и групно (оркестарско) свирање.

ЗАДАЦИ

- Овладавање одговарајућом техником свирања бубњева
- Стицање одговарајуће вештине уметничког изражавања.
- Стицање способности објективног слушања и критике.
- Усавршавање јединства музичког и техничког развоја ученика - кроз упознавање комплетне личности ученика, његових општих психофизичких особина, музичке и техничке спремности
- Овладавање техником свирања инструмента и фразирањем и њихова примена у задатом програму

ПЕВАЊЕ

ЦИЉЕВИ

- Позитивно доживљавање и вредновање наставе цез певања
- Овладавање певачким апаратом и механизмом који учествује у формирању тона
- Развијање опсега и покретљивости гласа кроз сложеније техничке вежбе
- Правилна употреба даха у динамичком нијансирању мелодије
- Упознавање са различитим стилевима цеза, интерпретацијом и фразирањем кроз програм предвиђен за четворогодишње школовање

ЗАДАЦИ

- Рад на савладавњу технике дисања, импостације гласа и фразирање и њихова примена у задатом програму
- Рад на техници дисања и правилном певачком ставу
- Рад на развијању опсега и покретљивости гласа кроз сложеније техничке вежбе

Табела: Обавезни минимум градива цез певања програм по разредима

	Цез певање
I разред	a) две композиције домаћих аутора; б) четири композиције страних аутора у форми баладе; в) четири композиције страних аутора у свинг форми; г) четири босанове; д) две композиције у блуз форми.
II разред	a) две композиције домаћих аутора; б) 12 композиција страних аутора и то: с) три композиције у форми цез баладе; д) три композиције у свинг форми; е) три композиције у блуз форми; ф) три композиције латино-америчког поднебља.
III разред	a) две композиције домаћих аутора; б) 12 нумера страних аутора; с) три композиције у форми баладе; д) три композиције у свингу; е) три композиције у блуз форми; ф) три босанове; г) две вишегласне нумере.

Музичка школа - Суботица

IV разред	a) две композиције домаћих аутора; b) 16 нумера страних аутора; c) четири баладе; d) четири нумере у свинг форми; e) четири нумере латино-америчког поднебља; f) четири блуз композиције; g) две вишегласне нумере.
------------------	---

Начин остваривања програма

Обавезни део наставног програма су организовани одласци ученика на џез и блуз концерте, а посебно на концерте страних извођача. После концерта наставник је дужан да са учњеницима продискутује о концерту, да саслуша њихово мишљење и утиске.

Обнавеза ученика је да у сваком полугодишту присуствује на по четири џез и блуз концерта.

Неопходност представља и час са пратњом хармонског инструмента.

Такође је потребно омогућити додатни аудио-визуелни материјал и доступну џез литературу.

Музичка школа - Суботица

ОДСЕК ТРАДИЦИОНАЛНЕ МУЗИКЕ ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ-ТРАДИЦИОНАЛНА МУЗИКА

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	РАЗРЕДИ								
	ПРВИ		ДРУГИ		ТРЕЋИ		ЧЕТВРТИ		УКУПНО
	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	УКУПНО
<i>ГЛАВНИ ПРЕДМЕТ (традиционално певање)</i>	3	105	3	105	3	105	3	99	414
<i>НАРОДНИ АНСАМБЛИ</i>	/	/	/	/	2	70	2	66	136
<i>ХОР*</i>	2	70	2	70	/	/	/	/	140
<i>НАРОДНА ИГРА</i>	2	70	2	70	2	70	2	66	276
<i>ЕТНОМУЗИКОЛОГИЈА</i>	1	35	1	35	1	35	1	33	138
<i>ЕТНОЛОГИЈА</i>	1	35	1	35	1	35	1	33	138
<i>АУДИОВИЗУЕЛНА ТЕХНИКА**</i>	/	/	/	/	/	/	1 БЛОК	33 32	65
СВЕГА ЕТНО:	9	315	9	315	9	315	10	362	1307

Напомена:

* Програм за ХОР налази се у делу Вокално-инструменталног одсека.

** Програм за АУДИОВИЗУЕЛНУ ТЕХНИКУ у делу Теоретског одсека.

ТРАДИЦИОНАЛНО ПЕВАЊЕ

ЦИЉЕВИ

- Оспособљавање за извођење једногласних и двогласних песама (старије и новије сеоске праксе)
- Развијање способности за препознавање и експликацију различитих видова певања „на глас“ и "на бас"
- Развијање потенцијала за самостално извођење једногласних песама са украсним тоновима као и појединачних деоница двогласних песама
- Развијање естетских критеријума за извођење традиционалних песама.

ЗАДАЦИ

- Рад на оспособљавању ученика за извођење једногласних и двогласних песама (старије и новије сеоске праксе)
- Рад на развијању способности за препознавање различитих видова певања „на

Музичка школа - Суботица

глас“ и "на бас"

- Рад на развијању потенцијала за самостално извођење једногласних песама са украсним тоновима као и појединачних деоница двогласних песама
- Рад на развијању естетских критеријума за извођење традиционалних песама.

Табела: Обавезни минимум градива традиционално певања програм по разредима

	Традиционалнопевање
I разред	а) 10 солистичких песама; б) пет једногласних обредних, од тога две антифоне песме; в) пет двогласних песама старијег слоја; г) пет двогласних песама новијег слоја - примери треба да представљају тредицију различитих крајева Србије: централне, источне, са Косова, западне Србије и Војводине.
II разред	а) пет солистичких песама; б) три једногласне обредне; в) три двогласне обредне - у обзир долазе и свадбене и жетварске - од тога две антифоне песме; г) пет двогласних песама старијег слоја; д) три двогласне песме најновијег слоја; ђ) две двогласне песме хибридна облика између старијег и новијег певања.
III разред	а) три солистичке песме; б) 10 двогласних песама старијег слоја, од тога четири са паралелним секундама; в) пет двогласних песама новијег слоја; г) пет двогласних хибридни облика између старијег и новијег певања.
IV разред	а) Пет солистичких песама; б) 10 двогласних песама старијег слоја, од тога 3 са паралелним секундама и две са подизањем интонације; в) пет двогласних песама новијег слоја; г) пет двогласних хибридни облика између старијег и нов јег певања.

НАРОДНИ АНСАМБЛИ

ЦИЉЕВИ

- Развијање способности ученика за групно музицирање.
- Усагласити индивидуално извођење са потребама групног.
- Усагласити интонацију и артикулацију свих ученика у свим видовима групног

Музичка школа - Суботица

музицирања.

- Развијати перцепцију слушања осталих чланова.
- Развијати жељу за радом у групном музицирању.

ЗАДАЦИ

- Рад на оспособљавање за групно музицирање.
- Рад на усаглашавању индивидуалног са групним музицирањем.
- Рад на усаглашавању интонације и артикулације са осталим члановима у групном раду.

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА

- а) по десет изворних мелодија изведених од стране мањег инструменталног састава;
- б) пет изворних мелодија изведених од стране већих инструменталних састава који су предвиђени наставним програмом.

Захтеви:

Сваки ученик је обавезан да један пут у току полугодишта, или два пута у току године, јавно наступи у ансамблу барем на интерном часу

НАРОДНА ИГРА

ЦИЉЕВИ

- Развијање разумевања основних појмова етнокорологије,
- Развијање разумевања основних карактеристика играчке праксе Србије
- Развијање разумевања обредне и световне играчке праксе
- Овладавање системом лабанотације.

ЗАДАЦИ

- Рад на развијању разумевања основних појмова етнокорологије,
- Рад на развијању разумевања основних карактеристика играчке праксе Србије
- Рад на развијању разумевања обредне и световне играчке праксе
- Рад на савладавању система лабанотације.

ЕТНОМУЗИКОЛОГИЈА

ЦИЉЕВИ

- Развијање разумевања основних појмова етномузикологије.
- Развијање ученика да вреднује тековине традиционалне музичке културе и упознавање са основним принципима српске вокалне и инструменталне музике.
- Развијање способности за анализу, разумевање, систематизацију, препознавање и вредновање како српске тако и традиционалне музике Балкана
- Савладавање система транскрипције финском методом

ЗАДАЦИ

- Рад на развијању разумевања основних појмова етномузикологије.
- Рад на развијању ученика да вреднује тековине традиционалне музичке културе и упознавање са основним принципима српске вокалне и инструменталне музике.
- Рад на развијању способности за анализу, разумевање, систематизацију, препознавање и вредновање како српске тако и традиционалне музике Балкана
- Рад на савладавању система транскрипције финском методом

ЕТНОЛОГИЈА

ЦИЉЕВИ

- Упознавање са етнологијом као науком.
- Сагледавање њеног историјата, од почетака у 19. веку, када се заснива на идејама романтизма, па све до друге половине 20. века,
- Објашњавање појма *ethnos*, који лежи у самом називу етнологије као науке, и дефинисање етничког идентитета као самоодређења појединца кроз поистовећивање са групом
- Разумевање етничких идентитета на простору Балкана, анализа чинилаца у њиховом конструисању и њихових функција.

ЗАДАЦИ

- Рад на упознавању са етнологијом као науком.
- Рад на сагледавању њеног историјата, од почетака у 19. веку, када се заснива на идејама романтизма, па све до друге половине 20. века,
- Рад на објашњавању појма *ethnos*, који лежи у самом називу етнологије као науке, и

дефинисање етничког идентитета као самоодређења појединца кроз поистовећивање са групом

- Рад на разумевању етничких идентитета на простору Балкана, анализа чинилаца у њиховом конструисању и њихових функција.

Музичка школа - Суботица

ОДСЕК ЗА МУЗИЧКУ ПРОДУКЦИЈУ И СНИМАЊЕ ЗВУКА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ: ДИЗАЈНЕР ЗВУКА

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	РАЗРЕДИ								
	ПРВИ		ДРУГИ		ТРЕЋИ		ЧЕТВРТИ		УКУПНО
	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	УКУПНО
<i>ТЕХНОЛОГИЈА ЗВУЧНО-МУЗИЧКОГ ПРОЦЕСА МИДИ</i>	2	70	2	70	2	70	/		210
<i>ТЕХНОЛОГИЈА ЗВУЧНО-МУЗИЧКОГ ПРОЦЕСА САВРЕМЕНА МИДИ КОМПОЗИЦИЈА И ПРОДУКЦИЈА</i>	/	/	/	/	/	/	3	99	99
<i>ТЕХНОЛОГИЈА ЗВУЧНО-МУЗИЧКОГ ПРОЦЕСА АУДИО</i>	2	70	2	70	2	70	/		210
<i>ОСНОВЕ ДИЗАЈНИРАЊА ЗВУКА ЗА МЕДИЈЕ</i>	/	/	/	/	1	35	1	33	68
<i>САВРЕМЕНА ХАРМОНИЈА СА ИМПРОВИЗАЦИЈОМ И ОРКЕСТРАЦИЈОМ</i>	/	/	/	/	1	35	2	66	101
<i>ОСНОВЕ ПРОЈЕКТОВАЊА ЕЛЕКТРО АКУСТИЧНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ</i>	/	/	/	/	/	/	1	33	33
<i>АУДИО ТЕХНИКА</i>	/	/	2	70	2	70	2	66	206
<i>ОСНОВИ АКУСТИКЕ</i>	/	/	2	70	2	70	2	66	206
<i>СВИРАЊЕ ХОРСКИХ ПАРТИТУРА*</i>	/	/	/	/	1	35	1	33	68
<i>ХОР**</i>	2	70	2	70	2	70	/	/	210
СВЕГА ДИЗАЈН:	6	210	10	350	13	455	12	396	1411

Напомена:

*Захтев за музичку продукцију истоветан је програму теретског одсека музичких школа

**Захтев за музичку продукцију истоветан је програму вокално-инструменталном одсеку музичких школа, за први, други и трећи разред.

ТЕХНОЛОГИЈА ЗВУЧНО-МУЗИЧКОГ ПРОЦЕСА - МИДИ

ЦИЉЕВИ

- Усвајање знања из два различита подручја рада које обухвата предмет Технологија звучно музичког процеса- Аудио и Миди (Musical Instrument Digital Interface).
- Оспособљавање ученика да овладају основним вештинама и процесима .
- Оспособљавање ученика да стварају и програмирају музику уз помоћ рачунара, као средства које ће да бележи и памти њихове идеје.
- Пружање могућности да ученици практично испробају знања стечена у претходном школовању, као и да брзо развију сопствени начин размишљања и креирања.
- Оспособљавање ученика да се користе наведеним процесима: Основама МИДИ комуникационог система;
- Каналским МИДИ прукама; МИДИ модовима; Карактеристикама мулти-тимбралних инструмената; Основним техникама и поступцима уноса нота у рачунар; Обликовањем и градњом симетричних музичких облика (двотакт, реченица, период, песма) .

ЗАДАЦИ

- Рад стицању знања и способности везане за унос и програмирање музике у рачунар као и основне технике везане за овакав начин рада.
- Рад на стицању знања и способности, да компоњују и унесу симетричне музичке облике у рачунар.
- Морају овладати свим начинима и техникама рачунарског уноса и едитовања нотног текста, туђег или властито компонованог.
- Рад на едитовању и МИДИ репродукција краћег класичног музичког дела у облику троделне песме.

Начин остваривања програма

Предмет би имао карактер вежби и и практичног учења на конкретним звучним примерима, композицијама и ансамблима.

Музикално-продуцентски и музичко-критички однос био би стално присутан током учења.

Паралелно са изучавањем звучног процеса ученици би спроводили и музички процес обликујући музичко-естетске целине, форме, кратке композиције звучно-колажног типа, кратка радиофонска дела или сличне аудио креације. Само на овај начин је могуће да читав одсек постигне смисао и афирмацију остварујући симбиозу музичког и техничког

начина размишљања.

Циљ овог предмета је да ученике оспособи да стварају музику уз помоћ компјутера као средства које ће да бележи и памти њихове идеје. На овај начин ће се омогућити ученицима да практично испробају знања стечена на музичким облицима, хармонији и контрапункту као и да брзо развију и сопствени начин размишљања - креацију. Сва теоријска па и свирачка знањастечена у музичкој школи на овај начин могу наћи практичну примену и проверу креативних способности ученика.

ТЕХНОЛОГИЈА ЗВУЧНО-МУЗИЧКОГ ПРОЦЕСА САВРЕМЕНА „МИДИ“ КОМПОЗИЦИЈА И ПРОДУКЦИЈА

ЦИЉЕВИ

- Усвајање знања из два различита подручја рада које обухвата предмет Технологија звучно музичког процеса- Аудио и Миди (Musical Instrument Digital Interface).
- Оспособљавање ученика да овладају основним вештинама и процесима .
- Оспособљавање ученика да стварају и програмирају музику уз помоћ рачунара, као средства које ће да бележи и памти њихове идеје.
- Пружање могућности да ученици практично испробају знања стечена у претходном школовању, као и да брзо развију сопствени начин размишљања и креирања.
- Оспособљавање ученика да се користе наведеним процесима: Основама МИДИ комуникационог система; Каналским МИДИ пружама; МИДИ модовима; Карактеристикама мулти-тимбралних инструмената; Основним техникама и поступцима уноса нота у рачунар) .

ЗАДАЦИ

- Рад стицању знања и способности везане за унос и програмирање музике у рачунар као и основне технике везане за овакав начин рада.
- Рад на стицању знања и способности, да компоњују и унесу симетричне музичке облике у рачунар.
- Морају овладати свим начинима и техникама рачунарског уноса и едитовања нотног текста, туђег или властито компонованог.
- Рад на едитовању и МИДИ репродукција одговарајућег музичког дела.

Начин остваривања програма (упутство)

Настава из овог предмета била би организована само у последњој години и то као комбинација групне наставе и индивидуалних консултација. Овај предмет би требало да синтетиче сва знања, стечена у музичкој школи као и на овом одсеку, у једну целину која

би требала да изнедри стваралаштвокод ученик и омогући му да се стваралачки изрази.

То би у суштини било компоновање и „МИДИ“ оркестрирање тј. стварање разних музичких облика и форми у области савремене музике уз помоћ компјутера. У настави би доминирале краће форме и примењена музика: музика за цингл, рекламу, сценске нумере, компоновање „на слику“ које би се изродило уз одговарајући видео материјал, али и рад на самосталном ауторском делу слободне форме у трајању од 4 до 6 минута.

Управо једно овакво дело чинило би циљ и круну свега што су ученици на овом одсеку научили и стекли током 3 године. То би био њихов „Дипломски испит“. Једно такво ауторско дело морало би имати оригиналну идеју и ауторски печат. Оно би такође морало од стране ученика бити самостално реализовано, снимљено, миксовано и продуцирано.

Дело може бити записано класичном или неком другом нотацијом или пак графички пројектовано уколико се ради о конкретном, електронском, радиофонском или мултимедијалном делу. Такође дело може бити изведено од стране самог аутора или пак других извођача. Овакве или сличне будуће ученичке креације треба да настају и као комбинација „Мидија“ и „Аудио“ тј. као комбинација „компјутерског“ и „живог“ .

ТЕХНОЛОГИЈА ЗВУЧНО-МУЗИЧКОГ ПРОЦЕСА - АУДИО

ЦИЉЕВИ

Оспособљавање ученика да овладају следећим вештинама и процесима у оквиру подручја – АУДИО

- основним техникама снимања звука
- основним микрофонским техникама
- аналогним режијским столом
- употребом мерних инструмената
- снимањем и репродукцијом на двоканалном аналогном магнетофону
- снимањем и репродукцијом на вишеканалном аналогном магнетофону
- основама дигиталног аудио фајла
- снимањем и репродукцијом на DAT-у (DigitalAudioTape)

ЗАДАЦИ

- Рад на стицању знања и способности везане за класични-аналогни начин снимања и репродукције звука као и основне технике везане за овакав начин рада.
- Рад на способности да обаве микрофонско или вишемикрофонско снимање

Музичка школа - Суботица

правилним коришћењем микрофона, режијског стола као и уређаја за снимање и репродукцију звука.

- Рад на снимању акустичног инструмента или вокала или мањег ансамбла, начињен микрофонском техником по избору.

ОСНОВЕ ДИЗАЈНИРАЊА ЗВУКА ЗА МЕДИЈЕ

ЦИЉЕВИ

- Усвајање поступака за потребе позоришних и радио емисија
- Усвајање поступака за потребе филма, телевизије и разунара као медиа

ЗАДАЦИ

- Рад на савладавању примене стеченог знања из основе дизајнирања и његова примена на позоришну и музику за радио
- Рад на савладавању примене стеченог знања из основе дизајнирања и његова примена на филмску и музику за телевизију

Начин остваривања програма (упутство)

Предмет Основе дизајнирања звука и музике за медије представља комбинацију теоријско-практичне наставе овладавања уметничким обликовањем (дизјнирањем) звука и музике за све медије који по дефиницији укључују феномен звука, попут позоришта, филма, радија, TV и глобалне рачунарске мреже (интернета), и слично.

Дизајнер звука (Sound Designer) је ново креативно занимање које обухвата специфичну врсту послова уметничког обликовањатј. дизајнирања звука и музике за позориште, филм, радио, TV и глобалну рачунарску мрежу. Наставно градиво према разредима и темама садржи два основна сегмента:

САВРЕМЕНА ХАРМОНИЈА СА ИМПРОВИЗАЦИЈОМ И ОРКЕСТРАЦИЈОМ

ЦИЉЕВИ

- Развој улоге савремене хармоније у музици
- Развој основних елемената хармоније
- Развој ванакардских тонова
- Развој акордских веза
- Развој промене тоналитета

- Развој на препознавању и анализи различитих хармонских стилова.

ЗАДАЦИ

- Рад на развоју улоге савремене хармоније у музици
- Рад на развоју основних елемената хармоније
- Рад на употреби ванакардских тонова
- Рад на савладавању акордских веза
- Рад на савладавању промене тоналитета (дијатонска, хроматска модулација, енхармонска модулација)
- Рад на препознавању и анализи различитих хармонских стилова

Начин остваривања програма

Ова хармонија заснивала би се на знањима стеченим у оквиру већ постојеће „класичне хармоније“. Она би требала да омогући ученику да је селективно користи кроз различите музичке стилове од озбиљне музике па све до JAZZ-а и популарних музичких форми.

То би допринело способности ученика да се прилагоди најразличитијим захтевима музичког тржишта и учини га прилагодљивим за бављење стиловима у данас веома разноврсној музичкој продукцији.

ОСНОВЕ ПРОЈЕКТОВАЊА ЕЛЕКТРОАКУСТИЧНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ

ЦИЉЕВИ

- Усвајање знања из два различита подручја рада које обухвата предмет Технологија звучно музичког процеса- Аудио и Миди (Musical Instrument Digital Interface).
- Оспособљавање ученика да овладају основним вештинама и процесима .
- Оспособљавање ученика да стварају и програмирају музику уз помоћ рачунара, као средства које ће да бележи и памти њихове идеје.
- Пружање могућности да ученици практично испробају знања стечена у претходном школовању, као и да брзо развију сопствени начин размишљања и креирања.
- Оспособљавање ученика да се користе наведеним процесима: Основама МИДИ комуникационог система; Каналским МИДИ прукама; МИДИ модовима; Карактеристикама мулти-тимбралних инструмената; Основним техникама и поступцима уноса нота у рачунар; Оспособљавање за пројектовање

ЗАДАЦИ

- Рад стицању знања и способности везане за унос и програмирање музике у рачунар као и основне технике везане за овакав начин рада.
- Рад на стицању знања и способности, да компоњују и унесу симетричне музичке облике у рачунар.
- Морају овладати свим начинима и техникама рачунарског уноса и едитовања нотног текста, туђег или властито компонованог.
- Рад на едитовању и МИДИ репродукција краћег класичног музичког дела у облику троделне песме
- Рад на стицању способности за пројектовање, монтажу, микс
- Рад на стицању способности корелације са осталим предметима на одсеку

АУДИО ТЕХНИКА

ЦИЉЕВИ

- Усвајање знања из два различита подручја рада које обухвата предмет Технологија звучно музичког процеса- Аудио
- Оспособљавање ученика да овладају основним вештинама и процесима .
- Оспособљавање ученика да стварају и програмирају музику уз помоћ рачунара, као средства које ће да бележи и памти њихове идеје.
- Пружање могућности да ученици практично испробају знања стечена у претходном школовању, као и да брзо развију сопствени начин размишљања и креирања.
- Оспособљавање ученика да се користе наведеним процесима

ЗАДАЦИ

- Рад стицању знања и способности везане за унос и програмирање музике у рачунар као и основне технике везане за овакав начин рада.
- Рад на стицању знања и способности, да компоњују и унесу симетричне музичке облике у рачунар.
- Морају овладати свим начинима и техникама рачунарског уноса и едитовања нотног текста, туђег или властито компонованог.
- Рад на едитовању и аудио репродукција краћег класичног музичког дела у облику троделне песме
- Рад на стицању способности за пројектовање, монтажу, микс
- Рад на стицању способности корелације са осталим предметима на одсеку

ОСНОВИ АКУСТИКЕ

ЦИЉЕВИ

- Упознавање ученика са основним физичким законима везаним за простирање звука и његово понашање у различитим срединама.
- Упознавање ученика да се физичке појаве везане за звук практично повежу са уметничким извођњем на инструментима, да би ученици схватили како се звук са овог инструмента генерише, мења и простире до слушалаца.

ЗАДАЦИ

- Рад на стицању основних сазнањао физици звука и његовим параметрима;
- Рад на упознавању са различитим инструментима у циљу упоређивања акустичких особина одређених група инструмената:
- Рад на упознавању ученика са електронским инструментима и принципом рада истих;
- Рад на стицању основних знања о акустици простора и правилног озвучавања просторија.

Музичка школа - Суботица

ОДСЕК ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ – ЦРКВЕНА МУЗИКА, КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	РАЗРЕДИ								
	ПРВИ		ДРУГИ		ТРЕЋИ		ЧЕТВРТИ		УКУПНО
	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	УКУПНО
<i>ОРГУЉЕ</i>	2	70	1	35	2	70	2	66	241
<i>ИСТОРИЈА ХРИШЋАНСТВА</i>	2	70	2	70	/	/	/	/	140
<i>СТАРИ ЗАВЕТ</i>	1	35	/	/	/	/	/	/	70
<i>НОВИ ЗАВЕТ</i>	/	/	2	70	/	/	/	/	70
<i>ДИРИГОВАЊЕ</i>	/	/	/	/	1	35	2	66	101
<i>ГРЕГОРИЈАНСКИ КОРАЛ</i>	1	35	1	35	1	35	1	33	138
<i>ЛИТУРГИКА</i>	/	/	/	/	1	35	1	33	68
<i>ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК</i>	1	35	/	/	/	/	/	/	35
<i>СОЛО ПЕВАЊЕ</i>	/	/	/	/	1	35	1	33	68
<i>СВИРАЊЕ ХОРСКИХ ПАРТИТУРА*</i>	/	/	1	35	1	35	/	/	70
<i>РЕПЕРТОАР ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ</i>	1	35	1	35	1	35	1	33	138
<i>ХОР**</i>	2	70	2	70	2	70	2	66	276
<i>СВЕГА ЦРКВЕНА:</i>	10	350	10	350	10	350	10	330	1380

Напомена:

*Захтев за црквену музику истоветан је програму теоретског одсека музичких школа.

** Захтев за црквену музику истоветан је програму вокално-инструменталном одсеку музичких школа, за сваки разред.

ОРГУЉЕ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Оргуље – хармониумјесте да ученици научеда свирајуоргуље, да науче литературу која се примењује у литургији, импровизацију, као и пратњу песама у оквиру литургије.

Задаци наставе јесу:

- овладавање основним техникама свирања на оргуљама;
- упознавање са основном литературом за оргуље и пратњу црквених песама;
- оспособљавање за самостално свирање на оргуљама;
- усавршавање основних техника свирања на оргуљама;
- проширивање познавања литературе за оргуље и пратњу црквених песама;
- усавршавање познавања литературе за оргуље и пратњу црквених песама;
- усавршавање техника свирања на оргуљама;
- проширивање познавања литературе за оргуље и пратњу свих врста црквених песама;
- оспособљавање за основе импровизације;
- усавршавање техника самосталног свирања на оргуљама;
- проширивање познавања литературе за оргуље и пратњу свих врста црквених песама;
- оспособљавање и усавршавање литургијске пратње;
- усавршавање техника самосталног свирања на оргуљама и корепетицију.

Начин остваривања програма

Током четири године ученици морају да савладају основне технике свирања на оргуљама, науче пратњу, корепетицију и импровизацију песама у оквиру литургије.

Ученици треба да усвоје основни репертоар који ће им помоћи у изградњи сопственог стила и омогућити самосталну обраду композиција сличног типа и тежине.

Због тога је неопходно, приликом реализације појединих наставних јединица, комбиновати наставу у школи са практичном ван школе - присуством светим мисама, увежбавањем и свирањем. При томе треба увек тежити да ученици остварују садржај програма према сопственим способностима, почевши од техничких вежби до сложенијих дела. У тим захтевима пракса је показала да је боље ићи и нешто мало испод оптималних могућности ученика, него их оптеретити претешким делима у даљем савладавању технике.

Повезивање садржаја овог наставног предмета са садржајима других одговарајућих наставних предмета (хор, солфеђо, дириговање) отвара простор за тимски рад не само ученика, него и за тимски рад наставника – тимску наставу.

ИСТОРИЈА ХРИШЋАНСТВА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Историја хришћанства јесте упознавање ученика са основним историјским

оквирима хришћанске цивилизације од њеног постанка до савременог доба. Настава историје хришћанства треба да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса, као и развијању целовитог религијског погледа на свет и живот и да омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чувању и неговању сопственог верског и културног идентитета.

Задаци наставе јесу:

- стицање основних знања о хришћанској цивилизацији од њеног постанка до савременог доба;
- оспособљавање за коришћење више извора сазнања и критичког односа према њима;
- развијање тежње ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене;
- развој способности за разумевање и вредновање хришћанске културе у историјским оквирима;
- развијање свести и уверења, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према хришћанству, људима и природи.

Начин остваривања програма

У првом разреду треба обрадити општу историју хришћанства. У другом разреду акценат треба ставити на развој католичке цркве у оквиру опште историје.

Током реализације појединих наставних јединица треба користити и друге изворе из области књижевности, музичке и ликовне уметности, историјских и географских карата.

Поред вербалне – монолошке методе, акцентовати рад на тексту, дијалогу, самосталном истраживачком раду ученика. Ученицима омогућити да самостално анализирају и доносе закључке, дискутују и дебатују. При томе користити групни облик рада, рад у пару и индивидуални рад.

Повезивање садржаја овог наставног предмета са садржајима других одговарајућих наставних предмета (матерњи језик, музичка култура, ликовна култура, историја и географија) отвара простор за тимски рад не само ученика, него и за тимски рад наставника – тимску наставу.

СТАРИ ЗАВЕТ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Стари завет јесте упознавање ученика са тематиком Старог завета, његовом улогом и значајем у црквеној музици и уметности у целини.

Задаци наставе јесу:

- стицање основних знања о Старом завету, најважнијим догађајима и личностима Старог завета, како би оно постало део опште културе ученика и извор уметничког уживања;
- оспособљавање и обезбеђивање могућности за коришћењем и других извора сазнања (књижевност, музичка и ликовна уметност, историја и географија);
- омогућавање и оспособљавање за самостално анализирање и доношење закључака, дискусија и дебатоване;
- развој способности за разумевање и вредновање хришћанске културе у историјским оквирима;
- развијање свести и уверења, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према хришћанству, људима и природу.

Начин остваривања програма

Поред упознавања са основним појмовима (Библија, Стари Завет, Нови Завет, главне књиге Старог Завета и њихов садржај), ученици треба да се упознају са најважнијим догађајима и личностима Старог Завета. Неопходно је да ученици схвате прави значај и улогу Старог Завета у црквеној музици и уметности уопште, како би оно постало део опште културе ученика и извор уметничког уживања. Због тога је неопходно приликом реализације појединих наставних јединица користити и друге изворе из области књижевности, музичке и ликовне уметности, историје и географије.

Поред вербалне – монолошке методе, акценговати рад на тексту, дијалогу, самосталном истраживачком раду ученика. Ученицима омогућити да самостално анализирају и доносе закључке, дискутују и дебатују. При томе користити групни облик рада, рад у пару и индивидуални рад.

Повезивање садржаја овог наставног предмета са садржајима других одговарајућих наставних предмета (матерњи језик, музичка култура, ликовна култура, историја и географија) отвара простор за тимски рад не само ученика, него и за тимски рад наставника – тимску наставу.

НОВИ ЗАВЕТ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Нови завет јесте упознавање ученика са тематиком Новог завета, његовом улогом и значајем у црквеној музици и уметности у целини.

Задаци наставе јесу:

- стицање основних знања о Новом завету, најважнијим догађајима и личностима

Новог завета, како би оно постало део опште културе ученика и извор уметничког уживања;

- оспособљавање и обезбеђивање могућности за коришћењем и других извора сазнања (књижевност, музичка и ликовна уметност, историја и географија);
- омогућавање и оспособљавање за самостално анализирање и доношење закључака, дискусија и дебатоване;
- развој способности за разумевање и вредновање хришћанске културе у историјским оквирима;
- развијање свести и уверења, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према хришћанству, људима и природи.

Начин остваривања програма

Поред упознавања са основним појмовима и садржајем Новог Завета, Еванђеља, Исусовог живота и деловања, делима апостолским, неопходно је да ученици схвате прави значај и улогу Новог Завета у црквеној музици и уметности уопште, како би оно постало део опште културе ученика и извор уметничког уживања.

Због тога је неопходно приликом реализације појединих наставних јединица користити и друге изворе из области књижевности, музичке и ликовне уметности, историје и географије. Ученицима треба омогућити да сами читају гласно и тумаче поједине делове из Новог Завета.

Поред вербалне – монолошке методе, акценговати рад на тексту, дијалогу, самосталном истраживачком раду ученика. Ученицима омогућити да самостално анализирају и доносе закључке, дискутују и дебатују. При томе користити групни облик рада, рад у пару и индивидуални рад.

Повезивање садржаја овог наставног предмета са садржајима других одговарајућих наставних предмета (матерњи језик, музичка култура, ликовна култура, историја и географија) отвара простор за тимски рад не само ученика, него и за тимски рад наставника – тимску наставу.

ДИРИГОВАЊЕ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Дириговање јесте да ученик научи основе дириговања, литературу и формирање вокално-инструменталних ансамбла који се користе у оквиру литургије или духовно-медитативних концерата.

Задаци наставе јесу:

- упознавање са теоријом дириговања;

Музичка школа - Суботица

- овладавање основним техникама дириговања;
- оспособљавање за дириговање канона, мотета, миса и а cappella композиција;
- утврђивање знања из области теорије дириговања;
- усавршавање различитих техника дириговања (са палицом, технике за а cappella композиција и инструментално-вокално дириговање);
- дириговање у оквиру литургије.

Начин остваривања програма

Поред теоријских знања везаних за дириговање, ученици морају да савладају основе дириговања и формирања вокално – инструменталних ансамбала.

Због тога је неопходно, приликом реализације појединих наставних јединица, комбиновати теоријску наставу са практичном - присуством светим мисама, увежбавањем и дириговањем. При томе треба увек тежити да ученици остварују садржај програма према сопственим способностима, почевши од техничких вежби до сложенијих дела вокалне литературе. У тим захтевима пракса је показала да је боље ићи и нешто мало испод оптималних могућности ученика, него их оптеретити претешким делима у даљем савладавању диригентске технике.

Приликом савладавања садржаја теоријског карактера, потребно је поред вербалне – монолошке методе наставника акцентovati дијалог на часу, као и самостални истраживачки рад ученика. Ученицима је потребно омогућити и оспособити их да самостално анализирају и доносе закључке, дискутују и дебатују. При томе користити групни облик рада, рад у пару и индивидуални рад.

Повезивање садржаја овог наставног предмета са садржајима других одговарајућих наставних предмета (хор, репертоар црквене музике, соло певање) отвара простор за тимски рад не само ученика, него и за тимски рад наставника – тимску наставу.

ГРЕГОРИЈАНСКИ КОРАЛ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Грегоријански корал јесте да ученик упозна и научи да користи богати репертоар грегоријанског, средњовековног једногласног црквеног певања.

Задаци наставе једи:

- упознавање основа семиологије;
- усвајање појмова и знања из области развоја грегоријанског корала;
- проширивање знања из литературе која се користи у литургијама у светој миси.

Начин остваривања програма

Ученици морају бити упознати са богатим репертоаром грегоријанског, средњовековног једногласног црквеног певања, као и његовим коришћењем. Такође се морају упознати са основама семиологије-музиколошке струке.

Због тога је неопходно, приликом реализације појединих наставних јединица, комбиновати теоријску наставу са практичном - присуством светим мисама, увежбавањем и дириговањем. При томе треба увек тежити да ученици остварују садржај програма према сопственим способностима, почевши од техничких вежби до сложенијих дела вокалне литературе. У тим захтевима пракса је показала да је боље ићи и нешто мало испод оптималних могућности ученика, него их оптеретити претешким делима у даљем савладавању диригентске технике.

Приликом савладавања садржаја теоријског карактера, потребно је поред вербалне – монолошке методе наставника акцентovati дијалог на часу, као и самостални истраживачки рад ученика. Ученицима је потребно омогућити и оспособити их да самостално анализирају и доносе закључке, дискутују и дебатују. При томе користити групни облик рада, рад у пару и индивидуални рад.

Повезивање садржаја овог наставног предмета са садржајима других одговарајућих наставних предмета (хор, репертоар црквене музике, соло певање) отвара простор за тимски рад не само ученика, него и за тимски рад наставника – тимску наставу.

ЛИТУРГИКА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Литургика јесте упознавање историје литургије са допунама и објашњењима у адекватној форми.

Задаци наставе јесу:

- усвајање знања о форми одвијања свете мисе и њен редослед у складу са црквеним правилима који се наисте односе;
- упознавање ученика са принципима међусобног односа између литургије и црквене музике, као и начинима њиховог међусобног остварења;
- упознавање са теолошки значајем литургије.

Начин остваривања програма

Ученике је неопходно упознати са формом одвијања свете мисе и њеног редоследа у складу са црквеним правилима који се на исте односе. Такође је потребно да ученици

науче и поредак на другим мисама (велики празници, венчања, крштења ...)

Неопходно је да се упознају са принципима међусобног односа између литургије и црквене музике, начинима њиховог међусобног остварења и теолошким значајем литургије кроз историју литургије.

Због тога је неопходно, приликом реализације појединих наставних јединица, комбиновати теоријску наставу са присуством светим мисама.

Поред вербалне – монолошке методе наставника неопходно је акцентовати дијалог на часу, као и самостални истраживачки рад ученика. Ученицима је потребно омогућити и оспособити их да самостално анализирају и доносе

закључке, дискутују и дебатују. При томе користити групни облик рада, рад у пару и индивидуални рад.

ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Латински језик јесте савладавање основа латинског језика за правилно разумевање црквених текстова и правилан изговор приликом коришћења латинског језика.

Задаци наставе јесу:

- поступно и систематично упознавање граматике и правописа латинског језика;
- овладавање нормативном граматиком и правилном изговором латинског језика;
- оспособљавање за примену граматике и правописа у писаној форми;
- оспособљавање за превођење задатог текста и тумачење текста.

Начин остваривања програма

Ученици треба да савладају основе латинског језика како би правилно разумели црквене текстове и имали правилан изговор приликом коришћења латинског језика.

Приликом превођења текстова не инстистирати на дословном преводу, него на смислу у целом тексту тј. реченици.

Граматику обрађивати у сврху текстова који се користе на самом часу, али и у сродним наставним предметима, односно у складу са захтевима образовног профила.

Током школске године потребно је реализовати два писмена задатка, по један у сваком полугодишту.

СОЛО ПЕВАЊЕ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета соло певање јесте вокално оспособљавање ученика за црквено певање.

Задаци наставе јесу:

- развијање заинтересованости за ширење вокалног потенцијала;
- развијање навика слушања вокалне уметничке музике;
- позитивно доживљавање и вредновање наставе соло певања.

Начин остваривања програма

Настава се реализује индивидуално, са присуством корепетитора на једном од два часа недељно.

У зависности од напредовања ученика у вокалној техници, кад год је могуће обрађивати и дела домаћих композитора.

При савладавању вокалне технике требало би предност дати оним методама које се у својим основним начелима ослањају на италијански белканто.

У настави соло певања треба увек тежити да ученици остварују садржај програма према сопственим способностима, почевши од техничких вежби – вокализа, па према сложенијим делима вокалне литературе. У тим захтевима пракса је показала да је боље ићи и нешто мало испод оптималних могућности ученика, него их оптеретити претешким делима у даљем савладавању вокалне технике.

РЕПЕРТОАР ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Репертоар црквене музике јесте упознавање ученика са хорском литературом и црквено-духовном музиком и развијање сопственог укуса о музици и црквено-духовној музици уопште.

Задаци наставе јесу:

- усвајање основног репертоара, који ће помоћи у изградњи сопственог стила и омогућити самосталну обраду композиције сличног типа и тежине;
- кроз практичну наставу ученици треба да науче стилове певања, жанр композиције и то првенствено са аспекта литургијске функционалности и њеног вредновања и разумевања.

Начин остваривања програма

Ученици морају да се упознају и добију слику о повезаности хорске литературе са црквено-духовном музиком и могућностима њеног спровођења у пракси. Ученици треба да усвоје основни репертоар који ће им помоћи у изградњи сопственог стила и омогућити самосталну обраду композиција сличног типа и тежине.

Због тога је неопходно, приликом реализације појединих наставних јединица, комбиновати теоријску наставу са практичном – присуством светим мисама, увежбавањем и певањем. При томе треба увек тежити да ученици остварују садржај програма према сопственим способностима, почевши од техничких вежби до сложенијих дела вокалне литературе. У тим захтевима пракса је показала да је боље ићи и нешто мало испод оптималних могућности ученика, него их оптеретити претешким делима у даљем савладавању вокалне технике.

Приликом савладавања садржаја теоријског карактера, потребно је поред вербалне – монолошке методе наставника акцентovati дијалог на часу, као и самостални истраживачки рад ученика. Ученицима је потребно омогућити и оспособити их да самостално анализирају и доносе закључке, дискутују и дебатују. При томе користити групни облик рада, рад у пару и индивидуални рад.

Повезивање садржаја овог наставног предмета са садржајима других одговарајућих наставних предмета (хор, репертоар црквене музике, соло певање) отвара простор за тимски рад не само ученика, него и за тимски рад наставника – тимску наставу.

Практична настава се понешто разликује од практичне наставе за хорско певање, солфеђо и дириговање и тиме постаје посебан религијски - црквени предмет. Ученици ће научити стилове певања, жанр композиције, и то првенствено са аспекта литургијске функционалности и њеног вредновања и разумевања. Наставни материјал – градиво је у основи постављено по жанровском и чињеничном принципу.

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊАЗА МУЗИЧКЕ ПРЕДМЕТЕ СРЕДЊЕШКОЛЕ

Програм наставе за **стручне предмете свих одсека** налази се у Службеном гласнику број 10 од 28.06.2013. године, и то предмети: ТЕОРИЈА МУЗИКЕ, МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ, ХАРМОНИЈА, ИСТОРИЈА МУЗИКЕ СА УПОЗНАВАЊЕМ МУЗИЧКЕ ЛИТЕРАТУРЕ, МУЗИЧКИ ОБЛИЦИ, КОНТРАПУНКТ, НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА МУЗИКЕ

Програм наставеза **вокално-инструментални одсек** налази се у Службеном гласнику број 10 од 2013. године, и то предмети: СОЛФЕЂО, ГЛАВНИ ПРЕДМЕТ, КАМЕРНА МУЗИКА, ОРКЕСТАР-ХОР, ЧИТАЊЕ С ЛИСТА, УПОРЕДНИ КЛАВИР/КОРЕПЕТИЦИЈА ЗА КЛАВИРИСТЕ И ОРГУЉАШЕ и ЕТНОМУЗИКОЛОГИЈА.

Програм наставе за **одсек теорије музике** налазе се у Службеном гласнику број 10 од 2013. године, и то предмети: СОЛФЕЂО, КЛАВИР, СВИРАЊЕ ХОРСКИХ ПАРТИТУРА, ДИРИГОВАЊЕ, УВОД У КОМПОНОВАЊЕ и АУДИОВИЗУЕЛНА ТЕХНИКА.

Програм наставеза **одсек традиционалне музике** налазе се у Службеном гласнику број 10 од 2013. године, и то предмети: ТРАДИЦИОНАЛНО СВИРАЊЕ, ТРАДИЦИОНАЛНО ПЕВАЊЕ, НАРОДНИ АНСАМБЛИ, НАРОДНА ИГРА, ЕТНОМУЗИКОЛОГИЈА и ЕТНОЛОГИЈА.

Програм наставеза **одсек музичку породуку** налазе се у Службеном гласнику бр 10 од 2013. године, за предмете: ТЕХНОЛОГИЈА ЗВУЧНО-МУЗИЧКОГ ПРОЦЕСА МИДИ, ТЕХНОЛОГИЈА ЗВУЧНО-МУЗИЧКОГ ПРОЦЕСА САВРЕМЕНА МИДИ КОМПОЗИЦИЈА И ПРОДУКЦИЈА, ТЕХНОЛОГИЈА ЗВУЧНО-МУЗИЧКОГ ПРОЦЕСА АУДИО, ОСНОВЕ ДИЗАЈНИРАЊА ЗВУКА ЗА МЕДИЈЕ, САВРЕМЕНА ХАРМОНИЈА СА ИМПРОВИЗАЦИЈОМ И ОРКЕСТРАЦИЈОМ, ОСНОВЕ ПРОЈЕКТОВАЊА ЕЛЕКТРО АКУСТИЧНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ, АУДИО ТЕХНИКА и ОСНОВИ АКУСТИКЕ.

Програм наставеза **одсек црквене музике** налазе се у Службеном гласнику број 11 од 06.12.2010. године, то за предмете: ОРГУЉЕ, ИСТОРИЈА ХРИШЋАНСТВА, СТАРИ ЗАВЕТ, НОВИ ЗАВЕТ, ДИРИГОВАЊЕ, ГРЕГОРИЈАНСКИ КОРАЛ, ЛИТУРГИКА, ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК, СОЛО ПЕВАЊЕ и РЕПЕРТОАР ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ.

Музичка школа - Суботица

ФАКУЛТАТИВНИ ПРЕДМЕТИ

ПРЕДМЕТ	I РАЗРЕД		II РАЗРЕД		III РАЗРЕД		IV РАЗРЕД		УКУПНО
	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	
Математика	3	105	3	105	/	/	/	/	210
Хемија	2	70	/	/	/	/	/	/	70
Географија	/	/	2	70	/	/	/	/	70
Инструмент (дувачки, удараљке, контрабас, традиционално певање)	2	70	2	70	2	70	2	66	276
Соло певање	2	70	2	70	2	70	2	66	276
Развијање слуха	2	70	2	70	/	/	/	/	140
Дириговање	/	/	/	/	2	70	2	66	136
Увод у компоновање	/	/	/	/	/	/	2	66	66
Аудио визуелна техника	/	/	/	/	/	/	1	33	33

Програми за предмете МАТЕМАТИКА, ХЕМИЈА и ГЕОГРАФИЈА налазе се у „Просветном гласнику”, број 11/2013 године.

ВАНРЕДНО ШКОЛОВАЊЕ

Ванредно школовање ученика регулисано је Законом о основама система образовања и васпитања, Законом о средњем образовању, интерним Правилником о ванредним ученицима. Ученик који похађа средњу музичку школу има својство редовног ученика ако је приликом уписивања првог разреда био млађи од 17 година. Ванредни ученици су они који уписују први разред средње школе и старији су од 17 година. Изузеци су лица из осетљивих друштвених група и са изузетним способностима млађи од 17 година. Они могу да стичу средње образовање у својству ванредног ученика, ако оправдају немогућност редовног похађања наставе, уз сагласност министра. Редован ученик у средњој музичкој школи може упоредо да похађа и други образовни профил, али само као ванредан ученик, уз обавезу плаћања накнаде стварних трошкова. Ученици који се поред средње музичке школе упоредо школују и у другој средњој школи, имају статус редовног ученика у обе школе.

Ванредни ученици средње школе уписују се у први разред исто као и редовни ученици – морају положити пријемни испит према истом календару кад и редовни ученици. Упис је обавезан за сваки следећи разред. Ванредни ученици сnose трошкове уписа и трошкове испита. Ванредни ученици не похађају наставу, али имају право на консултације. Ванредни ученик завршава разред полагањем испита из свих предмета одговарајућег разреда по плану и програму за Средњу музичку школу. Ванредни ученици средње школе имају право учешћа на јавним часовима и такмичењима, под истим условима као и ванредни ученици основне школе.

Полагање ванредних испита

У једном испитном року може се пријавити највише три предмета. Рокови за полагање ванредних испита: октобарски, фебруарски, априлски, јунски и августовски.

ПРОГРАМИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ, ДОДАТНЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ

Допунска настава реализује се са по једним часом недељно из обавезних предмета. План допунске наставе предаје се на почетку школске године, сам програм допунске наставе у зависности је од идентификованих ученика и њихових потреба.

Поштујући одредбе важећег календара рада на територији АП Војводине у току зимског распуста школа је дужна да планира реализовање часова допунске наставе за ученике који заостају у савладавању наставног градива. О броју часова и ученика, као и распореду извођења часова, на предлог Наставничког већа одлучује директор школе.

За ученике који напредују у савладавању наставног градива организује се додатна настава са по једним часом недељно. Додатна настава је посебно намењена ученицима инструмента или певања који се припремају за јавне наступе или такмичења. План додатне наставе из појединих предмета се предаје на почетку школске године.

Припремна настава се организује пре полагања пријемног испита у упис у средњу музичку школу из солфеџа са теоријом музике. Припремну наставу организују и реализују наставници теоретских предмета средње школе. Она је бесплатна за децу која желе да полажу пријемни испит. Организује се суботом пре подне.

ПРОГРАМИ И АКТИВНОСТИ КОЈИМА СЕ РАЗВИЈАЈУ СПОСОБНОСТИ ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА, КОМУНИКАЦИЈА, ТИМСКИ РАД, САМОИНИЦИЈАТИВА И ПОДСТИЦАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИЧКОГ ДУХА

Свеобухватном приступу подучавања ученика вештинама комуникације, самосталног и тимског решавања проблема, активног и ефективног учешћа у тимском раду, активној улози у друштвеној средини, откривању и пружању подршке ученичкој иницијативи и подстицању предузетничког духа у школи учествују одељењске старешине, педагог и психолог из стручне службе, као и спољни сарадници. У овоме играју важну улогу актери локалне заједнице јер заједно са њима Школа пружа модел тимског приступа и међусобне сарадње.

Предавања, трибине, округли столови и радионице за ученике, али и родитеље организују се у оквиру школе, али и ван установе. Сарадња са Канцеларијом за младе Града Суботице и Фондација Данило Киш, Фондација Менталне хигијене „Ехspecto“, Адолесцентно саветовалиште својим богатим програмом нуди увек актуелне темеза ученике Града Суботице. Конкурси ових установа, као и АП Војводине пружа одличну прилику за самоиницијативну ученика, као и могућност да се формирају ученици сличних интересовања и међусобно сарађују у реализацији идеја.

Ученици своје иницијативе и идеје преносе и преко представника у Ученичком

парламенту који активно функционише у Школи. Постоји и сарадња са Унијом ученичких парламената Суботице и Србије. Ученичке иницијативе као што су хуманитарне, еколошке, предузетничке активности или додатно усавршавање у реализацији посредује координатор рада Ученичког парламента, као и Управа Школе.

ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА

Ученички парламент Музичке школе – Суботица чине по два члана из 8 одељења средње школе. На нивоу школе бира се један наставник или стручни сарадник за координисање рада Ученичког парламента.

Представници Ученичког парламента учествују кроз рад органа Школе у давању мишљења и предлога стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору о: правилима понашања у школи, мерама безбедности ученика, годишњем плану рада, школском развојном плану, школском програму, начину уређивања школског простора, избору уџбеника, слободним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње и другим питањима од значаја за њихово образовање.

План активности Ученичког парламента:

- ✓ Такмичење одељења у певању
- ✓ Организација спортских активности
- ✓ Организација хуманитарних активности (учешће у акцији „Кутије за ципеле“ и организација концерта)
- ✓ Организација еколошких активности
- ✓ Организација културних активности (квиз, посета позоришту итд)
- ✓ Организација караоке вечери
- ✓ Организација других акција и учешће у пројектима

ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Музичка школа – Суботица се истиче у активном учешћу у музичком животу локалне средине. Потребне других културних, образовних и других јавних установа је одлична прилика јавног наступа за ученике основне и средње школе. Ове догађаје подстичу професионализам и мотивацију ученика, а такође служи и као промоција рада Школе.

Школа традиционално, и у складу са Календаром обележава и свечано прославља: почетак школске године (1. септембар), Дан школе, Дан примирја у Првом светском рату (11. новембар), Дан просветних радника (8. новембар), Нову годину (крај децембра), Свети Сава (27. јануар), Дан државности (15-16. фебруар), Празник рада (1-2. мај),

завршетак наставе за матуранте и остале ученике (мај-јун).

Школа културну и јавну делатност остварује организовањем и одржавањем:

1. интерних часова класе наставника
2. јавних часова одсека школе- 3 пута у току школске године
3. ученичких концерата
4. концерти поводом прославе Дана школе, камерних ансамбала, концерт оркестара и хора основне музичке школе, новогодишњи концерт симфонијског оркестра и хора средње школе, матурски концерт(и)
5. турнеја симфонијског оркестра средње школе и хора по разним градовима по Војводини
6. школска и друга музичка такмичења (Pianissimo, Femus)
7. учешће у програмима других институција и установа Града при обележавању посебних прилика и дешавања (Дан Града, Jazzik festival)
8. наступи ученика у просторима других вртића, школа, факултета у Граду
9. концерти за предшколцу децу у оквиру Дечје недеље
10. наступи ученика у другим музичким школама
11. учешће у Суботички симфонијском оркестру, у Дувачком оркестру – ОКУД Младост, Суботичком тамбурашком оркестру, хору Св. Роман Мелод, камерни хор „Pro musica“ итд.

ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ

Ради јачања образовно-васпитне делатности школе, подстицања индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и целисходног коришћења слободног времена, као и ради богаћења друштвеног живота и разоноде ученика, развијања и неговања другарства и пријатељства, школа реализује слободне активности ученика. Слободне активности организују се у области културе, уметности и спорта.

Слободне активности се одвијају у току школске године у складу са понуђеним програмом Народног позоришта у Суботици, Српског народног позоришта у Новом Саду, Задужбине Илије Коларца у Београду и сл. Ученици веома радо посећују позоришне, оперске и балетске представе, мјузикле и концерте.

Међу слободним активностима ученика спадају и обуке и такмичења из општих предмета, као што је обука прве помоћи и такмичење из истог у оквиру биологије, или рецитације из матерњег језика, писање састава или изложба ликовних илустрација.

Ученици, а и наставници Школе активни су и када су у питању физичке активности. Учешће на Фрушкогорском марафону је један од примера.

Музичка школа - Суботица

ПРОГРАМ РАДА КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА И САВЕТОВАЊА

Каријерно вођење и саветовање за ученике средње школе обухвата информисање, саветовање, вођење и доношење одлука о професији код ученика.

Циљ програма јесте да помогне младим људима да разумеју и интерпретирају информације о свету рада и будућој каријери, да могу да разјасне недоумице које имају у погледу професија или послова, да разумеју своје способности и дефинишу своје ставове у погледу понуђених или жељених избора.

Каријерно саветовање и вођење треба да пружи подршку младима да боље разумеју себе и своје потребе, да превазиђу могуће баријере у погледу учења, напредовања у будућим професијама.

Програми каријерног вођења и саветовања првенствено обухватају ученике трећег и четвртог разреда средње школе као и завршног разреда основне музичке школе, али у ширем смислу укључујемо и родитеље свих тих ученика.

У процес Каријерног саветовања и вођења укључени су и друге институције, важни фактори за ово питање: Канцеларија за младе Суботица; високообразовне институције (поготово Академија уметности у Новом Саду и Факултет музичке уметности у Београду); Национална служба за запошљавање; Инфостуд; Мађарски национални савет и др.

Садржај рада	Носиоци
Упознавање са одсецима и образовним профилима ученика завршних разреда ОМШ	Наставници солфеђа и одсека у средњој школи
Упознавање ученика III разреда са мрежом виших и високих школа и услова уписа у њих	Одељењске старешине
Посета бивших ученика Музичке школе Суботица и разговор са садашњим матурантима	Школски психолог
Професионална оријентација -тестирање и саветодавни рад	Школски психолог
Обрнути дан – када ученици држе часове	Ученички парламент
Истраживање и прикупљање потребних информација о високообразовним установама и условима пријемног испита	Одељењске старешине, ПП служба
Посета сајма образовања „Путокази“ у Новом Саду	Одељењске старешине
Посета студентског дома „Европа“ у Новом Саду	Одељењске старешине
Сарадња са организацијама студената (VIFO, VaMaDiSz) и њихова посета ученика на мађарском наставном језику, давање информација о условима пријемног испита и студирања у Србији	ПП служба
Презентација успеха уписа матураната: анализа резултата пријемног испита на академијама	Школски психолог
Оспособљавање ученика завршних разреда за процедуре пријав. на конкурс и прављење CV	Наставник грађанског васпитања
Представљање високошколских установа у нашој школи матурантима	Управа школе

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Заштита животне средине обухвата активности усмерене на развој еколошке свести, као и очување природних ресурса. Очување природних ресурса обухвата и упознавање са коришћењем и рационалном употребом тих ресурса у области енергетике. Школа доприноси заштити животне средине остваривањем програма заштите животне средине - локалним еколошким акцијама, заједничким активностима школе, родитеља, односно старатеља и јединице локалне самоуправе у анализи стања животне средине и акција за заштиту животне средине. У оквиру Ученичког парламента ђаци сваке године дају иницијативу за заштиту животне средине.

Циљ овог васпитног задатка је да ученицима, у складу са њиховим сазнајним способностима, друштвеним захтевима и научно-технолошким достигнућима, обезбеђује стицање знања о друштвеним, природним, привредним и техничким појавама, токовима и активностима које преображавају, обогаћују или угрожавају животну средину и опасностима које прете човечанству. На тај начин треба да се развија свест о складном односу човека и средине и свест о значају очувања и заштите природне и животне средине.

ЗАДАЦИ:

- развијање позитивног односа према природи и природним изворима полазећи од тога да је човек део природе и да мењајући природу мења и себе, оплемењујући или угрожавајући и природу и себе;
- да ученици схвате да је природа и насељена средина јединствена и недељива средина живљења човека као природног и друштвеног бића;
- да стекну знања о биолошким, физичким, хемијским, историјским, географским, производно-техничким и естетским вредностима и обележјима природе и насељене средине;
- да упознају еколошке процесе и законитости који се одигравају у животној средини;
- да упознају градитељске, техничке и технолошке радње и процесе и њихов вредности али и могуће последице у угрожавању средине;
- да буду оспособљени као будући активни учесници у процесу преображаја средине, да могу да примене потребна знања, понашања и искуства у очувању природе, управљању природним изворима и производним поступцима у изградњи насеља и уређењу простора;
- да ученици схвате и оцене вредности природе и насеља за укупни живот човека, штетност свих облика експлоатације природе и нужност превладавања противречности које експлоатација рађа;
- да упознају мере и технике очувања животне средине.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМА ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА И ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Основни принципи и циљеви програма заштите ученика

Принципи на којима се заснива овај Програм и поступање на основу њега, односе се на:

1. право на живот, опстанак и развој
2. најбољи интерес детета, уз обезбеђивање поверљивости података
3. спречавање дискриминације, што значи обухватање свих ученика овим Програмом
4. активно учешће ученика, које се обезбеђује правовременим информисањем и давањем могућности да искажу своје мишљење Програм заштите ученика од насиља има као општи циљ унапређивање квалитета живота ученика у школи применом мера превенције, ради стварања безбедне средине, и мера интервенције у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање ученика.

Специфични циљеви Програма у превенцији су следећи:

1. подстицање и развијање климе прихватања, толеранције и међусобног уважавања
2. идентификација безбедносних ризика у школи увидом у документацију, непосредно окружење евидентирањем критичних места у школи, анкетирањем ученика, наставника и родитеља
3. повећање осетљивости свих који су укључени у живот и рад школе, на препознавање насиља и злостављања
4. унапређење способности свих учесника у школском животу – наставног и ваннаставног особља, ученика, родитеља, локалне заједнице – за уочавање, препознавање и решавање проблема насиља
5. оспособљавање свих запослених и родитеља за рано препознавање знакова у понашању деце који указују на потенцијално насилно понашање
6. пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу
7. изграђивање и примена норми понашања, информисање о правилима и кућном реду
8. дефинисање процедура и поступака реаговања на насиље и информисање свих учесника у школском животу о томе
9. омогућавање свим ученицима који имају сазнања о могућем насилном акту да без излагања опасности врше пријављивање насиља
10. спровођење психо-социјалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања и понашања, превазилажење стреса, учење социјалних вештина
11. сарадња са родитељима путем Савета, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора
12. сарадња са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на

превазилажењу проблема насиља у школи.

Програм заштите ученика од насиља сачињен је на основу Посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама, који је сачинила Влада републике Србије, Министарство просвете 2007.године.

Свако насиље над ученицима се може спречити у атмосфери која:

- ❖ развија и негује културу понашања
- ❖ не толерише насиље и не ћути о њему
- ❖ развија одговорност свих
- ❖ обавезује на поступање све који имају сазнање о насиљу

Две групе забране у установи

У установи су **забрањене дискриминација и дискриминаторско поступање**, којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основима утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Не сматрају се дискриминацијом посебне мере уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају.

Установа је дужна да предузме све мере прописане овим законом када се посумња или утврди дискриминаторно понашање у установи.

Забрана насиља, злостављања и занемаривања подразумева да је у установи забрањено физичко, психичко, социјално, сексуално, дигитално и свако друго насиље, злостављање и занемаривање запосленог, детета, ученика, одраслог, родитеља односно другог законског заступника или трећег лица у установи.

Значење појмова насиље и њени различити облици

Под **насиљем и злостављањем** подразумева се сваки облик једанпут учињеног,

односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета, ученика и одраслог.

Злоупотреба деце/ученика представља све што појединци и институције чине или не чине, а што директно утиче или индиректно шкоди деци/ученицима, или им смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи их у немоћан, неравноправан и зависан положај у односу на појединце и установу.

Занемаривање и немарно поступање представљају случајеве пропуштања установе или појединца да обезбеде услове заправилан развој детета/ученика у свим областима, што, у противном, може нарушити њихово здравље, физички, ментални, духовни, морални и друштвени развој. Занемаривање обухвата и пропусти у обављању правилног надзора и заштите детета од повређивања у оноликој мери у којој је то изводљиво.

Експлоатација деце/ученика односи се на њихов рад у корист других особа и/или установе. Она обухвата и киднаповање и продају деце у сврху радне или сексуалне експлоатације. Ове активности имају за последицу нарушавања физичког или менталног здравља, образовања, као и моралног, социјалног и емоционалног развоја детета/ученика. Насиље може имати различите форме: физичко, емоционално/психолошко, сексуално насиље, злоупотреба, насиље коришћењем информационих технологија, злоупотреба, занемаривање и немарно поступање и експлоатација деце. Различити облици насиља се преплићу и условљавају.

- ❖ Под физичким насиљем, у смислу овог закона, сматра се: физичко кажњавање детета, ученика или одраслог од стране запосленог, родитеља односно другог законског заступника или трећег лица у установи; свако понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика, одраслог или запосленог; насилно понашање запосленог према детету, ученику или одраслом, као и ученика и одраслог према другом ученику, одраслом или запосленом.
- ❖ Под психичким (емоционалним) насиљем, у смислу овог закона, сматра се понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства.
- ❖ Под социјалним насиљем, у смислу овог закона, сматра се искључивање детета, ученика и одраслог из групе вршњака и различитих облика активности установе.
- ❖ Под сексуалним насиљем и злостављањем, у смислу овог закона, сматра се понашање којим се дете и ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.
- ❖ Под дигиталним насиљем и злостављањем, у смислу овог закона, сматра се злоупотреба информационо комуникационих технологија која може да има за

Музичка школа - Суботица

последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, смс-ом, ммс-ом, путем веб-сајта (web site), четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и другим облицима дигиталне комуникације.

Установа је дужна да надлежном органу пријави сваки облик насиља, злостављања и занемаривања у установи почињен од стране родитеља, односно другог законског заступника или трећег лица у установи.

Нивои насиља и интервентне мере

У табели су приказани нивои реаговања и различити облици насиља. У зависности од интензитета, учесталости и последица које насиље оставља, поједини облици се понављају на више различитих нивоа.

Разврставање насиља, злостављања и занемаривања на нивое има за циљ обезбеђивање уједначеног поступања (интервенисања) установа у ситуацијама насиља и злостављања када су актери деца, односно ученици (дете – дете, ученик – ученик, дете и ученик – запослени). Исти облици насиља, злостављања и занемаривања могу да се појаве на више нивоа, али се разликују у интензитету, степену ризика, учесталости, последицама и учесницима.

Први ниво:

Ове облике насиља решава самостално васпитач/наставник /одељењски старешина у оквиру саветодавно-васпитног радаса децом – појединцима, групама и одељењем. Може користити и подршку вршњачког тима и вршњачких едукатора.

Физичко насиље	Емоционално/психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Електронско насиље
ударање чврга, гурање, штипање, гребање, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари	омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, „прозивање”	добацивање, подсмевање, искључивање из групе или заједничких активности, фаворизовање на основу различитости, ширење гласина	, неумесно, са сексуалном поруком: добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално недвосмислена гестикалација	узнемиравајуће позивање, слање узнемиравајућих порука СМС-ом, ММС-ом

Други ниво:

У решавању ових облика насиља, васпитач/наставник /одељењски старешина укључује Тим, то јест унутрашњу заштитну мрежу. У табели су приказани нивои реаговања и различити облици насиља. У зависности од интензитета, учесталости и последица које насиље оставља, поједини облици се понављају на више различитих нивоа.

Физичко насиље	Емоционално/психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Електронско насиље
шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке”, затварање, плување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу	уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, манипулисање	сплеткарење, ускраћивање пажње од стране групе (игнорисање), неукључивање, неприхватање, манипулисање, искоришћавање	сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење	оглашање, снимање и слање видео записа, злоупотреба блогова, форума и четовања, снимање камером појединаца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика

Трећи ниво:

Активности предузима директор са тимом за заштиту, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа, организација и служби, односно активирање спољашње заштитне мреже (центар за социјални рад, здравствена служба, полиција и друге организације и службе). Уколико присуство родитеља није у најбољем интересу ученика, тј. може да му штети, угрози његову безбедност или омета поступак у установи, директор обавештава центар за социјални рад, односно полицију.

На овом нивоу обавезни су васпитни рад који је у интензитету примерен потребама ученика, као и покретање васпитно-дисциплинског поступка и изрицање мере, у складу са Законом. Ако је за рад са учеником ангажована и друга организација или служба, установа остварује сарадњу са њом и међусобно усклађују активности.

Музичка школа - Суботица

Физичко насиље	Емоционално/психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Електронско насиље
туча, давлeње, бацање, проузроковање опекотина и других повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем	заstraшивање, уцењивање уз озбиљну претњу, изнуђивање новца или ствари, ограничавање кретања, навођење на коришћење наркотичких средстава и психоактивних супстанци, укључивање у деструктивне групе и организације	претње, изолација, малтретирање групе према појединцу или групи, организовање затворених група (кланова) које има за последицу повређивање других	завођење од стране одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест	снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија

Кораци у интервенцији:

Интервенција се спроводи кроз неколико корака чија конкретизација зависи одтога да ли се насиље спроводи међу децом, да ли се спроводи од стране запослених у установи или од стране одрасле особе која није запослена у установи. Незаобилазни кораци у интервенцији, без обзира на то ко врши насиље су следећи:

1. **Сазнање о насиљу - откривање** остварује се кроз опажање да се насиље дешава или сумњу да се дешава. Овај корак се заснива на прикупљању информација од свих релевантних чинилаца.

2. **Прекидање, заустављање насиља** - свака особа запослена у школи која има сазнање о насиљу посредно или непосредно у обавези је да реагује тако што ће прекинути насиље или позвати у помоћ, ако ситуација измиче контроли и особа процени да није устању да самостално реши проблем.

3. **Смиривање ситуације** подразумева смањивање тензије и обезбеђивање сигурности за дете, раздвајање актера насиља.

4. **Консултације** се остварују у установи како би се разјасниле околности и на прави начин анализирале чињенице, избегла конфузија и како би се направио ефикасан план акције и заштите. Консултације се обављају са члановима Тима, а по потреби и са службама изван установе у зависности од сложености проблема. Приликом консултација мора се поштовати принцип поверљивости и принцип заштите најбољег интереса ученика.

5. **Информисање и заштита** - овај корак се реализује:

- *На нивоу школе* - информишу се родитељи о насиљу које је извршено над дететом, или ако се ради о насиљу у породици информисање особа од поверења, договор о преузимању заштитних мера према деци, преузимање законских мера како би се спречило евентуално понављање насиља.

- *По потреби* се укључују надлежне службе: МУП или Центар за социјални рад.

Пријава се подноси у писаној форми, а њено подношење надлежној служби је обавеза

Музичка школа - Суботица

директора школе.

6. Праћење ефеката предузетих мера - Тим за заштиту деце је у обавези да у сарадњи са запосленима у установи и свим кључним чиниоцима прати ефекте које су начиниле предузете мере. Посебну пажњу треба обратити на активности којима ће се обезбедити реинтеграција свих учесника насиља у заједницу установе и остварити квалитетни услови за даље функционисање установе. Уколико се укључила у интервенцију институција ван школе, треба бити са њом у контакт у и заједнички пратити ефекте предузетих активности.

Превентивне мере

Област	Активност и начин реализације
Услови рада школе	<ul style="list-style-type: none">- поштовање Правила понашања у школи;- дежурство наставника у школи;- физичко обезбеђење објекта-видеоназором;- обавеза пријављивања лица који нису радници школе помоћном особљу;- развијање и неговање богатстваразличитости и културе понашања у оквиру васпитно-образ. активности.
Рад са наставницима	<ul style="list-style-type: none">- упознавање са Програмом заштите деце/ученика од насиља;- Упознавање са функционисањем системасоцијалне заштите деце / ученика;- Примена Правила понашања- Развијање комуникацијских вештина-семинари, стручна литература- Рад на развијању кооперативне климе у одељењу - ЧОС, радионице, посете, излети, дружења- Сензибилизација наставника запрепознавање насиља, запостављања, занемаривања.- Повећање компетенција наставника зарешавање проблема ученика.- Развијање вештина ефикасног реаговања уситуацији насиља. (стручно усавршавање, консултације, праћење литературе)
Рад са ученицима	<ul style="list-style-type: none">- Упознавање ученика са Програмом заштите деце/ученика од насиља.- Активно учешће ученика приликом дефинисања правила понашања у школи и последица за њихово кршење.- Организовање радионица за вежбање ненасилне комуникације- Упознавање ученика са конструктивним начином решавања конфликта.- Развијање вештина ефикасног реаговања уситуацији насиља.- Оспособљавање деце за пружање помоћи вршњаку-жртви насиља. (радионице на ЧОС-у, разговори)
Сарадња са родитељима	<ul style="list-style-type: none">- Упознавање родитеља са Програмом заштите деце/ученика од насиља кроз родитељске састанке и Савет родитеља- Активно учешће родитеља у дефинисању Програма- Организовање разговора, предавања/трибина о безбедности и заштити од насиља- Сензибилизација родитеља за проблеме детета (предавања, разговори)- Упознавање са мрежом социјалне заштите деце

ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА

Наставник физичког васпитања у току школске године организује сталне или периодичне активности.

Сталне активности:

- одлазак на базен

Периодичне активности:

- школски крос
- спортска субота (два пута у току године)
- градско првенство у баскету 3:3
- Фрушкогорски маратон
- крос РТС-а

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ, КУЛТУРНИМ И ЈАВНИМ УСТАНОВАМА

Ради остваривања васпитних циљева неопходна је свестрана, континуирана и активна сарадња Школе и друштвене средине. Ученици који желе да се баве програмима културе и истраживања изван Школе укључују се у разне активности клубова, удружења и музичких удружења које код младих талентованих личности помажу да се оствари посебна склоност ка уметности или иметничком стваралаштву.

Након реализације разноврсних пројеката у сарадњи са бројним институцијама, организацијама и медијима, Музичка школа-Суботица има намеру да у наредном петогодишњем периоду проширује поље своје делатности и у значајној мери унапредисвоје капацитете, односно боље ангажује креативне потенцијале.

Наши циљеви јесу оснаживање појединаца, друштвених група и организација кроз програме формалног и неформалног образовања, а и циљне групе пре свега оне са којима ради: млади – предшколци, основношколци и средњошколци, али кроз њихове активности посредно и одрасли, друштвене групе и организације.

Колектив Музичке школе Суботица великим делом учествује у организовању и реализовању музичког културног живота у граду, кроз организацију концерата, и као извођачи програма. Део колектива стално је ангажован у пројектима Суботичке филхармоније и Војвођанских симфоничара, како у земљи тако и у иностранству.

Посебну пажњу посвећујемо доброј сарадњи са основним и средњим школама, јавним институцијама. Концертну салу школе често уступамо ради организовања литерарних вечери и концерата још неафирмисаних уметника, што желимо проширити и наредних година. Израђен је Правилник који прецизније регулише садржаје, облике и начине сарадње са јавним институцијама, физичким лицима и удружењима грађана.

Најзначајнија достигнућа организације су многобројни пројекти које је током

Музичка школа - Суботица

протеклих година Школа реализовала уз финансијску подршку од стране Европске уније, Министарства културе, информисања и информационог друштва Републике Србије, Покрајинског секретаријата за културу, Покрајинског секретаријата за образовање, Градског већа за културу и Градског већа за образовање, Националног савета Мађарске националне мањине, Фондације „Бетхлен Габор“, Асоцијације Ракоци што и у будуће остају наши најважнији покровитељи и извори финансирања пројеката.

Школа доприноси развоју музичке културе града и читавог региона, организује јавне концерте музичких извођача и оркестара из Суботице, земље и из иностранства. У току школске године сарађујемо са сродним школама у земљи и иностранству путем размене ученичких концерата и размене искустава музичких педагога:

- ✓ Академија уметности Нови Сад
- ✓ Музичка школа „Јосип Славенски“, Нови Сад
- ✓ Музичка школа „Петар Коњовић“, Сомбор
- ✓ Музичка школа „Стеван Мокрањац“, Сента
- ✓ Основна музичка школа, Кањижа
- ✓ Музичка школа Бачка Топола
- ✓ Глазбена школа, Мурска Собота
- ✓ Музичка школа Király König Péter, Сегедин
- ✓ Музичка конзерваторија, Марибор
- ✓ Глазбена школа Фрање Кухача, Осиек
- ✓ Заједница музичких и балетских школа Србије
- ✓ Удружење музичких и балетских педагога Србије

У партнерском и суорганизационом односу, и у наредном наставићемо успешну и континуирану сарадњу са досадашњим партнерима:

- ✓ Предшколска установа „Наша радост“
- ✓ Основне школе Града Суботица
- ✓ Средње школе Града Суботица
- ✓ Висока техничка школа струковних студија
- ✓ Учитељски факултет на мађарском наставном језику
- ✓ Висока школа струковних студија за образовање васпитача – Кикинда
- ✓ Локална самоуправа
- ✓ као и многе друге...

Ради остваривања васпитних циљева, школа остварује сарадњу са културно-уметничким организацијама као што је Народно позориште, Градска библиотека, Ликовни сусрет, Градски музеј, клубови, удружења (КУД Младост).

Школа наставља традиционално да припрема са својим наставницима и ученицима 4 велика наступа са Школским симфонијским оркестром и школским хором. То су наступи у Градској кући за Дан Школе, Новогодишњи концерт, Вече камерне музике са гостима из окружења у фебруару и матурски концерт. Новогодишњи и матурски концерт

се изводи и у 2-2 наврата у околним местима (нпр. Бајмок, Кањижа, Сента, Бачка Топола, Србобран, Купусина итд) са циљем јачања сарадње са културним установама других градова и села, као и обogaћењу музичког живота људи у тим мање насељеним местима. Ове турнеје се углавном финансирају из пројеката Мађарског националног савета или уз подршку локалних самоуправа.

Остављамо увек отворену могућност за остваривање нових односа базираних на успостављању квалитетне комуникације која ће нашим ученицима и наставницима омогућити боље напредовање и остваривање креативних идеја.

Наставници ће и у будуће наставити да учествују као стручњаци и као инструктори/предавачи/чланови жирија на домаћим и међународним такмичењима, семинарима, курсевима и мастеркласовима, као и приликом припрема изградња акционих планова, програма и образовних садржаја у оквирима стручних актива, већа и струковних организација.

Стратешки гледано обезбедићемо платформу за даље оснаживање индивидуалности појединаца, као и друштвених група и организација, кроз образовне, развојне и уметничке програме, а на основу високих професионалних стандарда, високог нивоа личне посвећености, културу отворене комуникације, те одговорност према друштву и друштвеној заједници. Из те перспективе отварају се три кључна поља деловања:

1. подизање капацитета организације (људских и материјалних) и сарадња са околином
2. оснаживање појединаца, друштвених група и организација кроз образовање, информисање, истраживања и саветодавно менторски рад
3. сензибилизација јавности - подизање свести ка одговорнијем и активнијем
4. учешће у друштву

Рад на локалном, националном, регионалном и међународном нивоу остварује се кроз реализацију следећих активности:

- Образовни рад
 - Допринос креирању стратегија за рад са различитим циљним групама (са посебним акцентом на рад са децом са посебним потребама и институцијама којима у томе могу помоћи)
 - Саветодавно-менторски рад унутар институције са младим колегама-приправницима, као каријерно вођење матураната
 - Развој уметничких пројеката и програма у сарадњи са другим институцијама из области образовања и културе
 - Издавачку делатност
 - Реализацију активности које одговарају потребама наших ученика и наставника, али и других циљних група
 - Промоцију и остваривање међусекторске сарадње у решавању стручних проблема
- Сарадња са медијима је веома интензивна и планирамо да таква и остане.

Пажњамедија није увек усмерена у довољној мери и на, за нас, задовољавајући начин, али јеконстатна и континуирана. Сарадњу остварујемо и на новоу:

- редовне комуникације и праћење рада Школе кроз гостовања у дневним или информативним емисијама, односно текстовима у новинама, у смислу обавештавања о актуелним догађајима које промовишемо,
- едукативних радијских и телевизијских програма у којима учествујемо као гости
- специјалних радијских или телевизијских емисија, односно чланака у новинама, о одређеном догађају, појединцу (ученику, наставнику), одсеку или пројекту,
- аудио и видео снимања комплетних манифестација које организујемо

Школа кроз активности одељењских старешина, стручних сарадника, помоћника директора и директора остварује сарадњу са родитељима и старатељима ученика.

Важне актере у заједници чине здравство (Адолесцентно саветовалиште, патронажна служба, Диспансер за децу и омладину), социјална служба (Центар за социјални рад, Саветовалиште за брак и породицу) и полиција (МУП) са којима такође редовно одржавамо контакт и сарадњу кроз учешће на њиховим предавањима, заједничко решавање проблемских ситуација, консултације и сл.

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Програм сарадње са породицом заснива се на добрим односима између школе и родитеља, односно старатеља ученика, темељеним на међусобном разумевању, поштовању и поверењу. Са циљем општег доброг васпитног деловања школа организује:

1. Међусобну сарадњу и информисање родитеља и наставника о:

- резултатима рада ученика
- понашању ученика
- редовности долажења ученика на наставу
- условима живота и учења код куће, окружење и друштво
- социјални и друштвени развој ученика у школи и код куће

2. Образовање родитеља за остваривање васпитног рада:

- утицај породице на васпитање и развој детета
- стицање радних навика
- утицај школе и друштвене средине
- психолошко образовање
- здравствено васпитање
- естетско образовање

ПРОГРАМ ИЗЛЕТА И ЕСКУРЗИЈА

(Правилник о измени правилника о наставном плану и програму за гимназију и Правилник о измени правилника о наставном плану и програму образовања и васпитања за заједничке предмете у стручним и уметничким школама, Сл. Гласник РС, Просветни гласник бр. 1/2009.)

Одељенска и Стручна већа школе предлажу план и програм екскурзије који разматра Наставничко веће. Предложени план и програм разматра и на њега дајесагласност Савет родитеља. Након избора агенције програм путовања и општи услови путовања достављају се родитељима на писмену сагласност и оне су саставни део уговора којег директор школе закључује са одабраном агенцијом.

Пре изведеног путовања наставници и ученици ће бити упознати са правилима понашања којих су дужни да се придржавају. Након изведеног путовања, стручни вођа и представник туристичке агенције сачињавају забелешку.

Извештај се доставља Савету родитеља и Наставничком већу ради разматрања, а Школском одбору ради разматрања и усвајања.

ЦИЉ ЕКСКУРЗИЈЕ

Савлађивање дела наставног програма непосредним упознавањем садржаја предмета, појава и односа у природи и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе и остваривањем циљева из области моралног, емоционалног, професионалног, социјалног, естетског и физичког васпитања.

ЗАДАЦИ ЕКСКУРЗИЈЕ

Проучавање феномена и објеката у природи и уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; стицање нових сазнања; упознавање са процесом рада; развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика; подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљавања; упознавање занимања људи која су карактеристична за поједине крајеве; развијање позитивног односа према националним, уметничким и културним вредностима; изграђивање естетских, културних и спортских потреба и навика као и позитивних социјалних односа међу ученицима и ученицима и професорима.

ИЗВОЂЕЊЕ ЕКСКУРЗИЈЕ: БЕЗБЕДНОСТ ПУТОВАЊА

Приликом уговарања путовања, директор је дужан да, уговором са агенцијом, обезбеди потребне услове за удобан и безбедан превоз ученика у односу на ангажовани број аутобуса. Пре путовања директор сазива заједнички састанак свих ученика који путују и њихових родитеља, коме присуствују и стручни вођа пута и одељењски старешина. На састанку се сви ученици обавештавају о правилима понашања,

којих судужни дасе придржавају. Представници МУП-а непосредно пред пут посећују одељења која иду на екскурзију и обавештавају ученике о начинима побољшања услова безбедности у иностранству. За сва путовања дужа од једног дана, неопходно је да родитељ (старатељ) достави здравствени лист.

ИЗВЕШТАЈ О ИЗВОЂЕЊУ ЕКСКУРЗИЈЕ

После изведеног путовања, стручни вођа пута и представник агенције сачињавају забелешку о извођењу путовања, после чега стручни вођа пута у року од три дана сачињава извештај, који подноси директору, са оценом о извођењу и квалитету пружених услуга.

ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Програм безбедности и здравља на раду обухвата заједничке активности школе, родитеља и локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

Те активности су следеће:

- ✓ Периодични прегледи и испитивање опреме за рад:

Средства и опрема за рад, електричне инсталације, грејање и друге инсталације одржавају се редовно и правилно у исправном стању, у складу са техничким прописима и одређеним стандардима, на начин који обезбеђује одговарајућу сигурност запослених.

- ✓ Периодичне прегледе и провере исправности врше лица са одговарајућим лиценцама.

- ✓ Испитивање услова радне средине

У радним и помоћним просторијама у којима се при раду евентуално користе штетне или опасне материје, ради спречавања повређивања, као и утврђивања да ли радна средина одговара условима за продуктиван рад и здравље врши се испитивање:

- микроклиме (температура, брзина струјања ваздуха и релативна влажност ваздуха)
- хемијске штетности (гасови, паре, дим, прашина)
- физичке штетности (бука, вибрација и штетна зрачења)
- осветљеност
- материје чија су својства опасна по живот и здравље запослених
- ✓ Израда акта о процени ризика

Процена ризика се заснива на систематском евидентирању и процењивању могућих врста опасности и штетности на радном месту и радној околини, на анализирању организације рада и радног процеса, средстава рада, сировина и материјала у радном процесу, средстава и опреме за личну заштиту и других елемената који могу да изазову ризик од повреда на раду, оштећење здравља или обољење.

ПРОЦЕНА РИЗИКА ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГ ОБУХВАТА:

- ✓ опис технолошког и радног процеса; опис средстава за рад ; опис средстава и опреме за личну заштиту;
- ✓ снимање организације рада; препознавање и утврђивање опасности и штетности на радном месту и у радној околини;
- ✓ процена ризика у односу на опасности и штетности;
- ✓ утврђивање начина и мера за отклањање, смањење или спречавање ризика.
- ✓ оспособљавање запослених и ученика

Послодавац је дужан да изврши теоријско и практично оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад при заснивању радног односа, премештању на друге послове, приликом увођења нове технологије, односно нових средстава за рад, као и код промене процеса рада.

Провера теоријске и практичне оспособљености запосленог за безбедан и здрав рад обавља се на радном месту.

Одељењски старешина и наставници који с ученицима обрађују одговарајуће програмске садржаје обавезни су да ученике упознају са опасностима с којима се могу суочити за време остваривања образовно-васпитног рада и других активности које организује Школа, као и с начином понашања којим се те опасности избегавају или отклањају.

- ✓ Сарадња са државним органима и органима града Суботице

Ради спровођења мера безбедности и здравља, Школа сарађује са државним органима и органима локалне самоуправе, као и другим субјектима с којима је таква сарадња потребна, а посебно са:

1. Министарством просвете
2. Министарством унутрашњих послова
3. органима града Суботице
4. Центром за социјални рад у Суботици и другим градовима и општинама из којих ученици долазе.

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Већина задатака који доприносе развоју психолошког и физичког здравља ученика биће обухваћени програмима наставних предмета као и у оквиру програма ваннаставних активности – акције и предавања у оквиру одељенске заједнице, на појединим родитељским састанцима, кроз рад секција и друго. Програмски садржај ове области биће реализован кроз:

А. Ваншколске активности:

- ✓ систематски преглед ученика - са резултатима прегледа биће упознат наставник

Музичка школа - Суботица

физичког васпитања, а код посебних случајева и родитељи ученика, и на основу тога биће предузете корективне мере ради отклањања телесних и здравствених проблема; организоваће се редовно вакцинисање ученика одређених годишта (обавезни вид)

- ✓ Посета ученика III разреда интерактивне изложбе „Метаморфоза“ у Фондацији за ментално здравље „Exspecto“ у циљу превенције болести наркоманије.

Б. Наставне активности:

- ✓ кроз наставу физичког васпитања ће се обрадити тема везана за физички развој и здравље ученика – рок III тромесечје (разреди I и III), носиоци-наставник физичког васпитања;
- ✓ Кроз наставу биологије, ће се обрадити тема везана за заштиту и унапређивање здравља ученика по избору предметног наставника – рок прво полугодиште (I разред).

В. Ваннаставне активности:

- ✓ педагошко-психолошка служба ће реализовати едукативне радионице на тему: Знањем против болести зависности, Здрави стилови живота, Правилна исхрана и поремећаји исхране (булимија и анорексија)
- ✓ У сарадњи са Саветовалиштем за младе по два представника I разреда учествоваће на семинару о репродуктивном здрављу младих и о томе одржати предавање на часу биологије.
- ✓ На часовима одељенске заједнице, патронажна сестра ће у сарадњи са педагогом и психологом школе реализовати следећа предавања:
 - I разред: Пубертет у адолесценција, Нега тела, Очување репродуктивног здравља
 - II разред: Алкохолизам, Пушење, Наркоманија
 - III разред: Полно преносиве болести, Разговарајмо о HIV инфекцији и SIDI; Болести зависности
 - IV разред: Планирање породице и контрацепција; Полно преносиве болести, Болести зависности; Хумани односимо се ју половима.

ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Програм социјалне заштите подразумева пружање помоћи и оснаживање ученика за самосталан и продуктиван живот и регулисање питања социјалне искључености.

Овим програмом се жели заштитити право сваког ученика на квалитетан живот и рад у школи и оспособити га за самостално и несметано укључивање у васпитно-образовни процес.

ЦИЉ

Створити једнаке могућности за живот ученика у школи и подстицати социјалну укљученост; свим ученицима обезбедити доступност услуга и остваривање права у социјалној заштити;

Пружање помоћи ученицима у превазилажењу социјалних и животних тешкоћа;

✓ Сарадња Центра за социјалн рад и школе у пружању социјалне заштите ученика (дописи)

✓ пружање помоћи ученицима с поремећајима у понашању;

✓ пружање помоћи васпитно запуштеним или угроженим ученицима, ученицима који долазе из дефицијентних породица или породица с проблематичним односима (ризичне породице) – надзор над родитељским стараљством;

✓ утврђивање социоекономског статуса родитеља;

✓ упућивање родитеља на начине остварења права ;

✓ упућивање родитеља на извршење родитељских обавеза.

Носиоци активности:

✓ стручни сарадници – педагог и психолог

✓ директор школе

✓ Центар за социјални рад

✓ ученици с поремећајима у понашању

✓ ученици који долазе из породица са несређеним односима, као и ризичним породицама

✓ родитељи

✓ наставници

Одељењски старешина и стручни сарадници школе откривају и идентификују социјални проблем, информишу путем дописа или лично Центар за социјални рад. Идентификација ученика с одређеним социјалним проблемима се у школи одвија свакодневно.

Кораци :

✓ Индентификација

✓ Одељењски старешина и стручни сарадници остварују прво сарадњу са родитеља (службеним позивима у школу и информативним разговорима)

✓ Уколико нема резултата, по потреби током школске године, шаљу дописе Центру за социјални рад те тиме укључују Центар за социјалну рад у решавање одређеног проблема.

✓ Пружање помоћи социјално угроженим ученицима, праћење њихових промена упонашању и уклањању социјално угрожавајућих и ризичних чинилаца из социјалне околине ученика (зависно од проблема)

✓ Повратна информација Центра за социјални рад школе.

Програм социјалне заштите школа остварује путем часова одељенске заједнице, као и на часовима Грађанског васпитања. Теме које се тичу социјалне заштите ученика, наставници планирају и реализују у складу са Годишњим и месечним планом рада наставника. Овај програм, такође, подразумева укључивање родитеља у читав процес превазилажења социјалних и животних тешкоћа ученика.

Програм социјалне заштите представља добру основу за рано откривање и предупређивање тешкоћа са којима се млади сусрећу. Такође, окосница је продубљивања сарадње са родитељима и релевантним установама из локалне заједнице, као и међусобног повезивања ова два чиниоца васпитно- образовног рада (породице и институција из локалне заједнице).

ПЛАН И СМЕРНИЦЕ ПРИЛАГОЂАВАЊА И ПРУЖАЊЕ ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ

Активност и мере ради што бољег прилагођавања ученика првака у средњу школу:

- свечани пријем првака првог дана наставне године;
- представљање и упознавање првака са школским психологом;
- индивидуални разговор сваког првака са школским психологом ради бољег упознавања ученика, његовог социјалног миљеа и процене потребе за саветодавни рад у случају отежаног прилагођавања на школски живот и захтеве;
- сарадња са васпитачима из Дома ученика средње школе у вези ученика који су ван Суботице;
- обилазак првака са одељењским старешинама у центру Града и упознавање са важним знаменитостима (септембар 2016.);
- заједничка активности – Такмичење одељења у певању уочи Дана школе ком приликом ученици сваког одељења заједно се припремају за наступ;

Активности са будућим средњошколцима:

- припремна настава из солфеђа и теорије музике за ученике завршних разреда основне музичке школе, одржали наставници средње школе;
- отворена врата за децу и родитеље ради упознавања наставника инструмената и певања, као и колективне наставе. Том приликом је омогућено посетиоцима присуствовање на часовима, саслушање од стране наставнике, консултације у вези програма за пријемни испит и др.

ПРОГРАМ ВАСПИТНОГ РАДА СА УЧЕНИЦИМА

Програм васпитног рада Школе обухвата елементе који се односе на васпитно осмишљавање садржаја, облика и метода рада у настави, као и планирање и програмирање ваннаставних активности, друштвено-корисног рада, културне и јавне делатности Школе, рада одељењског старешине, сарадње са родитељима, активности ученика у одељењима и мањим групама и рада стручних органа, а све у циљу подстицања развоја ученика као здраве личности. Основни циљ васпитног рада у Школи је изграђивање ученика као здраве личности.

Узимајући у обзир циљеве предвиђене Програмским основама васпитног рада средње школе и специфичности ове Школе, а имајући у виду могућности Школе као основни циљеви васпитног рада у Школи истичу се:

Циљ	Активности
Реализовање способности и интересовања ученика у различитим људским делатностима	факултативна настава, редовна настава, додатна настава, друштвено-корисни рад, културна и јавна делатност, одељ. заједнице
Изграђивање стваралачког односа према раду, материјалним и духовним добрима	редовна настава, факултативна настава, додатна настава, друштвено-корисни рад, културна и јавна делатност, одељ. заједнице
Оспособљавање за укључивање младих у активан друштвени живот	редовна настава, факултативна настава, додатна настава, друштвено-корисни рад, културна и јавна делатност, одељ. заједнице
Оспособљавање за примену стеченог знања и вештина	редовна настава
Оспособљавање за правилно коришћење слободног времена	културна и јавна делатност, одељењске заједнице, наставници
Стицање и развијање свести о потреби чувања здравља и заштити природе и човекове средине	одељењске заједнице, друштвено-корисни рад
Развијање хуманости, истинољубљивости, патриотизма и другохетичких својстава	одељенске заједнице, редовни часови.
Васпитање за хумане икултурне односе међуљудима, без обзира на пол,расу ,веру,националност, уверење	одељенске заједнице, редовни часови.
Неговање и развијањепотребе за културом иочување и неговањекултурног наслеђа	одељенске заједнице, друштвено-корисни рад.

Музичка школа - Суботица

Основни носиоци активности у остваривању васпитног рада су:

I Наставничко веће - прати реализацију овог програма и решава конкретна питања васпитног рада, која су од општег интереса за Школу.

II Педагошки колегијум - Утврђује предлог Годишњег програма васпитног рада и прати његову реализацију и предлаже одговарајуће мере Наставничком већу.

III Одељењска већа - На основу сагледавања структуре одељења и уочених проблема и потреба Одељењска већа конкретно планирају васпитне задатке и остварују координацију рада наставника. Ова већа прате реализацију програма у свом домену, али се баве и појединачним проблемима ученика, као и проналажењем начина за развијање њихових уочених способности и склоности.

IV Одељењске старешине - Одељењске старешине, као главни субјекти васпитног рада свог одељења, програмирају, планирају и организују рад одељења. Они прате резултате рада ученика у настави и другим активностима, непосредно сарађују са другим наставницима, стручним сарадницима, родитељима и помажу и подстичу рад одељења као групе и сваког појединца у њему. Управо одељењске старешине имају најзначајнију улогу у откривању евентуалних проблема код ученика (њиховог дисфункционалног понашања, емоционалних или других криза), али и интересовања ученика, па су они иницијатори за предузимање одређених конкретних мера.

V Основну активност - Школе остварују наставници. Они су најближи ученицима и могу највише да допринесу остваривању васпитног рада у Школи (остварујући конкретне задатке, иницирајући решавање проблема, предлажући решења и пре свега, радећи са ученицима). Њихови појединачни програми рада ће, поред образовне, обухватити и васпитну димензију.

VI Психолог и педагог - Школе, кроз различите активности, сагледавају целину васпитно-образовног процеса, као и све битне чиниоце који утичу на остваривање васпитних задатака. Њихова улога је нарочито значајна раду са млађим колегама и раду са ученицима и родитељима.

VII Директор - обезбеђује координира и организује деловање свих носилаца васпитног рада у Школи, укључујући и ученике. Тај задатак директор остварује годишњим планирањем и програмирањем васпитног рада, праћењем реализације предвиђених задатака и активности и предузимањем правовремених и примерених мера у одређеним ситуацијама.

ПЛАН И ПРОГРАМ РАДА СА ТАЛЕНТОВАНИМ И НАДАРЕНИМ УЧЕНИЦИМА

Даровитост је високо развијена способност, било општа, било нека специфична, која омогућава натпросечна постигнућа у одређеном конкретном подручју. Таленат је

даровитост у једном ужем подручју, музички таленат. Рад са даровитим ученицима се одвија кроз следеће етапе:

1. Идентификација

Прво потребно сензитизирати наставнике за препознавање таквих ученика и сигнализирање одељењском старешини, родитељу, ПП служби и Стручном тиму за инклузивно образовање.

- ✓ Могуће кроз чек листе – укључују се наставници, одељењске старешине, родитељи, ученици, стручни сарадници
- ✓ Селекција – кроз психолошке тестове, тестове знања

2. Образовна решења:

- Обогаћивање програма и диференцијација курикулума - било кроз индивидуализацију, било кроз ИОП 3 (процедура се изводи у складу са законским документима и налази се у документацији Стручног тима за инклузивно образовање)
- Када се изврши идентификација надарених/талентованих ученика и одреди се степен/ниво на коме ће се радити са њима, планиране активности могу бити следеће, зависно од конкретног случаја:
 - ✓ ван редовне наставе- слободне активности; додатна настава
 - ✓ у редовној настави:
 - прилика да брже прође кроз базично градиво
 - самосталан истраживачки рад
 - рад са ментором
 - сложенији задаци, нерутински задаци, виши нивои знања, висока индивидуализација
 - задаци који су блиски ономе што заиста раде стручњаци из датог домена
 - коришћење аудио-визуелних и других стимулативних материјала у настави
 - флексибилни временско-просторни услови за рад
 - едукативни излети и посете различитим институцијама; гостујући предавачи

При свему томе, потребно је на нивоу школе, а свакако и код сваког наставника подстицати ауторитет који се гради на експертизи, а не на позицији моћи. Код ученика развијати доживљај да се његове способности виде, цене и подржавају, пружати му прилику да комуницира са својим интелектуалним вршњацима.

3. Мотивисање напредних и талентованих ученика

- ✓ добијање одређених повластица (
- ✓ награде) за резултате на такмичењима, за чешћена разним манифестацијама, фестивалима... или изузетне резултате у неком друом облику активности;
- ✓ јавно похваљивање на сајту школе или неке друге медије, укључивање у презентацију школе
- ✓ вршњачка едукација – постављање талентованих у улогу оних који и сами едукујудруге ученике: вођење часа, учешће на Сајму образовања

ПЛАН СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА

Запослени у нашој школи се стручно усвршавају на више различитих ниво:

- Стручно усвршавање у оквиру школе које припремају стручни активи и тимови (на основу Документа о вредновању интерногстручног усавршавања)
- Стручно усвршавање у оквиру школе које организују стручна већа по областима (мастер класови, угледни часови итд)
- Стручно усавршавање на акредитованим програмима ЗУОВ-а

ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

1. Планирање и програмирање рада
2. Непосредни рад са ученицима
 - Упознавање ученика свих разреда са књижним фондом библиотеке
 - Помоћ ученицима при избору литературе и друге грађе
 - Навикавање ученика на правилно руковање књижевном грађом, њено чување и заштиту
3. Сарадња са наставницима и стручним сарадницима
 - Сарадња са професорима књижевности и теоретског одсека у утвђивању годишњег плана обраде лектуре и коришћења професорског дела библиотеке
 - Евиденција о ученицима који нису раздужили књиге
 - Сарадња са свим предметним професорима у обезбеђивању књижне и некњижне грађе за потребе васпитно – образовног рада
4. Библиотечко-информатичка делатност
 - Систематско информисање корисника школске библиотеке о новим књигама, нотама, стручним часописима и другој грађи
 - Вођење библиотечног пословања – инвентарисање и сигналирање
 - Издавање књижне и некњижне грађе корисницима библиотечног фонда
 - Организовање међубиблиотечке позајмице и сарадње
5. Култура и јавна делатност
 - Припремање материјала и организовање културних активности школе
6. Остале активности
 - Учешће у раду стручних органа школе
 - Сарадња са стручним институцијама
 - Стручно усавршавање

ПРОГРАМИ СТРУЧНИХ ВЕЋА

ПРОГРАМ РАДА НАСТАВНИЧКОГ ВЕЋА

	САДРЖАЈ РАДА	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
1.	Припреме за почетак школске године: анализа и израда календара рада, распоред часова	директор	август, септембар
2.	Договор око почетка извођења наставних и ваннаставних активности	директор, стручна служба	август, септембар
3.	Усвајање извештаја о раду за претходну школску годину и годишњег Програма рада за наредну школску годину; Календар рада	директор	септембар
4.	Подела предмета за наредну школску годину, упознавање на новим наставницима и изменама у Плану и програму	директор, шефови одсека, заменик директора	август, септембар.
5.	Договор око прославе Дана школе	директор, заменик директора, наставници	септембар, октобар
6.	Вођење педагошке документације, индивидуалних планова рада	стручна служба	септембар
7.	Анализа успеха ученика и изостанака, изрицање васпитно-дисциплинских мера	стручна служба, одељењски старешина	крај I квартала, полугодишта, III квартала, II полугодишта, после поправних испита
8.	Припрема за пријављивање ученика на РТ и матурски концерт	заменик директора, наставници	јануар
9.	Анализа остваривања програма васпитног рада по одељењима, класама и реализација часова	директор, шефови одсека, наставници солђефа	крај I квартала, полугодишта, III квартала, II полугодишта, после поправних испита
10.	Извештавање о реализацији семинара	наставници који су похађали семинаре	током године
11.	Припрема ученика за такмичење	директор	јануар-мај
12.	Договор око одласка у ОШ ради популарис Муз шк.	директор	март

Музичка школа - Суботица

13.	Анализа успеха и интензивирање дод. и доп. наставе	стручна служба	крај I полугодишта
14.	Анализа постигнутих успеха на РТ такмичењу и Фестивалу	зам. директора, наст. који су имали уч./ такмичара	мај
15.	Анализа реализованих наставних и ван наставних активности	директор	мај-јун
16.	Припремање за крај наставе у завршним разредима ОМШ и СМШ	директор	мај
17.	Предлог и усвајање календара о годиш., матур. испитима за завршне разреде СМШ и ОМШ	директор	април
18.	Предлог и усвајање распореда годишњих испита у СМШ и ОМШ	директор	април
19.	Припреме за матурски концерт	зам. дирек, наст. т задужен за оркестар, наст. који имају матуранте-извођаче	јануар-април
20.	Предлог и усвајање чланова комисија за годишње и разредне испите у СМШ и ОМШ	директор	април
21.	Припреме за упис ученика у II разред СМШ	директор, зам директора	мај-јун
22.	Припреме за проверу способности ученика за упис у ОМШ	актив ТО основна школа	мај
23.	Утврђивање појединачног и општег успеха одељ. у СМШ	одељ. старешине, педагог	мај
24.	Анализа успеха по одсецима у ОМШ	шефови одсека	мај-јун
25.	Представљање плана стручног усавршав.		
26.	Припрема за прославу школске славе Св. Саве	актив наставника матер. језика	јануар
27.	Подела одељ. старешинства за следећу шк. годину	директор	јун-јул
28.	Анализа успеха ученика завршних разреда на пријемним испитима на високим школама	психолог	август

ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕЊСКОГ ВЕЋА

- Анализа структуре одељења, посебних восп.образовних проблема у одељ.
- Прати васпитно- образовне резултате ученика и предлаже васпитно-дисциплинске мере
- Закључивање оцена, извођење општег успеха
- Закључивање оцена из владања
- Израда распореда за полагање годишњих испита
- Учешће у припреми и реализацији матурских испита
- Организација испраћаја матураната

ПРОГРАМ РАДА СТРУЧНИХ ВЕЋА

Стручна већа се формирају од наставника истих или сродних струка и од предавача сродних предмета када су у питању ужестручни предмети.

У педагошком руковођењу стручна већа преузимају део одговорности за решавање битних питања наставе и самосталних активности, подизање квалитета васпитно-образовног рада и његових исхода.

У Музичкој школи – Суботица следећа стручна већа постоје:

- ✓ Стручно веће наставника теоретских предмета у средњој школи
- ✓ Стручно веће наставника теоретских предмета у основној школи
- ✓ Стручно веће наставника клавира
- ✓ Стручно веће наставника гудачких инструмената
- ✓ Стручно веће наставника трзачких инструмената
- ✓ Стручно веће наставника хармонике
- ✓ Стручног већа наставника дувачких инструмената,
- ✓ Стручног већа наставника соло певања
- ✓ Стручног већа наставника традиционалног певања
- ✓ Стручног већа наставника ударачких инструмената и џез музике
- ✓ Стручног већа наставника црквене музике

Деловање стручних већа - одсека:

- планирање, програмирање и праћење реализације васпитно-образовног рада,
- подела радних задатака и утврђивање предлога 40-часовне радне недеље,
- проучавање програма васпитног рада у целини,
- избор одговарајућих васпитно-образовних задатака за планове допунске и додатне наставе,
- сагледавање тока реализације свих планираних активности стручних актива, праћење и вредновање постигнутих резултата ученика,

Музичка школа - Суботица

- договор око организације програмских садржаја, облика рада, метода, наставних средстава на часовима допунске и додатне наставе,
- анализа резултата ученика, предлози и мере за побољшање успеха ученика,
- разматрање постигнутих резултата ученика на такмичењима,
- сагледавање и анализа опремљености учионица, кабинета,
- израда плана опремања кабинета и израда Плана приоритетних набавки дидактичког материјала и средстава,
- избор ученика солиста, камерних састава, оркестара за наступе у културним и јавним институцијама у граду и шире,
- помоћи наставницима почетницима у раду са ученицима, у састављању годишњих планова и програма за потребе стручног усавршавања, организовати предавања и огледне часове,
- успостављање сарадње са сродним активима и професорима ФМУ у Београду и АУ у Новом Саду,
- организација интерних и јавних часова актива,
- избор и преслушавање ученика за ученичке концерте, за РТ, Фестивал

ТИМОВИ У ШКОЛИ

- Тим за израду годишњег програма рада школе
- Тим за самовредновањеим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања
- Тим за инклузивно образовање деце са посебним потребама
- Тим за подршку ученицима и прилагођавању школском животУ
- Тим за каријерно вођење и саветовање
- Тим за израду програма сарадње са породицом
- Тим за израду програма заштите животне средине
- Тим за израду програма школског спорта
- Тим за израду програма излета и екскурзија СМШ
- Тим за израду програма излета и екскурзија ОМШ
- Тим за израду програма сарадње са локалном самоуправом
- Тим за промоцију школе

ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Праћење остваривањаШколског програма ће се остварити кроз:

- ✓ Евалуација рада Стручних већа
- ✓ Евалуација рада Стручних актива
- ✓ Евалуација постигнућа ученика – исходи ОВ - рада
- ✓ Евалуација реализације Развојног плана школе
- ✓ Евалуација Посебних програма школе

Школски одбор Музичке школе – Суботица, на основу члана 61. Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник РС“ бр. 88/2017) на седници одржаној дана 19. 03.2018.године донео је

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ 2018-2022

Овај Школски програм примењује се почев од 01. 09. 2018. године, а закључно са 31. 08. 2022. године.

Председник Школског одбора

Алиса Јованић Жаки

Школски програм објављен је на огласној табљи на интернет страници Музичке школе Суботица www.muzickasu.edu.rs дана 20. 03. 2018. године.

Секретар школе

Маријана Крнић